

Επίσημη Εφημερίδα

των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

C 189

33ο έτος

28 Ιουλίου 1990

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

Ανακοίνωση Αριθ.	Περιεχόμενα	Σελίδα
	I Ανακοινώσεις	
	Συμβούλιο	
90/C 189/01	Εισαγωγικό σημείωμα	1
90/C 189/02	Σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπο- ρικές υποθέσεις	2
90/C 189/03	Πρωτόκολλο για την ερμηνεία από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση απο- φάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις	25
90/C 189/04	Κοινή δήλωση της 9ης Οκτωβρίου 1978	30
90/C 189/05	Κοινή δήλωση της 26ης Μαΐου 1989	32
90/C 189/06	Έκθεση των κκ. de Almeida Cruz, Desantes Real και Jenard σχετικά με τη σύμβαση προ- σχώρησης του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας στη σύμ- βαση των Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστι- κές και εμπορικές υποθέσεις το 1968	35
90/C 189/07	Έκθεση των κκ. P. Jenard και G. Möller σχετικά με τη σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδο- σία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις που έγινε στο Λουγκάνο στις 16 Σεπτεμβρίου 1988	57

I

(Ανακοινώσεις)

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

(90/C 189/01)

Η υπογραφή, στις 26 Μαΐου 1989, της σύμβασης για την προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας στη σύμβαση των Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, καθώς και στο πρωτόκολλο για την ερμηνεία της από το Δικαστήριο, δημιούργησε την ανάγκη να τεθεί στη διάθεση των νομικών μια κωδικοποιημένη μορφή της σύμβασης των Βρυξελλών και του προαναφερομένου πρωτοκόλλου που θα είναι ενημερωμένη σε σχέση με εκείνη που δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* αριθ. C 97 της 11ης Απριλίου 1983.

Τα κείμενα αυτά συμπληρώνονται από δύο δηλώσεις των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, εκ των οποίων η μία έγινε

το 1978 σε σχέση με τη διεθνή σύμβαση για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων σχετικών με τη συντηρητική κατάσχεση πλοίων και η άλλη το 1989 σχετικά με την επικύρωση της σύμβασης προσχώρησης του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας.

Η Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου, η οποία διατηρεί στα αρχεία της τα πρωτότυπα των σχετικών εγγράφων, κατάρτισε το κείμενο του φυλλαδίου αυτού. Πρέπει, πάντως, να σημειωθεί ότι το κείμενο αυτό δεν έχει δεσμευτικό χαρακτήρα, εφόσον τα επίσημα κείμενα των κωδικοποιημένων πράξεων περιέχονται στα ακόλουθα τεύχη της Επίσημης Εφημερίδας:

Έκδοση της Επίσημης Εφημερίδας στα:	Σύμβαση των Βρυξελλών του 1968	Πρωτόκολλο του 1971	Σύμβαση για την προσχώρηση του 1978	Σύμβαση για την προσχώρηση του 1982	Σύμβαση για την προσχώρηση του 1989
Γερμανικά	Αριθ. L 299 της 31. 12. 1972, σ. 32	Αριθ. L 204 της 2. 8. 1975, σ. 28	Αριθ. L 304 της 30. 10. 1978, σ. 1	Αριθ. L 388 της 31. 12. 1982, σ. 1	Αριθ. L 285 της 3. 10. 1989, σ. 1
Αγγλικά	Αριθ. L 304 της 30. 10. 1978, σ. 36	Αριθ. L 304 της 30. 10. 1978, σ. 50	Αριθ. L 304 της 30. 10. 1978, σ. 1	Αριθ. L 388 της 31. 12. 1982, σ. 1	Αριθ. L 285 της 3. 10. 1989, σ. 1
Δανικά	Αριθ. L 304 της 30. 10. 1978, σ. 17	Αριθ. L 304 της 30. 10. 1978, σ. 31	Αριθ. L 304 της 30. 10. 1978, σ. 1	Αριθ. L 388 της 31. 12. 1982, σ. 1	Αριθ. L 285 της 3. 10. 1989, σ. 1
Γαλλικά	Αριθ. L 299 της 31. 12. 1972, σ. 32	Αριθ. L 204 της 2. 8. 1975, σ. 28	Αριθ. L 304 της 30. 10. 1978, σ. 1	Αριθ. L 388 της 31. 12. 1982, σ. 1	Αριθ. L 285 της 3. 10. 1989, σ. 1
Ελληνικά	Αριθ. L 388 της 31. 12. 1982, σ. 7	Αριθ. L 388 της 31. 12. 1982, σ. 20	Αριθ. L 388 της 31. 12. 1982, σ. 24	Αριθ. L 388 της 31. 12. 1982, σ. 1	Αριθ. L 285 της 3. 10. 1989, σ. 1
Ιρλανδικά	Ειδική Έκδοση (αριθ. L388)	Ειδική Έκδοση (αριθ. L 388)	Ειδική Έκδοση (αριθ. L 388)	Ειδική Έκδοση (αριθ. L 388)	Ειδική Έκδοση (αριθ. L 285)
Ιταλικά	Αριθ. L 299 της 31. 12. 1972, σ. 32	Αριθ. L 204 της 2. 8. 1975, σ. 28	Αριθ. L 304 της 30. 10. 1978, σ. 1	Αριθ. L 388 της 31. 12. 1982, σ. 1	Αριθ. L 285 της 3. 10. 1989, σ. 1
Ολλανδικά	Αριθ. L 299 της 31. 12. 1972, σ. 32	Αριθ. L 204 της 2. 8. 1975, σ. 28	Αριθ. L 304 της 30. 10. 1978, σ. 1	Αριθ. L 388 της 31. 12. 1982, σ. 1	Αριθ. L 285 της 3. 10. 1989, σ. 1
Ισπανικά	Αριθ. L 285 της 3. 10. 1989, σ. 24	Αριθ. L 285 της 3. 10. 1989, σ. 37	Αριθ. L 285 της 3. 10. 1989, σ. 41	Αριθ. L 285 της 3. 10. 1989, σ. 54	Αριθ. L 285 της 3. 10. 1989, σ. 1
Πορτογαλικά	Αριθ. L 285 της 3. 10. 1989, σ. 24	Αριθ. L 285 της 3. 10. 1989, σ. 37	Αριθ. L 285 της 3. 10. 1989, σ. 41	Αριθ. L 285 της 3. 10. 1989, σ. 54	Αριθ. L 285 της 3. 10. 1989, σ. 1

ΣΥΜΒΑΣΗ

για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις ⁽¹⁾

(90/C 189/02)

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

ΤΑ ΥΨΗΛΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ,

ΕΠΙΘΥΜΩΝΤΑΣ να θέσουν σε εφαρμογή τις διατάξεις του άρθρου 220 της συνθήκης αυτής, δυνάμει του οποίου ανέλαβαν την υποχρέωση να εξασφαλίσουν την απλούστευση των διαδικασιών για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων,

ΜΕΡΙΜΝΩΝΤΑΣ για την ενίσχυση στην Κοινότητα της έννομης προστασίας των εγκατεστημένων σε αυτή προσώπων,

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ότι, προς το σκοπό αυτό, προέχει να καθοριστεί η διεθνής δικαιοδοσία των δικαστηρίων τους, να διευκολυνθεί η αναγνώριση και να θεσπισθεί ταχεία διαδικασία για την εκτέλεση των αποφάσεων, καθώς και των δημόσιων εγγράφων και των δικαστικών συμβιβασμών ⁽²⁾,

ΑΠΟΦΑΣΙΣΑΝ να συνάψουν την παρούσα σύμβαση και προς το σκοπό αυτό όρισαν πληρεξουσίους:

Η ΑΥΤΟΥ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΑ Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΤΩΝ ΒΕΛΓΩΝ:

του κ. Pierre HARMEL,

Υπουργό Εξωτερικών,

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ:

τον κ. Willy BRANDT,

Αντικαγκελλάριο,

Υπουργό Εξωτερικών,

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ:

τον κ. Michel DEBRÉ,

Υπουργό Εξωτερικών,

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ :

τον κ. Giuseppe MEDICI,

Υπουργό Εξωτερικών,

Η ΑΥΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΥΨΗΛΟΤΗΤΑ Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΔΟΥΚΑΣ ΤΟΥ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ:

τον κ. Pierre GRÉGOIRE,

Υπουργό Εξωτερικών,

- (¹) Κείμενο, όπως τροποποιήθηκε από τη σύμβαση της 9ης Οκτωβρίου 1978 σχετικά με την προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας — στο εξής καλούμενη σύμβαση προσχώρησης του 1978 — από τη σύμβαση της 25ης Οκτωβρίου 1982 σχετικά με την προσχώρηση της Ελληνικής Δημοκρατίας — στο εξής καλούμενη σύμβαση προσχώρησης του 1982 — και από τη σύμβαση της 26ης Μαΐου 1989 σχετικά με την προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας — στο εξής καλούμενη σύμβαση προσχώρησης του 1989.
- (²) Το προοίμιο της σύμβασης προσχώρησης του 1989 περιέχει το ακόλουθο κείμενο:
«ΕΧΟΝΤΑΣ ΕΠΙΓΝΩΣΗ ότι στις 16 Σεπτεμβρίου 1988 τα κράτη μέλη της Κοινότητας και τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) συνήψαν στο Λουγκάνο τη σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, η οποία επεκτείνει τις αρχές της σύμβασης των Βρυξελλών στα κράτη που θα γίνουν μέρη στη σύμβαση αυτή.».

Η ΑΥΤΗΣ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΑ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ:

τον κ. J. M. A. H. LUNS,

Υπουργό Εξωτερικών,

ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ συνήλθαν στο πλαίσιο του Συμβουλίου και, αφού αντάλλαξαν τα πληρεξούσια έγγραφά τους που βρέθηκαν εντάξει,

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ ΣΤΙΣ ΑΚΟΛΟΥΘΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ:

ΤΙΤΛΟΣ I

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Άρθρο 1

Η παρούσα σύμβαση εφαρμόζεται σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου. Δεν καλύπτει ιδίως φορολογικές, τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις ⁽¹⁾.

Εξαιρούνται από την εφαρμογή της:

1. η προσωπική κατάσταση και ικανότητα των φυσικών προσώπων, οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων, οι κληρονομικές σχέσεις,
2. οι πτωχεύσεις, πτωχευτικοί συμβιβασμοί και άλλες ανάλογες διαδικασίες,
3. η κοινωνική ασφάλιση,
4. η διαιτησία.

ΤΙΤΛΟΣ II

ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

Τμήμα I

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 2

Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρούσας συμβάσεως, τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους αυτού, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους.

Τα πρόσωπα που δεν έχουν την ιθαγένεια του κράτους στο οποίο κατοικούν, υπάγονται, στο κράτος αυτό, στους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας που εφαρμόζονται στους ημεδαπούς.

Άρθρο 3

Τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους μπορούν να εναχθούν ενώπιον των δικαστηρίων άλλου συμβαλλόμενου κράτους μόνο σύμφωνα με τους κανόνες που περιλαμβάνονται στα τμήματα 2 έως 6 του παρόντος τίτλου.

Δεν εφαρμόζονται σε βάρος τους, ιδίως:

- στο Βέλγιο: το άρθρο 15 του Code civil (Burgerlijk Wetboek) (αστικού κώδικα) και το άρθρο 638 του Code judiciaire (Gerechtelijk Wetboek) (δικονομικού κώδικα),
- στη Δανία: το άρθρο 246 παράγραφοι 2 και 3 του Lov om rettens pleje (νόμου πολιτικής δικονομίας) ⁽²⁾,
- στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας: το άρθρο 23 της Zivilprozeßordnung (κώδικα πολιτικής δικονομίας),
- στην Ελλάδα: το άρθρο 40 του κώδικα πολιτικής δικονομίας,
- στη Γαλλία: τα άρθρα 14 και 15 του Code civil (αστικού κώδικα),
- στην Ιρλανδία: οι διατάξεις οι σχετικές με τη διεθνή δικαιοδοσία που θεμελιώνεται σε εισαγωγικό έγγραφο της δίκης, επιδιδόμενο σε εναγόμενο που βρίσκεται προσωρινά στην Ιρλανδία,
- στην Ιταλία: το άρθρο 2 και το άρθρο 4 αριθ. 1 και 2 του Codice di procedura civile (κώδικα πολιτικής δικονομίας),
- στο Λουξεμβούργο: τα άρθρα 14 και 15 του Code civil (αστικού κώδικα),
- στις Κάτω Χώρες: το άρθρο 126 παράγραφος 3 και το άρθρο 127 του Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (κώδικα πολιτικής δικονομίας),
- στην Πορτογαλία: το άρθρο 65 παράγραφος 1 στοιχείο γ), το άρθρο 65 παράγραφος 2 και το άρθρο 65Α στοιχείο γ) του κώδικα πολιτικής δικονομίας (Código de Processo Civil) και το άρθρο 11 του κώδικα εργατικής δικονομίας (Código de Processo de Trabalho),
- στο Ηνωμένο Βασίλειο: οι διατάξεις οι σχετικές με τη διεθνή δικαιοδοσία που θεμελιώνεται:
 - α) σε εισαγωγικό έγγραφο της δίκης επιδιδόμενο σε εναγόμενο που βρίσκεται προσωρινά στο Ηνωμένο Βασίλειο·

⁽¹⁾ Η δεύτερη πρόταση όπως προσετέθη με το άρθρο 3 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.

⁽²⁾ Τροποποίηση προκύπτουσα από μια ανακοίνωση της 8ης Φεβρουαρίου 1988 σύμφωνα με το άρθρο VI του προσαρτημένου πρωτοκόλλου και την οποία επιβεβαίωσε η σύμβαση προσχώρησης του 1989 παράρτημα I στοιχείο γ) σημείο 1.

- β) στην ύπαρξη στο Ηνωμένο Βασίλειο περιουσιακών στοιχείων του εναγομένου·
- γ) στην κατάσχεση από τον ενάγοντα περιουσιακών στοιχείων που βρίσκονται στο Ηνωμένο Βασίλειο ⁽¹⁾.

Άρθρο 4

Αν ο εναγόμενος δεν έχει κατοικία στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους, η διεθνής δικαιοδοσία σε κάθε συμβαλλόμενο κράτος ρυθμίζεται από το δικαιο του κράτους αυτού, με την επιφύλαξη του άρθρου 16.

Κατά του εναγομένου αυτού, κάθε πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά του, μπορεί να επικαλεσθεί στο κράτος αυτό, όπως και οι ημεδαποί, τους εκεί ισχύοντες κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας, και ιδίως εκείνους που προβλέπονται στο άρθρο 3 δεύτερη παράγραφος.

Τμήμα 2

Ειδικές βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας

Άρθρο 5

Πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους μπορεί να εναχθεί σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος:

1. ως προς διαφορές εκ συμβάσεως, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή· ως προς διαφορές από ατομικές συμβάσεις εργασίας, ο τόπος αυτός είναι εκείνος όπου ο εργαζόμενος εκτελεί συνήθως την εργασία του, ή, αν ο εργαζόμενος δεν εκτελεί συνήθως την εργασία του στην ίδια πάντα χώρα, ο εργοδότης είναι δυνατόν να εναχθεί ενώπιον του δικαστηρίου στην περιφέρεια του οποίου ήταν ή είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση που τον προσέλαβε ⁽²⁾,
2. ως προς υποχρεώσεις διατροφής, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου ο δικαιούχος της διατροφής έχει την κατοικία ή συνήθως διαμονή του ή, εφόσον πρόκειται για αγωγή παρεπόμενη δίκης σχετικής με την προσωπική κατάσταση, ενώπιον του δικαστηρίου που κατά δικαιο του δικάζοντος δικαστή έχει διεθνή δικαιοδοσία στην περίπτωση της δίκης αυτής, εκτός αν η διεθνής

αυτή δικαιοδοσία θεμελιώνεται μόνο στην ιθαγένεια ενός των διαδίκων ⁽³⁾,

3. ως προς ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη το ζημιόγνο γεγονός,
4. σε περιπτώσεις αγωγής αποζημιώσεως ή αποκαταστάσεως της προτέρας καταστάσεως που θεμελιώνονται σε αξιόποινη πράξη, ενώπιον του δικαστηρίου όπου ασκείται η ποινική δίωξη, κατά το μέτρο που σύμφωνα με το δικαιο του το δικαστήριο αυτό μπορεί να επιληφθεί της πολιτικής αγωγής,
5. ως προς διαφορές σχετικές με την εκμετάλλευση υποκαταστήματος, πρακτορείου ή κάθε άλλης εγκαταστάσεως, ενώπιον του δικαστηρίου της τοποθεσίας τους,
6. υπό την ιδιότητά του ως ιδρυτή, trustee, ή δικαιούχου ενός trust που έχει συσταθεί, είτε δυνάμει νόμου, είτε γραπτά ή προφορικά με γραπτή επιβεβαίωση, ενώπιον των δικαστηρίων του συμβαλλόμενου κράτους στο έδαφος του οποίου το trust έχει την έδρα του ⁽⁴⁾,
7. σε διαφορές σχετικές με πληρωμή της αμοιβής που απαιτείται για την αρωγή ή τη διάσωση φορτίου ή ναύλου, ενώπιον του δικαστηρίου στην περιφέρεια του οποίου το εν λόγω φορτίο ή ο αντίστοιχος ναύλος:

- α) έχει κατασχεθεί για να εξασφαλισθεί η πληρωμή αυτή ή
- β) θα μπορούσε να είχε κατασχεθεί για το σκοπό αυτό αλλά παρασχεθήκε εγγύηση ή άλλου είδους ασφάλεια.

Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται παρά μόνον εφόσον προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι ο εναγόμενος έχει δικαιομα επί του φορτίου ή του ναύλου, ή ότι είχε τέτοιο δικαιομα κατά το χρόνο της εν λόγω αγωγής ή διασσεως ⁽⁵⁾.

Άρθρο 6

Πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους μπορεί επίσης να εναχθεί:

1. αν υπάρχουν πολλοί εναγόμενοι, ενώπιον του δικαστηρίου της κατοικίας ενός από αυτούς,
2. αν πρόκειται για προσεπίκληση δικονομικού εγγυητή ή άλλη προσεπίκληση, ενώπιον του δικαστηρίου της

⁽¹⁾ Η δεύτερη παράγραφος, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 4 της σύμβαςης προσχώρησης του 1978, το άρθρο 3 της σύμβαςης προσχώρησης του 1982 και το άρθρο 3 της σύμβαςης προσχώρησης του 1989.

⁽²⁾ Το σημείο 1, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 4 της σύμβαςης προσχώρησης του 1989.

⁽³⁾ Το σημείο 2, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 5 παράγραφος 3 της σύμβαςης προσχώρησης του 1978.

⁽⁴⁾ Το σημείο 6, όπως προσετέθη με το άρθρο 5 παράγραφος 4 της σύμβαςης προσχώρησης του 1978.

⁽⁵⁾ Το σημείο 7, όπως προσετέθη με το άρθρο 5 παράγραφος 4 της σύμβαςης προσχώρησης του 1978 και όπως προσαρμόστηκε τυπικά από τη σύμβαςη προσχώρησης του 1989 παράρτημα I στοιχείο γ) σημείο 3.

κύριας δίκης, εκτός αν μόνος σκοπός τους ήταν να απομακρύνουν τον εγγυητή ή τον προσεπικαλούμενο από το δικαστήριο που θα είχε διεθνή δικαιοδοσία στην περίπτωση τους,

3. αν πρόκειται για ανταγωγή που απορρέει από την ίδια σύμβαση ή τα ίδια πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζεται η κύρια αγωγή, ενώπιον του δικαστηρίου όπου είναι εκκρεμής η αγωγή αυτή ⁽¹⁾,
4. ως προς διαφορές εκ συμβάσεως, εάν η αγωγή μπορεί να συνδυασθεί με αγωγή εναντίον του ιδίου εναγομένου σε διαφορές που αφορούν εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτου, ενώπιον του δικαστηρίου του συμβαλλόμενου κράτους της τοποθεσίας του ακινήτου.

Άρθρο 6α ⁽²⁾

Όταν, σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση, δικαστήριο συμβαλλόμενου κράτους έχει διεθνή δικαιοδοσία για να κρίνει αγωγές αστικής ευθύνης που απορρέει από χρησιμοποίησή ή εκμετάλλευσή πλοίου, το δικαστήριο αυτό ή κάθε άλλο που το υποκαθιστά, σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο του κράτους αυτού, εκδικάζει και τα αιτήματα τα σχετικά με τον κανονισμό αυτής της ευθύνης.

Τμήμα 3

Διεθνής δικαιοδοσία σε υποθέσεις ασφαλίσεων

Άρθρο 7

Σε υποθέσεις ασφαλίσεων η διεθνής δικαιοδοσία ρυθμίζεται από το παρόν τμήμα, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 4 και του άρθρου 5 σημείο 5.

Άρθρο 8 ⁽³⁾

Ο ασφαλιστής που έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους μπορεί να εναχθεί:

1. ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους όπου έχει την κατοικία του ή
2. σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου ο αντισυμβαλλόμενος του ασφαλιστή έχει την κατοικία του ή

3. αν πρόκειται για συνασφαλιστή, ενώπιον του δικαστηρίου του συμβαλλόμενου κράτους, στο οποίο έχει εναχθεί ο κύριος ασφαλιστής.

Όταν ο ασφαλιστής δεν έχει κατοικία στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους, αλλά διαθέτει υποκατάστημα, πρακτορείο ή οποιαδήποτε άλλη εγκατάσταση σε συμβαλλόμενο κράτος, θεωρείται, για διαφορές σχετικές με την εκμετάλλευσή τους, ότι έχει την κατοικία του στο έδαφος του κράτους αυτού.

Άρθρο 9

Ο ασφαλιστής μπορεί, επιπλέον, να εναχθεί ενώπιον των δικαστηρίων του τόπου όπου συνέβη το ζημιωτικό γεγονός, αν πρόκειται για ασφάλιση αστικής ευθύνης ή για ασφάλιση ακινήτων. Το ίδιο ισχύει αν η ασφάλιση αφορά από κοινού ακίνητα και κινητά που καλύπτονται από το ίδιο ασφαλιστήριο και η προσβολή τους οφείλεται στην ίδια αιτία.

Άρθρο 10

Σε υποθέσεις ασφαλίσεως αστικής ευθύνης, ο ασφαλιστής μπορεί επίσης να προσεπικληθεί ενώπιον του δικαστηρίου που έχει επιληφθεί της αγωγής του ζημιωθέντος κατά του ασφαλισμένου, αν το δίκαιο του δικαστηρίου το επιτρέπει.

Οι διατάξεις των άρθρων 7, 8 και 9 εφαρμόζονται σε περίπτωση ευθείας αγωγής του ζημιωθέντος κατά του ασφαλιστή, εφόσον η ευθεία αγωγή επιτρέπεται.

Αν το δίκαιο που διέπει την ευθεία αγωγή προβλέπει την προσεπίκληση του αντισυμβαλλόμενου ή του ασφαλισμένου, το ίδιο δικαστήριο έχει δικαιοδοσία και ως προς αυτούς.

Άρθρο 11

Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 10 τρίτη παράγραφος, η αγωγή του ασφαλιστή μπορεί να ασκηθεί μόνον ενώπιον των δικαστηρίων του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο έχει την κατοικία του ο εναγόμενος, ανεξάρτητα αν είναι αντισυμβαλλόμενος, ασφαλισμένος ή δικαιούχος.

Οι διατάξεις του παρόντος τμήματος δεν θίγουν το δικαίωμα ασκήσεως ανταγωγής ενώπιον του δικαστηρίου στο οποίο είναι εκκρεμής η κύρια αγωγή που έχει εισαχθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος τμήματος.

Άρθρο 12 ⁽⁴⁾

Παρέκκλιση από τις διατάξεις του παρόντος τμήματος είναι δυνατή μόνο με συμφωνίες:

1. μεταγενέστερες από τη γέννηση της διαφοράς ή

⁽¹⁾ Το σημείο 4, όπως προσετέθη με το άρθρο 5 της σύμβασης προσχώρησης του 1989.

⁽²⁾ Το άρθρο 6α προσετέθη με το άρθρο 6 της σύμβασης προσχώρησης του 1978 και προσαρμόστηκε τυπικά με τη σύμβαση προσχώρησης του 1989 παράρτημα Ι στοιχείο γ) σημείο 5.

⁽³⁾ Κείμενο, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 7 της σύμβασης προσχώρησης του 1978 και προσαρμόστηκε τυπικά με τη σύμβαση προσχώρησης του 1989 παράρτημα Ι στοιχείο γ) σημείο 6.

⁽⁴⁾ Κείμενο, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 8 της σύμβασης προσχώρησης του 1978 και προσαρμόστηκε τυπικά με τη σύμβαση προσχώρησης του 1989 παράρτημα Ι στοιχείο γ) σημείο 7.

2. που επιτρέπουν στον αντισυμβαλλόμενο, τον ασφαλισμένο ή τον δικαιούχο να προσφύγει και σε άλλα δικαστήρια εκτός από αυτά που προβλέπονται στο παρόν τμήμα ή
3. που, έχοντας συναφθεί ανάμεσα σε ασφαλιστή και αντισυμβαλλόμενο με κατοικία ή συνήθη διανομή κατά το χρόνο συνάψεως της συμβάσεως στο ίδιο συμβαλλόμενο κράτος, απονέμουν διεθνή δικαιοδοσία στα δικαστήρια του κράτους αυτού, ακόμα και αν το ζημιόγONO γεγονός συμβεί στην αλλοδαπή, εκτός αν το δίκαιό του απαγορεύει τέτοιες συμφωνίες ή
4. που έχουν συναφθεί από αντισυμβαλλόμενο χωρίς κατοικία σε συμβαλλόμενο κράτος, εκτός αν πρόκειται για υποχρεωτική ασφάλιση ή για ασφάλιση ακινήτου που κείται σε συμβαλλόμενο κράτος ή
5. που αφορούν ασφαλιστική σύμβαση, εφόσον αυτή καλύπτει έναν ή περισσότερους από τους αναφερόμενους στο άρθρο 12α κινδύνους.

Άρθρο 12α⁽¹⁾

Οι αναφερόμενοι στο άρθρο 12 σημείο 5 κίνδυνοι είναι οι ακόλουθοι:

1. Κάθε απώλεια ή ζημία σε:
 - α) πλοία, εγκαταστάσεις ανοικτά των ακτών και στην ανοικτή θάλασσα ή αεροσκάφη, η οποία συνδέεται με τη χρησιμοποίησή τους για εμπορικούς σκοπούς·
 - β) εμπορεύματα, εκτός από τις αποσκευές επιβατών, κατά τη διάρκεια μεταφοράς που πραγματοποιείται με αυτά τα πλοία ή αεροσκάφη, είτε ολικά είτε σε συνδυασμό με άλλα μεταφορικά μέσα.
2. Κάθε είδος ευθύνης, εκτός από την ευθύνη για σωματικές βλάβες των επιβατών ή για απώλεια ή ζημία των αποσκευών τους:
 - α) από τη χρησιμοποίηση ή εκμετάλλευση πλοίων, εγκαταστάσεων ή αεροσκαφών, σύμφωνα με το σημείο 1α), στο μέτρο που το δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους εγγραφής του αεροσκάφους δεν απαγορεύει τις συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας ως προς την ασφάλιση των κινδύνων αυτών·
 - β) για ζημίες που προκαλούνται από εμπορεύματα κατά τη διάρκεια μεταφοράς υπό την έννοια του σημείου 1β).

3. Κάθε χρηματική ζημία συνδεδεμένη με τη χρησιμοποίηση ή εκμετάλλευση πλοίων, εγκαταστάσεων ή αεροσκαφών, σύμφωνα με το σημείο 1α) ιδίως κάθε ζημία σχετική με το ναύλο ή τη ναύλωση.
4. Κάθε άλλος κίνδυνος που συνδέεται προς έναν από τους αναφερόμενους στα σημεία 1 έως 3.

Τμήμα 4⁽²⁾

Διεθνής δικαιοδοσία σε συμβάσεις καταναλωτών

Άρθρο 13

Σε συμβάσεις που ο σκοπός τους μπορεί να θεωρηθεί ξένος προς την επαγγελματική δραστηριότητα αυτού που τις καταρτίζει, και που αποκαλείται στη συνέχεια «καταναλωτής», η διεθνής δικαιοδοσία καθορίζεται από τις διατάξεις του παρόντος τμήματος, με την επιφύλαξη του άρθρου 4 και του άρθρου 5 σημείο 5:

1. όταν πρόκειται για πώληση ενσωμάτων κινητών με τμηματική καταβολή του τμήματος ή
2. όταν πρόκειται για δάνειο με σταδιακή εξόφληση ή για άλλη πιστωτική συναλλαγή συνδεδεμένη με τη χρηματοδότηση αγοράς ενσωμάτων κινητών ή
3. για κάθε άλλη σύμβαση που έχει ως αντικείμενο παροχή υπηρεσιών ή προμήθεια ενσωμάτων κινητών αν:
 - α) πριν από την κατάρτιση της συμβάσεως, έγινε στο κράτος της κατοικίας του καταναλωτή ειδική προφορά ή διαφήμιση και
 - β) ο καταναλωτής ολοκλήρωσε στο κράτος αυτό τις απαραίτητες για την κατάρτιση της συμβάσεως πράξεις.

Όταν ο αντισυμβαλλόμενος του καταναλωτή δεν έχει κατοικία στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους, αλλά διαθέτει υποκατάστημα, πρακτορείο ή εγκατάσταση σε συμβαλλόμενο κράτος, θεωρείται, ως προς τις διαφορές τις σχετικές με την εκμετάλλευσή τους, ότι έχει την κατοικία του στο έδαφος του κράτους αυτού.

Το παρόν τμήμα δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις μεταφοράς.

Άρθρο 14

Η αγωγή καταναλωτή κατά του αντισυμβαλλόμενου μπορεί να ασκηθεί είτε ενώπιον των δικαστηρίων του συμ-

⁽¹⁾ Άρθρο που προσετέθη με το άρθρο 9 της σύμβασης προσχώρησης του 1978 και προσαρμόστηκε τυπικά με τη σύμβαση προσχώρησης του 1989, παράρτημα Ι, στοιχείο γ), σημείο 8.

⁽²⁾ Κείμενο, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 10 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.

βαλλόμενου κράτους στο έδαφος του οποίου έχει την κατοικία του ο αντισυμβαλλόμενος είτε ενώπιον των δικαστηρίων του συμβαλλόμενου κράτους, στο έδαφος του οποίου έχει την κατοικία του ο καταναλωτής.

Η αγωγή του αντισυμβαλλόμενου κατά του καταναλωτή μπορεί να ασκηθεί μόνον ενώπιον των δικαστηρίων του συμβαλλόμενου κράτους, στο έδαφος του οποίου έχει την κατοικία του ο καταναλωτής.

Οι διατάξεις αυτές δεν θίγουν το δικαίωμα ασκήσεως αγωγής ενώπιον του δικαστηρίου στο οποίο είναι εκκρεμής η κύρια αγωγή που έχει εισαχθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος τμήματος.

Άρθρο 15⁽¹⁾

Παρέκκλιση από τις διατάξεις του παρόντος τμήματος είναι δυνατή μόνο με συμφωνίες:

1. μεταγενέστερες από τη γέννηση της διαφοράς ή
2. που επιτρέπουν στον καταναλωτή να προσφύγει και σε άλλα δικαστήρια εκτός από αυτά που προβλέπονται στο παρόν τμήμα ή
3. που, έχοντας συναφθεί σε καταναλωτή και αντισυμβαλλόμενο με κατοικία ή συνήθη διαμονή κατά το χρόνο συνάψεως της συμβάσεως στο ίδιο συμβαλλόμενο κράτος, απονέμουν διεθνή δικαιοδοσία στα δικαστήρια του κράτους αυτού, εκτός αν το δίκαιο του κράτους αυτού απαγορεύει τέτοιες συμφωνίες.

Τμήμα 5

Αποκλειστική διεθνής δικαιοδοσία

Άρθρο 16

Αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η κατοικία, έχουν:

1. α) σε υποθέσεις εμπράγματων δικαιωμάτων επί ακινήτων και μισθώσεων ακινήτων, τα δικαστήρια του συμβαλλόμενου κράτους της τοποθεσίας του ακινήτου·
- β) πάντως, σε υποθέσεις μισθώσεων ακινήτων που συνάπτονται για προσωρινή ιδιωτική χρήση μέγιστης διάρκειας έξι συνεχών μηνών, έχουν επίσης διεθνή δικαιοδοσία και τα δικαστήρια του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο έχει κατοικία ο εναγόμενος, εφόσον ο ιδιοκτήτης και ο μισθωτής είναι φυσικά πρόσωπα και έχουν κατοικία στο ίδιο συμβαλλόμενο κράτος ⁽²⁾,

2. σε θέματα κύρους, ακυρότητας ή λύσεως εταιρειών ή νομικών προσώπων που έχουν την έδρα τους στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους, ή αποφάσεων των οργάνων τους, τα δικαστήρια του κράτους αυτού ⁽³⁾,
3. σε θέματα κύρους των καταχωρίσεων σε δημόσια βιβλία, τα δικαστήρια του συμβαλλόμενου κράτους στο έδαφος του οποίου τηρούνται τα βιβλία αυτά,
4. σε θέματα καταχωρίσεως ή κύρους διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, σημάτων, σχεδίων και προτύπων και άλλων ανάλογων δικαιωμάτων τα οποία επιδέχονται κατάθεση ή καταχώριση, τα δικαστήρια του συμβαλλόμενου κράτους στο έδαφος του οποίου η κατάθεση ή καταχώριση ζητήθηκε, πραγματοποιήθηκε, ή θεωρείται ότι πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με διεθνή σύμβαση,
5. σε θέματα αναγκαστικής εκτελέσεως αποφάσεων, τα δικαστήρια του συμβαλλόμενου κράτους του τόπου εκτελέσεως.

Τμήμα 6

Παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας

Άρθρο 17⁽⁴⁾

Αν τα μέρη, από τα οποία ένα τουλάχιστον έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους, συμφώνησαν ότι ένα δικαστήριο ή τα δικαστήρια συμβαλλόμενου κράτους θα δικάζουν τις διαφορές που έχουν προκύψει ή που θα προκύψουν από συγκεκριμένη έννομη σχέση, το δικαστήριο αυτό ή τα δικαστήρια του κράτους αυτού έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία. Μια τέτοια συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας πρέπει να καταρτίζεται:

- α) είτε γραπτά είτε προφορικά με γραπτή επιβεβαίωση·
- β) είτε, υπό τύπο ανταποκρινόμενο στην πρακτική που έχουν καθιερώσει οι συμβαλλόμενοι στις μεταξύ τους σχέσεις·
- γ) είτε, στο διεθνές εμπόριο, υπό τύπο ανταποκρινόμενο στις συνήθειες τις οποίες τα μέρη γνωρίζουν ή οφείλουν να γνωρίζουν και οι οποίες είναι ευρέως γνωστές σ' αυτού του είδους την εμπορική δραστηριότητα και τηρούνται τακτικά από τους συμβαλλόμενους σε συμβάσεις, του είδους για το οποίο πρόκειται, στη συγκεκριμένη εμπορική δραστηριότητα.

⁽¹⁾ Κείμενο, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 7 της σύμβασης προσχώρησης του 1978 και προσαρμόστηκε τυπικά με τη σύμβαση προσχώρησης του 1989 παράρτημα Ι στοιχείο γ) σημείο 9.

⁽²⁾ Το σημείο Ι, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 της σύμβασης προσχώρησης του 1989.

⁽³⁾ Το σημείο 2, όπως προσαρμόστηκε τυπικά με τη σύμβαση προσχώρησης του 1989 παράρτημα Ι στοιχείο γ) σημείο 10.

⁽⁴⁾ Κείμενο, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 11 της σύμβασης προσχώρησης του 1978 και με το άρθρο 7 της σύμβασης προσχώρησης του 1989.

Όταν μια τέτοια συμφωνία καταρτίζεται από μέρη εκ των οποίων κανένα δεν έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους, τα δικαστήρια των άλλων συμβαλλόμενων κρατών δεν μπορούν να δικάσουν τη διαφορά εφόσον το ή τα υποδειχθέντα δικαστήρια δεν έχουν διαπιστώσει την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας τους.

Το δικαστήριο ή τα δικαστήρια συμβαλλόμενου κράτους, στα οποία απονέμει διεθνή δικαιοδοσία η συστατική πράξη ενός trust, έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία ως προς αγωγές κατά του ιδρυτή, του trustee ή του δικαιούχου ενός trust, αν πρόκειται για σχέσεις μεταξύ των προσώπων αυτών ή για δικαιώματα ή υποχρεώσεις τους από το trust.

Οι συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας καθώς και οι ανάλογες ρήτρες της συστατικής πράξεως του trust δεν παράγουν αποτελέσματα αν είναι αντίθετες προς τις διατάξεις των άρθρων 12 και 15 ή αν τα δικαστήρια, τη διεθνή δικαιοδοσία των οποίων αποκλείουν, έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με το άρθρο 16.

Αν συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας έχει καταρτισθεί προς όφελος μόνον ενός μέρους, το μέρος αυτό διατηρεί το δικαίωμα να προσφύγει σε κάθε άλλο δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση.

Σε θέματα ατομικών συμβάσεων εργασίας, οι συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας παράγουν αποτελέσματα μόνον αν είναι μεταγενέστερες από τη γέννηση της διαφοράς, ή αν ο εργαζόμενος τις επικαλείται για να εκδικασθεί η διαφορά από δικαστήριο άλλο από αυτό της κατοικίας του εναγομένου ή από εκείνο που ορίζεται στο άρθρο 5 σημείο 1.

Άρθρο 18

Πέραν των περιπτώσεων όπου η διεθνής δικαιοδοσία απορρέει από άλλες διατάξεις της παρούσας σύμβασης, το δικαστήριο συμβαλλόμενου κράτους ενώπιον του οποίου ο εναγόμενος παρίσταται αποκτά διεθνή δικαιοδοσία. Ο κανόνας αυτός δεν εφαρμόζεται αν η παράσταση έχει ως σκοπό την αμφισβήτηση της διεθνούς δικαιοδοσίας, ή αν υπάρχει άλλο δικαστήριο με αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με το άρθρο 16.

Τμήμα 7

Έρευνα της διεθνούς δικαιοδοσίας και του παραδεκτού

Άρθρο 19

Το δικαστήριο συμβαλλόμενου κράτους διαπιστώνει αυτεπάγγελτα την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του, εφόσον καλείται να κρίνει, ως κύριο ζήτημα, διαφορά για την οποία

δικαστήριο άλλου συμβαλλόμενου κράτους έχει αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με το άρθρο 16.

Άρθρο 20

Όταν πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους ενάγεται ενώπιον δικαστηρίου άλλου συμβαλλόμενου κράτους και δεν παρίσταται, το δικαστήριο διαπιστώνει αυτεπάγγελτα την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του, αν η δικαιοδοσία του δεν στηρίζεται στους όρους της παρούσας σύμβασης.

Ο δικαστής οφείλει να αναστείλει τη διαδικασία εφόσον δεν διαπιστώνεται ότι ο εναγόμενος αυτός ήταν σε θέση να παραλάβει το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο εντός της αναγκαίας για την άμυνά του προθεσμίας ή ότι καταβλήθηκε κάθε επιμέλεια για το σκοπό αυτό⁽¹⁾.

Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου αντικαθίστανται από εκείνες του άρθρου 15 της σύμβασης της Χάγης της 15ης Νοεμβρίου 1965 για την επίδοση και κοινοποίηση στην αλλοδαπή δικαστικών και εξώδικων εγγράφων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, αν το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης έπρεπε να διαβιβασθεί σύμφωνα με τη σύμβαση αυτή.

Τμήμα 8

Εκκρεμοδικία και συνάφεια

Άρθρο 21⁽²⁾

Αν έχουν ασκηθεί αγωγές με το ίδιο αντικείμενο και την ίδια αιτία μεταξύ των ίδιων διαδίκων ενώπιον δικαστηρίων διάφορων συμβαλλόμενων κρατών, κάθε δικαστήριο εκτός εκείνου που έχει πρώτο επιληφθεί, αναστέλλει αυτεπάγγελτα τη διαδικασία του μέχρι να διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου που επελήφθη πρώτο.

Όταν διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου, κάθε άλλο επιληφθέν δικαστήριο οφείλει να διαπιστώσει την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του υπέρ αυτού του δικαστηρίου.

Άρθρο 22

Όταν συναφείς αγωγές έχουν ασκηθεί ενώπιον δικαστηρίων διάφορων συμβαλλόμενων κρατών και είναι εκκρεμείς σε πρώτο βαθμό, κάθε δικαστήριο εκτός εκείνου που έχει πρώτο επιληφθεί μπορεί να αναστείλει τη διαδικασία.

⁽¹⁾ Η δεύτερη παράγραφος, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 12 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.

⁽²⁾ Κείμενο, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 8 της σύμβασης προσχώρησης του 1989.

Κάθε δικαστήριο εκτός εκείνου που έχει πρώτο επιληφθεί μπορεί επίσης, με αίτηση ενός από τους διαδίκους, να διαπιστώσει την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του, υπό την προϋπόθεση ότι το δικαίό του επιτρέπει την ένωση συναφών υποθέσεων και ότι το πρώτο δικαστήριο έχει διεθνή δικαιοδοσία και για τις δύο αγωγές.

Είναι συναφείς, κατά την έννοια του παρόντος άρθρου, αγωγές που συνδέονται μεταξύ τους τόσο στενά ώστε να υπάρχει συμφέρον να εξετασθούν και να εκδικασθούν ταυτόχρονα, προκειμένου να αποφευχθούν λύσεις που θα ήταν ασυμβίβαστες αν οι υποθέσεις εκδικάζονταν χωριστά.

Άρθρο 23

Όταν περισσότερα δικαστήρια έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία, η διαπίστωση της ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας γίνεται υπέρ του δικαστηρίου που έχει πρώτο επιληφθεί.

Τμήμα 9

Ασφαλιστικά μέτρα

Άρθρο 24

Τα ασφαλιστικά μέτρα που προβλέπονται από το δικαίο συμβαλλόμενου κράτους μπορούν να ζητηθούν από τα δικαστήρια του κράτους αυτού, έστω και αν δικαστήριο άλλου συμβαλλόμενου κράτους έχει, σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση, διεθνή δικαιοδοσία για την ουσία της υποθέσεως.

ΤΙΤΛΟΣ III

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Άρθρο 25

Ως απόφαση, κατά την έννοια της παρούσας συμβάσεως, νοείται κάθε απόφαση εκδιδόμενη από δικαστήριο συμβαλλόμενου κράτους, οποιαδήποτε και αν είναι η ονομασία της, όπως απόφαση, διαταγή, διαταγή εκτελέσεως, καθώς και ο καθορισμός της δικαστικής δαπάνης από τον γραμματέα.

Τμήμα 1

Αναγνώριση

Άρθρο 26

Απόφαση που εκδίδεται σε συμβαλλόμενο κράτος αναγνωρίζεται στα υπόλοιπα συμβαλλόμενα κράτη χωρίς ιδιαίτερη διαδικασία.

Σε περίπτωση αμφισβήτησεως, κάθε ενδιαφερόμενος που επικαλείται ως κύριο ζήτημα την αναγνώριση μπορεί να ζητήσει, κατά τη διαδικασία που προβλέπεται στα τμήματα 2 και 3 του παρόντος τίτλου, να διαπιστωθεί ότι η απόφαση πρέπει να αναγνωρισθεί.

Αν η επίκληση της αναγνώρισεως γίνεται παρεμπιπτόντως ενώπιον δικαστηρίου συμβαλλόμενου κράτους, το δικαστήριο αυτό έχει διεθνή δικαιοδοσία να κρίνει σχετικά.

Άρθρο 27

Απόφαση δεν αναγνωρίζεται:

1. αν η αναγνώριση αντίκειται στη δημόσια τάξη του κράτους αναγνώρισεως,
2. αν το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο δεν έχει επιδοθεί στον ερμηνοδικήσαντα εναγόμενο κανονικά και έγκαιρα ώστε να μπορεί να αμυνθεί (1),
3. αν η απόφαση είναι ασυμβίβαστη με απόφαση που έχει εκδοθεί μεταξύ των ιδίων διαδίκων στο κράτος αναγνώρισεως,
4. αν, για να εκδόσει την απόφασή του, το δικαστήριο του κράτους προελεύσεως επέλυσε προδικαστικό ζήτημα σχετικό με την προσωπική κατάσταση και ικανότητα των φυσικών προσώπων, τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων ή τις κληρονομικές σχέσεις, κατά τρόπο που αντίκειται σε κανόνα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του κράτους αναγνώρισεως, εκτός αν η απόφαση καταλήγει σε αποτέλεσμα ίδιο με εκείνο που θα προέκυπτε από την εφαρμογή των κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του κράτους αναγνώρισεως,
5. αν είναι ασυμβίβαστη με απόφαση που εκδόθηκε προγενέστερα μεταξύ των ιδίων διαδίκων και με το ίδιο αντικείμενο και την ίδια αιτία σε μη συμβαλλόμενο κράτος, εφόσον η τελευταία αυτή απόφαση συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την αναγνώρισή της στο κράτος αναγνώρισεως (2).

(1) Το σημείο 2, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 13 παράγραφος 1 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.

(2) Το σημείο 5 προσετέθη με το άρθρο 13 παράγραφος 2 της σύμβασης προσχώρησης του 1978 και προσαρμόστηκε τυπικά με τη σύμβαση προσχώρησης του 1989 παράρτημα Ι στοιχείο γ) σημείο 12.

Άρθρο 28

Απόφαση δεν αναγνωρίζεται, επίσης, αν έχουν παραβιασθεί οι διατάξεις των τμημάτων 3, 4 και 5 του τίτλου II, καθώς και στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 59.

Κατά τον έλεγχο των βάσεων διεθνούς δικαιοδοσίας που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, η αρχή ενώπιον της οποίας ζητείται η αναγνώριση δεσμεύεται από τις πραγματικές διαπιστώσεις στις οποίες το δικαστήριο του κράτους προελεύσεως έχει θεμελιώσει τη διεθνή δικαιοδοσία του.

Με την επιφύλαξη των διατάξεων της πρώτης παραγράφου, δεν ερευνάται η διεθνής δικαιοδοσία των δικαστηρίων του κράτους προελεύσεως· οι σχετικοί με τη διεθνή δικαιοδοσία κανόνες δεν αφορούν τη δημόσια τάξη υπό την έννοια του άρθρου 27 σημείο 1.

Άρθρο 29

Αποκλείεται η επί της ουσίας αναθεώρηση της αλλοδαπής αποφάσεως.

Άρθρο 30

Το δικαστήριο συμβαλλόμενου κράτους, ενώπιον του οποίου ζητείται αναγνώριση αποφάσεως που εκδόθηκε σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, μπορεί να αναστείλει τη διαδικασία, αν η απόφαση αυτή έχει προσβληθεί με τακτικό ένδικο μέσο.

Το δικαστήριο συμβαλλόμενου κράτους, ενώπιον του οποίου γίνεται επίκληση της αναγνώρισεως αποφάσεως που εκδόθηκε στην Ιρλανδία ή το Ηνωμένο Βασίλειο και η εκτέλεση της οποίας έχει ανασταλεί στο κράτος προελεύσεως λόγω ασκήσεως ενδίκων μέσων, μπορεί να αναστείλει τη διαδικασία ⁽¹⁾.

Τμήμα 2**Εκτέλεση***Άρθρο 31*

Απόφαση που εκδόθηκε και είναι εκτελεστή σε συμβαλλόμενο κράτος εκτελείται σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, αφού κηρυχθεί εκεί εκτελεστή, με αίτηση κάθε ενδιαφερομένου ⁽²⁾.

Πάντως, στο Ηνωμένο Βασίλειο, μια τέτοια απόφαση εκτελείται στην Αγγλία και Ουαλία, τη Σκωτία, ή τη Βόρεια

Ιρλανδία, αφού προηγουμένως, με αίτηση οποιουδήποτε ενδιαφερομένου, η απόφαση αυτή εγγραφεί προς εκτέλεση στο αντίστοιχο τμήμα του Ηνωμένου Βασιλείου ⁽³⁾.

Άρθρο 32

Η αίτηση υποβάλλεται:

- στο Βέλγιο, στο Tribunal de première instance ή στη Rechtbank van eerste aanleg,
- στη Δανία, στο byret ⁽⁴⁾,
- στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, στον πρόεδρο τμήματος του Landgericht,
- στην Ελλάδα, στο Μονομέλές Πρωτοδικείο,
- στην Ισπανία, στο Juzgado de Primera Instancia,
- στη Γαλλία, στον πρόεδρο του Tribunal de grande instance,
- στην Ιρλανδία, στο High Court,
- στην Ιταλία, στην Corte d'appello,
- στο Λουξεμβούργο, στον πρόεδρο του Tribunal d'arrondissement,
- στις Κάτω Χώρες, στον πρόεδρο της Arrondissementsrechtbank,
- στην Πορτογαλία, στο Tribunal Judicial de Circulo,
- στο Ηνωμένο Βασίλειο:
 - 1. στην Αγγλία και Ουαλία, στο High Court of Justice, ή, σε περίπτωση αποφάσεως ως προς υποχρεώσεις διατροφής, στο Magistrates' Court μετά παραπομπή του Secretary of State,
 - 2. στη Σκωτία, στο Court of Session, ή, σε περίπτωση αποφάσεως ως προς υποχρεώσεις διατροφής, στο Sheriff Court μετά από παραπομπή του Secretary of State,
 - 3. στη Βόρεια Ιρλανδία, στο High Court of Justice, ή, σε περίπτωση αποφάσεως ως προς υποχρεώσεις διατροφής, στο Magistrates' Court μετά παραπομπή του Secretary of State ⁽⁵⁾.

⁽³⁾ Το δεύτερο εδάφιο προσετέθη με το άρθρο 15 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.

⁽⁴⁾ Τροποποίηση προκύπτουσα από μια ανακοίνωση της 8ης Φεβρουαρίου 1988 σύμφωνα με το άρθρο VI του προσαρτημένου πρωτοκόλλου και την οποία επιβεβαίωσε η σύμβαση προσχώρησης του 1989 παράρτημα I στοιχείο ε) σημείο 14.

⁽⁵⁾ Πρώτο εδάφιο, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 16 της σύμβασης προσχώρησης του 1978, το άρθρο 4 της σύμβασης προσχώρησης του 1982 και το άρθρο 10 της σύμβασης προσχώρησης του 1989.

⁽¹⁾ Το δεύτερο εδάφιο προσετέθη με το άρθρο 14 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.

⁽²⁾ Κείμενο, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 9 της σύμβασης προσχώρησης του 1989.

Η κατά τόπον αρμοδιότητα καθορίζεται από την κατοικία του προσώπου κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση. Αν το πρόσωπο αυτό δεν έχει την κατοικία του στο έδαφος του κράτους εκτέλεσεως, η αρμοδιότητα καθορίζεται από τον τόπο εκτέλεσεως.

Άρθρο 33

Η αίτηση υποβάλλεται κατά το δίκαιο του κράτους εκτέλεσεως.

Ο αιτών οφείλει να προβεί σε εκλογή κατοικίας στην περιφέρεια του δικαστηρίου στο οποίο απευθύνεται. Αν πάντως το δίκαιο του κράτους εκτέλεσεως δεν προβλέπει την εκλογή κατοικίας, ο αιτών διορίζει αντίκλητο.

Στην αίτηση επισυνάπτονται τα έγγραφα που αναφέρονται στα άρθρα 46 και 47.

Άρθρο 34

Το δικαστήριο στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση αποφασίζει αμελλητί, χωρίς ο διάδικος, κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση, να έχει στο στάδιο αυτό της διαδικασίας δικαίωμα υποβολής προτάσεων ⁽¹⁾.

Η αίτηση μπορεί να απορριφθεί μόνο για έναν από τους λόγους που προβλέπονται στα άρθρα 27 και 28.

Αποκλείεται η επί της ουσίας αναθεώρηση της αλλοδαπής αποφάσεως.

Άρθρο 35

Η απόφαση επί της αιτήσεως γνωστοποιείται αμελλητί στον αιτούντα, επιμελεία του γραμματέα του δικαστηρίου, όπως προβλέπει το δίκαιο του κράτους εκτέλεσεως.

Άρθρο 36

Αν η εκτέλεση επιτραπεί, το πρόσωπο κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση μπορεί να προσφύγει κατά της αποφάσεως μέσα σε ένα μήνα από την επίδοσή της.

Αν το πρόσωπο αυτό έχει την κατοικία του σε συμβαλλόμενο κράτος άλλο από εκείνο στο οποίο εκδόθηκε η απόφαση που επιτρέπει την εκτέλεση, η προθεσμία είναι δύο μήνες από τη μέρα που του έγινε η επίδοση προσωπικά ή στην κατοικία του. Η προθεσμία αυτή δεν παρεκτείνεται λόγω αποστάσεως.

⁽¹⁾ Το πρώτο εδάφιο, όπως τροποποιήθηκε τυπικά με τη σύμβαση προσχώρησης του 1989 παράρτημα Ι στοιχείο γ) σημείο 15.

Άρθρο 37⁽²⁾

Η προσφυγή ασκείται, κατά τη διαδικασία της αμφισβητούμενης διαδικασίας:

- στο Βέλγιο, στο Tribunal de première instance ή στη Rechtbank van eerste aanleg,
- στη Δανία, στο landsret,
- στην Ισπανία, στο Audiencia Provincial,
- στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, στο Oberlandesgericht,
- στην Ελλάδα, στο Εφετείο,
- στη Γαλλία, στο Cour d'appel,
- στην Ιρλανδία, στο High Court,
- στην Ιταλία, στο Corte d'appello,
- στο Λουξεμβούργο, στο Cour supérieure de justice, ως δευτεροβάθμιο πολιτικό δικαστήριο,
- στις Κάτω Χώρες, στο Arrondissementsrechtbank,
- στην Πορτογαλία, στο Tribunal da Relação,
- στο Ηνωμένο Βασίλειο:
 1. στην Αγγλία και Ουαλία, στο High Court of Justice, ή σε περίπτωση αποφάσεως ως προς υποχρεώσεις διατροφής, στο Magistrates' Court,
 2. στη Σκωτία, στο Court of Session, ή, σε περίπτωση αποφάσεως ως προς υποχρεώσεις διατροφής, στο Sheriff Court,
 3. στη Βόρεια Ιρλανδία, στο High Court of Justice ή, σε περιπτώσεις αποφάσεως ως προς υποχρεώσεις διατροφής, στο Magistrates' Court.

Κατά της αποφάσεως επί της προσφυγής μπορεί να ασκηθούν μόνο:

- στο Βέλγιο, στην Ελλάδα, στην Ισπανία, στη Γαλλία, στην Ιταλία, στο Λουξεμβούργο και στις Κάτω Χώρες, αναίρεση,
- στη Δανία, προσφυγή ενώπιον του højesteret, με έγκριση του υπουργού δικαιοσύνης,
- στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, Rechtsbeschwerde,
- στην Ιρλανδία, appeal ενώπιον του Supreme Court για νομικό ζήτημα,

⁽²⁾ Κείμενο, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 17 της σύμβασης προσχώρησης του 1978, το άρθρο 5 της σύμβασης προσχώρησης του 1982 και το άρθρο 11 της σύμβασης προσχώρησης του 1989.

- στην Πορτογαλία, προσφυγή για νομικό ζήτημα,
- στο Ηνωμένο Βασίλειο, ένα μόνο appeal για νομικό ζήτημα.

Άρθρο 38

Το δικαστήριο στο οποίο, σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 37, ασκείται η προσφυγή μπορεί, με αίτηση του προσφεύγοντος μέρους, να αναστείλει τη διαδικασία, αν κατά της αλλοδαπής αποφάσεως έχει ασκηθεί στο κράτος προελεύσεως τακτικό ένδικο μέσο ή αν η προθεσμία για την άσκησή του δεν έχει ακόμη εκπνεύσει⁽¹⁾ στην τελευταία περίπτωση, το δικαστήριο μπορεί να τάξει προθεσμία για την άσκηση του ένδικου αυτού μέσου.

Αν η απόφαση έχει εκδοθεί στην Ιρλανδία ή το Ηνωμένο Βασίλειο, κάθε ένδικο μέσο ή προσφυγή που προβλέπεται στο κράτος προελεύσεως θεωρείται, για την εφαρμογή της πρώτης παραγράφου, ως τακτικό ένδικο μέσο⁽¹⁾.

Το δικαστήριο αυτό μπορεί, επίσης, να εξαρτήσει την εκτέλεση από την παροχή εγγυήσεως, την οποία και καθορίζει.

Άρθρο 39

Κατά τη διάρκεια της προθεσμίας προσφυγής που προβλέπεται στο άρθρο 36, και έως ότου εκδοθεί απόφαση για την προσφυγή αυτή, μπορούν να ληφθούν μόνο ασφαλιστικά μέτρα επί της περιουσίας του προσώπου κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση.

Η απόφαση που εγκρίνει την εκτέλεση εμπεριέχει και τη δυνατότητα λήψεως των ασφαλιστικών αυτών μέτρων.

Άρθρο 40

Αν η αίτησή του απορριφθεί, ο αιτών μπορεί να προσφύγει:

- στο Βέλγιο, στο Cour d'appel ή στο Hof van beroep,
- στη Δανία, στο landsret,
- στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, στο Oberlandesgericht,
- στην Ελλάδα, στο Εφετείο,
- στην Ισπανία, στο Audiencia Provincial,
- στη Γαλλία, στο Cour d'appel,
- στην Ιρλανδία, στο High Court,
- στην Ιταλία, στο Corte d'appello,

⁽¹⁾ Το δεύτερο εδάφιο προσετέθη με το άρθρο 18 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.

- στο Λουξεμβούργο, στο Cour supérieure de justice, ως δευτεροβάθμιο πολιτικό δικαστήριο,

- στις Κάτω Χώρες, στο Gerechtshof,

- στην Πορτογαλία, στο Tribunal da Relação,

- στο Ηνωμένο Βασίλειο:

1. στην Αγγλία και Ουαλία, στο High Court of Justice, ή σε περίπτωση αποφάσεως ως προς υποχρεώσεις διατροφής, στο Magistrates' Court,
2. στη Σκωτία, στο Court of Session, ή, σε περίπτωση αποφάσεως ως προς υποχρεώσεις διατροφής, στο Sheriff Court,
3. στη Βόρεια Ιρλανδία, στο High Court of Justice ή, σε περιπτώσεις αποφάσεως ως προς υποχρεώσεις διατροφής, στο Magistrates' Court⁽²⁾.

Ο διάδικος κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση καλείται να παραστεί ενώπιον του δικαστηρίου που εκδικάζει την προσφυγή. Σε περίπτωση ερημοδικίας, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 20 δεύτερη και τρίτη παράγραφος, έστω και αν ο διάδικος αυτός δεν έχει την κατοικία του σε συμβαλλόμενο κράτος.

Άρθρο 41⁽³⁾

Κατά της αποφάσεως επί της προσφυγής που προβλέπεται στο άρθρο 40 μπορεί να ασκηθούν μόνο:

- στο Βέλγιο, στην Ελλάδα, στην Ισπανία, στη Γαλλία, στην Ιταλία, στο Λουξεμβούργο και στις Κάτω Χώρες, αναίρεση,
- στη Δανία, προσφυγή ενώπιον του højesteret, με έγκριση του υπουργού δικαιοσύνης,
- στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, Rechtsbeschwerde,
- στην Ιρλανδία, appeal ενώπιον του Supreme Court, για νομικό ζήτημα,
- στην Πορτογαλία, προσφυγή για νομικό ζήτημα,
- στο Ηνωμένο Βασίλειο, ένα μόνο appeal για νομικό ζήτημα.

⁽²⁾ Πρώτο εδάφιο, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 19 της σύμβασης προσχώρησης του 1978, το άρθρο 6 της σύμβασης προσχώρησης του 1982 και το άρθρο 12 της σύμβασης προσχώρησης του 1989.

⁽³⁾ Κείμενο, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 20 της σύμβασης προσχώρησης του 1978, το άρθρο 7 της σύμβασης προσχώρησης του 1982 και το άρθρο 13 της σύμβασης προσχώρησης του 1989.

Άρθρο 42

Αν η αλλοδαπή απόφαση έκρινε επί πολλών αξιώσεων που έχουν σωρευθεί στην ίδια αγωγή και δεν μπορεί να κηρυχθεί εκτελεστή στο σύνολό της, το δικαστήριο την κηρύσσει εκτελεστή ως προς μια ή περισσότερες από τις αξιώσεις.

Είναι δυνατό να ζητηθεί μερική εκτέλεση της αποφάσεως.

Άρθρο 43

Οι αλλοδαπές αποφάσεις που καταδικάζουν σε χρηματική ποινή ως μέσο εκτελέσεως κηρύσσονται εκτελεστές στο κράτος εκτελέσεως μόνο αν το ποσό έχει προσδιορισθεί κατά τρόπο οριστικό από τα δικαστήρια του κράτους προελεύσεως.

Άρθρο 44⁽¹⁾

Ο αιτών στον οποίο έχει παρασχεθεί ολικά ή μερικά δωρεάν δικαστική αρωγή ή απαλλαγή από έξοδα και δαπάνες στο κράτος προελεύσεως, απολαμβάνει, στο πλαίσιο της διαδικασίας των άρθρων 32 ως 35, την ευμενέστερη μεταχείριση που προβλέπει το δίκαιο του κράτους εκτελέσεως σε σχέση με τη δωρεάν δικαστική αρωγή ή την απαλλαγή από έξοδα και δαπάνες.

Προκειμένου για αίτηση εκτελέσεως αποφάσεως που έχει εκδοθεί στη Δανία από διοικητική αρχή ως προς υποχρεώσεις διατροφής, ο αιτών μπορεί να επικαλεσθεί, στο κράτος εκτελέσεως, το ευεργέτημα των διατάξεων της πρώτης παραγράφου, αν προσκομίσει έγγραφο του δανικού υπουργείου δικαιοσύνης που να πιστοποιεί ότι συγκεντρώνει τις οικονομικές προϋποθέσεις για την ολική ή μερική παροχή της δωρεάν δικαστικής αρωγής ή απαλλαγής από έξοδα και δαπάνες.

Άρθρο 45

Σε διάδικο που ζητεί σε συμβαλλόμενο κράτος την εκτέλεση αποφάσεως η οποία έχει εκδοθεί σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, καμιά εγγύηση ή κατάθεση χρηματικού ποσού, ανεξάρτητα από την ονομασία της, δεν μπορεί να επιβληθεί με την αιτιολογία ότι είναι αλλοδαπός ή ότι δεν κατοικεί ή δεν διαμένει στο κράτος εκτελέσεως.

⁽¹⁾ Κείμενο, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 21 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.

Τμήμα 3

Κοινές διατάξεις

Άρθρο 46

Ο διάδικος που επικαλείται την αναγνώριση ή ζητεί την εκτέλεση αποφάσεως οφείλει να προσκομίσει:

1. αντίγραφο της αποφάσεως, το οποίο να συγκεντρώνει τις αναγκαίες προϋποθέσεις γνησιότητας,
2. αν πρόκειται για απόφαση ερήμην, το πρωτότυπο ή κυρωμένο αντίγραφο εγγράφου που να αποδεικνύει ότι το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο έχει επιδοθεί στον ερμηοδικήσαντα διάδικο (2).

Άρθρο 47

Ο διάδικος που ζητεί την εκτέλεση οφείλει, επιπλέον, να προσκομίσει:

1. κάθε έγγραφο κατάλληλο να αποδείξει ότι, κατά το δίκαιο του κράτους προελεύσεως, η απόφαση είναι εκτελεστή και έχει επιδοθεί,
2. αν συντρέχει περίπτωση, έγγραφο που να αποδεικνύει ότι ο αιτών απολαμβάνει δωρεάν δικαστικής αρωγής στο κράτος προελεύσεως.

Άρθρο 48

Αν δεν προσάγονται τα έγγραφα που μνημονεύονται στο άρθρο 46 σημείο 2 και στο άρθρο 47 σημείο 2, το δικαστήριο μπορεί είτε να ορίσει προθεσμία προσαγωγής τους, είτε να δεχθεί ισοδύναμα έγγραφα, είτε, εφόσον κρίνει ότι έχει επαρκώς ενημερωθεί, να απαλλάξει τον αιτούντα από το βάρος αυτό.

Το δικαστήριο μπορεί να ζητήσει την προσαγωγή μεταφράσεως των εγγράφων· η μετάφραση επικυρώνεται από πρόσωπο που, σε ένα από τα συμβαλλόμενα κράτη, έχει αυτή την εξουσία.

Άρθρο 49

Καμιά επικύρωση ή άλλη ανάλογη διατύπωση δεν απαιτείται για τα έγγραφα που μνημονεύονται στα άρθρα 46, 47 και στο άρθρο 48 δεύτερη παράγραφος, καθώς και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, για το διορισμό αντικλήτου.

⁽²⁾ Το σημείο 2, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 22 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.

ΤΙΤΛΟΣ IV

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΙ

Άρθρο 50

Τα δημόσια έγγραφα, που έχουν εκδοθεί και είναι εκτελεστά σε συμβαλλόμενο κράτος, περιβάλλονται, κατόπιν αιτήσεως, τον εκτελεστήριο τύπο σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος κατά τη διαδικασία των άρθρων 31 και επόμενα. Η αίτηση απορρίπτεται μόνον αν η εκτέλεση του δημόσιου εγγράφου αντίκειται στη δημόσια τάξη του κράτους εκτελέσεως ⁽¹⁾.

Το προσκομιζόμενο έγγραφο πρέπει να συγκεντρώνει τις αναγκαίες προϋποθέσεις γνησιότητας στο κράτος προελεύσεως.

Οι διατάξεις του τμήματος 3 του τίτλου III εφαρμόζονται εφόσον συντρέχει περίπτωση.

Άρθρο 51

Συμβιβασμοί που καταρτίζονται ενώπιον δικαστηρίου κατά τη διάρκεια δίκης, και είναι εκτελεστοί στο κράτος προελεύσεως, είναι εκτελεστοί και στο κράτος εκτελέσεως με τους ίδιους όρους όπως και τα δημόσια έγγραφα.

ΤΙΤΛΟΣ V

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 52

Για να καθορίσει αν διάδικος έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους σε δικαστήριο του οποίου έχει ασκηθεί η αγωγή, ο δικαστής εφαρμόζει το εσωτερικό του δίκαιο.

Αν ο διάδικος δεν έχει κατοικία στο κράτος όπου έχει ασκηθεί η αγωγή, το δικαστήριο, προκειμένου να καθορίσει αν ο διάδικος έχει κατοικία σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, εφαρμόζει το δίκαιο του κράτους αυτού.

... ⁽²⁾

Άρθρο 53

Για την εφαρμογή της παρούσας συμβάσεως, η έδρα των εταιρειών και νομικών προσώπων εξομοιώνεται προς την κατοικία. Για τον καθορισμό, πάντως, της έδρας αυτής εφαρμόζονται οι κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του δικάζοντος δικαστή.

Για να καθορίσει αν trust έχει την έδρα του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους σε δικαστήριο του οποίου έχει ασκηθεί

η αγωγή, ο δικαστής εφαρμόζει τους κανόνες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου ⁽³⁾.

ΤΙΤΛΟΣ VI

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 54 ⁽⁴⁾

Οι διατάξεις της παρούσας συμβάσεως εφαρμόζονται μόνο στις αγωγές που ασκούνται καθώς και στα δημόσια έγγραφα που εκδίδονται μετά την έναρξη ισχύος της στο κράτος προελεύσεως, όταν δεν ζητείται η αναγνώριση ή η εκτέλεση αποφάσεως ή δημοσίου εγγράφου, στο κράτος αναγνώρισεως ή εκτελέσεως.

Αποφάσεις, πάντως, που εκδίδονται μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας συμβάσεως στις σχέσεις μεταξύ του κράτους προελεύσεως και του κράτους αναγνώρισεως ή εκτελέσεως, κατόπιν αγωγής που έχει ασκηθεί πριν από την ημερομηνία αυτή, αναγνωρίζονται και εκτελούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του τίτλου III, αν οι εφαρμοσθέντες κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας είναι σύμφωνοι ή με τις διατάξεις του τίτλου II ή με σύμβαση που, κατά την ημερομηνία ασκήσεως της αγωγής, ίσχυε μεταξύ του κράτους προελεύσεως και του κράτους αναγνώρισεως ή εκτελέσεως ⁽⁵⁾.

⁽³⁾ Το δεύτερο εδάφιο, όπως προσετέθη με το άρθρο 23 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.

⁽⁴⁾ Κείμενο, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 16 της σύμβασης προσχώρησης του 1989 και προσαρμόστηκε τυπικά με τη σύμβαση προσχώρησης του 1989 παράρτημα I στοιχείο γ) σημείο 17.

⁽⁵⁾ Η σύμβαση προσχώρησης του 1978 περιλαμβάνει στον τίτλο V τις εξής μεταβατικές διατάξεις:

« Άρθρο 34

1. Η σύμβαση του 1968 και το πρωτόκολλο του 1971, όπως τροποποιούνται από την παρούσα σύμβαση, εφαρμόζονται μόνο στις αγωγές που ασκούνται και στα δημόσια έγγραφα που εκδίδονται μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας συμβάσεως στο κράτος προελεύσεως, και, όταν ζητείται η αναγνώριση ή η εκτέλεση αποφάσεως ή δημοσίου εγγράφου, στο κράτος αναγνώρισεως ή εκτελέσεως.

2. Στις σχέσεις, πάντως, μεταξύ των έξι κρατών μερών της συμβάσεως του 1968, οι αποφάσεις που εκδίδονται μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας συμβάσεως, επί αγωγών που θα έχουν ασκηθεί πριν από την ημερομηνία αυτή, αναγνωρίζονται και εκτελούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του τίτλου III της συμβάσεως του 1968, όπως τροποποιείται.

3. Εξάλλου, στις σχέσεις μεταξύ των έξι κρατών μερών της συμβάσεως του 1968 και των τριών κρατών που αναφέρονται στο άρθρο 1 της παρούσης συμβάσεως, καθώς και στις σχέσεις μεταξύ των τριών τελευταίων, οι αποφάσεις που εκδίδονται μετά την ημερομηνία έναρξεως ισχύος της παρούσας συμβάσεως στο κράτος προελεύσεως και στο κράτος αναγνώρισεως ή εκτελέσεως επί αγωγών που θα έχουν ασκηθεί πριν από την ημερομηνία αυτή, αναγνωρίζονται και εκτελούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του τίτλου III της συμβάσεως του 1968, όπως τροποποιείται, αν η διεθνής δικαιοδοσία έχει θεμελιωθεί σε κανόνες σύμφωνους με τις διατάξεις του τίτλου II, όπως τροποποιείται, ή

⁽¹⁾ Πρώτο εδάφιο, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 14 της σύμβασης προσχώρησης του 1989.

⁽²⁾ Το τρίτο εδάφιο καταργήθηκε με το άρθρο 15 της σύμβασης προσχώρησης του 1989.

Αν, με έγγραφο προγενέστερο της 1ης Ιουνίου 1988 για την Ιρλανδία ή της 1ης Ιανουαρίου 1987 για το Ηνωμένο Βασίλειο, οι διάδικοι σε διαφορά εκ συμβάσεως είχαν συμφωνήσει ότι εφαρμοστέο δικαιο στη συγκεκριμένη σύμβαση θα είναι το ιρλανδικό δικαιο ή το δικαιο ενός τμήματος του Ηνωμένου Βασιλείου, τα δικαστήρια της Ιρλανδίας ή του τμήματος αυτού του Ηνωμένου Βασιλείου διατηρούν την ευχέρεια να εκδικάσουν τη διαφορά αυτή ⁽¹⁾.

Άρθρο 54α (2)

Επί τρία έτη από την 1η Νοεμβρίου 1986 για τη Δανία και από την 1η Ιουνίου 1988 για την Ιρλανδία, η διεθνής δικαιο-

(συνέχεια)

με τις διατάξεις συμβάσεως που κατά το χρόνο ασκήσεως της αγωγής ίσχυε μεταξύ του κράτους προελεύσεως και του κράτους αναγνωρίσεως ή εκτελέσεως.»

Η σύμβαση προσχώρησης του 1982 περιλαμβάνει στον τίτλο V τις εξής μεταβατικές διατάξεις:

« Άρθρο 12

1. Η σύμβαση του 1968 και το πρωτόκολλο του 1972, όπως τροποποιήθηκαν από τη σύμβαση του 1978 και τροποποιούνται από την παρούσα σύμβαση, εφαρμόζονται μόνο στις αγωγές που ασκούνται και στα δημόσια έγγραφα που εκδίδονται μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας συμβάσεως στο κράτος προελεύσεως, και, όταν ζητείται η αναγνώριση ή η εκτέλεση αποφάσεως ή δημόσιου εγγράφου, στο κράτος αναγνωρίσεως ή εκτελέσεως.

2. Ωστόσο, αποφάσεις που εκδίδονται μετά τη θέση σε ισχύ της παρούσας συμβάσεως μεταξύ του κράτους προελεύσεως και του κράτους αναγνωρίσεως ή εκτελέσεως, επί αγωγών που θα έχουν ασκηθεί πριν από την ημερομηνία αυτή, αναγνωρίζονται και εκτελούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του τίτλου III της συμβάσεως του 1968, όπως τροποποιήθηκε από τη σύμβαση του 1978 και τροποποιείται από την παρούσα σύμβαση, αν η διεθνής δικαιοδοσία έχει θεμελιωθεί σε κανόνες σύμφωνους προς τις διατάξεις του τίτλου II της συμβάσεως του 1968, όπως τροποποιήθηκε, ή προς τις διατάξεις συμβάσεως η οποία κατά το χρόνο ασκήσεως της αγωγής ίσχυε μεταξύ του κράτους προελεύσεως και του κράτους αναγνωρίσεως ή εκτελέσεως.»

(1) Το εδάφιο αυτό θα αντικαταστήσει το άρθρο 35 του τίτλου V της σύμβασης προσχώρησης του 1978 στο οποίο προσεχώρησε η Ελληνική Δημοκρατία με το άρθρο 1 παράγραφος 2 της σύμβασης προσχώρησης του 1982. Η σύμβαση προσχώρησης του 1989 προβλέπει στο άρθρο 28 την κατάργηση αυτών των δύο τελευταίων διατάξεων.

(2) Το άρθρο αυτό προσετέθη με το άρθρο 17 της σύμβασης προσχώρησης του 1989. Αντιστοιχεί στο άρθρο 36 του τίτλου V της σύμβασης προσχώρησης του 1978 στο οποίο προσεχώρησε η Ελληνική Δημοκρατία με το άρθρο 1 παράγραφος 2 της σύμβασης προσχώρησης του 1982. Η σύμβαση προσχώρησης του 1989 προβλέπει στο άρθρο 28 την κατάργηση αυτών των δύο τελευταίων διατάξεων.

δοσία σε θέματα ναυτικού δικαίου σε καθένα από τα κράτη αυτά καθορίζεται όχι μόνο σύμφωνα με τις διατάξεις του τίτλου II, αλλά επίσης σύμφωνα με τις κατωτέρω παραγράφους 1 έως 6. Ωστόσο, οι διατάξεις αυτές θα παύσουν να εφαρμόζονται σε καθένα από τα κράτη αυτά, όταν η διεθνής σύμβαση για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων σχετικών με τη συντηρητική κατάσχεση πλοίων, που υπεγράφη στις Βρυξέλλες, στις 10 Μαΐου 1952, τεθεί σε ισχύ έναντι αυτών.

1. Πρόσωπο που κατοικεί στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους μπορεί να εναχθεί για ναυτική απαίτηση ενώπιον των δικαστηρίων ενός των προαναφερομένων κρατών, εφόσον το πλοίο που αφορά η απαίτηση ή κάθε άλλο πλοίο που ανήκει στην κυριότητά του έχει γίνει αντικείμενο δικαστικής κατασχέσεως στο έδαφος του τελευταίου αυτού κράτους προς εξασφάλιση της απαιτήσεως ή θα μπορούσε να είχε κατασχεθεί εκεί, έχει όμως παρασχεθεί εγγύηση ή άλλου είδους ασφάλεια, στις εξής περιπτώσεις:

α) αν ο ενάγων κατοικεί στο έδαφος του κράτους αυτού ή

β) αν η ναυτική απαίτηση έχει γεννηθεί στο κράτος αυτό ή

γ) αν η ναυτική απαίτηση έχει γεννηθεί στη διάρκεια πλου κατά τον οποίο επιβλήθηκε ή θα μπορούσε να είχε επιβληθεί η κατάσχεση ή

δ) αν η απαίτηση απορρέει από σύγκρουση ή από ζημία που προκάλεσε πλοίο είτε σε άλλο πλοίο είτε σε πράγματα ή πρόσωπα που βρίσκονται πάνω σ' αυτό, κατά την εκτέλεση ή την παράλειψη εκτελέσεως ελιγμού, ή λόγω παραβάσεως των κανονισμών ή

ε) αν η απαίτηση έχει γεννηθεί από αρωγή ή διάσωση ή

στ) αν η απαίτηση είναι ασφαλισμένη με ναυτική υποθήκη ή άλλη εμπράγματη ασφάλεια συμβατικού χαρακτήρα επί του κατασχεθέντος πλοίου.

2. Μπορεί να κατασχεθεί το πλοίο το οποίο αφορά η ναυτική απαίτηση ή κάθε άλλο πλοίο που ανήκει στο πρόσωπο που ήταν, κατά το χρόνο γεννήσεως της απαιτήσεως, κύριος του πλοίου εκείνου. Για τις απαιτήσεις, πάντως, που προβλέπονται στην παράγραφο 5 στοιχεία

- ιε), ιστ) ή ιζ), μπορεί να κατασχεθεί μόνο το πλοίο το οποίο αφορά η απαίτηση.
3. Πλοία θεωρούνται ότι έχουν τον ίδιο κύριο εφόσον όλες οι μερίδες της κυριότητας ανήκουν στο ίδιο ή τα ίδια πρόσωπα.
4. Σε περίπτωση ναυλώσεως πλοίου με παράδοση της θαλάσσιας διαχειρίσεως, όταν για ναυτική απαίτηση που αφορά πλοίο ευθύνεται μόνον ο ναυλωτής, μπορεί να κατασχεθεί το πλοίο αυτό ή κάθε άλλο πλοίο που ανήκει στο ναυλωτή αυτόν, κανένα όμως άλλο πλοίο που ανήκει στον κύριο δεν μπορεί να κατασχεθεί με βάση αυτή τη ναυτική απαίτηση. Το ίδιο ισχύει σε όλες τις περιπτώσεις κατά τις οποίες για τη ναυτική απαίτηση ευθύνεται πρόσωπο άλλο από τον κύριο.
5. Ως «ναυτική απαίτηση», νοείται το δικαίωμα ή η αξίωση που πηγάζει από μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες αιτίες:
- α) ζημίες που προκαλεί πλοίο είτε με σύγκρουση είτε με άλλο τρόπο·
 - β) απώλεια ανθρώπινης ζωής ή σωματικές βλάβες που προκαλούνται από το πλοίο ή συνδέονται με την εκμετάλλευση πλοίου·
 - γ) αρωγή και διάσωση·
 - δ) συμβάσεις σχετικές με τη χρησιμοποίηση ή τη μίσθωση πλοίου με ναυλοσύμφωνο ή με άλλο τρόπο·
 - ε) συμβάσεις σχετικές με τη μεταφορά εμπορευμάτων με πλοίο βάσει ναυλοσύμφωνου, φορτωτικής ή με άλλο τρόπο·
 - στ) απώλειες ή ζημίες σε εμπορεύματα και αποσκευές που μεταφέρονται με πλοίο·
 - ζ) κοινή αβάρια·
 - η) ναυτικό δάνειο·
 - θ) ρυμούλκηση·
 - ι) πλοήγηση·
 - ια) προμήθεια προϊόντων ή υλικών, ανεξάρτητα από τον τόπο, για την εκμετάλλευση ή συντήρηση του πλοίου·
 - ιβ) κατασκευή, επισκευή, εξοπλισμό πλοίου ή δαπάνες λιμενισμού·
 - ιγ) μισθούς πλοιάρχου, αξιωματικών ή μελών του πληρώματος·
 - ιδ) δαπάνες του πλοιάρχου και δαπάνες που ενεργούνται από φορτωτές, ναυλωτές ή πράκτορες για λογαριασμό του πλοίου ή του κυρίου του·
 - ιε) διαφορές σχετικές με την κυριότητα πλοίου·
 - ιστ) διαφορές μεταξύ συμπλοιοκτητών ως προς την κυριότητα, τη νομή, την εκμετάλλευση ή τα δικαιώματα στο προϊόν εκμεταλλεύσεως του πλοίου που τελεί υπό συμπλοιοκτησία·
 - ιζ) ναυτική υποθήκη ή άλλη εμπράγματη ασφάλεια συμβατικού χαρακτήρα σε πλοίο.
6. Στη Δανία, ο όρος «συντηρητική κατάσταση» καλύπτει, όσον αφορά τις ναυτικές απαιτήσεις των παραπάνω στοιχείων ιε) και ιστ), το «forbud» εφόσον η διαδικασία αυτή είναι η μόνη δυνατή στη συγκεκριμένη περίπτωση σύμφωνα με τα άρθρα 646 ως 653 του νόμου πολιτικής δικονομίας (Lov om retsens pleje).

ΤΙΤΛΟΣ VII

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Άρθρο 55

Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 54 δεύτερη παράγραφος και του άρθρου 56, η παρούσα σύμβαση αντικαθιστά τις ακόλουθες μεταξύ δύο ή περισσότερων συμβαλλόμενων κρατών συμβάσεις:

- τη σύμβαση μεταξύ του Βελγίου και της Γαλλίας για τη διεθνή δικαιοδοσία, ισχύ και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων, διαιτητικών αποφάσεων και δημόσιων εγγράφων, που υπογράφηκε στο Παρίσι στις 8 Ιουλίου 1899,
- τη σύμβαση μεταξύ του Βελγίου και των Κάτω Χωρών για τη διεθνή δικαιοδοσία, την πτώχευση καθώς και για την ισχύ και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων, διαιτητικών αποφάσεων και δημόσιων εγγράφων, που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες στις 28 Μαρτίου 1925,
- τη σύμβαση μεταξύ της Γαλλίας και της Ιταλίας για την εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 3 Ιουνίου 1930,
- τη σύμβαση μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Γαλλικής Δημοκρατίας για την αμοιβαία εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, συνοδευόμενη από πρωτόκολλο που υπογράφηκε στο Παρίσι στις 18 Ιανουαρίου 1934 ⁽¹⁾,
- τη σύμβαση μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και του Βασιλείου του Βελγίου για την αμοιβαία εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, συνοδευόμενη από πρωτόκολλο, που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες στις 2 Μαρτίου 1934 ⁽¹⁾,
- τη σύμβαση μεταξύ της Γερμανίας και της Ιταλίας για την αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 9 Μαρτίου 1936,
- τη σύμβαση μεταξύ της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και του Βασιλείου του Βελγίου για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, διαιτητικών αποφάσεων και δημόσιων εγγράφων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Βόννη στις 30 Ιουνίου 1958,

⁽¹⁾ Η τέταρτη και πέμπτη περίπτωση προστίθενται με το άρθρο 24 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.

- τη σύμβαση μεταξύ του Βασιλείου των Κάτω Χωρών και της Ιταλικής Δημοκρατίας για την αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 17 Απριλίου 1959,
- τη σύμβαση μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Βόννη στις 14 Ιουλίου 1960 ⁽¹⁾,
- τη σύμβαση μεταξύ του Βασιλείου της Ελλάδας και της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων, συμβιβασμών και δημόσιων εγγράφων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στην Αθήνα στις 4 Νοεμβρίου 1961 ⁽²⁾,
- τη σύμβαση μεταξύ του Βασιλείου του Βελγίου και της Ιταλικής Δημοκρατίας για την αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων και άλλων εκτελεστών τίτλων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 6 Απριλίου 1962,
- τη σύμβαση μεταξύ του Βασιλείου των Κάτω Χωρών και της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων και άλλων εκτελεστών τίτλων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Χάγη στις 30 Αυγούστου 1962,
- τη σύμβαση μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιταλικής Δημοκρατίας για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 7 Φεβρουαρίου 1964, συνοδευόμενη από πρωτόκολλο που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 14 Ιουλίου 1970 ⁽³⁾,
- τη σύμβαση μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και των Κάτω Χωρών για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Χάγη στις 17 Νοεμβρίου 1967 ⁽⁴⁾,
- η σύμβαση μεταξύ της Ισπανίας και της Γαλλίας για την αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών και διαιτητικών αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στο Παρίσι στις 28 Μαΐου 1969 ⁽⁴⁾,
- η σύμβαση μεταξύ της Ισπανίας και της Ιταλίας για τη νομική αρωγή και την αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Μαδρίτη στις 22 Μαΐου 1973 ⁽⁴⁾,

- η σύμβαση μεταξύ της Ισπανίας και της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, δικαστικών συμβιβασμών και εκτελεστών δημοσίων εγγράφων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Βόννη στις 14 Μαΐου 1983 ⁽⁴⁾,

και, εφόσον ισχύει:

- τη συνθήκη μεταξύ του Βελγίου των Κάτω Χωρών και του Λουξεμβούργου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την πτώχευση, την ισχύ και την εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων, διαιτητικών αποφάσεων και δημόσιων εγγράφων, που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες στις 24 Νοεμβρίου 1961.

Άρθρο 56

Η συνθήκη και οι συμβάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 55 συνεχίζουν να παράγουν αποτελέσματα στα θέματα στα οποία η παρούσα σύμβαση δεν εφαρμόζεται.

Συνεχίζουν να παράγουν αποτελέσματα ως προς τις αποφάσεις που εκδόθηκαν και τα έγγραφα που συντάχθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος της παρούσας συμβάσεως ⁽⁵⁾.

Άρθρο 57

1. Η παρούσα σύμβαση δεν θίγει τις συμβάσεις στις οποίες τα συμβαλλόμενα κράτη είναι ή θα γίνουν μέρη και οι οποίες, σε ειδικά θέματα, ρυθμίζουν τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση ή την εκτέλεση αποφάσεων ⁽⁶⁾.

2. Προς εξασφάλιση της ομοιόμορφης ερμηνείας της, η παράγραφος 1 εφαρμόζεται με τον ακόλουθο τρόπο:

- α) η παρούσα σύμβαση δεν αποκλείει τη δυνατότητα ενός δικαστηρίου συμβαλλόμενου κράτους που είναι μέρος συμβάσεως σχετικής με ειδικό θέμα, να θεμελιώσει τη διεθνή δικαιοδοσία του σε μια τέτοια σύμβαση, ακόμη και αν ο εναγόμενος κατοικεί στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους που δεν είναι μέρος της συγκεκριμένης συμβάσεως. Το δικαστήριο εφαρμόζει σε κάθε περίπτωση το άρθρο 20 της παρούσας συμβάσεως
- β) αποφάσεις που εκδίδονται από δικαστήριο συμβαλλόμενου κράτους κατά την άσκηση διεθνούς δικαιοδοσίας του βάσει συμβάσεως σχετικής με ειδικό θέμα αναγνωρίζονται και εκτελούνται στα άλλα συμβαλλόμενα κράτη σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση.

Αν το κράτος προελεύσεως και το κράτος αναγνωρίσεως ή εκτελέσεως είναι συμβαλλόμενα μέρη συμβάσεως σχετικής με ειδικό θέμα που ρυθμίζει τις προϋποθέσεις αναγνωρίσεως ή εκτελέσεως αποφάσεων, εφαρμόζονται οι προϋποθέσεις αυτές. Είναι πάντως δυνατή η εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας συμβάσεως των σχετικών

⁽¹⁾ Η έννατη περίπτωση προστίθεται με το άρθρο 24 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.

⁽²⁾ Η δέκατη περίπτωση προστίθεται με το άρθρο 8 της σύμβασης προσχώρησης του 1982.

⁽³⁾ Η δέκατη τρίτη και η δέκατη τέταρτη περίπτωση προστίθενται με το άρθρο 24 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.

⁽⁴⁾ Η δέκατη πέμπτη, δέκατη έκτη και δέκατη έβδομη περίπτωση προστίθεται με το άρθρο 18 της σύμβασης προσχώρησης του 1989.

⁽⁵⁾ Δεύτερο εδάφιο, όπως προσαρμόστηκε τυπικά με τη σύμβαση προσχώρησης του 1989 παράρτημα Ι στοιχείο γ) σημείο 18.

⁽⁶⁾ Η παράγραφος 1, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 25 παράγραφος 1 της σύμβασης προσχώρησης του 1978 και με το άρθρο 19 της σύμβασης προσχώρησης του 1989.

με τη διαδικασία αναγνώρισης και εκτέλεσης των αποφάσεων (1).

3. Η παρούσα σύμβαση δεν θίγει την εφαρμογή διατάξεων που, σε ειδικά θέματα ρυθμίζουν τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση ή την εκτέλεση αποφάσεων και περιλαμβάνονται ή θα περιληφθούν σε πράξεις των οργάνων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή στις εθνικές νομοθεσίες που εναρμονίζονται σε εκτέλεση των πράξεων αυτών (2).

Άρθρο 58⁽³⁾

Μέχρις ότου η σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στο Λουγκάνο στις 16 Σεπτεμβρίου 1988, αρχίσει να παράγει αποτελέσματα έναντι της Γαλλίας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, οι διατάξεις της παρούσας σύμβασως δεν θίγουν τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στους Ελβετούς υπηκόους από τη σύμβαση μεταξύ της Γαλλίας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας για τη διεθνή δικαιοδοσία και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στο Παρίσι στις 15 Ιουνίου 1969.

Άρθρο 59

Η παρούσα σύμβαση δεν εμποδίζει συμβαλλόμενο κράτος να αναλάβει έναντι τρίτου κράτους, δυνάμει σύμβασως αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων, την υποχρέωση να μην αναγνωρίζει απόφαση που έχει εκδοθεί σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος κατά εναγομένου που είχε κατοικία ή συνήθη διαμονή στο έδαφος του τρίτου κράτους, εφόσον, σε περίπτωση που προβλέπεται στο άρθρο 4, η απόφαση στηρίχθηκε αποκλειστικά σε βάση δικαιοδοσίας προβλεπόμενη στο άρθρο 3 δεύτερη παράγραφος (4).

Πάντως, συμβαλλόμενο κράτος δεν μπορεί να δεσμευθεί έναντι τρίτου κράτους να μην αναγνωρίζει απόφαση που έχει εκδοθεί σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, από δικαστήριο του οποίου η διεθνής δικαιοδοσία θεμελιώνεται στην ύπαρξη ή κατάσχεση από τον ενάγοντα, στο κράτος αυτό, περιουσιακών στοιχείων του εναγόμενου:

- (1) Η παράγραφος 2 προστίθεται με το άρθρο 19 της σύμβασης προσχώρησης του 1989. Η παράγραφος αυτή αντιστοιχεί με το άρθρο 25 παράγραφος 2 της σύμβασης προσχώρησης του 1978 στο οποίο προσεχώρησε η Ελληνική Δημοκρατία με το άρθρο 1 παράγραφος 2 της σύμβασης προσχώρησης του 1982. Η σύμβαση προσχώρησης του 1989 προβλέπει στο άρθρο 28 την κατάργηση αυτών των δύο τελευταίων διατάξεων.
- (2) Η παράγραφος προσετέθη με το άρθρο 25 παράγραφος 1 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.
- (3) Κείμενο, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 20 της σύμβασης προσχώρησης του 1989.
- (4) Κείμενο, όπως προσαρμόστηκε τυπικά με τη σύμβαση προσχώρησης του 1989 παράρτημα I στοιχείο γ) σημείο 20.

1. αν η αγωγή αφορά την κυριότητα ή τη νομή των περιουσιακών αυτών στοιχείων, έχει ως αίτημα την άδεια διαθέσεώς του ή συνδέεται με άλλη επίδικη διαφορά αναφερόμενη σ' αυτά, ή
2. αν τα περιουσιακά στοιχεία συνιστούν την εγγύηση απαιτήσεως που αποτελεί το αντικείμενο της αγωγής (5).

ΤΙΤΛΟΣ VIII

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 60

.. (6).

Άρθρο 61⁽⁷⁾

Η παρούσα σύμβαση θα επικυρωθεί από τα υπογράφοντα κράτη. Τα έγγραφα επικυρώσεως θα κατατεθούν στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Άρθρο 62⁽⁸⁾

Η παρούσα σύμβαση θα αρχίσει να ισχύει την πρώτη μέρα του τρίτου μήνα που ακολουθεί την κατάθεση του εγγράφου επικυρώσεως του υπογράφοντος κράτους που θα προβεί τελευταίο στη διατύπωση αυτή.

Άρθρο 63

Τα συμβαλλόμενα κράτη αναγνωρίζουν ότι κάθε κράτος που γίνεται μέλος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας θα

- (5) Δεύτερο εδάφιο, όπως προσετέθη με το άρθρο 26 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.
- (6) Το άρθρο 21 της σύμβασης προσχώρησης του 1989 προέβλεψε την κατάργηση του άρθρου 60, όπως είχε τροποποιηθεί με το άρθρο 27 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.
- (7) Η επικύρωση των συμβάσεων προσχώρησης του 1978 και του 1982 διέπεται από τα άρθρα 38 και 14 των συμβάσεων αυτών. Η επικύρωση της σύμβασης προσχώρησης του 1989 διέπεται από το άρθρο 31 της αυτής σύμβασης το οποίο έχει ως εξής:
«Άρθρο 31
Η παρούσα σύμβαση θα επικυρωθεί από τα υπογράφοντα κράτη. Τα έγγραφα επικυρώσεως θα κατατεθούν στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.»
- (8) Η έναρξη ισχύος των συμβάσεων προσχώρησης του 1978 και του 1982 διέπεται από τα άρθρα 39 και 15 των συμβάσεων αυτών. Η έναρξη ισχύος της σύμβασης προσχώρησης του 1989 διέπεται από το άρθρο 32 της αυτής σύμβασης το οποίο έχει ως εξής:
«Άρθρο 32
1. Η παρούσα σύμβαση αρχίζει να ισχύει την πρώτη ημέρα του τρίτου μήνα μετά την ημερομηνία κατά την οποία δύο κράτη που την υπογράφουν, ένα από τα οποία είναι το Βασίλειο της Ισπανίας ή η Πορτογαλική Δημοκρατία, καταθέτουν τα έγγραφα επικυρώσεως.
2. Η σύμβαση παράγει αποτελέσματα έναντι κάθε άλλου κράτους που την υπογράφει την πρώτη ημέρα του τρίτου μήνα μετά την κατάθεση του εγγράφου του επικυρώσεως.»

υποχρεωθεί να αποδεχθεί την παρούσα σύμβαση ως βάση για τις αναγκαίες διαπραγματεύσεις, με σκοπό να διασφαλίσει στις σχέσεις μεταξύ των συμβαλλόμενων κρατών και του κράτους αυτού την εφαρμογή του άρθρου 220 τελευταία παράγραφος της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας.

Οι αναγκαίες προσαρμογές μπορούν να γίνουν με ειδική σύμβαση μεταξύ των συμβαλλόμενων κρατών αφενός και του κράτους αυτού αφετέρου.

Άρθρο 64⁽¹⁾

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων γνωστοποιεί στα υπογράφοντα κράτη:

- α) την κατάθεση κάθε εγγράφου επικυρώσεως·
- β) την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος της παρούσας συμβάσεως·
- γ)⁽²⁾·
- δ) τις δηλώσεις που κατατίθενται κατ' εφαρμογή του άρθρου IV του πρωτοκόλλου·
- ε) τις ανακοινώσεις κατ' εφαρμογή του άρθρου VI του πρωτοκόλλου.

Άρθρο 65

Το πρωτόκολλο, το οποίο με κοινή συμφωνία των συμβαλλόμενων κρατών προσαρτάται στην παρούσα σύμβαση, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της.

Άρθρο 66

Η διάρκεια της παρούσας συμβάσεως είναι ατερίοριστη.

Άρθρο 67

Κάθε συμβαλλόμενο κράτος μπορεί να ζητήσει την αναθεώρηση της παρούσας συμβάσεως. Στην περίπτωση αυτή συγκαλείται από τον Πρόεδρο του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων συνδιάσκεψη αναθεωρήσεως.

(1) Οι γνωστοποιήσεις για τις συμβάσεις προσχώρησης του 1978 και του 1982 διέπονται από τα άρθρα 40 και 16 των συμβάσεων αυτών.
Οι γνωστοποιήσεις για τη σύμβαση προσχώρησης του 1989 διέπονται από το άρθρο 33 της αυτής σύμβασης το οποίο έχει ως εξής:

«Άρθρο 33

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων γνωστοποιεί στα υπογράφοντα κράτη:

- α) την κατάθεση κάθε εγγράφου επικυρώσεως·
- β) τις ημερομηνίες ενάρξεως ισχύος της παρούσας συμβάσεως για τα συμβαλλόμενα κράτη.»

(2) Το άρθρο 22 της σύμβασης προσχώρησης του 1989 προβλέπει την κατάργηση του στοιχείου γ), όπως είχε τροποποιηθεί με το άρθρο 28 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.

Άρθρο 68⁽³⁾

Η παρούσα σύμβαση συντάσσεται σε ένα μόνο αντίτυπο στη γαλλική, γερμανική, ιταλική και ολλανδική γλώσσα. Τα τέσσερα κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά. Η σύμβαση θα κατατεθεί στο αρχείο της Γραμματείας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ο Γενικός Γραμματέας θα διαβιβάσει κυρωμένο αντίγραφο στην κυβέρνηση κάθε υπογράφοντος κράτους⁽⁴⁾.

(3) Η μνεία των αυθεντικών κειμένων των συμβάσεων προσχώρησης προκύπτει από τις ακόλουθες διατάξεις:

— όσον αφορά τη σύμβαση προσχώρησης του 1978, από το άρθρο 41 της αυτής σύμβασης το οποίο έχει ως εξής:

«Άρθρο 41

Η παρούσα σύμβαση συντάσσεται σε ένα μόνο αντίτυπο στην αγγλική, γαλλική, γερμανική, δανική, ιρλανδική, ιταλική και ολλανδική γλώσσα. Τα επτά κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά. Η σύμβαση θα κατατεθεί στο αρχείο της Γραμματείας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ο Γενικός Γραμματέας θα διαβιβάσει κυρωμένο αντίγραφο στην κυβέρνηση κάθε υπογράφοντος κράτους.»

— όσον αφορά τη σύμβαση προσχώρησης του 1982, από το άρθρο 17 της αυτής σύμβασης το οποίο έχει ως εξής:

«Άρθρο 17

Η παρούσα σύμβαση συντάσσεται σε ένα μόνο αντίτυπο στην αγγλική, τη γαλλική, τη γερμανική, τη δανική, την ελληνική, την ιρλανδική, την ιταλική και την ολλανδική γλώσσα. Τα οκτώ κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά. Η σύμβαση θα κατατεθεί στο αρχείο της Γραμματείας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ο Γενικός Γραμματέας θα διαβιβάσει κυρωμένο αντίγραφο στην κυβέρνηση κάθε υπογράφοντος κράτους.»

— όσον αφορά τη σύμβαση προσχώρησης του 1989, από το άρθρο 34 της αυτής σύμβασης το οποίο έχει ως εξής:

«Άρθρο 34

Η παρούσα σύμβαση συντάσσεται σε ένα μόνο αντίτυπο στην αγγλική, γαλλική, γερμανική, δανική, ελληνική, ιρλανδική, ισπανική, ιταλική, ολλανδική και πορτογαλική γλώσσα. Τα δέκα κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά. Η σύμβαση θα κατατεθεί στο αρχείο της Γραμματείας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ο Γενικός Γραμματέας θα διαβιβάσει κυρωμένο αντίγραφο στην κυβέρνηση κάθε υπογράφοντος κράτους.»

(4) Η θέσπιση των αυθεντικών κειμένων της σύμβασης του 1968 στις επίσημες γλώσσες των προσχωρούντων κρατών μελών προκύπτει:

— όσον αφορά τη σύμβαση προσχώρησης του 1978, από το άρθρο 37 της αυτής σύμβασης το οποίο έχει ως εξής:

«Άρθρο 37

Ο Γενικός Γραμματέας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων διαβιβάζει στις κυβερνήσεις του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας κυρωμένο αντίγραφο της συμβάσεως του 1968 και του πρωτοκόλλου του 1971 στη γαλλική, τη γερμανική, την ιταλική και την ολλανδική γλώσσα.

Τα κείμενα της συμβάσεως του 1968 και του πρωτοκόλλου του 1971 στην αγγλική, τη δανική και την ιρλανδική γλώσσα προσαρτώνται στην παρούσα σύμβαση. Τα κείμενα στην αγγλική, δανική και ιρλανδική γλώσσα είναι εξίσου αυθεντικά με τα πρωτότυπα κείμενα της συμβάσεως του 1968 και του πρωτοκόλλου του 1971.»

— όσον αφορά τη σύμβαση προσχώρησης του 1982, από το άρθρο 13 της αυτής σύμβασης το οποίο έχει ως εξής:

«Άρθρο 13

Ο Γενικός Γραμματέας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων διαβιβάζει στην κυβέρνηση της Ελληνικής Δημοκρατίας κυρωμένο αντίγραφο της συμβάσεως του 1968, του πρωτοκόλλου του 1971 και της συμβάσεως του 1978 στην αγγλική, τη γαλλική, τη γερμανική, τη δανική, την ιρλανδική, την ιταλική και την ολλανδική γλώσσα.

(συνέχεια)

Τα κείμενα της συμβάσεως του 1968, του πρωτοκόλλου του 1971 και της συμβάσεως του 1978 στην ελληνική γλώσσα, προσαρτώνται στην παρούσα σύμβαση. Τα κείμενα στην ελληνική γλώσσα είναι εξίσου αυθεντικά με τα άλλα κείμενα της συμβάσεως του 1968, του πρωτοκόλλου του 1971 και της συμβάσεως του 1978.»

— όσον αφορά τη σύμβαση προσχώρησης του 1989, από το άρθρο 30 της αυτής σύμβασης το οποίο έχει ως εξής:

« Άρθρο 30

1. Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων διαβιβάζει στις κυβερνήσεις του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογα-

λικής Δημοκρατίας κυρωμένο αντίγραφο της συμβάσεως του 1968, του πρωτοκόλλου του 1971, της συμβάσεως του 1978 και της συμβάσεως του 1982 στην αγγλική, γαλλική, γερμανική, δανική, ελληνική, ιρλανδική, ιταλική και ολλανδική γλώσσα.

2. Τα κείμενα της συμβάσεως του 1968, του πρωτοκόλλου του 1971, της συμβάσεως του 1978 και της συμβάσεως του 1982 στην ισπανική και πορτογαλική γλώσσα, περιέχονται στα παραρτήματα II, III, IV και V της παρούσας συμβάσεως. Τα κείμενα στην ισπανική και πορτογαλική γλώσσα είναι εξίσου αυθεντικά με τα άλλα κείμενα της συμβάσεως του 1968, του πρωτοκόλλου του 1971, της συμβάσεως του 1978 και της συμβάσεως του 1982.»

Σε πίστωση των ανωτέρω, οι υπογράφωντες πληρεξούσιοι έθεσαν την υπογραφή τους κάτω από την παρούσα σύμβαση.

Έγινε στις Βρυξέλλες, στις είκοσι επτά Σεπτεμβρίου χίλια εννιακόσια εξήντα οκτώ.

Για την Αυτού Μεγαλειότητα το Βασίλιά των Βέλγων,

Pierre HARMEL

Για τον Πρόεδρο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας,

Willy BRANDT

Για τον Πρόεδρο της Γαλλικής Δημοκρατίας,

Michel DEBRÉ

Για τον Πρόεδρο της Ιταλικής Δημοκρατίας,

Giuseppe MEDICI

Για την Αυτού Βασιλική Υψηλότητα το Μεγάλο Δούκα του Λουξεμβούργου,

Pierre GRÉGOIRE

Για την Αυτής Μεγαλειότητα τη Βασίλισσα των Κάτω Χωρών,

J. M. A. H. LUNS ⁽¹⁾

(¹) Τις συμβάσεις προσχώρησης του 1978, 1982 και 1989 υπέγραψαν οι πληρεξούσιοι των κρατών μελών αντιστοίχως. Η υπογραφή της σύμβασης προσχώρησης του 1989 από τον πληρεξούσιο του Βασιλείου της Δανίας συνοδεύεται από το ακόλουθο κείμενο: «Χωρίς να αποκλείεται, κατά την επικύρωση, η διατύπωση επιφύλαξης όσον αφορά την εφαρμογή της σύμβασης στις Φερόες και τη Γροιλανδία, αλλά με δυνατότητα μεταγενέστερης διεύρυνσης της σύμβασης ώστε να συμπεριληφθούν οι Φερόες και η Γροιλανδία.»

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ (1)

Τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη συμφώνησαν στις ακόλουθες διατάξεις που προσαρτώνται στη σύμβαση:

Άρθρο I

Κάθε πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο Λουξεμβούργο, εναγόμενο ενώπιον δικαστηρίου άλλου συμβαλλόμενου κράτους, κατ' εφαρμογή του άρθρου 5 σημείο 1, μπορεί να αμφισβητήσει τη διεθνή δικαιοδοσία του δικαστηρίου αυτού. Το δικαστήριο αυτό διαπιστώνει αυτεπάγγελα την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του αν ο εναγόμενος δεν παραστεί.

Κάθε συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας κατά την έννοια του άρθρου 17 παράγει τα αποτελέσματά της έναντι προσώπου που έχει την κατοικία του στο Λουξεμβούργο μόνο αν αυτό την έχει ρητά και ειδικά αποδεχθεί.

Άρθρο II

Με την επιφύλαξη ευνοϊκότερων εθνικών διατάξεων, πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους σε συμβαλλόμενο κράτος και διώκονται για αδίκημα εξ αμελείας ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων άλλου συμβαλλόμενου κράτους του οποίου δεν έχουν την ιθαγένεια, μπορούν να αναθέσουν την υπεράσπισή τους σε αρμόδια για το έργο αυτό πρόσωπα, ακόμη και αν δεν εμφανίζονται αυτοπροσώπως.

Το δικαστήριο μπορεί, ωστόσο, να διατάξει την αυτοπρόσωπη εμφάνιση¹ σε περίπτωση μη εμφανίσεως η απόφαση που εκδίδεται επί της πολιτικής αγωγής, χωρίς το εν λόγω πρόσωπο να είχε τη δυνατότητα να αμυνθεί, μπορεί να μην αναγνωρισθεί ή να μην εκτελεσθεί στα άλλα συμβαλλόμενα κράτη.

Άρθρο III

Καμία επιβάρυνση φορολογική ή τέλος, ανάλογα με την αξία της διαφοράς, δεν επιβάλλεται στο κράτος εκτελέσεως κατά τη διαδικασία χορηγήσεως του εκτελεστήριου τύπου.

Άρθρο IV

Δικαστικά και εξώδικα έγγραφα που συντάσσονται στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους και πρέπει να επιδοθούν σε πρόσωπα που βρίσκονται στο έδαφος άλλου συμβαλλόμενου κράτους διαβιβάζονται κατά τη διαδικασία που προβλέπεται από τις συμβάσεις και συμφωνίες μεταξύ των συμβαλλόμενων κρατών.

(1) Κείμενο, όπως τροποποιήθηκε από τη σύμβαση προσχώρησης του 1978, τη σύμβαση προσχώρησης του 1982 και τη σύμβαση προσχώρησης του 1989.

Με την επιφύλαξη αντίθετης δηλώσεως του κράτους προορισμού προς το Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, τα έγγραφα αυτά μπορούν, επίσης, να στέλλονται απευθείας από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές του κράτους όπου συντάσσονται στις αντίστοιχες αρχές του κράτους στο έδαφος του οποίου βρίσκεται ο παραλήπτης του εγγράφου. Στην περίπτωση αυτή, η αρμόδια αρχή του κράτους προελεύσεως διαβιβάζει αντίγραφο της πράξεως στην αντίστοιχη αρχή του κράτους προορισμού, η οποία είναι αρμόδια για να το παραδώσει στον παραλήπτη. Η παράδοση αυτή γίνεται σύμφωνα με τον τύπο που προβλέπεται από το δίκαιο του κράτους προορισμού. Η παράδοση αποδεικνύεται με βεβαίωση που αποστέλλεται απευθείας στη δημόσια αρχή του κράτους προελεύσεως.

Άρθρο V

Η διεθνής δικαιοδοσία που προβλέπεται στο άρθρο 6 σημείο 2 και στο άρθρο 10 για προσεπίκληση δικονομικού εγγυητή ή για προσεπίκληση άλλου δεν ισχύει στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Στο κράτος αυτό κάθε πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος άλλου συμβαλλόμενου κράτους μπορεί να προσεπικληθεί ενώπιον των δικαστηρίων κατ' εφαρμογή των παραγράφων 68, 72, 73 και 74 της Zivilprozeßordnung σχετικά με την ανακοίνωση δίκης.

Αποφάσεις που εκδίδονται στα άλλα συμβαλλόμενα κράτη δυνάμει του άρθρου 6 σημείο 2 και του άρθρου 10 αναγνωρίζονται και εκτελούνται στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας σύμφωνα με τον τίτλο III. Αποτελέσματα που σύμφωνα με τις παραγράφους 68, 72, 73 και 74 της Zivilprozeßordnung παράγονται έναντι τρίτων από αποφάσεις εκδιδόμενες στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας αναγνωρίζονται και στα άλλα συμβαλλόμενα κράτη.

Άρθρο Va (2)

Σε σχέση με τις υποχρεώσεις διατροφής, οι όροι «δικαστής» και «δικαστήριο» περιλαμβάνουν και τις δανικές διοικητικές αρχές.

Άρθρο Vb (3)

Σε διαφορές μεταξύ πλοιάρχου και μέλους πληρώματος πλοίου νηολογημένου στη Δανία, την Ελλάδα, την Ιρλανδία

(2) Άρθρο που προσετέθη με το άρθρο 29 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.

(3) Άρθρο που προσετέθη με το άρθρο 29 της σύμβασης προσχώρησης του 1978 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 9 της σύμβασης προσχώρησης του 1982 και με το άρθρο 23 της σύμβασης προσχώρησης του 1989.

ή την Πορτογαλία σχετικά με τις αποδοχές ή τους άλλους όρους της σχέσεως εργασίας, τα δικαστήρια συμβαλλόμενου κράτους οφείλουν να ελέγχουν αν ο διπλωματικός ή προξενικός υπάλληλος, στην αρμοδιότητα του οποίου ανήκει το σκάφος, έχει ενημερωθεί για τη διαφορά. Μέχρι να ενημερωθεί ο υπάλληλος αυτός, τα δικαστήρια οφείλουν να αναστείλουν τη διαδικασία. Οφείλουν, ακόμη και αυτεπάγγελτα, να αποποιηθούν την άσκηση της διεθνούς δικαιοδοσίας τους, αν ο υπάλληλος αυτός, αφού ενημερώθηκε δεόντως, ασκήσει τα καθήκοντα που του αναγνωρίζονται στην περίπτωση αυτή από προξενική σύμβαση ή, εφόσον δεν υπάρχει τέτοια σύμβαση, αν προβάλλει αντιρρήσεις ως προς τη διεθνή δικαιοδοσία εντός προθεσμίας που του τάσσεται.

Άρθρο Vγ⁽¹⁾

Όταν, για θέματα που αφορούν τη *residence* του πρώτου κειμένου της συμβάσεως της σχετικής με το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας για την κοινή αγορά, που υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 15 Δεκεμβρίου 1975, γίνεται, στα πλαίσια του άρθρου 69 παράγραφος 5 της συμβάσεως αυτής, εφαρμογή των άρθρων 52 και 53 της παρούσας συμβάσεως, ο όρος «*residence*» είναι ταυτόσημος με τον όρο «*domicile*» των προαναφερόμενων άρθρων 52 και 53.

(1) Άρθρο που προσετέθη με το άρθρο 29 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.

Άρθρο Vδ⁽²⁾

Με την επιφύλαξη της δικαιοδοσίας του Ευρωπαϊκού Γραφείου Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας σύμφωνα με τη σύμβαση χορηγήσεως ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, που υπογράφηκε στο Μόναχο στις 5 Οκτωβρίου 1973, τα δικαστήρια κάθε συμβαλλόμενου κράτους έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η κατοικία, σε θέματα εγγραφής ή κύρους ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας που χορηγείται για το κράτος αυτό και που δεν είναι κοινοτικό δίπλωμα κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 86 της συμβάσεως της σχετικής με το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας για την κοινή αγορά, που υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 15 Δεκεμβρίου 1975.

Άρθρο VI

Τα συμβαλλόμενα κράτη ανακοινώνουν στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων τα κείμενα των νομοθετικών διατάξεών τους με τα οποία τροποποιούν είτε τις διατάξεις της νομοθεσίας τους τις αναφερόμενες στη σύμβαση είτε τους πίνακες των δικαστηρίων που μνημονεύονται στον τίτλο III τμήμα 2 της συμβάσεως.

(2) Άρθρο που προσετέθη με το άρθρο 29 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.

Σε πίστωση των ανωτέρω οι υπογράφοντες πληρεξούσιοι έθεσαν την υπογραφή τους κάτω από την παρούσα σύμβαση.

Έγινε στις Βρυξέλλες, στις είκοσι επτά Σεπτεμβρίου χίλια εννιακόσια εξήντα οκτώ.

Για την Αυτού Μεγαλειότητα το Βασιλιά των Βέλγων,

Pierre HARMEL

Για τον Πρόεδρο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας,

Willy BRANDT

Για τον Πρόεδρο της Γαλλικής Δημοκρατίας,
Michel DEBRÉ

Για τον Πρόεδρο της Ιταλικής Δημοκρατίας,
Giuseppe MEDICI

Για την Αυτού Βασιλική Υψηλότητα το Μεγάλο Δούκα του Λουξεμβούργου,
Pierre GRÉGOIRE

Για την Αυτής Μεγαλειότητα τη Βασίλισσα των Κάτω Χωρών,
J. M. A. H. LUNS

ΚΟΙΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Οι κυβερνήσεις του Βασιλείου του Βελγίου, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, της Γαλλικής Δημοκρατίας, της Ιταλικής Δημοκρατίας, του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου και του Βασιλείου των Κάτω Χωρών,

Κατά την υπογραφή της συμβάσεως για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις,

Επιθυμώντας να εξασφαλίσουν την όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη εφαρμογή των διατάξεών της,

Θέλοντας να αποτρέψουν ερμηνευτικές αποκλίσεις που μπορούν να παρακωλύσουν την ενοποιητική λειτουργία της συμβάσεως,

Έχοντας επίγνωση ότι μπορεί, ενδεχομένως, να εμφανισθούν κατά την εφαρμογή της συμβάσεως θετικές ή αρνητικές συγκρούσεις διεθνούς δικαιοδοσίας,

Δηλώνουν ότι είναι πρόθυμες:

1. να μελετήσουν τα ζητήματα αυτά, και ιδίως να εξετάσουν τη δυνατότητα παροχής ορισμένων αρμοδιοτήτων στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και, ενδεχομένως, να διαπραγματευθούν τη σχετική συμφωνία,
2. να καθιερώσουν τακτική επικοινωνία των αντιπροσώπων τους.

Σε πίστωση των ανωτέρω, οι υπογράφωντες πληρεξούσιοι έθεσαν την υπογραφή τους κάτω από την παρούσα σύμβαση.

Έγινε στις Βρυξέλλες, στις είκοσι επτά Σεπτεμβρίου χίλια εννιακόσια εξήντα οκτώ.

Pierre HARMEL
Giuseppe MEDICI

WILLY BRANDT
Pierre GRÉGOIRE

Michel DEBRE
J.M.A.H. LUNS

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ

της συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για την ερμηνεία από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις ⁽¹⁾

(90/C 189/03)

ΤΑ ΥΨΗΛΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ,

Έχοντας υπόψη τη δήλωση που έχει προσαρτηθεί στη σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, η οποία υπογράφηκε στις Βρυξέλλες στις 27 Σεπτεμβρίου 1968,

Αποφάσισαν να συνάψουν πρωτόκολλο, με το οποίο να παρέχεται στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αρμοδιότητα για την ερμηνεία της εν λόγω συμβάσεως, και προς το σκοπό αυτό όρισαν πληρεξουσίους:

Η ΑΥΤΟΥ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΑ Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΤΩΝ ΒΕΛΓΩΝ:

τον κ. Alfons VRANCKX,

Υπουργό Δικαιοσύνης,

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ:

τον κ. Gerhard JAHN,

Ομοσπονδιακό Υπουργό Δικαιοσύνης,

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ:

τον κ. René PLEVEN,

Σφραγιδοφύλακα,

Υπουργό Δικαιοσύνης,

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ:

τον κ. Erminio PENNACCHINI,

Υφυπουργό Δικαιοσύνης,

Η ΑΥΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΥΨΗΛΟΤΗΤΑ Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΔΟΥΚΑΣ ΤΟΥ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ:

τον κ. Eugènes SCHAUS,

Υπουργό Δικαιοσύνης,

Αντιπρόεδρο της Κυβερνήσεως,

Η ΑΥΤΗΣ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΑ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ:

τον κ. C.H.F. POLAK,

Υπουργό Δικαιοσύνης,

ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ συνήλθαν στο πλαίσιο του Συμβουλίου και, αφού αντάλλαξαν τα πληρεξούσια έγγραφά τους, που βρέθηκαν εντάξει:

⁽¹⁾ Κείμενο όπως τροποποιήθηκε με τη σύμβαση της 9ης Οκτωβρίου 1978 σχετικά με την προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας — στο εξής καλούμενη σύμβαση προσχώρησης του 1978 — με τη σύμβαση της 25ης Οκτωβρίου 1982 σχετικά με την προσχώρηση της Ελληνικής Δημοκρατίας — στο εξής καλούμενη σύμβαση προσχώρησης του 1982 — και με τη σύμβαση της 26ης Μαΐου 1989 σχετικά με την προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας — στο εξής καλούμενη σύμβαση προσχώρησης του 1989.

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ ΣΤΙΣ ΑΚΟΛΟΥΘΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ:

Άρθρο 1

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι αρμόδιο να αποφαινεται επί της ερμηνείας της συμβάσεως για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις και του προσαρτημένου στη σύμβαση αυτή πρωτοκόλλου, που υπογράφηκαν στις Βρυξέλλες στις 27 Σεπτεμβρίου 1968, καθώς και του παρόντος πρωτοκόλλου.

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι, επίσης, αρμόδιο να αποφαινεται επί της ερμηνείας της συμβάσεως για την προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας στη σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, καθώς και στο παρόν πρωτόκολλο ⁽¹⁾.

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι, επίσης, αρμόδιο να αποφαινεται επί της ερμηνείας της συμβάσεως για την προσχώρηση της Ελληνικής Δημοκρατίας, στη σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, καθώς και στο παρόν πρωτόκολλο, όπως τροποποιήθηκαν από τη σύμβαση του 1978 ⁽²⁾.

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι, επίσης, αρμόδιο να αποφαινεται επί της ερμηνείας της συμβάσεως για την προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, στη σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, καθώς και στο παρόν πρωτόκολλο, όπως τροποποιήθηκαν από τις συμβάσεις του 1978 και του 1982 ⁽³⁾.

Άρθρο 2

Τα ακόλουθα δικαστήρια δύνανται να ζητούν από το Δικαστήριο να αποφαινεται προδικαστικά επί θεμάτων ερμηνείας:

1. — στο Βέλγιο: Cour de cassation (het Hof van Cassatie) και Conseil d'État (de Raad van State),
- στη Δανία: høesteret,
- στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας: obersten Gerichtshöfe des Bundes,
- στην Ελλάδα: τα ανώτατα δικαστήρια,
- στην Ισπανία: el Tribunal Supremo,
- στη Γαλλία: Cour de cassation και Conseil d'État,
- στην Ιρλανδία: the Supreme Court,

(1) Η δεύτερη παράγραφος όπως προσετέθη με το άρθρο 30 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.

(2) Η τρίτη παράγραφος όπως προσετέθη με το άρθρο 10 της σύμβασης προσχώρησης του 1982.

(3) Η τέταρτη παράγραφος όπως προσετέθη με το άρθρο 24 της σύμβασης προσχώρησης του 1989.

- στην Ιταλία: Corte Supreme di cassazione,
 - στο Λουξεμβούργο: Cour supérieure de justice, ως ακυρωτικό,
 - στις Κάτω Χώρες: Hoge Raad,
 - στην Πορτογαλία: o Supremo Tribunal de Justica et o Supremo Tribunal Administrativo,
 - στο Ηνωμένο Βασίλειο: House of Lords και τα δικαστήρια που έχουν κληθεί να αποφανθούν βάσει του άρθρου 37 δεύτερη παράγραφος ή του άρθρου 41 της συμβάσεως ⁽⁴⁾,
2. — τα δικαστήρια των συμβαλλόμενων κρατών όταν δικάζουν σε δεύτερο βαθμό,
 3. — στις περιπτώσεις που προβλέπονται από το άρθρο 37 της συμβάσεως, τα δικαστήρια που μνημονεύονται στο άρθρο αυτό.

Άρθρο 3

1. Αν θέμα ερμηνείας της συμβάσεως και των άλλων κειμένων που αναφέρονται στο άρθρο 1 ανακύψει στο πλαίσιο υποθέσεως που είναι εκκρεμής σε δικαστήριο από τα μνημονεύματα στο άρθρο 2 σημείο 1, το δικαστήριο αυτό, εφόσον κρίνει ότι απόφαση για το θέμα είναι αναγκαία για την έκδοση της δικής του αποφάσεως, υποχρεούται να ζητήσει από το Δικαστήριο να αποφανθεί σχετικά.

2. Αν τέτοιο θέμα ανακύψει ενώπιον δικαστηρίου από τα αναφερόμενα στο άρθρο 2 σημεία 2 και 3, το δικαστήριο αυτό δύναται, υπό τους όρους που αναφέρονται στην παράγραφο 1, να ζητήσει από το Δικαστήριο να αποφανθεί σχετικά.

Άρθρο 4

1. Η αρμόδια αρχή συμβαλλόμενου κράτους μπορεί να ζητήσει από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί ζητήματος ερμηνείας της συμβάσεως και των άλλων κειμένων που αναφέρονται στο άρθρο 1, αν αποφάσεις δικαστηρίων του κράτους αυτού έρχονται σε αντίθεση με την ερμηνεία που έχει δοθεί είτε από το δικαστήριο είτε σε απόφαση ενός από τα δικαστήρια άλλου συμβαλλόμενου κράτους που μνημονεύονται στο άρθρο 2 σημεία 1 και 2. Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου εφαρμόζονται μόνο επί αποφάσεων που απέκτησαν ισχύ δεδικασμένου.

2. Η ερμηνεία που δίνει το Δικαστήριο, μετά από παρόμοια αίτηση, δεν παράγει αποτελέσματα για τις αποφάσεις επ' ευκαιρία των οποίων ζητήθηκε.

(4) Το σημείο 1, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 31 της σύμβασης προσχώρησης του 1978, με το άρθρο 11 της σύμβασης προσχώρησης του 1982 και με το άρθρο 25 της σύμβασης προσχώρησης του 1989.

3. Η αίτηση ερμηνείας, σύμφωνα με την παράγραφο 1, υποβάλλεται στο Δικαστήριο από τους γενικούς εισαγγελείς των ακυρωτικών δικαστηρίων των συμβαλλόμενων κρατών ή από κάθε άλλη αρχή την οποία ορίζει συμβαλλόμενο κράτος.

4. Ο γραμματέας του Δικαστηρίου κοινοποιεί την αίτηση στα συμβαλλόμενα κράτη, την Επιτροπή και το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, τα οποία δύνανται να καταθέσουν στο Δικαστήριο, μέσα σε προθεσμία δύο μηνών από την κοινοποίηση, υπομνήματα ή γραπτές παρατηρήσεις.

5. Στη διαδικασία του άρθρου αυτού δεν εισπράττονται τέλη ούτε επιστρέφονται έξοδα.

Άρθρο 5

1. Με την επιφύλαξη αντίθετων διατάξεων του παρόντος πρωτοκόλλου, οι διατάξεις της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και του προσαρτημένου πρωτοκόλλου περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου, που είναι εφαρμοστέες όταν το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί προδικαστικά, εφαρμόζονται και στη διαδικασία ερμηνείας της σύμβασής και των άλλων κειμένων που μνημονεύονται στο άρθρο 1.

2. Αν είναι αναγκαίο, ο κανονισμός διαδικασίας του Δικαστηρίου προσαρμόζεται και συμπληρώνεται σύμφωνα με το άρθρο 188 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας.

Άρθρο 6

...⁽¹⁾.

Άρθρο 7⁽²⁾

Το παρόν πρωτόκολλο θα επικυρωθεί από τα υπογράφοντα κράτη. Τα έγγραφα επικυρώσεως θα κατατεθούν στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Άρθρο 8⁽³⁾

Το παρόν πρωτόκολλο αρχίζει να ισχύει την πρώτη ημέρα του τρίτου μήνα που ακολουθεί την κατάθεση του εγγράφου επικυρώσεως του υπογράφοντος κράτους που θα προβεί τελευταίο στη διατύπωση αυτή. Η έναρξη όμως ισχύος του πρωτοκόλλου δεν μπορεί να προηγηθεί της έναρξης ισχύος της σύμβασής της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

⁽¹⁾ Το άρθρο 26 της σύμβασης προσχώρησης του 1989 προέβλεπε την κατάργηση του άρθρου 6, όπως είχε τροποποιηθεί με το άρθρο 32 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.

⁽²⁾ Βλέπε υποσημείωση 6 σελίδα 18.

⁽³⁾ Βλέπε υποσημείωση 7 σελίδα 18.

Άρθρο 9

Τα συμβαλλόμενα κράτη αναγνωρίζουν ότι κάθε κράτος που γίνεται μέλος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και στο οποίο εφαρμόζεται το άρθρο 63 της σύμβασής για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις οφείλει, με την επιφύλαξη των αναγκαίων προσαρμογών, να αποδεχθεί τις διατάξεις του παρόντος πρωτοκόλλου.

Άρθρο 10⁽⁴⁾

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων γνωστοποιεί στα υπογράφοντα κράτη:

- α) την κατάθεση κάθε εγγράφου επικυρώσεως
- β) την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος πρωτοκόλλου
- γ) τις δηλώσεις που κατατίθενται κατ' εφαρμογή του άρθρου 4 παράγραφος 3
- δ)⁽⁵⁾.

Άρθρο 11

Τα συμβαλλόμενα κράτη ανακοινώνουν στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων τα κείμενα των νομοθετικών διατάξεών τους που επιφέρουν τροποποίηση του πίνακα των δικαστηρίων στο άρθρο 2 σημείο 1.

Άρθρο 12

Η διάρκεια του παρόντος πρωτοκόλλου είναι απεριόριστη.

Άρθρο 13

Κάθε συμβαλλόμενο κράτος μπορεί να ζητήσει την αναθεώρηση του παρόντος πρωτοκόλλου. Στην περίπτωση αυτή συγκαλείται από τον Πρόεδρο του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων συνδιάσκεψη αναθεωρήσεως.

Άρθρο 14⁽⁶⁾

Το παρόν πρωτόκολλο συντάσσεται σε ένα μόνο αντίτυπο στη γαλλική, γερμανική, ιταλική και ολλανδική γλώσσα. Τα τέσσερα κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά. Το πρωτόκολλο θα κατατεθεί στο αρχείο της Γραμματείας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ο Γενικός Γραμματέας θα διαβιβάζει κυρωμένο αντίγραφο στην κυβέρνηση καθενός υπογράφοντος⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ Βλέπε υποσημείωση 1 σελίδα 19.

⁽⁵⁾ Το άρθρο 27 της σύμβασης προσχώρησης του 1989 προέβλεπε την κατάργηση του στοιχείου δ), όπως είχε τροποποιηθεί με το άρθρο 33 της σύμβασης προσχώρησης του 1978.

⁽⁶⁾ Βλέπε υποσημείωση 3 σελίδα 19.

⁽⁷⁾ Βλέπε υποσημείωση 4 σελίδα 19.

Σε πίστωση των ανωτέρω οι υπογράφωντες πληρεξούσιοι έθεσαν την υπογραφή τους κάτω από το παρόν πρωτόκολλο.

Έγινε στις Βρυξέλλες, στις τρεις Ιουνίου χίλια εννιακόσια εβδομήντα ένα.

Για την Αυτού Μεγαλειότητα το Βασιλιά των Βέλγων,

Alfons VRANCKX

Για τον Πρόεδρο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας,

Gerhard JAHN

Για τον Πρόεδρο της Γαλλικής Δημοκρατίας,

René PLEVEN

Για τον Πρόεδρο της Ιταλικής Δημοκρατίας,

Erminio PENNACCHINI

Για την Αυτού Βασιλική Υψηλότητα το Μεγάλο Δούκα του Λουξεμβούργου,

Eugènes SCHAUS

Για την Αυτής Μεγαλειότητα τη Βασίλισσα των Κάτω Χωρών,

C.H.F. POLAK

ΚΟΙΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Οι κυβερνήσεις του Βασιλείου του Βελγίου, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, της Γαλλικής Δημοκρατίας, της Ιταλικής Δημοκρατίας, του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου και του Βασιλείου των Κάτω Χωρών,

Κατά την υπογραφή του πρωτοκόλλου για την ερμηνεία από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις,

Επιθυμώντας να διασφαλίσουν την όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη και ομοιόμορφη εφαρμογή των διατάξεων του πρωτοκόλλου,

Δηλώνουν ότι είναι έτοιμες να οργανώσουν, σε συνεργασία με το Δικαστήριο, ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις αποφάσεις τις οποίες εκδίδουν τα δικαστήρια που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του εν λόγω πρωτοκόλλου κατ' εφαρμογή της συμβάσεως και του πρωτοκόλλου της 27ης Σεπτεμβρίου 1968.

Σε πίστωση των ανωτέρω, οι υπογράφοντες πληρεξούσιοι έθεσαν την υπογραφή τους κάτω από την παρούσα κοινή σύμβαση.

Έγινε στο Λουξεμβούργο, στις τρεις Ιουνίου χίλια εννιακόσια εβδομήντα ένα.

Για την Αυτού Μεγαλειότητα το Βασιλιά των Βέλγων,

Alfons VRANCKX

Για τον Πρόεδρο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας,

Gerhard JAHN

Για τον Πρόεδρο της Γαλλικής Δημοκρατίας,

René PLEVEN

Για τον Πρόεδρο της Ιταλικής Δημοκρατίας,

Erminio PENNACCHINI

Για την Αυτού Βασιλική Υψηλότητα το Μεγάλο Δούκα του Λουξεμβούργου,

Eugènes SCHAUS

Για την Αυτής Μεγαλειότητα τη Βασίλισσα των Κάτω Χωρών,

C.H.F. POLAK

ΚΟΙΝΗ ΔΗΛΩΣΗ**της 9ης Οκτωβρίου 1978**

(90/C 189/04)

ΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΠΟΥ ΣΥΝΗΛΘΑΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ,

Επιθυμώντας να εξασφαλίσουν, σύμφωνα με το πνεύμα της συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ομοιομορφία της διεθνούς δικαιοδοσίας και σε υποθέσεις ναυτικού δικαίου,

Εκτιμώντας ότι η διεθνής σύμβαση για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων σχετικών με τη συντηρητική κατάσχεση πλοίων που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες στις 10 Μαΐου 1952 περιλαμβάνει διατάξεις για τη διεθνή δικαιοδοσία,

Εκτιμώντας ότι όλα τα κράτη μέλη δεν είναι μέρη στην ανωτέρω σύμβαση,

Εκφράζουν την ευχή ότι, όσα παράκτια κράτη μέλη δεν έχουν ακόμη γίνει συμβαλλόμενα μέρη στη σύμβαση της 10ης Μαΐου 1952, να την επικυρώσουν ή να προσχωρήσουν σε αυτή το ταχύτερο δυνατό.

Σε πίστωση των ανωτέρω, οι υπογράφωντες πληρεξούσιοι έθεσαν την υπογραφή τους κάτω από την παρούσα κοινή δήλωση.

Έγινε στο Λουξεμβούργο, στις εννέα Οκτωβρίου χίλια εννιακόσια εβδομήντα οκτώ.

Για την Αυτού Μεγαλειότητα το Βασιλιά των Βέλγων,

Renaat VAN ELSLANDE

Για την Αυτής Μεγαλειότητα τη Βασίλισσα της Δανίας,

Nathalie LIND

Για τον Πρόεδρο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας,

Dr. Hans-Jochen VOGEL

Για τον Πρόεδρο της Γαλλικής Δημοκρατίας,

Alain PEYREFITTE

Για τον Πρόεδρο της Ιρλανδίας,

Gerard COLLINS

Για τον Πρόεδρο της Ιταλικής Δημοκρατίας,

Paolo BONIFACIO

Για την Αυτού Βασιλική Υψηλότητα το Μεγάλο Δούκα του Λουξεμβούργου,
Robert KRIEPS

Για την Αυτής Μεγαλειότητα τη Βασίλισσα των Κάτω Χωρών,
Prof. Mr. J. de RUITER

Για την Αυτής Μεγαλειότητα τη Βασίλισσα του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και
Βόρειας Ιρλανδίας,
The Right Honourable the Lord ELWYN-JONES, C.H.

ΚΟΙΝΗ ΔΗΛΩΣΗ**της 26ης Μαΐου 1989****Σχετικά με την κύρωση της σύμβασης προσχώρησης του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας στη σύμβαση των Βρυξελλών του 1968**

(90/C 189/05)

Κατά την υπογραφή της σύμβασης προσχώρησης του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας στη σύμβαση των Βρυξελλών του 1968, η οποία πραγματοποιήθηκε στη Donostia-San Sebastián στις 26 Μαΐου 1989,

ΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ ΣΥΝΕΡΧΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ,

ΕΠΙΘΥΜΩΝΤΑΣ, ιδίως με την προοπτική της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς, να επεκταθεί γρήγορα η εφαρμογή της σύμβασης των Βρυξελλών και του πρωτοκόλλου του 1971 σε ολόκληρη την Κοινότητα,

ΕΚΦΡΑΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥΣ για τη σύναψη, στις 16 Σεπτεμβρίου 1988, της σύμβασης του Λουγκάνο η οποία επεκτείνει την εφαρμογή των αρχών της σύμβασης των Βρυξελλών στα κράτη που θα γίνουν συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης του Λουγκάνο, η οποία προορίζεται κυρίως να ρυθμίζει τις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) και των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) όσον αφορά τη νομική προστασία των προσώπων που είναι εγκατεστημένα σε όλα αυτά τα κράτη και την απλοποίηση των διατυπώσεων για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων,

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ότι η σύμβαση των Βρυξελλών έχει ως νομική βάση το άρθρο 220 της Συνθήκης της Ρώμης και ερμηνεύεται από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,

ΕΧΟΝΤΑΣ ΕΠΙΓΝΩΣΗ ότι η σύμβαση του Λουγκάνο δεν θίγει την εφαρμογή της σύμβασης των Βρυξελλών όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας εφόσον οι σχέσεις αυτές πρέπει να ρυθμίζονται από τη σύμβαση των Βρυξελλών,

ΣΗΜΕΙΩΝΟΝΤΑΣ ότι η σύμβαση του Λουγκάνο θα τεθεί σε ισχύ αφού δύο κράτη, το ένα εκ των οποίων είναι μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και το άλλο μέλος της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών, καταθέσουν τα έγγραφα κύρωσης,

ΔΗΛΩΝΟΥΝ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΤΟΙΜΟΙ να λάβουν κάθε χρήσιμο μέτρο ώστε οι εθνικές διαδικασίες κύρωσης της σύμβασης προσχώρησης του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας στη σύμβαση των Βρυξελλών, η οποία υπογράφεται σήμερα, να ολοκληρωθούν το συντομότερο και το αργότερο μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1992, ει δυνατόν.

En fe de lo cual, los abajo firmantes suscriben la presente Declaración común.

Til bekræftelse heraf har undertegnede underskrevet denne erklæring.

Zu Urkund dessen haben die Unterzeichneten diese Erklärung unterschrieben.

Σε πίστωση των ανωτέρω, οι κάτωθι υπέγραψαν την παρούσα δήλωση.

In witness whereof the undersigned have signed this declaration.

En foi de quoi, les soussignés ont signé la présente déclaration.

Dá fhianú sin, chuir na daoine thíos-sínithe a lámh leis an Dearbhú seo.

In fede di che, i sottoscritti hanno firmato la presente dichiarazione.

Ten blijke waarvan de ondergetekenden hun handtekening onder deze verklaring hebben gesteld.

Em fé do que, os abaixo-assinados apuseram a sua assinatura no final da presente declaração comum.

Hecho en Donostia — San Sebastián, a veintiseis de mayo de mil novecientos ochenta y nueve.

Udfærdiget i Donostia — San Sebastián, den seksogtyvende maj nitten hundrede og niogfirs.

Geschehen zu Donostia — San Sebastián am sechszwanzigsten Mai neunzehnhundertneun-undachtzig.

Έγινε στη Donostia — San Sebastián, στις είκοσι έξι Μαΐου χίλια εννιακόσια ογδόντα εννέα.

Done at Donostia — San Sebastián on the twenty-sixth day of May in the year one thousand nine hundred and eighty-nine.

Fait à Donostia — San Sebastián, le vingt-six mai mil neuf cent quarte-vingt-neuf.

Arna dhéanamh in Donostia — San Sebastián, an séú lá is fiche de Bhealtraine sa bhliain míle gcéad ochtó a naoi.

Fatto a Donostia — San Sebastián, addì ventisei maggio millenovecentottantanove.

Gedaan te Donostia — San Sebastián, de zesentwintigste mei negentienhonderd negentachtig.

Feito em Donostia — San Sebastián, em vinte e seis de Maio de mil novecentos e oitenta e nove.

Pour le gouvernement du royaume de Belgique
Voor de Regering van het Koninkrijk België

Jacques de LENTDECKER

For regeringen for Kongeriget Danmark ⁽¹⁾

Jette Birgitte SELSØ

Für die Regierung der Bundesrepublik Deutschland

Dr. Georg TREFFTZ

Dr. Klaus KINKEL

Για την Κυβέρνηση της Ελληνικής Δημοκρατίας

Γιάννη ΣΚΟΥΛΑΠΙΚΗ

Por el Gobierno del Reino de España

Enrique MUGICA HERZOG

Pour le gouvernement de la République française

Pierre ARPAILLANGE

Thar ceann Riltas na hEireann

Patrick WALSHE

Per il governo della Repubblica italiana

Giuliano VASSALLI

Pour le gouvernement du grand-duché de Luxembourg

Ronald MAYER

Voor de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden

Frits KORTHALS ALTES

J. SPOORMAKER

Pelo Governo da República Portuguesa

Fernando NOGUEIRA

For the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

John PATTEN

⁽¹⁾ Με επιφύλαξη σε ό,τι αφορά τις νήσους Φερόες και τη Γροιλανδία. Βλέπε υποσημείωση 1 στη σελίδα 20.

ΕΚΘΕΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ

για την προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας στη σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, καθώς και στο πρωτόκολλο για την ερμηνεία της από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, όπως τροποποιήθηκαν από τη σύμβαση για την προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας και από τη σύμβαση για την προσχώρηση της Ελληνικής Δημοκρατίας

(90/C 189/06)

(υπογράφηκε στη Ντονόστια — Σαν Σεμπασιτιάν στις 26 Μαΐου 1989)

των

κ. Martinho de ALMEIDA CRUZ
πρωτοβάθμιου δικαστή, νομικού συμβούλου στη μόνιμη
Αντιπροσωπεία της Πορτογαλίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες,

κ. Manuel DESANTES REAL
καθηγητή στη νομική σχολή του πανεπιστημίου της Αλικάντε

και κ. Paul JENARD
επίτιμου διευθυντή στο βελγικό υπουργείο εξωτερικών

Το ίδιο όπως και το σχέδιο συμβάσεως και τα άλλα έγγραφα που εκπονήθηκαν από τους κυβερνητικούς εμπειρογνώμονες, το σχέδιο αιτιολογικής έκθεσης υποβλήθηκε, πριν από τη συνδιάσκεψη των εκπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών που πραγματοποιήθηκε στο Σαν Σεμπασιτιάν στις 26 Μαΐου στις κυβερνήσεις των κρατών μελών των Κοινοτήτων.

Με την παρούσα έκθεση λαμβάνονται υπόψη οι παρατηρήσεις ορισμένων κυβερνήσεων. Η έκθεση παρουσιάζεται υπό μορφή σχολιασμού της σύμβασης της 26ης Μαΐου 1989.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
Κεφάλαιο I — Γενικές κρίσεις	38
1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	38
2. Παλαιότερες συμβάσεις που έχουν συναφθεί σύμφωνα με το άρθρο 220 της συνθήκης της Ρώμης	38
1. Σύμβαση των Βρυξελλών της 27ης Σεπτεμβρίου 1968	38
2. Σύμβαση του Λουξεμβούργου της 9ης Οκτωβρίου 1978	39
3. Σύμβαση του Λουξεμβούργου της 25ης Οκτωβρίου 1982	39
3. Σύμβαση του Λουγκάνο της 16ης Σεπτεμβρίου 1988	39
Κεφάλαιο II — Προσχώρηση της Ισπανίας και της Πορτογαλίας στη σύμβαση του 1968	41
Κεφάλαιο III — Προεισαγωγικές παρατηρήσεις	42
Κεφάλαιο IV — Τεχνικές προσαρμογές που επιφέρει στη σύμβαση των Βρυξελλών η σύμβαση προσχώρησης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας	42
1. Υπέρμετρες ή εξεζητημένες βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας (άρθρο 3)	42
2. Τα ισπανικά και πορτογαλικά δικαστήρια που έχουν διεθνή δικαιοδοσία για την εφαρμογή του τίτλου III της συμβάσεως	43
3. Σχέση με τις υφιστάμενες συμβάσεις και τις κοινοτικές πράξεις	43
α) Διμερείς συμβάσεις (άρθρα 55 και 58)	43
β) Πολυμερείς συμβάσεις (άρθρο 57)	43
γ) Κοινοτικές πράξεις	44
4. Ιδιαίτερες κρίσεις για την Ισπανία	44
α) Προσεπίκληση δικονομικού εγγυητή ή άλλη προσεπίκληση	44
Κεφάλαιο V — Τροποποιήσεις που προέρχονται από τη σύμβαση του Λουγκάνο	44
1. Άρθρο 5.1 (Ατομικές συμβάσεις εργασίας)	44
2. Άρθρο 6.4. (Συνένωση αγωγών in rem και in persona)	45
3. Άρθρο 16.1 (Μισθώσεις ακινήτων)	46
4. Άρθρο 17 (Συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας)	47
α) Τύπος των συμφωνιών διεθνούς δικαιοδοσίας	47
β) Συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας σε υποθέσεις ατομικών συμβάσεων εργασίας	47
5. Άρθρο 21 (Εκκρεμοδικία)	48
6. Άρθρο 31 και 50 (Εκτελεστήριος τύπος)	48
7. Άρθρο 52 τρίτο εδάφιο	48
8. Άρθρο 54 (Μεταβατικές διατάξεις)	49
9. Άρθρο 54α	49
Κεφάλαιο VI — Τελικές διατάξεις	49
1. Εδαφικό πεδίο εφαρμογής	49
2. Συνέπεια της κατάργησης του άρθρου 60	50
3. Έναρξη ισχύος	51
Κεφάλαιο VII — Ερμηνεία από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	51
Προσαρμογές στο πρωτόκολλο της 3ης Ιουνίου 1971	51
Κεφάλαιο VIII — Συμπεράσματα	52

<i>Παραρτημα I Πίνακας δημοσιεύσεων των πράξεων</i>	53
<i>Παραρτημα II — Κατάλογος των συμμετεχόντων</i>	54
<i>Παραρτημα III — Κατάλογος των μη ευρωπαϊκών εδαφών που εκπροσωπούνται διεθνώς από το Ηνωμένο Βασίλειο</i>	56

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ

1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

1. Στο άρθρο 220 της Συνθήκης της Ρώμης προβλέπεται ότι τα κράτη μέλη, εφόσον είναι αναγκαίο, διεξάγουν μεταξύ τους διαπραγματεύσεις «για να εξασφαλίσουν, προς όφελος των υπηκόων τους, την απλούστευση των διατυπώσεων για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών και διαιτητικών αποφάσεων».

Η διάταξη αυτή είναι η απαρχή, στον συγκεκριμένο αυτόν τομέα, ενός πραγματικού «ευρωπαϊκού δικαστικού χώρου» ο οποίος, όπως θα δούμε, πρέπει να επεκταθεί και πέραν των σχέσεων μεταξύ των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

2. Πριν από τη σύμβαση προσχώρησης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, έχουν συναφθεί τρεις συμβάσεις σύμφωνα με το άρθρο 220 της Συνθήκης της Ρώμης:

1. Η σύμβαση των Βρυξελλών της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις η οποία συμπληρώθηκε από το πρωτόκολλο της 3ης Ιουνίου 1971 για την ερμηνεία της από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
2. Η σύμβαση του Λουξεμβούργου της 9ης Οκτωβρίου 1978 για την προσχώρηση της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας στη σύμβαση των Βρυξελλών και στο πρωτόκολλο του 1971.
3. Η σύμβαση του Λουξεμβούργου της 25ης Οκτωβρίου 1982 για την προσχώρηση της Ελλάδας στη σύμβαση των Βρυξελλών, όπως τροποποιήθηκε από τη σύμβαση του 1978 και το πρωτόκολλο του 1971.

Αφετέρου, μετά από διαπραγματεύσεις με τις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών, συνήφθη η σύμβαση του Λουγκάνο στις 16 Σεπτεμβρίου 1988, η οποία καταρτίστηκε κατά το πρότυπο της συμβάσεως των Βρυξελλών του 1968, όπως τροποποιήθηκε από τις συμβάσεις προσχώρησης του 1978 και 1982.

Πριν προχωρήσουμε στο λεπτομερή σχολιασμό της συμβάσεως προσχώρησης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, θα ήταν ενδιαφέρον να γίνει μια πολύ σύντομη ανασκόπηση των παλαιότερων συμβάσεων.

2. Παλαιότερες συμβάσεις που έχουν συναφθεί σύμφωνα με το άρθρο 220 της Συνθήκης της Ρώμης

1. Σύμβαση των Βρυξελλών της 27ης Σεπτεμβρίου 1968
3. Η σύμβαση αυτή για τη διεθνή δικαιοδοσία για την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις συνήφθη μεταξύ των έξι αρχικών κρατών μελών

των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Υπενθυμίζεται ότι η Ευρώπη των Έξι περιελάμβανε τότε το Βέλγιο, την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο και τις Κάτω Χώρες⁽¹⁾. Η σύμβαση άρχισε να ισχύει την 1η Φεβρουαρίου 1973 μεταξύ αυτών των έξι κρατών.

Τη σύμβαση των Βρυξελλών συμπληρώνει ένα πρωτόκολλο που υπεγράφη στο Λουξεμβούργο στις 3 Ιουνίου 1971 το οποίο αναθέτει στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων την αρμοδιότητα της ερμηνείας της⁽²⁾. Το πρωτόκολλο αυτό ετέθη σε ισχύ την 1η Σεπτεμβρίου 1975.

4. Η σύμβαση των Βρυξελλών βασίζεται σε ορισμένες θεμελιώδεις αρχές⁽³⁾:

- εφαρμόζεται μόνο σε περιουσιακές υποθέσεις,
- καθιερώνει κανόνες άμεσης διεθνούς δικαιοδοσίας, δηλαδή κανόνες που εφαρμόζονται από την έναρξη της δίκης,
- ως βασικός κανόνας για τη διεθνή δικαιοδοσία των δικαστηρίων θεωρείται η κατοικία του εναγόμενου και όχι η ιθαγένειά του,
- παρέκκλιση από τον κανόνα αυτό επιτρέπεται μόνο στις περιπτώσεις που προβλέπονται ρητά από τη σύμβαση,
- η προϋπόθεση τηρήσεως των δικαιωμάτων υπερασπίσεως πρέπει να πληρούται στο κράτος προελεύσεως,
- οι λόγοι απαραδέκτου της αναγνώρισης και εκτέλεσης είναι περιορισμένοι για να εξασφαλιστεί η κατά το δυνατόν ελεύθερη κυκλοφορία των αποφάσεων στην Κοινότητα,
- η διαδικασία *exequatur* είναι ενοποιημένη και απλουστευμένη,
- κάθε κράτος που γίνεται μέλος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας οφείλει να αποδεχθεί τη σύμβαση των Βρυξελλών ως βάση για τις διαπραγματεύσεις που διεξάγονται για την εφαρμογή του άρθρου 220 της Συνθήκης της Ρώμης· οι αναγκαίες

(1) Η σύμβαση δημοσιεύτηκε στην ΕΕ αριθ. L 299 της 31. 12. 1972. Συνοδεύεται από μια αιτιολογική έκθεση που συνέταξε ο κ. P. Jenard και η οποία δημοσιεύθηκε στην ΕΕ αριθ. C 59 της 5. 3. 1979. Στην παρούσα έκθεση, θα αναφέρεται ως έκθεση Jenard.

(2) Το πρωτόκολλο αυτό δημοσιεύθηκε στην ΕΕ αριθ. L 204 της 2. 8. 1975. Σχετικά με το πεδίο εφαρμογής του βλέπε έκθεση Jenard, σσ. 66 έως 70.

(3) Βλέπε σχετικά τη λεπτομερέστερη ανάλυση που περιέχεται στην έκθεση Jenard-Möller, παράγραφος 13. Σχετικά με την έκθεση αυτή, βλέπε υποσημείωση 5 στη σελίδα 39.

προσαρμογές μπορούν να γίνουν με ειδικές συμβάσεις (άρθρο 63).

2. Σύμβαση του Λουξεμβούργου της 9ης Οκτωβρίου 1978

5. Ύστερα από την είσοδο της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες (Ευρώπη των Εννέα), συνήφθη μια νέα σύμβαση για την προσχώρηση των τριών αυτών κρατών στη σύμβαση των Βρυξελλών του 1968 και στο πρωτόκολλο του 1971 ⁽¹⁾.

6. Η σύμβαση αυτή, η οποία ανταποκρίνεται ταυτόχρονα στους ορισμούς του άρθρου 220 της Συνθήκης της Ρώμης και του άρθρου 63 της σύμβασης των Βρυξελλών, ετέθη σε ισχύ έναντι της Δανίας την 1η Νοεμβρίου 1986, έναντι του Ηνωμένου Βασιλείου την 1η Ιανουαρίου 1987 και έναντι της Ιρλανδίας την 1η Ιουνίου 1988.

7. Η σύμβαση της 9ης Οκτωβρίου 1978 ισχύει σήμερα μεταξύ εννέα κρατών μελών των Κοινοτήτων. Αν και έχει επιφέρει ορισμένες τροποποιήσεις, αρκετά σημαντικές στη σύμβαση των Βρυξελλών, οι βασικές αρχές της σύμβασης των Βρυξελλών, όπως συνοψίζονται ανωτέρω στο σημείο 4, παρέμειναν αμετάβλητες.

3. Σύμβαση του Λουξεμβούργου της 25ης Οκτωβρίου 1982

8. Όταν η Ελλάδα έγινε μέλος των Κοινοτήτων (Ευρώπη των Δέκα) προσχώρησε στη σύμβαση των Βρυξελλών του 1968 και στο πρωτόκολλο του 1971, όπως τροποποιήθηκαν από τη σύμβαση του 1978, με τη σύμβαση του Λουξεμβούργου της 25ης Οκτωβρίου 1982 ⁽²⁾.

Η σύμβαση αυτή ετέθη σε ισχύ την 1η Απριλίου 1989 μεταξύ της Ελλάδας και των άλλων κρατών μερών στη σύμβαση του 1978, με εξαίρεση το Ηνωμένο Βασίλειο για το οποίο ετέθη σε ισχύ την 1η Οκτωβρίου 1989.

Η σύμβαση αυτή δεν εισάγει τεχνικές τροποποιήσεις στη σύμβαση των Βρυξελλών και στο πρωτόκολλο του 1971 ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Η σύμβαση αυτή, η οποία υπεγράφη στο Λουξεμβούργο στις 9 Οκτωβρίου 1978, δημοσιεύτηκε στην ΕΕ αριθ. L 304 της 30. 10. 1978. Για τη σύμβαση αυτή ο καθηγητής P. Schlosser εξέδωσε μια έκθεση η οποία δημοσιεύθηκε στην ΕΕ αριθ. C 59 της 5. 3. 1979 και η οποία στην παρούσα έκθεση θα αναφέρεται ως έκθεση Schlosser.

⁽²⁾ Η σύμβαση αυτή δημοσιεύτηκε στην ΕΕ αριθ. L 388 της 31. 12. 1982. Συνοδεύεται από μια επεξηγηματική έκθεση των καθηγητών Δ. Ευρυγένη και Κ. Δ. Κεραμέως και δημοσιεύτηκε στην ΕΕ αριθ. C 298 της 24. 11. 1986. Στην παρούσα έκθεση θα αναφέρεται ως έκθεση Ευρυγένη-Κεραμέως.

⁽³⁾ Για τη διευκόλυνση του έργου του πρακτικού εφαρμοστή, καταρτίστηκε από τη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου μια κωδικοποιημένη και ανεπίσημη έκδοση των τριών συμβάσεων, δηλαδή των συμβάσεων του 1968, του 1978 και του 1982, η οποία δημοσιεύτηκε στην ΕΕ αριθ. C 97 της 11. 4. 1983. Στο παράρτημα Ι της παρούσας εκθέσεως περιέχεται ένας πίνακας που αναφέρει την ημερομηνία δημοσίευσης των τριών αυτών πράξεων στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

3. Σύμβαση του Λουγκάνο της 16ης Σεπτεμβρίου 1988

9. Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών ⁽⁴⁾ εξεδήλωσαν την επιθυμία να συνάψουν με τα κράτη μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων μια σύμβαση βασισμένη στις αρχές της σύμβασης των Βρυξελλών του 1968.

Οι εργασίες που άρχισαν το 1985, για το σκοπό αυτό, ολοκληρώθηκαν αρκετά γρήγορα και κατέληξαν σε μια σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε εθνικές και εμπορικές υποθέσεις η οποία ανοίχθηκε για υπογραφή στο Λουγκάνο στις 16 Σεπτεμβρίου 1988 μετά το πέρας διπλωματικής συνδιασκέυσης που πραγματοποιήθηκε ύστερα από πρόσκληση της ελβετικής κυβέρνησης ⁽⁵⁾.

10. Χωρίς να υπεισέλθουμε σε πολλές λεπτομέρειες, θα επισημάνουμε απλώς ότι η σύμβαση του Λουγκάνο βασίζεται στις θεμελιώδεις αρχές της σύμβασης των Βρυξελλών ⁽⁶⁾ και ότι πολλά από τα άρθρα της αποτελούν κατά λέξη επανάληψη των άρθρων της σύμβασης των Βρυξελλών.

Οι τροποποιήσεις που επιφέρει η σύμβαση του Λουγκάνο σε ορισμένα σημεία της σύμβασης των Βρυξελλών μπορούν σε πολλές περιπτώσεις να θεωρηθούν ως βελτιώσεις. Γι' αυτό, θεωρήθηκε φυσικό να ληφθούν υπόψη κατά τις διαπραγματεύσεις που πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια των Κοινοτήτων για την προσχώρηση της Ισπανίας και της Πορτογαλίας στη σύμβαση των Βρυξελλών (βλέπε σχετικά κεφάλαιο V).

Τέλος, οι σχέσεις μεταξύ των συμβάσεων των Βρυξελλών και του Λουγκάνο ρυθμίζονται σε μια ειδική διάταξη (άρθρο 54β) ⁽⁷⁾ της σύμβασης του Λουγκάνο.

⁽⁴⁾ Είναι σήμερα μέλη της ΕΖΕΣ: η Αυστρία, η Φινλανδία, η Ισλανδία, η Νορβηγία, η Σουηδία και η Ελβετία.

⁽⁵⁾ Η σύμβαση αυτή δημοσιεύθηκε στην ΕΕ αριθ. L 319 της 25. 11. 1988. Συνοδεύεται από μία επεξηγηματική έκθεση που συνέταξαν από κοινού οι κκ. P. Jenard και G. Möller. Στην παρούσα έκθεση, η σύμβαση αυτή θα αναφέρεται ως έκθεση Jenard-Möller.

⁽⁶⁾ Βλέπε σχετικά παράγραφο 4 ανωτέρω.

⁽⁷⁾ Το άρθρο αυτό ορίζει ότι:

«1. Η παρούσα σύμβαση δεν επηρεάζει την εφαρμογή εκ μέρους των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της σύμβασης για τη διεθνή δικαιοδοσία και εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, η οποία υπεγράφη στις Βρυξέλλες στις 27 Σεπτεμβρίου 1968 και του πρωτοκόλλου για την ερμηνεία της σύμβασης αυτής από το Δικαστήριο, το οποίο υπεγράφη στο Λουξεμβούργο στις 3 Ιουνίου 1971, όπως τροποποιήθηκαν από τις συμβάσεις προσχωρήσεως στην ανωτέρω σύμβαση και στο ανωτέρω πρωτόκολλο από τα προσχωρούντα κράτη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Το σύνολο αυτών των συμβάσεων και το πρωτόκολλο αποκαλούνται στη συνέχεια "σύμβαση των Βρυξελλών".

2. Ωστόσο, η παρούσα σύμβαση εφαρμόζεται οπωσδήποτε:

Στην έκθεση Jenard-Möller (παράγραφοι 14 έως 17) αναφέρονται σχετικά τα εξής:

«Όπως έχει ήδη αναφερθεί, οι δύο συμβάσεις, μολονότι έχουν την ίδια διάρθρωση και περιέχουν μεγάλο αριθμό παρόμοιων διατάξεων, είναι χωριστές πράξεις.

Οι περιπτώσεις στις οποίες εφαρμόζονται αντιστοίχως οι δύο συμβάσεις ρυθμίζονται από το άρθρο 54β. Ήδη όμως από τώρα πρέπει να επισημανθεί ότι το άρθρο αυτό αφορά, κυρίως, τα δικαστήρια των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αφού μόνον αυτά είναι δυνατόν να κληθούν να αποφανθούν βάσει της μιας ή της άλλης από τις δύο συμβάσεις. Πράγματι, τα δικαστήρια των κρατών μελών της ΕΖΕΣ δεν οφείλουν να τηρούν τις διατάξεις της συμβάσεως των Βρυξελλών, καθόσον τα κράτη τους δεν είναι μέρη σ' αυτήν.

Εντούτοις, το άρθρο 54β αφορά και τα δικαστήρια των χωρών της ΕΖΕΣ διότι κρίθηκε σκόπιμο να εισαχθούν, για λόγους σαφήνειας, στο άρθρο αυτό διατάξεις οι οποίες αφορούν την εκκρεμοδικία, τη συνάφεια και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων.

Η δομή του άρθρου 54β είναι η ακόλουθη:

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου αυτού, η σύμβαση των Βρυξελλών συνεχίζει να εφαρμόζεται στις σχέσεις μεταξύ κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Αυτό συμβαίνει συγκεκριμένα:

α) εάν ένα πρόσωπο το οποίο, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά του, έχει την κατοικία του σε ένα από αυτά τα κράτη, για παράδειγμα στη Γαλλία, ενάγεται ενώπιον δικαστηρίου άλλου κράτους ΕΟΚ, για παράδειγμα στην Ιταλία. Η ιθαγένεια και η κατοικία του ενάγοντος δεν λαμβάνονται υπόψη·

(συνέχεια)

- α) σε θέματα διεθνούς δικαιοδοσίας, όταν ο εναγόμενος έχει κατοικία στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους που δεν είναι μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή όταν τα άρθρα 16 ή 17 της παρούσας συμβάσεως απονέμουν διεθνή δικαιοδοσία στα δικαστήρια αυτού του συμβαλλόμενου κράτους·
 - β) σε περίπτωση εκκρεμοδικίας ή συνάφειας, όπως προβλέπονται στα άρθρα 21 και 22 της παρούσας συμβάσεως, όταν έχουν κινηθεί διαδικασίες σε ένα συμβαλλόμενο κράτος που δεν είναι μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και σε ένα συμβαλλόμενο κράτος που είναι μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων·
 - γ) σε θέματα αναγνώρισεως και εκτελέσεως, όταν είτε το κράτος προελεύσεως είτε το κράτος αναγνώρισεως ή εκτελέσεως δεν είναι μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
3. Επιπλέον των λόγων που προβλέπονται στον τίτλο ΙΙΙ, η αναγνώριση ή η εκτέλεση μπορεί να μη γίνει δεκτή αν η διεθνής δικαιοδοσία στην οποία βασίστηκε η απόφαση διαφέρει από εκείνη που απορρέει από την παρούσα σύμβαση και η αναγνώριση ή εκτέλεση επιδιώκεται κατά διαδικό ο οποίος έχει κατοικία στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους που δεν είναι μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκτός αν η απόφαση μπορεί να αναγνωρισθεί ή εκτελεστεί βάσει οποιουδήποτε κανόνα δικαίου στο κράτος αναγνώρισεως ή εκτελέσεως.»

β) εάν μια απόφαση έχει εκδοθεί σε ένα κράτος μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, για παράδειγμα στη Γαλλία, και πρέπει να αναγνωρισθεί ή να εκτελεστεί σε άλλο κράτος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, για παράδειγμα στην Ιταλία.

Η σύμβαση των Βρυξελλών εφαρμόζεται επίσης όταν ενάγεται ενώπιον δικαστηρίου ενός κράτους μέλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ένα πρόσωπο που δεν έχει την κατοικία του στο έδαφος κανενός κράτους μέλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και κανενός κράτους μέρους στη σύμβαση του Λουγκάνο αλλά είναι, για παράδειγμα, κάτοικος Ηνωμένων Πολιτειών (άρθρο 4 της σύμβασης των Βρυξελλών).

Και στις τρεις προαναφερόμενες περιπτώσεις, το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι αρμόδιο, σύμφωνα με το πρωτόκολλο του 1971, να αποφαινεται σε θέματα ερμηνείας της συμβάσεως των Βρυξελλών.

Αντίθετα, σύμφωνα με την παράγραφο 2, ένα δικαστήριο κράτους μέλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων οφείλει να εφαρμόσει τη σύμβαση του Λουγκάνο:

1. Εάν ο εναγόμενος έχει την κατοικία του στο έδαφος ενός κράτους που είναι μέρος στη σύμβαση του Λουγκάνο και μέλος της ΕΖΕΣ ή θεωρείται ότι έχει εκεί την κατοικία του δυνάμει των άρθρων 8 ή 13 της συμβάσεως. Για παράδειγμα, εάν ένα πρόσωπο που έχει την κατοικία του στη Νορβηγία ενάγεται ενώπιον γαλλικού δικαστηρίου, το δικαστήριο αυτό έχει διεθνή δικαιοδοσία μόνο στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τη σύμβαση του Λουγκάνο. Ιδίως δεν μπορούν να εφαρμοστούν έναντι του προσώπου αυτού οι υπέρμετρες ή εξεζητημένες βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται στο άρθρο 4 της συμβάσεως των Βρυξελλών.
2. Εάν υπάρχει αποκλειστική διεθνής δικαιοδοσία (άρθρο 16) ή παρέκταση δικαιοδοσίας (άρθρο 17) η οποία απονέμει διεθνή δικαιοδοσία στα δικαστήρια ενός κράτους μέλους της ΕΖΕΣ. Τα δικαστήρια των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δεν μπορούν, για παράδειγμα, να εκδικάσουν διαφορά με αντικείμενο εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτου ευρισκομένου στο έδαφος ενός κράτους μέρους στη σύμβαση του Λουγκάνο και μέλους της ΕΖΕΣ και αυτό, παρά τις διατάξεις του άρθρου 16 σημείο 1 της συμβάσεως των Βρυξελλών η οποία δεν εφαρμόζεται παρά μόνον εάν το ακίνητο βρίσκεται στο έδαφος ενός κράτους μέρους στη σύμβαση του 1968.
3. Εάν πρόκειται για την αναγνώριση ή εκτέλεση, σε χώρα μέλος των Κοινοτήτων, αποφάσεως που έχει εκδοθεί σε κράτος που είναι μέρος στη σύμβαση του Λουγκάνο και μέλος της ΕΖΕΣ [παράγραφος 2 στοιχείο γ)].

Αυτή η παράγραφος 2 προβλέπει επίσης ότι η σύμβαση του Λουγκάνο εφαρμόζεται εάν πρόκειται για την εκτέλεση σε κράτος μέλος της ΕΖΕΣ, που είναι μέρος στη σύμβαση του Λουγκάνο, αποφάσεως που έχει εκδοθεί σε κράτος μέλος των Κοινοτήτων.

Η διάταξη αυτή δεν ρυθμίζει την περίπτωση σύγκρουσης μεταξύ των δύο συμβάσεων, αλλά έχει σαν στόχο να διευκρινίσει την αντίστοιχη έκταση εφαρμογής τους. Είναι πράγματι προφανές ότι η σύμβαση των Βρυξελλών δεν έχει εφαρμογή επί αποφάσεως που εκδόθηκε σε κράτος μέλος στη σύμβαση του Λουγκάνο και μέλος της ΕΖΕΣ και πρέπει να εκτελεσθεί είτε σε κράτος μέλος των Κοινοτήτων είτε σε κράτος μέλος της ΕΖΕΣ.

4. Το άρθρο 54b περιέχει επίσης διατάξεις περί εκκρεμοδικίας (παρέβαλε άρθρο 21) και συναφείας (παρέβαλε άρθρο 22). Σύμφωνα με το άρθρο 54b παράγραφος 2 στοιχείο β), ένα δικαστήριο κράτους μέλους των Κοινοτήτων οφείλει να εφαρμόσει τα άρθρα αυτά της συμβάσεως του Λουγκάνο, στην περίπτωση που έχει επιληφθεί της ίδιας διαφοράς ή συναφούς αγωγής ένα δικαστήριο κράτους μέλους της ΕΖΕΣ.

Με τις εν λόγω διατάξεις, που και αυτές ετέθησαν στη σύμβαση για λόγους σαφήνειας, επιδιώκονται δύο στόχοι: αφενός να διαλυθεί κάθε αβεβαιότητα και αφετέρου να αποφευχθεί η έκδοση αντιφατικών αποφάσεων στα διάφορα κράτη μέλη.

5. Τέλος, στο άρθρο 54b παράγραφος 3 προβλέπεται ότι το δικαστήριο ενός κράτους μέλους της ΕΖΕΣ μπορεί να αρνηθεί την αναγνώριση ή την εκτέλεση αποφάσεως που έχει εκδοθεί σε κράτος μέλος των Κοινοτήτων εφόσον το Δικαστήριο του τελευταίου αυτού κράτους έχει θεμελιώσει τη διεθνή δικαιοδοσία του σε λόγο που δεν προβλέπεται στη σύμβαση του Λουγκάνο και η αναγνώριση ή η εκτέλεση επιδιώκεται κατά διαδικόν ο οποίος έχει κατοικία στο

έδαφος οποιουδήποτε συμβαλλόμενου κράτους που είναι μέλος της ΕΖΕΣ.

Η παραπάνω περίπτωση απαράδεκτου προστίθεται σε εκείνες που προβλέπονται στο άρθρο 28. Πρόκειται, κατ' ουσία, για μια εγγύηση που ζήτησαν τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ. Οι περιπτώσεις αυτές μπορούν μεν να θεωρηθούν μάλλον σπάνιες, καθόσον οι δύο συμβάσεις είναι πολύ παραπλήσιες όσον αφορά τις βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας, δεν μπορούν όμως και να αποκλεισθούν. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να συμβεί, λ.χ. αν προκειμένου περί αποφάσεως επί ατομικής συμβάσεως εργασίας, δικαστήριο κράτους μέλους των Κοινοτήτων είχε, κατά λάθος, θεμελιώσει τη διεθνή δικαιοδοσία του έναντι προσώπου που είχε την κατοικία του σε κράτος μέλος της ΕΖΕΣ, είτε στο άρθρο 4 είτε στο άρθρο 5 σημείο 1 της συμβάσεως των Βρυξελλών, αντίθετα δηλαδή προς το άρθρο 5 σημείο 1 της συμβάσεως του Λουγκάνο το οποίο περιέχει ειδική διάταξη για τις ατομικές συμβάσεις εργασίας, είτε, πάντοτε στην περίπτωση των ατομικών συμβάσεων εργασίας, σε συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας μεταγενέστερη από τη γέννηση της διαφοράς (άρθρο 17).

Πάντως, για να διευκολυνθεί η ελεύθερη κυκλοφορία των αποφάσεων, η απόφαση θα αναγνωρισθεί και θα εκτελεστεί, εφόσον είναι δυνατόν, βάσει των κανόνων του κοινού δικαίου του κράτους αναγνώρισεως ή εκτελέσεως, ιδίως όσον αφορά τις βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας των αλλοδαπών δικαστηρίων.

6. Για λόγους ευκολίας, στα ανωτέρω παραδείγματα χρησιμοποιήθηκε η έκφραση "κράτη μέλη της ΕΖΕΣ". Εννοείται ότι το ίδιο καθεστώς θα ισχύει και για τα κράτη που, χωρίς να είναι μέλη της ΕΟΚ ή της ΕΖΕΣ, θα έχουν προσχωρήσει στη σύμβαση του Λουγκάνο [βλέπε άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο β)].»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑΣ ΣΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΟΥ 1968

11. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 2 της πράξεως περί των όρων προσχωρήσεως του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες «τα νέα κράτη μέλη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προσχωρήσουν στις συμβάσεις του άρθρου 220 της συνθήκης ΕΟΚ καθώς και στα πρωτόκολλα, για την ερμηνεία των συμβάσεων αυτών από το Δικαστήριο, που υπογράφηκαν από τα κράτη μέλη της Κοινότητας στην αρχική ή τη διευρυμένη της σύνθεση και να αρχίσουν για το σκοπό αυτό διαπραγματεύσεις

με τα παρόντα κράτη μέλη για να επιφέρουν στα κείμενα αυτά τις αναγκαίες προσαρμογές» (1).

Η μόνη εν ισχύ σύμβαση που βασίζεται στο άρθρο 220 είναι η σύμβαση των Βρυξελλών της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, όπως τροποποιήθηκε από τις συμβάσεις του 1978 και του 1982.

(1) Βλέπε ΕΕ αριθ. L 302 της 15. 11. 1985.

12. Κατ' αίτηση των δύο ενδιαφερομένων κυβερνήσεων, δημιουργήθηκε μια ad hoc ομάδα η οποία πραγματοποίησε την πρώτη της συνεδρίαση στις Βρυξέλλες στις 20 Φεβρουαρίου 1989 υπό την προεδρία του κ. A. Boixareu Capera, πρώτου γραμματέα πρεσβείας στη μόνιμη αντιπροσωπεία της Ισπανίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες.

Η επιτροπή των μόνιμων αντιπροσώπων διόρισε ως εισηγητές τον κ. Martinho de Almeida Cruz, πρωτοβάθμιο δικαστή, νομικό σύμβουλο στη μόνιμη αντιπροσωπεία της Ισπανίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, τον κ. Manuel Desantes Real, καθηγητή στη νομική σχολή του πανεπιστημίου της Αλικάντε και τον κ. Paul Jenard, επίτιμο διευθυντή στο βελγικό υπουργείο εξωτερικών.

Η ad hoc ομάδα πραγματοποίησε τρεις συνεδριάσεις από τις 20 Φεβρουαρίου έως τις 10 Απριλίου 1989 ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Ο κατάλογος των συμμετεχόντων περιέχεται στο παράρτημα II της παρούσας έκθεσης.

13. Στην παρούσα έκθεση αναφέρονται:

- οι τεχνικές προσαρμογές που επιφέρονται στη σύμβαση των Βρυξελλών (κεφάλαιο IV),
- οι προσαρμογές με τις οποίες λαμβάνεται υπόψη η σύμβαση του Λουγκάνο (κεφάλαιο V).

Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στις τελικές διατάξεις της συμβάσεως προσχωρήσεως, και ιδίως σε εκείνες που αφορούν την έναρξη ισχύος της και το εδαφικό πεδίο εφαρμογής της (κεφάλαιο VI).

Χωριστό κεφάλαιο αφιερώνεται στις τροποποιήσεις που επιφέρονται στο πρωτόκολλο του 1971 για την ερμηνεία της συμβάσεως από το Δικαστήριο, αν και πρόκειται για τεχνικής φύσεως τροποποιήσεις (κεφάλαιο VII).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

ΠΡΟΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στην παρούσα έκθεση αναφερόμαστε, για λόγους σαφήνειας, στα αντίστοιχα άρθρα της σύμβασης των Βρυξελλών. Ωστόσο τα άρθρα 1 και 2 της συμβάσεως προσχωρήσεως δεν έχουν το αντίστοιχό τους στη σύμβαση των Βρυξελλών.

Το άρθρο 1, το οποίο προβλέπει ότι η Ισπανία και η Πορτογαλία αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προσχωρήσουν στη σύμβαση των Βρυξελλών, όπως τροποποιήθηκε από τις μεταγενέστερες συμβάσεις, δεν χρειάζεται κανένα ιδιαίτερο σχόλιο.

Το άρθρο 2 προβλέπει ότι οι ουσιαστικές προσαρμογές που επέρχονται στις συμβάσεις αυτές εκτίθενται στο παράρτημα I της συμβάσεως του 1989, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της. Επειδή κατά τις διαπραγματεύσεις του Λουγκάνο διαπιστώθηκε ότι στα κείμενα των παλαιότερων συμβάσεων υπήρχαν ορισμένα λάθη, η εν λόγω διάταξη αποσκοπεί, για λόγους νομικής ασφάλειας, στην ευθυγράμμιση των διαφόρων γλωσσικών αποδόσεων με τη διατύπωση της συμβάσεως του Λουγκάνο. Καθόσον το παράρτημα I αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της συμβάσεως, τα κείμενα που προσαρμόζονται με τον τρόπο αυτό είναι αυθεντικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΠΟΥ ΕΠΙΦΕΡΕΙ ΣΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΩΝ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑΣ

14. Οι προσαρμογές αφορούν αποκλειστικά:

- τις υπέρμετρες ή εξεζητημένες βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας [Άρθρο 3 (άρθρο 3)],
- τον κατάλογο των ισπανικών και πορτογαλικών δικαστηρίων που έχουν διεθνή δικαιοδοσία για την εφαρμογή του τίτλου III σχετικά με την αναγνώριση και την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων,
- τις διμερείς συμβάσεις που αφορά η σύμβαση προσχωρήσεως.

1. *Υπέρμετρες ή εξεζητημένες βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας* [Άρθρο 3 (άρθρο 3)]

15. *Πορτογαλία:*

Πρόκειται για το άρθρο 65 παράγραφος 1 στοιχείο γ), για το άρθρο 65 παράγραφος 2, καθώς και για το άρθρο 65α στοιχείο γ) του κώδικα πολιτικής δικονομίας και για το άρθρο 11 του κώδικα εργατικής δικονομίας.

Η διάταξη αυτή, η οποία ενσωματώνεται στο άρθρο 3 της συμβάσεως προσχωρήσεως και περιέχεται και στο

άρθρο 3 της συμβάσεως του Λουγκάνο, σχολιάζεται στην έκθεση Jenard-Möller (παράγραφος 31) ύστερα από πληροφορίες που έδωσε η πορτογαλική αντιπροσωπεία, ως εξής:

«Στο άρθρο 65 του κεφαλαίου II του κώδικα πολιτικής δικονομίας προβλέπεται ότι ο αλλοδαπός υπήκοος μπορεί να εναχθεί ενώπιον πορτογαλικού δικαστηρίου εάν:

- (παράγραφος 1 στοιχείο γ) ο ενάγων είναι πορτογάλος και, στην αντίστροφη περίπτωση, θα μπορούσε να εναχθεί ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους του οποίου υπήκοος είναι ο εναγόμενος,
- (παράγραφος 2) διεθνή δικαιοδοσία θα είχε, σύμφωνα με το πορτογαλικό δίκαιο, το δικαστήριο της κατοικίας του εναγομένου, στην περίπτωση που ο εναγόμενος είναι αλλοδαπός υπήκοος ο οποίος διαμένει πάνω από έξι μήνες στην Πορτογαλία ή ευρίσκεται τυχαία στο πορτογαλικό έδαφος, με την προϋπόθεση, στην τελευταία αυτή περίπτωση, ότι η επίδικη συμβατική υποχρέωση έχει συναφθεί στην Πορτογαλία.

Το άρθρο 65α στοιχείο γ) του κώδικα πολιτικής δικονομίας παρέχει στα πορτογαλικά δικαστήρια αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία για τις αγωγές που αφορούν εργασιακές σχέσεις, εάν ένας από τους διαδίκους είναι πορτογάλος υπήκοος.

Το άρθρο 11 του κώδικα εργατικής δικονομίας παρέχει στα πορτογαλικά εργατικά δικαστήρια διεθνή δικαιοδοσία για τις διαφορές που αφορούν πορτογάλο εργαζόμενο, εφόσον η σύμβαση εργασίας έχει συναφθεί στην Πορτογαλία.»

16. Ισπανία:

Τα άρθρα 21 και 25 του ισπανικού Ley Orgánica del Poder Judicial της 1ης Ιουλίου 1985 για τη διεθνή δικαιοδοσία των ισπανικών δικαστηρίων σε αστικές και κοινωνικές υποθέσεις είναι εμπνευσμένα από τη σύμβαση των Βρυξελλών, αν και η διατύπωσή τους έχει μονομερή χαρακτήρα. Συνεπώς, θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι δεν υπάρχουν στην Ισπανία βάσεις υπέρμετρης ή εξεζητημένης διεθνούς δικαιοδοσίας.

Εν πάση περιπτώσει, η αναφορά που προστίθεται στο άρθρο 3 της συνθήκης δεν έχει εξαντλητικό χαρακτήρα, αφού η περιεχομένη σε αυτό απαρίθμηση δεν είναι εξαντλητική, αλλά δίνει απλώς παραδείγματα, έτσι ώστε, εάν ενδεχομένως υπήρχε μια υπέρμετρη ή εξεζητημένη διεθνής δικαιοδοσία, να μην μπορεί πλέον να προβληθεί.

2. Τα ισπανικά και πορτογαλικά δικαστήρια που έχουν διεθνή δικαιοδοσία για την εφαρμογή του τίτλου III της συμβάσεως

17. Πρόκειται για συμπληρωματικές προσαρμογές τεχνικής κυρίως φύσεως.

Οι τυπικές προσαρμογές που έχουν επέλθει στο πλαίσιο των άρθρων 32 έως 41 (άρθρα 10 έως 13) αφορούν αποκλειστικά τα δικαστήρια που έχουν διεθνή δικαιοδοσία και τα είδη προσφυγών που μπορούν να ασκηθούν κατά των αποφάσεών τους.

Όσον αφορά την Πορτογαλία, πρέπει να αναφερθεί ότι, με την έκφραση «προσφυγή ως προς το νομικό ζήτημα» που χρησιμοποιείται στα άρθρα 37 και 41, οι λόγοι αμφισβήτησης του κύρους μιας αποφάσεως περιορίζονται στην παράβαση νόμου, σε αντίθεση προς την εσφαλμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών.

3. Σχέσεις με τις υφιστάμενες συμβάσεις και τις κοινοτικές πράξεις

α) Διμερείς συμβάσεις [Άρθρο 55 (άρθρο 18)]

18. Ο κατάλογος των διμερών συμβάσεων για την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων (γενικής ισχύος) αφορά τις συμβάσεις που έχει συνάψει η Ισπανία με τη Γαλλία, την Ιταλία και την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Η Πορτογαλία δεν έχει ακόμα συνάψει τέτοιες συμβάσεις με τα κράτη μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Για το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 55 της συμβάσεως των Βρυξελλών, παραπέμπουμε στην έκθεση Jenard (σ. 59).

Άρθρο 58 (άρθρο 20): Γαλλοελβετική σύμβαση

19. Κατά τις διαπραγματεύσεις για τη σύμβαση προσχωρήσεως θεωρήθηκε σκόπιμο να διευκρινιστεί η έκταση εφαρμογής του άρθρου 58 της συμβάσεως 1968 σχετικά με την εφαρμογή της γαλλοελβετικής συμβάσεως για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές υποθέσεις που υπογράφηκε στο Παρίσι στις 15 Ιουνίου 1869.

Η ιδιαίτερη σημασία που δόθηκε στη σύμβαση αυτή δεν οφείλεται στη μεγάλη ηλικία της αλλά απλώς και μόνο στο γεγονός ότι θα πάψει να παράγει αποτελέσματα όταν θα τεθεί σε ισχύ η σύμβαση του Λουγκάνο μεταξύ της Γαλλίας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας. Ο στόχος ήταν να αποφευχθεί η οποιαδήποτε αντίφαση μεταξύ της συμβάσεως των Βρυξελλών και της συμβάσεως του Λουγκάνο.

β) Πολυμερείς συμβάσεις [Άρθρο 57 (άρθρο 19)]

20. Με το θέμα αυτό ασχολείται το άρθρο 57. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 57 περιέχεται ένα πολύ πιο πλήρες σύστημα για την άρση των συγκρούσεων μεταξύ της συμβάσεως των Βρυξελλών και των συμβάσεων για ειδικά θέματα. Το σύστημα αυτό είχε υιοθετηθεί κατά την σύμβαση προσχωρήσεως του 1978 (βλέπε έκθεση Schlosser, παράγραφοι 238 έως 246). Για λόγους καλύτερης κατανόησης, κρίθηκε προτιμότερο να ενσωματωθεί αυτούσιο στην παράγραφο 2 του άρθρου 57,

το ίδιο ακριβώς όπως και στη σύμβαση του Λουγκάνο από την οποία ωστόσο έχει μια μικρή διαφορά, προκειμένου να εξασφαλιστεί περισσότερο η ελεύθερη κυκλοφορία των αποφάσεων στην Κοινότητα (βλέπε έκθεση Jenard-Möller, παράγραφοι 81, 82 και 83).

γ) *Κοινοτικές πράξεις* [Άρθρο 57 παράγραφος 3 (άρθρο 19)]

21. Η διάταξη αυτή προέρχεται αυτούσια από τη σύμβαση του 1978.

Σημειωτέον ότι, μέχρι σήμερα, καμία κοινοτική πράξη (κανονισμός, οδηγία) δεν περιέχει διάταξη σχετική με τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων.

Είναι βέβαιο ότι το ζήτημα που δημιουργείται με τις κοινοτικές πράξεις τίθεται πολύ διαφορετικά στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών των Κοινοτήτων, δηλαδή στη σύμβαση προσχώρησης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, απ' ό,τι στις σχέσεις με τα τρίτα κράτη. Ως εκ τούτου, είναι φυσικό να διαφέρει η σύμβαση προσχώρησης από τη σύμβαση του Λουγκάνο (βλέπε πρωτόκολλο αριθ. 3 και σχετική δήλωση καθώς και έκθεση Jenard-Möller παράγραφοι 120 έως 128).

4. *Ιδιαίτερες κρίσεις για την Ισπανία: Προσεπείκληση δικονομικού εγγυητή ή άλλη προσεπείκληση*

22. Στην Ισπανία, η προσεπείκληση τρίτων στη διαδικασία δεν ρυθμίζεται ρητά από την ισπανική έννομη τάξη και η απουσία επαρκών δικονομικών μέσων δημιουργεί κάποια ασάφεια ως προς τον τρόπο ρύθμισης των περιπτώσεων αυτών. Η θεωρία έχει καταγγείλει το νομικό αυτό κενό και έχει ευχηθεί την πλήρωσή του στο άμεσο μέλλον. Παρόλα αυτά όμως, ο θεσμός της προσεπείκλησης έχει ήδη εισαχθεί σε ορισμένους τομείς από τη νομολογία ή τους αστικούς νόμους που ρυθμίζουν ειδικές περιπτώσεις, όπως λ.χ. στο άρθρο 124 παράγραφος 3 του νόμου αριθ. 11 της 20ής Μαρτίου 1986 για τα διπλώ-

ματα ευρεσιτεχνίας ή στο άρθρο 1482 (1) του αστικού κώδικα σχετικά με την εκκίνηση. Ο τελευταίος αυτός κανόνας είναι δυνατόν να εφαρμοσθεί γενικώς στις περιπτώσεις αναγκαστικής παρέμβασης ή ανακοίνωσης δίκης, και γι' αυτό κρίθηκε σκόπιμο, κατά τις διαπραγματεύσεις μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών, να περιληφθεί στο άρθρο V του πρωτοκόλλου αριθ. 1.

Στο άρθρο 1482 παραπέμπουν έστω και έμμεσα, τα άρθρα 638 (δωρεά), 1145 (ενοχές εις ολόκληρον), 1529 (μεταβίβαση απαιτήσεων), 1540 (ανταλλαγή), 1553 (μίσθωση), 1681 (εταιρικές ενοχές), 1830 (εγγυητής), 1831 (συνεγγυητής) κ.λπ., του αστικού κώδικα.

Για το πρόβλημα που παρουσιάστηκε κατά τις διαπραγματεύσεις για την προσχώρηση της Ισπανίας και της Πορτογαλίας στη σύμβαση των Βρυξελλών, η ισπανική αντιπροσωπεία κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η εξέλιξη της νομολογίας στον τομέα αυτόν θα μπορούσε βραχυπρόθεσμα να προχωρήσει πέρα από την περιορισμένη περίπτωση του άρθρου 1482 του αστικού κώδικα. Γι' αυτό κρίθηκε σκόπιμο να μην γίνει καμία αναφορά στην Ισπανία στο άρθρο V του πρωτοκόλλου αριθ. 1, διότι δεν πρέπει να υπάρξει καμία διαφορά ερμηνείας μεταξύ της συμβάσεως του Λουγκάνο και της συμβάσεως των Βρυξελλών.

(1) Άρθρο 1482 του ισπανικού αστικού κώδικα:

«Ο αγοραστής κατά του οποίου υποβάλλεται αίτηση εκκίνησης οφείλει να ζητήσει, εντός της προθεσμίας που του τάσσει ο κώδικας πολιτικής δικονομίας για να απαντήσει στην αίτηση, την κοινοποίησή της, το συντομότερο δυνατόν, στον(ους) πωλητή(ές).

Η κοινοποίηση γίνεται σύμφωνα με τους όρους που προβλέπει ο κώδικας πολιτικής δικονομίας για την κλήτευση των εναγομένων.

Η προθεσμία απαντήσεως για τον αγοραστή αναστέλλεται μέχρι να παρέλθουν οι τασσόμενες στον(ους) πωλητή(ές) προθεσμίες εμφανίσεως και απαντήσεως στην αίτηση, οι οποίες αντιστοιχούν στις προθεσμίες που ορίζει ο κώδικας πολιτικής δικονομίας για όλους τους εναγόμενους και οι οποίες αρχίζουν να υπολογίζονται από της κοινοποίησεως που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο του παρόντος άρθρου.

Εάν τα πρόσωπα που κλητεύονται στο πλαίσιο της διαδικασίας εκκίνησης δεν εμφανισθούν νομίμως και εμπροθέσμως, η προθεσμία απαντήσεως στην αίτηση παρατείνεται ως προς τον αγοραστή.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΟΕΡΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΛΟΥΓΚΑΝΟ

1. Άρθρο 5.1 (άρθρο 4): Σύμβαση εργασίας

23. α) Τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ ζήτησαν, κατά τις διαπραγματεύσεις για τη σύμβαση του Λουγκάνο, να περιληφθούν στα άρθρα 5 και 17 (όσον αφορά το τελευταίο αυτό άρθρο βλέπε κατωτέρω, αριθ. 27) χωριστές διατάξεις για τις διαφορές από ατομικές συμβάσεις εργασίας, ώστε να διασφαλισθεί η ερμηνεία που είχε δώσει επανειλημμένα το Δικαστήριο

στο θέμα αυτό (βλέπε, ιδίως, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 26ης Μαΐου 1982, Ivenel/Schwab, υπόθεση 133/81, Συλλογή 1982, σ. 1891, και της 15ης Ιανουαρίου 1987, Shenavai/Kreisler, υπόθεση 266/85, Συλλογή 1987, σσ. 239 έως 257). Σύμφωνα με το νέο άρθρο 5 σημείο 1 της συμβάσεως του Λουγκάνο, ως προς διαφορές από ατομικές συμβάσεις εργασίας, ο τόπος όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή στην οποία βασίζεται η

αγωγή είναι εκείνος όπου ο εργαζόμενος εκτελεί συνήθως την εργασία του. Αν δεν εκτελεί συνήθως την εργασία του στην ίδια πάντα χώρα, ο τόπος αυτός είναι εκείνος όπου είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση που τον προσέλαβε (βλέπε Έκθεση Jenard-Möller, παράγραφοι 36 έως 44).

- β) Μετά την υπογραφή της συμβάσεως του Λουγκάνο, η ομάδα έλαβε γνώση της αποφάσεως την οποία απήγγειλε το Δικαστήριο στις 15 Φεβρουαρίου 1989 (Six Constructions/Humbert, υπόθεση 32/88. Στην υπόθεση αυτή, το γαλλικό Cour de Cassation είχε θέσει, μεταξύ άλλων, το εξής ερώτημα: «Ποια είναι η ενοχή που πρέπει να ληφθεί υπόψη για την εφαρμογή του άρθρου 5 σημείο 1 όταν ο δικαστής έχει επιληφθεί αιτημάτων που στηρίζονται επί των υποχρεώσεων που απορρέουν από σύμβαση εργασίας δεσμεύουσα μισθωτό κάτοικο Γαλλίας με εταιρεία που έχει την έδρα της στο Βέλγιο, η οποία τον έστειλε σε διάφορες χώρες, εκτός του κοινοτικού εδάφους:»

Αν και, στο διατακτικό της αποφάσεως αυτής, το Δικαστήριο υπενθυμίζει απλώς ότι «το άρθρο 5 σημείο 1 της συμβάσεως πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, στις ατομικές συμβάσεις εργασίας, η παροχή που λαμβάνεται υπόψη είναι εκείνη που χαρακτηρίζει τις εν λόγω συμβάσεις και, ειδικότερα, η παροχή που συνίσταται στην εκτέλεση της συμφωνηθείσας εργασίας», *obiter dictum*, υπογραμμίζει την ανάγκη να εξασφαλισθεί η παροχή ικανής προστασίας στον συμβαλλόμενο που θεωρείται, από κοινωνική άποψη, ως το πλέον αδύναμο μέρος στη συμβατική σχέση —δηλαδή τον εργαζόμενο— και συμπεραίνει ότι η «ιδιαιτερότητα των ατομικών συμβάσεων εργασίας δεν δικαιολογεί μια ερμηνεία σύμφωνα με την οποία το άρθρο 5 σημείο 1 της συμβάσεως επιτρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο τόπος όπου είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση που προσέλαβε τον εργαζόμενο, όταν είναι δυσχερές ή και αδύνατο να εξακριβωθεί σε ποιο κράτος εκτελέσθηκε η εργασία».

- γ) Η επιλεγείσα λύση επιχειρεί να βελτιώσει στο σημείο αυτό τη σύμβαση του Λουγκάνο, χωρίς να απομακρύνεται πολύ από αυτήν, ακολουθώντας συγχρόνως τις κατευθυντήριες γραμμές που έχει υπαγορεύσει το Δικαστήριο όσον αφορά την παροχή προστασίας στον συμβαλλόμενο που θεωρείται ως το πλέον αδύναμο μέρος στη συμβατική σχέση (βλέπε την ίδια μέριμνα παροχής προστασίας στο άρθρο 17 σημείο 5, κατωτέρω, αριθ. 27). Σύμφωνα με τις αποφάσεις του Δικαστηρίου, όταν ο εργαζόμενος δεν εκτελεί συνήθως την εργασία του στην ίδια πάντα χώρα, το τεκμήριο που θεσπίζεται στο άρθρο 5 σημείο 1 τελευταίο εδάφιο της συμβάσεως του Λουγκάνο ισχύει μόνο υπέρ του εργαζομένου. Για να αποφευχθεί κάθε αμφισβήτηση, το κείμενο διευκρινίζει ότι ο εργαζόμενος μπορεί να

ασκήσει την αγωγή ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση⁽¹⁾ που τον προσέλαβε, είτε κατά τη στιγμή της πρόσληψης είτε κατά τη στιγμή της ασκήσεως της αγωγής. Η διευκρίνιση αυτή φάνηκε αναγκαία μετά τις συζητήσεις της ομάδας σχετικά με την έννοια της αποφάσεως στην υπόθεση Six Constructions/Humbert. Η απόφαση αυτή δεν είχε ακόμη απαγγελθεί όταν υπεγράφη η σύμβαση του Λουγκάνο.

- δ) Λόγω της μέριμνας για την προστασία του εργαζομένου, η έκφραση «στην ίδια πάντα χώρα» περιέλαβε και την περίπτωση κατά την οποία η εργασία έχει παρασχεθεί εν όλω ή εν μέρει εκτός της Κοινότητας.

- ε) Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι, σε περίπτωση διαφοράς μεταξύ του εργοδότη και του εργαζομένου, όταν ο εργαζόμενος δεν εκτελεί συνήθως την εργασία του στην ίδια πάντα χώρα (είτε της Κοινότητας είτε όχι):

1. ο εργοδότης μπορεί να ασκήσει την αγωγή μόνο ενώπιον των δικαστηρίων της γενικής διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπεται στο άρθρο 2,
2. ο εργαζόμενος μπορεί να ασκήσει την αγωγή είτε ενώπιον των δικαστηρίων της γενικής διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπεται στο άρθρο 2, είτε ενώπιον του δικαστηρίου που προβλέπεται στο άρθρο 5 σημείο 1 τελευταίο εδάφιο, (το δικαστήριο του τόπου όπου είναι ή ήταν εγκατεστημένη η επιχείρηση που προσέλαβε τον εργαζόμενο).

2. Άρθρο 6.4 (άρθρο 5):

Συνένωση αγωγών *in rem* και *in personam*

24. Η διάταξη αυτή ακολουθεί κατά λέξη τη διατύπωση της συμβάσεως του Λουγκάνο. Εν προκειμένω, η έκθεση Jenard-Möller περιέχει τις εξής παρατηρήσεις (παράγραφοι 46 και 47):

«Στην περίπτωση υποθηκευμένου ακινήτου, ο κύριος του ακινήτου ευθύνεται πολύ συχνά και προσωπικά για την εξόφληση του χρέους που έχει ασφαλιστεί με την υποθήκη. Για το λόγο αυτό, το δίκαιο ορισμένων κρατών επιτρέπει τη συνένωση αγωγής που αφορά την ενοχική υποχρέωση του κυρίου του ακινήτου και αγωγής με την οποία επιδιώκεται ο αναγκαστικός πλειστηριασμός του ακινήτου. Εννοείται ότι το δικαστήριο της τοποθεσίας του ακινήτου πρέπει να έχει επίσης διεθνή δικαιοδοσία

⁽¹⁾ Ο όρος «επιχείρηση», όπως και στη σύμβαση του Λουγκάνο, πρέπει να νοείται υπό ευρεία έννοια, καλύπτει δε, μεταξύ άλλων, τα υποκαταστήματα και τα πρακτορεία που δεν έχουν νομική προσωπικότητα (βλέπε έκθεση Jenard-Möller, παράγραφο 43). Βλέπε επίσης, όσον αφορά την έννοια της επιχείρησης, τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 22ας Νοεμβρίου 1978 (υπόθεση Somafer/Ferngas, 33/78, Συλλογή 1978, σσ. 2183 έως 2195) και της 19ης Δεκεμβρίου 1978 (υπόθεση Schotte/Rothschild, 218/86, ΕΕ αριθ. C 2 της 6. 1. 1988, σ. 3).

για την εκδίκαση αγωγών που αφορούν την ενοχική υποχρέωση του κυρίου του ακινήτου.

Κρίθηκε ότι θα ήταν πρακτικά χρήσιμο να συνενωθεί η αγωγή που αφορά την ενοχική υποχρέωση του κυρίου ακινήτου με την αγωγή με την οποία επιδιώκεται ο αναγκαστικός πλειστηριασμός του ακινήτου αυτού, στα κράτη όπου είναι δυνατή μια τέτοια συνένωση. Γι' αυτό αποφασίστηκε να περιληφθεί στη σύμβαση μια διάταξη σύμφωνα με την οποία πρόσωπο που έχει την κατοικία του σε συμβαλλόμενο κράτος μπορεί επίσης να εναχθεί, ως προς τις διαφορές εκ συμβάσεως, εάν η αγωγή μπορεί να συνενωθεί με αγωγή κατά του ιδίου εναγομένου για διαφορές που αφορούν εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτου, ενώπιον του δικαστηρίου του συμβαλλόμενου κράτους της τοποθεσίας του ακινήτου.

Για παράδειγμα, ας υποθέσουμε ότι ένας κάτοικος της Γαλλίας είναι κύριος ακινήτου το οποίο ευρίσκεται στη Νορβηγία. Το πρόσωπο αυτό έχει συνάψει δάνειο που ασφαρίζεται με υποθήκη επί του ακινήτου του στη Νορβηγία. Αν ο δανειστής επιθυμεί, λόγω της μη εμπρόθεσμης εξόφλησης του δανείου, να ασκήσει αγωγή με την οποία θα επιδιώκεται ο αναγκαστικός πλειστηριασμός του ακινήτου, το νορβηγικό δικαστήριο έχει αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με το άρθρο 16 σημείο 1. Σύμφωνα με την παρούσα διάταξη όμως, το δικαστήριο αυτό έχει επίσης διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση αγωγής κατά του κυρίου του ακινήτου η οποία αφορά την προσωπική του υποχρέωση από το δάνειο, εφόσον ο δανειστής επιθυμεί τη συνένωση της τελευταίας αυτής αγωγής και της αγωγής με την οποία επιδιώκεται ο αναγκαστικός πλειστηριασμός του ακινήτου.

Εννοείται ότι ο ανωτέρω κανόνας περί διεθνούς δικαιοδοσίας δεν είναι πλήρης. Πρέπει, απαραιτήτως, να συμπληρωθεί από νομικά κριτήρια που καθορίζουν τους όρους υπό τους οποίους είναι δυνατή μια τέτοια συνένωση. Η σύμβαση του Λουγκάνο, συνεπώς, δεν επηρεάζει τις διατάξεις που υφίστανται ήδη ή θα εισαχθούν, ενδεχομένως, στο μέλλον στα νομικά συστήματα των συμβαλλόμενων κρατών όσον αφορά τη συνένωση παρόμοιων αγωγών.

Εννοείται πάντως ότι και οι δύο αγωγές, με τη συνένωση των οποίων ασχολείται η παρούσα παράγραφος, πρέπει να έχουν ασκηθεί από το ίδιο πρόσωπο καθώς επίσης εννοείται ότι η έκφραση "το ίδιο πρόσωπο" περιλαμβάνει επίσης και το πρόσωπο στο οποίο έχει μεταβιβάσει τα δικαιώματά του ο δανειστής ή ο διάδοχός του.»

3. Άρθρο 16.1 (άρθρο 6): Μισθώσεις ακινήτων

25. α) Λαμβάνοντας υπόψη της τη σύμβαση του Λουγκάνο και την πρόθεση που, κατά τις εκθέσεις Jenard (σελίδα 35) και Schlosser (παράγραφος 164), είχαν οι συντάκτες της συμβάσεως των Βρυξελλών, η

ομάδα αποφάσισε να προστεθεί στο άρθρο 16 σημείο 1, ένα νέο στοιχείο β) που θα περιέχει ειδική διάταξη για τις συμβάσεις μισθώσεως ακινήτου που συνάπτονται για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Η διευκρίνιση αυτή ήταν αναγκαία διότι αποφαινόμενο σχετικά με τη διάταξη στη διατύπωσή της, του 1968, το Δικαστήριο είχε αναγκαστεί να ερμηνεύσει κατά γράμμα το άρθρο 16 σημείο 1 της συμβάσεως και να αποφασίσει την εφαρμογή του σε όλες τις αγωγές που αφορούν την καταβολή μισθώματος, ακόμη και όταν πρόκειται για βραχυχρόνια μίσθωση εξοχικής κατοικίας (απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 1985, Rösler/Rottwinkel, υπόθεση 241/83, Συλλογή 1985, σσ. 99 έως 129).

- β) Λόγω της ερμηνείας που έχει δώσει το Δικαστήριο στο άρθρο 16 σημείο 1, τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ και ορισμένα κράτη μέλη των Κοινοτήτων είχαν εκδηλώσει ενδιαφέρον για την προσθήκη στη σύμβαση διατάξεως σχετικής με τις συμβάσεις μισθώσεως ακινήτου που συνάπτονται για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Τελικά, συμφωνήθηκε να συμπληρωθεί το άρθρο 16 σημείο 1 με ένα νέο στοιχείο β) (βλέπε έκθεση Jenard-Möller, παράγραφος 49 και επόμενα).
- γ) Η λύση που προτιμήθηκε για τη σύμβαση προσχωρήσεως απομακρύνεται από εκείνη που περιέχεται στη σύμβαση του Λουγκάνο. Κατ' αρχάς, είναι πιο περιοριστική: σύμφωνα με το στοιχείο β), όταν πρόκειται για συμβάσεις μισθώσεων ακινήτων που συνάπτονται για προσωρινή ιδιωτική χρήση μέγιστης διάρκειας έξι συνεχών μηνών —πράγμα που αφορά κυρίως τις συμβάσεις που συνάπτονται για τις διακοπές— ο ενάγων θα μπορεί, επίσης, να ασκήσει την αγωγή ενώπιον των δικαστηρίων του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο έχει την κατοικία του ο εναγόμενος, μόνον εφόσον ο μισθωτής και ο κύριος του ακινήτου είναι φυσικά πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο ίδιο συμβαλλόμενο κράτος. Τα νομικά πρόσωπα εξαιρέθηκαν από τη ρύθμιση αυτή διότι, συνήθως, επιδίδονται σε εμπορικές δραστηριότητες.

Κατά δεύτερο λόγο, η διάταξη αυτή δεν συνδυάστηκε με δυνατότητα επιφύλαξης, διότι θεωρήθηκε ότι δύσκολα κάτι τέτοιο θα ήταν νοητό σε μια σύμβαση που βασίζεται στο άρθρο 220 της Συνθήκης της Ρώμης. Υπενθυμίζεται ότι η σύμβαση του Λουγκάνο προβλέπει, στο άρθρο 1β του πρωτοκόλλου αριθ. 1, τη δυνατότητα διατύπωσης επιφυλάξεως χάρη στην οποία κάθε συμβαλλόμενο κράτος θα μπορεί να δηλώσει ότι δεν θα αναγνωρίζει ούτε θα εκτελεί απόφαση επί διαφοράς μισθώσεως ακινήτου, εάν το ακίνητο ευρίσκεται στο έδαφός του, ακόμη και αν η μίσθωση είναι του τύπου που ρυθμι-

ζεται στο άρθρο 16 σημείο 1 στοιχείο β) και αν η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου του κράτους προελεύσεως βασίζεται στην κατοικία του εναγομένου (βλέπε έκθεση Jenard-Möller, παράγραφος 53).

δ) Όπως υπογραμμίστηκε ήδη στην έκθεση Jenard-Möller (παράγραφος 54), «οι διατάξεις του άρθρου 16 σημείο 1 έχουν εφαρμογή μόνο εάν το ακίνητο ευρίσκεται στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους. Το κείμενο είναι αρκετά σαφές ως προς το σημείο αυτό. Αν το ακίνητο ευρίσκεται στο έδαφος τρίτου κράτους, εφαρμόζονται οι άλλες διατάξεις της συμβάσεως, π.χ. το άρθρο 2, αν ο εναγόμενος έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους ή το άρθρο 4, αν έχει την κατοικία του στο έδαφος τρίτου κράτους κ.λπ.»

4. Άρθρο 17 (άρθρο 7): Συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας

α) Τύπος των συμφωνιών διεθνούς δικαιοδοσίας

26. Το άρθρο 17 παράγραφος 1 ακολουθεί και πάλι κατά λέξη τη σύμβαση του Λουγκάνο.

Η έκθεση Jenard-Möller ασχολείται αναλυτικά με το θέμα αυτό (βλέπε παραγράφους 55 έως 59) και μπορεί να συνοψισθεί κατά την έννοια ότι, σύμφωνα με τις νέες υιοθετηθείσες λύσεις, οι συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας πρέπει να συνάπτονται:

- είτε γραπτά ή προφορικά με γραπτή επιβεβαίωση, σύμφωνα με τους όρους της συμβάσεως του 1968,
- είτε υπό τύπο ανταποκρινόμενο στην πρακτική που έχουν καθιερώσει οι συμβαλλόμενοι στις μεταξύ τους σχέσεις (βλέπε σχετικά την απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 14ης Δεκεμβρίου 1976, υπόθεση 25/76, Segoura/Bonakdarian, Συλλογή 1976, σσ. 1851 έως 1863).
- είτε, στο διεθνές εμπόριο, υπό τύπο ανταποκρινόμενο σε συνήθειες τις οποίες τα μέρη ε γνώριζαν ή όφειλαν να γνωρίζουν (σύμφωνα με τις τροποποιήσεις που επέφερε η σύμβαση του 1978 στη σύμβαση του 1968), αλλά, επιπλέον, οι συνήθειες αυτές «πρέπει να είναι ευρέως γνωστές σ' αυτού του είδους την εμπορική δραστηριότητα και να τηρούνται τακτικά από τους συμβαλλόμενους σε συμβάσεις του είδους για το οποίο πρόκειται στη συγκεκριμένη εμπορική δραστηριότητα».

Αυτές οι πρόσθετες, σε σχέση με τη σύμβαση του 1978, προϋποθέσεις προέρχονται από το άρθρο 9 παράγραφος 2 της συμβάσεως της Βιέννης του 1980 για τις συμβάσεις διεθνούς πώλησεως εμπορευμάτων.

β) Συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας σε υποθέσεις ατομικών συμβάσεων εργασίας
[Άρθρο 17 παράγραφος 5 (άρθρο 7)]

Ως προς το θέμα αυτό δεν υπάρχει καμία συγκεκριμένη διάταξη στη σύμβαση των Βρυξελλών του 1968, όπως τροποποιήθηκε από τις συμβάσεις του 1978 και του 1982, έχει όμως εκδοθεί σχετική απόφαση από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων⁽¹⁾.

β) Κατά τις διαπραγματεύσεις για τη σύμβαση του Λουγκάνο, οι αντιπρόσωποι των κρατών μελών της ΕΖΕΣ πρότειναν να προστεθεί στο άρθρο 17 ένα νέο σημείο που να προβλέπει ότι οι συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας σε θέματα ατομικών συμβάσεων εργασίας παράγουν αποτελέσματα μόνο αν είναι μεταγενέστερες από τη γέννηση της διαφοράς. Η προσθήκη αυτή έγινε δεκτή διότι αφετηρία της διάταξης υπήρξε η βούληση να παρασχεθεί προστασία στον εργαζόμενο ο οποίος, από οικονομική και κοινωνική άποψη, θεωρείται ως το ασθενέστερο μέρος στη συμβατική σχέση (βλέπε έκθεση Jenard-Möller, παράγραφος 60).

γ) Όπως ήταν φυσικό, αυτή η τροποποίηση που επέφερε η σύμβαση του Λουγκάνο στη σύμβαση των Βρυξελλών εξετάστηκε με ιδιαίτερη προσοχή κατά τις συζητήσεις για τη σύμβαση προσχωρήσεως. Ελήφθη επίσης υπόψη η απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Φεβρουαρίου 1989 η οποία, στο αιτιολογικό της, έδωσε επίσης ιδιαίτερη σημασία στην προστασία του ασθενέστερου μέρους της συμβατικής σχέσης, δηλαδή του εργαζομένου (υπόθεση 32/88, Six Constructions/P. Humbert, ΕΕ αριθ. C 62 της 11ης Μαρτίου 1989, σ. 7 — βλέπε επίσης αριθ. 23 ανωτέρω).

δ) Η σύμβαση προσχωρήσεως διαφέρει στο σημείο αυτό από τη σύμβαση του Λουγκάνο, κατά το ότι δίνει ακόμα μεγαλύτερη έμφαση στην προστασία του εργαζομένου.

Συγκεκριμένα, η λύση που προβλέπεται στη σύμβαση του Λουγκάνο θεωρήθηκε ως υπερβολικά ριζοσπαστική: αυτό ισχύει, ιδίως, στις περιπτώσεις όπου η συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας θα μπορούσε να είναι ευνοϊκή για τον εργαζόμενο, κατά τη δική του τουλάχιστον κρίση, παρά το γεγονός ότι είναι προγενέστερη της γεννήσεως της διαφοράς. Για το λόγο αυτό, η νέα παράγραφος 5 του άρθρου 17 της συμβάσεως προβλέπει ότι οι συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας παράγουν αποτελέσματα μόνο αν είναι μεταγενέστερες από τη γέννηση της διαφοράς — όπως προβλέπεται στη σύμβαση του Λουγκάνο — ή αν «ο εργαζόμενος τις επικαλείται για να

27. α) Η παράγραφος αυτή αφορά τις συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας σε θέματα ατομικών συμβάσεων εργασίας.

⁽¹⁾ Βλέπε απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 13ης Νοεμβρίου 1979, στην υπόθεση 25/79 Sanicentral/Colin, Συλλογή 1979, σσ. 3423 έως 3431.

εκδικασθεί η διαφορά από δικαστήριο άλλο από αυτό της κατοικίας του εναγομένου ή από εκείνο που ορίζεται στο άρθρο 5 σημείο 1», πράγμα που μετριάξει το ριζοσπαστικό χαρακτήρα της συμβάσεως του Λουγκάνο.

ε) Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι:

1. Ο εργαζόμενος, στην περίπτωση διαφοράς του με τον εργοδότη, θα μπορεί να ασκήσει την αγωγή στο δικαστήριο που προβλέπεται στη συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας που έχει συμφωνηθεί, ακόμη και αν η συμφωνία είναι προγενέστερη από τη γέννηση της διαφοράς.
2. Σύμφωνα με τη νέα διάταξη, η ευχέρεια αυτή του παρέχεται μόνο για να ασκήσει ο ίδιος την αγωγή στο δικαστήριο που έχει επιλεγεί κατά παρέκταση και όχι για να την χρησιμοποιήσει ως ένσταση στην περίπτωση π.χ. που έχει εναχθεί ενώπιον του δικαστηρίου της κατοικίας του. Η ανωτέρω διάκριση γίνεται για να προστατευθεί νομικά η ασφάλεια δικαίου και να αποφεύγονται οι παρελκυστικοί χειρισμοί.
3. Τέλος, εάν η συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας παρέχει αρμοδιότητα σε δικαστήριο του κράτους της κατοικίας του εναγόμενου, αρμόδιο θα είναι το δικαστήριο της ειδικής παρέκτασης εάν εκείνος που επικαλείται τη συμφωνία είναι ο εργαζόμενος και αυτό διότι η επιλογή του εργαζόμενου πρέπει να είναι καθοριστική και αφετέρου διότι, στον τομέα της προστασίας των εργαζομένων, τα νομικά συστήματα των συμβαλλομένων κρατών δεν είναι όλα ενοποιημένα.

στ) Συνεπώς, με τη νέα αυτή κατασκευή, η επιλογή μεταξύ των αρμόδιων δικαστηρίων (δικαστήρια του κράτους της κατοικίας του εναγομένου, του τόπου εκτέλεσης της σύμβασης εργασίας ή το κατά παρέκταση αρμόδιο δικαστήριο ανήκει αποκλειστικά στον εργαζόμενο, με την προϋπόθεση ότι είναι αυτός ο εναγόμενος.

5. 'Άρθρο 21 (άρθρο 8): Εκκρεμοδικία

28. Το άρθρο 21 της σύμβασως των Βρυξελλών ευθυγραμμίστηκε προς το άρθρο 21 της σύμβασως του Λουγκάνο που προβλέπει ότι, σε περίπτωση εκκρεμοδικίας, το δικαστήριο εκτός εκείνου που έχει πρώτο επιληφθεί, αντί να διαπιστώσει την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του, οφείλει να αναστείλει αυτεπάγγελτα τη διαδικασία του μέχρι να διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου που επελήφθη πρώτο. Ως προς το θέμα αυτό, η έκθεση Jenard-Möller (παράγραφος 64) περιέχει τις εξής παρατηρήσεις:

«Μόνο το άρθρο αυτό τροποποιήθηκε στο τμήμα 8.

Στο άρθρο 21 της σύμβασως των Βρυξελλών προβλέπεται ότι σε περίπτωση εκκρεμοδικίας, κάθε δικαστήριο εκτός εκείνου που έχει πρώτο επιληφθεί, οφείλει, ακόμη και αυτεπαγγέλτως, να διαπιστώσει την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του υπέρ του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου, εάν δε η διεθνής δικαιοδοσία του άλλου

δικαστηρίου αμφισβητείται, να αναστείλει τη διαδικασία του.

Οι αντιπρόσωποι των κρατών μελών της ΕΖΕΣ έκριναν ότι η λύση αυτή ήταν πολύ ριζοσπαστική.

Παρατήρησαν ότι συμβαίνει συχνά να πρέπει να ασκηθεί μια αγωγή προκειμένου να τηρηθεί μια προθεσμία ή για να διακοπεί η παραγραφή και ότι οι γνώμες δίσταται ως προς το εάν τηρείται μια προθεσμία όταν η αγωγή ασκείται σε δικαστήριο που δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία.

Έτσι, κατά τα κράτη της ΕΖΕΣ, εάν η αγωγή ασκηθεί ενώπιον δικαστηρίου το οποίο έχει μεν διεθνή δικαιοδοσία αλλά επιλαμβάνεται δεύτερο, το δικαστήριο αυτό οφείλει να διαπιστώσει την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του υπέρ του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου. Το τελευταίο αυτό δικαστήριο ενδέχεται να αποφασίσει ότι είναι αναρμόδιο. Στην περίπτωση αυτή θα απορριφθούν και οι δύο αγωγές με συνέπεια την παρέλευση των προθεσμιών και την παραγραφή της αγωγής.

Οι παρατηρήσεις αυτές ελήφθησαν υπόψη.

Το άρθρο 21 τροποποιήθηκε κατά την έννοια ότι κάθε δικαστήριο, εκτός εκείνου που έχει πρώτο επιληφθεί, αναστέλει αυτεπάγγελτα τη διαδικασία του μέχρι να διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου που επελήφθη πρώτο.

Το δικαστήριο, εκτός εκείνου που έχει πρώτο επιληφθεί, θα διαπιστώσει την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του υπέρ του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου μόνον όταν θα έχει διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του τελευταίου (βλέπε έκθεση Schlosser, παράγραφος 176).

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε εν προκειμένω ότι οι έννοιες που χρησιμοποιούνται στο άρθρο 21 για τον προσδιορισμό της εκκρεμοδικίας πρέπει να θεωρούνται "αυτοτελείς" (σημείο 11 του αιτιολογικού) και ότι στην έννοια της εκκρεμοδικίας που προβλέπεται στο άρθρο 21 "εμπίπτει η περίπτωση κατά την οποία ένας από τους συμβαλλόμενους ασκεί αγωγή ενώπιον δικαστηρίου συμβαλλόμενου κράτους για την ακύρωση ή τη λύση μιας διεθνούς σύμβασως πώλησεως, ενώ ο αντισυμβαλλόμενός του ασκεί ενώπιον δικαστηρίου άλλου συμβαλλόμενου κράτους αγωγή που έχει ως αντικείμενο την εκτέλεση της ίδιας αυτής σύμβασως" (απόφαση της 8ης Δεκεμβρίου 1987, υπόθεση 144/86, Gubisch/Palumbo, ΕΕ αριθ. C 8 της 13. 1. 1988, σ. 3.).

6. 'Άρθρα 31 και 50 (άρθρα 9 και 14)

29. Η έκφραση «αφού περιβληθεί εκεί τον εκτελεστήριο τύπο» που περιέχεται στη σύμβαση των Βρυξελλών αντικαταστάθηκε από την έκφραση «αφού κηρυχθεί εκεί εκτελεστή» που αναφέρεται στη σύμβαση του Λουγκάνο. Η τροποποίηση αυτή της σύμβασως των Βρυξελλών έγινε για να ευθυγραμμισθούν οι δύο συμβάσεις, αφού μάλιστα στην πραγματικότητα οι δύο εκφράσεις μπορούν να θεωρηθούν ισοδύναμες (ως προς το θέμα αυτό βλέπε επίσης έκθεση Jenard-Möller, παράγραφοι 68 και 69).

7. 'Άρθρο 52 παράγραφος 3 (άρθρο 15):

30. Η παράγραφος 3 του άρθρου 52 απαλείφθηκε, όπως και από τη σύμβαση του Λουγκάνο, πράγμα που επισημαίνει

η έκθεση Jenard-Möller. Στη λύση αυτή οδήγησαν οι εξελίξεις που μεσολάβησαν μετά την εκπόνηση της σύμβασης του 1968, ιδίως όσον αφορά την κατοικία της έγγαμης γυναίκας (για αναλυτικότερες εξηγήσεις βλέπε έκθεση Jenard-Möller, παράγραφος 53).

8. Άρθρο 54 (άρθρο 16): Μεταβατικές διατάξεις

31. 1. Στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου αυτού έγιναν μόνο τεχνικές προσαρμογές, χωρίς καμία ουσιαστική τροποποίηση (βλέπε έκθεση Jenard σσ. 57 και 58, έκθεση Schlosser παράγραφοι 228 έως 235 και έκθεση Jenard-Möller παράγραφος 74).
2. Με την ευκαιρία των διαπραγματεύσεων για τη σύμβαση προσχωρήσεως του 1989, κρίθηκε σκόπιμο να περιληφθεί αυτούσιο το άρθρο 54 παράγραφος 3 της συμβάσεως του Λουγκάνο και να διευκρινισθεί η έκταση του όρου «η παρούσα σύμβαση». Η παράγραφος αυτή, που αντιστοιχεί στο άρθρο 35 της συμβάσεως προσχωρήσεως του 1978 (βλέπε έκθεση Schlosser, παράγραφοι 121 και επόμενα) είχε δηλωθεί εφαρμοστέα από την Ελληνική Δημοκρατία στο

άρθρο 1 παράγραφος 2 της συμβάσεως προσχωρήσεως του 1982. Για λόγους σαφήνειας, η σύμβαση προσχωρήσεως του 1989 διευκρινίζει τα σχετικά με την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος. Συμφωνήθηκε ότι η διάταξη εφαρμόζεται μόνο στα κείμενα που είναι προγενέστερα της 1ης Ιανουαρίου 1987 όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο και της 1ης Ιουνίου 1988 όσον αφορά την Ιρλανδία.

9. Άρθρο 54a (άρθρο 17)

32. Το άρθρο αυτό αντιστοιχεί στο άρθρο 36 της συμβάσεως προσχωρήσεως του 1978 και στο άρθρο 54a της συμβάσεως του Λουγκάνο (βλέπε εκθέσεις Schlosser, παράγραφοι 121 και επόμενα και Jenard-Möller, παράγραφος 75).

Πρέπει να σημειωθεί ότι, με την επιφύλαξη του άρθρου 54a της συμβάσεως του Λουγκάνο, η διάταξη αυτή δεν ισχύει για την Ελλάδα, η οποία έχει επικυρώσει τη σύμβαση των Βρυξελλών της 10ης Μαΐου 1952 για τη συντηρητική κατάσχεση πλοίων. Εξάλλου, η σύμβαση αυτή θα επικυρωθεί προσεχώς από τη Δανία, ενώ έχει ήδη αρχίσει η διαδικασία έγκρισής της στην Ιρλανδία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

1. Εδαφικό πεδίο εφαρμογής

33. Αυτό το θέμα ρυθμιζόταν ρητώς με το άρθρο 60 της συμβάσεως του 1968 το οποίο τροποποιήθηκε από το άρθρο 27 της συμβάσεως προσχωρήσεως του 1978. Αυτά τα δύο άρθρα καταργούνται από το άρθρο 21 της παρούσας συμβάσεως προσχωρήσεως.

Σύμφωνα με τα άρθρα 60 και 27, οι συμβάσεις του 1968 και του 1978 είχαν εφαρμογή στο ευρωπαϊκό έδαφος των συμβαλλόμενων κρατών, υπήρχαν όμως και ειδικές διατάξεις για τη Γαλλία, τη Δανία, τις Κάτω Χώρες και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Σύμφωνα με αυτές τις διατάξεις και, εφόσον προβλέπονται, σύμφωνα με τις δηλώσεις που έχουν γίνει, η κατάσταση παρουσιάζεται ως εξής κατά την ημερομηνία της υπογραφής της συμβάσεως προσχωρήσεως της Ισπανίας και της Πορτογαλίας.

- α) *Για τη Γαλλία:* Η σύμβαση του 1968, όπως τροποποιήθηκε από τη σύμβαση του 1978, εφαρμόζεται σε όλα τα εδάφη που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της Γαλλικής Δημοκρατίας (βλέπε άρθρα 71 και επόμενα του Συντάγματος), στα οποία περιλαμβάνονται επομένως τα γαλλικά υπερπόντια διαμερίσματα (Γουαδελούπη, Μαρτινίκα, Γουιάνα, Ρεύνιόν), τα υπερπόντια εδάφη (Πολυνησία, Νέα-

Καληδονία, μεσημβρινά και ανταρκτικά εδάφη) και τα ειδικά αυτοδιοικούμενα εδάφη (Άγιος Πέτρος και Μικελόν, Μαγιότ).

- β) *Για τη Δανία:* Η σύμβαση του 1978 δεν εφαρμόζεται:

- ούτε στις νήσους Φερόες, εφόσον δεν υπάρχει σχετική δήλωση,
- ούτε στη Γροιλανδία, εφόσον η Δανία, κατά την κατάθεση της πράξεως επικυρώσεως δήλωσε ότι η επικύρωση δεν εκτείνεται στη Γροιλανδία.

- γ) *Για τις Κάτω Χώρες:* Από 1ης Ιανουαρίου 1986, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών αποτελείται από τρεις χώρες, δηλαδή από τις Κάτω Χώρες, τις Ολλανδικές Αντίλλες [Κουρασάο, Μπонаίρ, Άγιος Μαρτίνος (ολλανδικό τμήμα της νήσου), Άγιος Ευστάθιος και Σάμπα] και την Αρούμπα.

Ως προς το θέμα αυτό, η σύμβαση του 1968 προέβλεπε ότι η κυβέρνηση των Κάτω Χωρών μπορούσε να δηλώσει ότι η σύμβαση θα εφαρμόζεται στο Σουρινάμ και στις Ολλανδικές Αντίλλες. Επειδή δεν υπάρχει τέτοια δήλωση σχετικά με τις Ολλανδικές Αντίλλες, οι δίκες που διεξάγονται στο ευρωπαϊκό έδαφος του Βασιλείου, επί αιτήσεων αναίρεσεως

κατά αποφάσεων των δικαστηρίων των Ολλανδικών Αντιλλών, θεωρούνται ότι διεξάγονται ενώπιον των δικαστηρίων αυτών.

Η σύμβαση του 1978 περιλαμβάνει την ίδια διάταξη, εκτός από το τμήμα που αφορά το Σουρινάμ (άρθρο 27 της συμβάσεως προσχωρήσεως). Η σύμβαση δεν εκτείνεται λοιπόν στο Σουρινάμ. Κατά την κατάθεση της πράξεως επικυρώσεως των Κάτω Χωρών σχετικά με τη σύμβαση του 1978, δηλώθηκε ρητώς ότι η πράξη αυτή περιέχει τη δήλωση ότι η επικύρωση ισχύει αποκλειστικά για το Βασίλειο στην Ευρώπη.

Όσον αφορά τα υπόλοιπα εδάφη, τα οποία από το 1986 αποτελούν τμήματα του Βασιλείου των Κάτω Χωρών, σημειώνεται ότι η εφαρμογή της συμβάσεως επεκτάθηκε στην Αρούμπα στις 30 Ιουνίου 1986.

- δ) *Για το Ηνωμένο Βασίλειο*: Η σύμβαση του 1978 (άρθρο 27), η οποία προέβλεπε ότι έχει εφαρμογή μόνο στο ευρωπαϊκό έδαφος των συμβαλλόμενων κρατών, διευκρίνιζε ότι δεν εφαρμόζεται στα εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου ευρωπαϊκά εδάφη τα οποία εκπροσωπεί διεθνώς εκτός αν υπάρξει αντίθετη σχετική δήλωση του Ηνωμένου Βασιλείου (για τα εδάφη αυτά βλέπε έκθεση Schlosser, παράγραφος 252). Το Ηνωμένο Βασίλειο δεν έχει κάνει καμία σχετική δήλωση.
34. Εν κατακλείδι, κατά το άνοιγμα για υπογραφή της συμβάσεως προσχωρήσεως της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, η σύμβαση του 1968, όπως τροποποιήθηκε από τις συμβάσεις του 1978 και του 1982:
- α) εφαρμόζεται στο σύνολο των εδαφών τα οποία αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της Γαλλικής Δημοκρατίας·
- β) δεν εφαρμόζεται, όσον αφορά τη Δανία, ούτε στη Γροιλανδία ούτε στις Φερόες νήσους·
- γ) δεν εφαρμόζεται, όσον αφορά τις Κάτω Χώρες, μόνο στο ευρωπαϊκό έδαφος του Βασιλείου και στην Αρούμπα·
- δ) δεν εφαρμόζεται, όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο, στα εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου ευρωπαϊκά εδάφη τα οποία εκπροσωπεί διεθνώς.

2. Συνέπειες της κατάργησης του άρθρου 60

35. Η κατάργηση του άρθρου 60 αντιστοιχεί στη λύση που δόθηκε για τη σύμβαση του Λουγκάνο, που ούτε κι αυτή περιέχει ρήτρα σχετικά με το εδαφικό πεδίο εφαρμογής της (βλέπε έκθεση Jenard-Möller, παράγραφοι 91 έως 96). Η σύμβαση μπορεί, συνεπώς, να εφαρμοστεί και σε μη ευρωπαϊκά εδάφη.

36. α) Τα εδάφη

Για τη Γαλλία: Παραπέμπουμε στα εκτεθέντα ανωτέρω στο σημείο 3.

Για την Ισπανία: Η σύμβαση εφαρμόζεται στο σύνολο του εδάφους του Βασιλείου της Ισπανίας.

Για την Πορτογαλία: Η σύμβαση εφαρμόζεται στο σύνολο του εδάφους της Πορτογαλικής Δημοκρατίας και είναι δυνατόν να επεκταθεί στο Μακάο και στο Τιμόρ-Λέστε.

Για τη Δανία: Η Δανία μπορεί να επεκτείνει την εφαρμογή της συμβάσεως στις νήσους Φερόε και στη Γροιλανδία.

Για τις Κάτω Χώρες: Οι Κάτω Χώρες μπορούν να επεκτείνουν την εφαρμογή της συμβάσεως στις Ολλανδικές Αντίλλες, όπως έχει ήδη γίνει για την Αρούμπα.

Για το Ηνωμένο Βασίλειο: Ο κατάλογος των μη ευρωπαϊκών εδαφών που εκπροσωπούνται διεθνώς από το Ηνωμένο Βασίλειο περιλαμβάνεται στο παράρτημα III της παρούσας έκθεσης.

Σημειώνεται ότι κατά τις διαπραγματεύσεις για τη σύμβαση του Λουγκάνο, το Ηνωμένο Βασίλειο είχε δηλώσει ότι μεταξύ των μη ευρωπαϊκών αυτών εδαφών, αντιμετωπίζει το ενδεχόμενο να επεκτείνει την εφαρμογή της συμβάσεως στην Αγκουίλα, τις Βερμούδες, τις Βρετανικές Παρθένους Νήσους, το Μονσεράτ, τις Νήσους Τερκς και Κάικος καθώς και στο Χονγκ-Κονγκ.

37. β) Μεταβατικές καταστάσεις

1. Δεν αποκλείεται κάποιο από τα ενδιαφερόμενα κράτη (παραδείγματος χάρη η Δανία ή το Ηνωμένο Βασίλειο), προτού αρχίσει να ισχύει ως προς αυτό η σύμβαση προσχωρήσεως, να προβεί σε δηλώσεις επέκτασης με βάση το άρθρο 60 της συμβάσεως του 1978.

Κατά τη γνώμη μας, οι δηλώσεις αυτές θα παράγουν τα αποτελέσματά τους έναντι των κρατών που είναι συμβαλλόμενα μέρη στη σύμβαση του 1978 και θα συνεχίσουν να τα παράγουν έναντι της Ισπανίας και της Πορτογαλίας μόλις τεθεί σε ισχύ η σύμβαση προσχωρήσεως μεταξύ αυτών των χωρών και του συγκεκριμένου εδάφους.

2. Η προοδευτική εφαρμογή της συμβάσεως προσχωρήσεως της Ισπανίας και της Πορτογαλίας έχει ως συνέπεια ότι, για μια μεταβατική περίοδο, η σύμβαση αυτή, αφενός, και η σύμβαση του 1968, αφετέρου, όπως τροποποιήθηκε από τις συμβάσεις του 1978 και του 1982, θα ρυθμίζουν ταυτόχρονα τη σχέση μεταξύ των κρατών μελών των Κοινοτήτων. Για την καλύτερη κατανόηση αυτής της κατάστασης, δίνουμε το ακόλουθο παράδειγμα: εάν τα δύο πρώτα

κράτη που θα επικυρώσουν τη σύμβαση προσχωρήσεως της Ισπανίας και της Πορτογαλίας είναι η Ισπανία και οι Κάτω Χώρες, οι μεταξύ τους σχέσεις θα διέπονται από τη σύμβαση αυτή στις σχέσεις όμως μεταξύ των Κάτω Χωρών και των υπόλοιπων κρατών που έχουν επικυρώσει τις συμβάσεις του 1978 και του 1982 θα συνεχίσουν να εφαρμόζονται οι διατάξεις των δύο αυτών συμβάσεων.

Αυτό το γεγονός έχει ορισμένες επιπτώσεις στον τομέα του εδαφικού πεδίου εφαρμογής των συμβάσεων. Αν υποθεθεί ότι οι Κάτω Χώρες, αφού επικυρώσουν τη σύμβαση προσχωρήσεως της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, επιθυμούν να επεκτείνουν την εφαρμογή της και στις Ολλανδικές Αντίλλες, η σχετική δήλωση επέκτασης θα πρέπει να γίνει βάσει του άρθρου 60 της συμβάσεως του 1968⁽¹⁾ για να ισχύσει η επέκταση έναντι των λοιπών κρατών μερών στη σύμβαση και σύμφωνα με τους κανόνες του δημοσίου διεθνούς δικαίου για να ισχύσει έναντι της Ισπανίας και της Πορτογαλίας.

3. Όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο, σύμφωνα με το άρθρο 60⁽¹⁾ της συμβάσεως του 1978, το Ηνωμένο Βασίλειο μπορεί να επεκτείνει την εφαρμογή της συμβάσεως στα εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου «ευρωπαϊκά εδάφη» που εκπροσωπεί διεθνώς.

Η σύμβαση του 1978 δεν παρέχει τη δυνατότητα στο Ηνωμένο Βασίλειο να επεκτείνει την

εφαρμογή της στα «μη ευρωπαϊκά» εδάφη που εκπροσωπεί διεθνώς.

Η επέκταση της συμβάσεως στα έστω και μη ευρωπαϊκά εδάφη που εκπροσωπούνται διεθνώς από το Ηνωμένο Βασίλειο θα ρυθμιστεί, επομένως, σύμφωνα με το δημόσιο διεθνές δίκαιο.

38. Για κάποιο διάστημα η κατάσταση μπορεί να είναι κάπως πολύπλοκη, αυτό όμως φανερώνει ότι υπάρχει κάθε συμφέρον να επικυρωθεί η σύμβαση προσχωρήσεως της Ισπανίας και της Πορτογαλίας το συντομότερο δυνατόν από όλα τα κράτη μέλη των Κοινοτήτων.

3. Έναρξη ισχύος

39. 1. Η σύμβαση προσχωρήσεως του 1989 στο άρθρο 32 ορίζει ότι θα αρχίσει να ισχύει μόλις επικυρωθεί από δύο υπογράφοντα κράτη εκ των οποίων το ένα πρέπει να είναι το Βασίλειο της Ισπανίας ή η Πορτογαλική Δημοκρατία.
2. Σκόπιμα επιδιώκεται η επίσπευση της έναρξης ισχύος της συμβάσεως. Η βούληση αυτή τονίζεται και στην προσαρτημένη δήλωση η οποία συνδέει τη σύμβαση των Βρυξελλών με την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και καλεί τα κράτη να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για να την επικυρώσουν το ταχύτερο και, ει δυνατόν, πριν τις 31 Δεκεμβρίου 1992.
- Από το άρθρο 32 προκύπτει ότι η σύμβαση μπορεί να αρχίσει να ισχύει μεταξύ της Ισπανίας και της Πορτογαλίας αν οι δύο αυτές χώρες είναι οι πρώτες που θα την επικυρώσουν.
3. Συμφωνήθηκε ότι, ακόμη και σ' αυτή την περίπτωση, το Δικαστήριο θα είναι αρμόδιο να αποφαινεται για την ερμηνεία της συμβάσεως προσχωρήσεως.

⁽¹⁾ Ως άρθρο 60 νοείται το άρθρο της συμβάσεως του 1968, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 27 της συμβάσεως του 1978.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΤΟΥ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ ΤΗΣ 3ΗΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 1971

40. Σε γενικές γραμμές, μπορούμε να πούμε ότι το πρωτόκολλο του 1971 έχει προσαρμοστεί στις διαδοχικές συμβάσεις προσχωρήσεως. Η βασική του δομή, η οποία είχε ως πλαίσιο το άρθρο 177 της Συνθήκης της Ρώμης, δεν έχει μεταβληθεί.

Επομένως, οι σκέψεις που εκτίθενται στις εκθέσεις Jenard ΕΕ αριθ. C 59 της 5. 3. 1979, σ. 66), Schlosser (παράγραφοι 255 και 256) και Ευρυγένη-Κεραμέως (παράγραφοι 91 έως 99) αποτελούν στοιχεία τα οποία μπορούν να ληφθούν δεόντως υπόψη.

Έγιναν οι απαραίτητες τεχνικές προσαρμογές που επιβάλλει η προσχώρηση της Ισπανίας και της Πορτογαλίας.

Τα άρθρα 26 και 27 της συμβάσεως προσχωρήσεως του 1989 καταργούν τα άρθρα 6 και 10 στοιχείο δ) του πρωτοκόλλου τα οποία αφορούν το εδαφικό πεδίο εφαρμογής του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Από την ανάγνωση της έκθεσης αυτής τα στοιχεία της κατάστασης μπορεί να φαίνονται αρκετά περίπλοκα, διότι ο νομικός έχει να εφαρμόσει πολλές διεθνείς πράξεις στον ίδιο τομέα.
2. Πάντως, χωρίς να παραγνωρίσουμε τον πολύπλοκο χαρακτήρα της κατάστασης, θα πρέπει να έχουμε κατά νου ότι βρισκόμαστε μπροστά σε μια πολύ μεγάλη προσπάθεια που καταβάλλεται από 18 ευρωπαϊκά κράτη με σκοπό να δημιουργηθεί, στον ειδικό τομέα της διεθνούς δικαιοδοσίας και της αναγνώρισης και εκτέλεσης των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ένας πραγματικός ευρωπαϊκός δικαστικός χώρος που θα στηρίζεται σε κοινές βάσεις. Αυτή η νομική κατασκευή πραγματοποιήθηκε σε επάλληλα στάδια λόγω των διευρύνσεων των Κοινοτήτων και του ενδιαφέροντος που εξέδηλωσαν οι χώρες της ΕΖΕΣ για τη σύμβαση των Βρυξελλών.
3. Μεταξύ των τρόπων αντιμετώπισης προέχει η ταχεία επικύρωση από όλα τα ενδιαφερόμενα κράτη της συμβάσεως προσχώρησης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, σύμφωνα με τους όρους της δήλωσης και λόγω του συνδέσμου που, όπως δηλώνεται, υπάρχει μεταξύ αυτής της συμβάσεως και της ενιαίας αγοράς. Η κατάσταση θα γίνει πράγματι, πολύ σαφέστερη από τη στιγμή που η σύμβαση των Βρυξελλών «ενημερωθεί» —ας πούμε— από όλα τα κράτη μέλη των Κοινοτήτων. Εν πάση περιπτώσει, όπως αναφέρουμε και στην εξέταση των τελικών διατάξεων (κεφάλαιο VI), έχουν ήδη θεσπιστεί διατάξεις για την επίσπευση της έναρξης ισχύος αυτής της συμβάσεως προσχώρησης.
4. Σημασία έχει επίσης και η ταχεία επικύρωση της συμβάσεως του Λουγκάνο. Από πρακτική άποψη, θα προστατεύει τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους σε κράτος μέλος των Κοινοτήτων κατά το ότι δεν θα μπορούν πλέον να κλητεύονται ενώπιον των δικαστηρίων των κρατών μελών της ΕΖΕΣ βάσει υπέρμετρων ή εξεζητημένων βάσεων διεθνούς δικαιοδοσίας και κατά το ότι θα εξασφαλίζει, και αυτή, την ελεύθερη κυκλοφορία των αποφάσεων. Από οικονομική άποψη, οι χώρες της ΕΖΕΣ είναι ο κυριότερος πελάτης των Ευρωπαϊκών Κοινοτή-

των ξεπερνώντας ακόμα και τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ιαπωνία μαζί και, αντιστρόφως, οι Κοινότητες αντιπροσωπεύουν τη σημαντικότερη αγορά για τις χώρες της ΕΖΕΣ. Η σύμβαση του Λουγκάνο καλείται να επιλύσει τις διαφορές που θα προκύπτουν κατά τις εμπορικές αυτές συναλλαγές.

5. Τέλος, από την 1η Οκτωβρίου 1989, η σύμβαση των Βρυξελλών ισχύει μεταξύ δέκα κρατών μελών των Κοινοτήτων.

Στην παρακάτω συνοπτική παρουσίαση αναφέρονται τα διάφορα στάδια της όλης εξέλιξης:

1. Η σύμβαση των Βρυξελλών του 1968 άρχισε να ισχύει την 1η Φεβρουαρίου 1973 μεταξύ του Βελγίου, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, της Γαλλίας, της Ιταλίας, του Λουξεμβούργου και των Κάτω Χωρών. Το πρωτόκολλο της 3ης Ιουνίου 1971 άρχισε να ισχύει μεταξύ των έξι αυτών χωρών την 1η Σεπτεμβρίου 1975.
2. Η σύμβαση του 1978 αντικατέστησε τη σύμβαση του 1968 στις σχέσεις αυτών των έξι κρατών με τη Δανία από την 1η Νοεμβρίου 1986, με το Ηνωμένο Βασίλειο από την 1η Ιανουαρίου 1987 και με την Ιρλανδία από την 1η Ιουνίου 1988.
3. Η σύμβαση του 1982 για την προσχώρηση της Ελλάδας άρχισε να ισχύει την 1η Απριλίου 1989 μεταξύ της χώρας αυτής και του Βελγίου, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, της Δανίας, της Γαλλίας, της Ιρλανδίας, της Ιταλίας, του Λουξεμβούργου και των Κάτω Χωρών. Στο Ηνωμένο Βασίλειο εφαρμόζεται από την 1η Οκτωβρίου 1989.
4. Η σύμβαση προσχώρησης του 1989 θα αρχίσει να ισχύει μόλις επικυρωθεί από δύο υπογράφοντα κράτη εκ των οποίων το ένα θα είναι το Βασίλειο της Ισπανίας ή η Πορτογαλική Δημοκρατία.
5. Η σύμβαση του Λουγκάνο της 16ης Σεπτεμβρίου 1988 θα αρχίσει να ισχύει μόλις επικυρωθεί από δύο κράτη εκ των οποίων το ένα θα είναι μέλος των Κοινοτήτων και το άλλο της ΕΖΕΣ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I

Συμβάσεις Πρωτόκολλο Εκθέσεις	Δημοσίευση στην ΕΕ	Έναρξη ισχύος Ανακοίνωση στην ΕΕ	Δήλωση Εδαφική εφαρμογή
Σύμβαση 1968 Βρυξέλλες: 27. 9. 1968	L 299, 31. 12. 1972	Μεταξύ των έξι αρχικών κρατών μελών ⁽¹⁾ : 1. 2. 1973 (L 299, 31. 12. 1972)	Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας: στο Βερολίνο Κάτω Χώρες: Βασίλειο στην Ευρώπη και Αρούμπα
Πρωτόκολλο 1971 Λουξεμβούργο: 3. 6. 1971	L 204, 2. 8. 1975	Μεταξύ των Έξι: 1. 9. 1975 (L 204, 2. 8. 1975)	Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας: στο Βερολίνο
Σύμβαση 1978 Λουξεμβούργο: 9. 10. 1978	L 304, 30. 10. 1978 (Ιρλανδική ειδ. έκδοση, L 388)	Μεταξύ των Έξι και της Δανίας: 1. 11. 1986 (C 285, 12. 11. 1986) Μεταξύ των Έξι + Δανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου: 1. 1. 1987 (C 285, 12. 11. 1986) Μεταξύ των Έξι + Δανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου και Ιρλανδίας: 1. 6. 1988 (C 125, 12. 5. 1988)	Δανία: όχι στη Γροιλανδία Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας: στο Βερολίνο
Σύμβαση 1982 Λουξεμβούργο: 25. 10. 1982	L 388, 31. 12. 1982	Μεταξύ των Έξι + Δανίας + Ιρλανδίας και Ελλάδας: 1. 4. 1989 (C 37, 14. 2. 1989) Μεταξύ των Έξι + Δανίας + Ιρλανδίας + Ελλάδας και του Ηνωμένου Βασιλείου: 1. 10. 1989 (C 249, 30. 9. 1989)	Δανία: όχι στη Γροιλανδία Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας: στο Βερολίνο
Σύμβαση 1989 Σαν Σεμπαστιάν: 26. 5. 1989	L 285, 3. 10. 1989 (Ειδική έκδοση στη Γαελική, L 285)		
Κωδικοποιημένα κείμενα — συμβάσεις 1968/1978 πρωτόκολλο 1971 — συμβάσεις 1968/1978/1982 πρωτόκολλο 1971	L 304, 30. 10. 1978 C 97, 11. 4. 1983		
Σύμβαση του Λουγκάνο: 16. 9. 1988	L 319, 25. 11. 1988		
Έκθεση Jenard σύμβαση 1968 πρωτόκολλο 1971 Έκθεση Schlosser σύμβαση 1978	C 59, 5. 3. 1979		
Έκθεση Ευρυγένη-Κεραμέως σύμβαση 1982 + ελληνικό κείμενο των εκθέσεων Jenard-Schlosser	C 298, 24. 11. 1986		

(1) Οι Έξι: Βέλγιο, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Κάτω Χώρες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Κατάλογος των συμμετεχόντων

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

κ. A. BOIXAREU CARRERA

Πρώτος Γραμματέας Πρεσβείας
Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Ισπανίας στις Ευρωπαϊκές Κοινο-
τητες**ΒΕΛΓΙΟ**

κ. G. GENOT

Σύμβουλος
Υπουργείο Εξωτερικών Σχέσεων

κ. J. MATTHIJS

Γραμματέας Διοίκησης
Υπουργείο Δικαιοσύνης**ΔΑΝΙΑ**

κ. H. C. STØVLBÆK

Υπουργείο Δικαιοσύνης

Δις H. LINDEGAARD

Νομικός ακόλουθος
Μόνιμη Αντιπροσωπεία στις Ευρωπαϊκές Κοινοότητες**ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ**

κ. C. BÖHMER

Bundesministerium der Justiz

κ. D. WELP

Bundesministerium der Justiz

κ. B. SCHMIDT-STEINHAUSER

Μόνιμη Αντιπροσωπεία στις Ευρωπαϊκές Κοινοότητες

ΕΛΛΑΔΑ

κα. M. ΤΟΥΣΣΗ-SCORDAMAGLIA

Πρώτη Γραμματέας Πρεσβείας
Νομικά θέματα
Μόνιμη Αντιπροσωπεία στις Ευρωπαϊκές Κοινοότητες

κα. ΣΑΜΟΝΗ-PANTOY

Υπουργείο Εξωτερικών

κα. H. ΡΗΓΑ

Διευθύντρια
Υπουργείο Δικαιοσύνης**ΙΣΠΑΝΙΑ**

κ. J. DE MIGUEL ZARAGOZA

Υποδιευθυντής
Υπουργείο Δικαιοσύνης

κ. M. DESANTES REAL

Καθηγητής στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου του Alica-
nte
Υπουργείο Δικαιοσύνης**ΓΑΛΛΙΑ**

κ. CORMAILLE DE VALBRAY

Υπουργείο Δικαιοσύνης

κ. J. P. BERAUDO

Δικαστής
Υπουργείο Δικαιοσύνης**ΙΡΛΑΝΔΙΑ**

κ. C. ó hUIGINN

Principal
Department of Justice**ΙΤΑΛΙΑ**

κ. A. SAGGIO

Consigliere di Cassazione
Υπουργείο Δικαιοσύνης

κ. R. FOGLIA

Consigliere di Cassazione
Υπουργείο Δικαιοσύνης

κα. A. D'ALESSANDRO

Υπουργείο Βιομηχανίας

ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

κα. A. CLEMANG

Δικαστικός ακόλουθος
Υπουργείο Δικαιοσύνης**ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ**

κ. P. MEIJKNECHT

Ministerie van Justitie

κ. G. BORCHARDT

Μόνιμη Αντιπροσωπεία στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

κ. M. DE ALMEIDA CRUZ

Νομικός σύμβουλος στη
Μόνιμη Αντιπροσωπεία στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες

κ. L. FERNANDEZ

Διευθυντής
Υπουργείο Εξωτερικών

κ. A. RIBEIRO

Διευθυντής
Υπουργείο Δικαιοσύνης**ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ**

κ. D. GLADWELL

Lord Chancellor's Department

κ. R. WHITE

Lord Chancellor's Department

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

κ. P. JENARD

Σύμβουλος
Επίτιμος διοικητικός διευθυντής στο Βελγικό Υπουργείο Εξω-
τερικών

κ. F. DANIS

Διοικητικός υπάλληλος, ΓΔ III

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

κ. V. SCORDAMAGLIA

Διευθυντής
ΓΔ Γ «Εσωτερική Αγορά»

κ. O. PETERSEN

Κύριος διοικητικός υπάλληλος
ΓΔ Γ «Εσωτερική Αγορά»

Δις G. MALESY

Κύριος Γραμματέας
ΓΔ Γ «Εσωτερική Αγορά»

*ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III***Κατάλογος των μη ευρωπαϊκών εδαφών που εκπροσωπούνται διεθνώς από το Ηνωμένο Βασίλειο**

- Καραϊβική και Βόρειος Ατλαντικός: Ανγκουίλα, Βερμούδες, Νήσοι Κάουμαν, Μοντσεράτ, οι Νήσοι Τρεκς και Κάικος, Βρετανικές Παρθένοι Νήσοι,
 - Νότιος Ατλαντικός: Βρετανικό έδαφος της Ανταρκτικής, Νήσοι Φάλκλαντ, Νότια Γεωργία και Νήσοι Νότιες Σάντουιτς, Αγία Ελένη και Εξαρτήσεις (Νήσος της Αναλήψεως) (Νήσοι του Τριστάν ντα Κούνια),
 - Ινδικός Ωκεανός: Βρετανικό έδαφος του Ινδικού Ωκεανού,
 - Νότιος Ειρηνικός: Πιτκαίρν, Χέντερσον, Ντούσι και Οένο,
 - Χονγκ-Κονγκ.
-

ΣΥΜΒΑΣΗ

**για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις
που έγινε στο Λουγκάνο στις 16 Σεπτεμβρίου 1988**

(90/C 189/07)

ΕΚΘΕΣΗ

που καταρτίστηκε

από τον κ. P. JENARD,

επίτιμο διευθυντή του υπουργείου εξωτερικών του Βελγίου και

τον κ. G. MÖLLER,

πρόεδρο του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου της Τοϊτζαλ

Όπως το σχέδιο της σύμβασης και τα άλλα έγγραφα που καταρτίστηκαν από τους κυβερνητικούς εμπειρογνώμονες, το σχέδιο αιτιολογικής έκθεσης υποβλήθηκε, πριν από τη διπλωματική συνδιάσκεψη που έγινε στο Λουγκάνο από τις 12 έως τις 16 Σεπτεμβρίου 1988, στις κυβερνήσεις των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών.

Η παρούσα έκθεση λαμβάνει υπόψη τις παρατηρήσεις που έκαναν ορισμένες κυβερνήσεις καθώς και τις τροποποιήσεις που επέφερε η διπλωματική συνδιάσκεψη στα σχέδια που είχε να κρίνει. Η έκθεση αυτή παρουσιάζεται σαν σχόλιο της σύμβασης που υπογράφηκε στο Λουγκάνο στις 16 Σεπτεμβρίου 1988.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Αριθ.	Σελίδα
Κεφάλαιο I		
— Γενικές κρίσεις	1—13	61
1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	1— 2	61
2. Αιτιολόγηση και ιστορικό της συμβάσεως του Λουγκάνο	3—12	61
3. Όμοια διάρθρωση της συμβάσεως των Βρυξελλών και της συμβάσεως του Λουγκάνο — Θεμελιώδεις αρχές	13	65
Κεφάλαιο II		
— Τα πεδία εφαρμογής της συμβάσεως των Βρυξελλών και της συμβάσεως του Λουγκάνο αντιστοίχως (άρθρο 54β)	14—17	67
Κεφάλαιο III		
— Διατάξεις της συμβάσεως του Λουγκάνο που διαφέρουν από τη σύμβαση των Βρυξελλών	18—97	69
1. Συνοπτική παρουσίαση αυτών των διατάξεων	18—22	69
2. Αναλυτική εξέταση	23—97	70
— Τίτλος I: Πεδίο εφαρμογής της συμβάσεως του Λουγκάνο (άρθρο 1)	23	70
— Τίτλος II: Διεθνής δικαιοδοσία (άρθρα 2 έως 24)	24—65	70
— Τμήμα 1: Γενικές διατάξεις (άρθρα 2 έως 4)	24—35	70
α) Εισαγωγικές παρατηρήσεις	24	70
β) Υπέρμετρες ή εξεζητημένες βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας που ισχύουν στα κράτη της ΕΖΕΣ και στην Πορτογαλία	25—31	70
γ) Θέση του άρθρου 3 παράγραφος 2 στη γενική διάρθρωση της συμβάσεως του Λουγκάνο	32—35	71
1. Σημασία του άρθρου 3 παράγραφος 2	32	71
2. Απαράδεκτο θεμελιώσεως της διεθνούς δικαιοδοσίας στον τόπο όπου ενρίζονται τα περιουσιακά στοιχεία	33—35	71
— Τμήμα 2: Ειδικές βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας (άρθρα 5 και 6)	36—47	72
α) Άρθρο 5 σημείο 1 — Ατομική σύμβαση εργασίας	36—44	72
β) Άρθρο 6 σημείο 1 — Πλείονες εναγόμενοι	45	73
γ) Άρθρο 6 σημείο 4 — Συνένωση αγωγών in rem και in persona ..	46—47	74
— Τμήματα 3 και 4: Διεθνής δικαιοδοσία σε υποθέσεις ασφαλίσεων (άρθρα 7 έως 12α) και συμβάσεων καταναλωτών (άρθρα 13 έως 15) ..	48	74
— Τμήμα 5: Αποκλειστική διεθνής δικαιοδοσία (άρθρο 16 σημείο 1 — Μισθώσεις ακινήτων)	49—54	74
— Τμήμα 6: Παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας (άρθρα 17 και 18)	55—62	76
α) Άρθρο 17 — Συμβατική παρέκταση	55—61	76
β) Άρθρο 18 — Σιωπηρή παρέκταση	62	78
— Τμήμα 7: Έρευνα της διεθνούς δικαιοδοσίας και του παραδεκτού (άρθρα 19 και 20)	63	78
— Τμήμα 8: Εκκρεμοδικία και συνάφεια (άρθρα 21 έως 23)	64	78
— Άρθρο 21 — Εκκρεμοδικία	64	78
— Τμήμα 9: Ασφαλιστικά μέτρα (άρθρο 24)	65	79
— Τίτλος III: Αναγνώριση και εκτέλεση (άρθρα 25 έως 49)	66—71	79
— Τμήμα 1: Αναγνώριση (άρθρα 26 έως 30)	66—67	79
— Τμήμα 2: Εκτέλεση (άρθρα 31 έως 45)	68—70	79
— Τμήμα 3: Κοινές διατάξεις (άρθρα 46 έως 49)	71	80
— Τίτλος IV: Δημόσια έγγραφα και δικαστικοί συμβιβασμοί (άρθρα 50 και 51)	72	80
— Τίτλος V: Γενικές διατάξεις (άρθρα 52 και 53)	73	80

— Τίτλος VI: Μεταβατικές διατάξεις (άρθρα 54 και 54a)	74—75	81
— Άρθρο 54 — Χρονική ισχύς	74	81
— Άρθρο 54a — Ναυτικές απαιτήσεις	75	81
— Τίτλος VII: Σχέσεις με τη σύμβαση των Βρυξελλών και άλλες συμβάσεις (άρθρα 54b έως 57)	76—84	81
α) Άρθρο 54b — Σχέσεις με τη σύμβαση των Βρυξελλών	76	81
β) Άρθρο 55 και 56 — Συμβάσεις μεταξύ κρατών μελών της ΕΖΕΣ	77—78	81
γ) Άρθρο 57 — Συμβάσεις για ειδικά θέματα	79—84	81
— Τίτλος VIII: Τελικές διατάξεις (άρθρα 60 έως 68)	85—97	83
α) Εισαγωγικές παρατηρήσεις	85	83
β) Άρθρο 60 — Κράτη μέρη στη σύμβαση	86	83
γ) Άρθρο 61 — Υπογραφή, επικύρωση και έναρξη ισχύος	87—88	83
δ) Άρθρα 62 και 63 — Προσχώρηση	89—90	84
ε) Εδαφική εφαρμογή	91—96	85
στ) Κήρυξη ανεξαρτησίας	97	86
Κεφάλαιο IV		
— Πρωτόκολλα	98—128	86
— Πρωτόκολλο αριθ. 1 για ορισμένα ζητήματα διεθνούς δικαιοδοσίας και εκτέλεσης	99—109	86
1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	99	86
2. Άρθρο Ια — Επιφύλαξη της Ελβετίας	100—102	86
3. Άρθρο Ιβ — Επιφύλαξη σε θέματα μισθώσεων ακινήτων	103	88
4. Άρθρο ΙV — Δικαστικά και εξώδικα έγγραφα	104	88
5. Άρθρο V — Προσεπίκληση δικονομικού εγγυητή ή άλλη προσεπίκληση ..	105	88
6. Άρθρο Va — Διεθνής δικαιοδοσία διοικητικών αρχών	106—107	89
7. Άρθρο Vb — Διαφορές μεταξύ πλοιάρχου και μέλους πληρώματος πλοίου ..	108	89
8. Άρθρο VI — Τροποποίηση εσωτερικών νομοθετικών διατάξεων	109	89
— Πρωτόκολλο αριθ. 2 για την ομοιόμορφη ερμηνεία της σύμβασης	110—119	89
1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	110—111	89
2. Προοίμιο	112	90
3. Άρθρο 1 — Καθήκον των δικαστηρίων	113—116	90
4. Άρθρο 2 — Σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών	117	91
5. Άρθρο 3 — Σύσταση και σύνθεση μόνιμης επιτροπής	118	91
6. Άρθρο 4 — Σύγκληση και αρμοδιότητες της επιτροπής	119	92
— Πρωτόκολλο αριθ. 3 για την εφαρμογή του άρθρου 57 (κοινοτικές πράξεις)	120—128	93
Κεφάλαιο V		
— Δηλώσεις που προσαρτώνται στη σύμβαση	129	96
Κεφάλαιο VI		
— Αποφάσεις του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σχετικά με την ερμηνεία της σύμβασης των Βρυξελλών	130—133	97
1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	130	97
2. Περιεχόμενο των αποφάσεων	131	97
3. Κατάλογος των αποφάσεων	132	108
4. Εκκρεμείς υποθέσεις	133	110

Παράρτημα I

— Ισχύουσα νομοθεσία στα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ	134—138	111
--	---------	-----

Παράρτημα II

— Υφιστάμενες συμβάσεις οι οποίες αφορούν τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ	139	114
--	-----	-----

Παράρτημα III

— Τελική πράξη της συνδιάσκεψης του Λουγκάνο	—	115
--	---	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Η σύμβαση του Λουγκάνο, η οποία ανοίχθηκε προς υπογραφή στις 16 Σεπτεμβρίου 1988, συνήφθη μεταξύ των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ).

Στην έκθεση αυτή θα γίνεται χρήση της ονομασίας «σύμβαση του Λουγκάνο» μολονότι, κατά τις προπαρασκευαστικές εργασίες χρησιμοποιήθηκε ο όρος «παράλληλη σύμβαση». Η σύμβαση είχε ονομαστεί έτσι επειδή αντιστοιχεί, σε μεγάλο βαθμό, στη σύμβαση των Βρυξελλών της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που είχε συναφθεί μεταξύ των αρχικών έξι κρατών μελών των Κοινοτήτων (1), όπως προσαρμόστηκε ύστερα από τις προσχωρήσεις των νέων κρατών μελών στις Κοινότητες (2). Για λόγους ευκολίας, η σύμβαση αυτή με τις τροποποιήσεις της θα ονομάζεται στο εξής σύμβαση των Βρυξελλών.

Η σύμβαση του Λουγκάνο ακολουθεί μεν τη διάρθρωση της συμβάσεως των Βρυξελλών, και περιλαμβάνει μάλιστα πολυάριθμες από τις διατάξεις της, πλην όμως αποτελεί μια χωριστή νομική πράξη.

2. Η παρούσα έκθεση δεν περιέχει λεπτομερή σχολιασμό όλων των διατάξεων της συμβάσεως του Λουγκάνο.

Όσον αφορά τις διατάξεις που έχουν ληφθεί από τη σύμβαση των Βρυξελλών, παραπέμπουμε στις εκθέσεις του κ. P. Jenard για τη σύμβαση του 1968, του κ. P. Schlosser για τη σύμβαση του 1978 για την προσχώρηση της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου και των κκ. Ευρυγένη και Κεραμέα για τη σύμβαση του 1982 για την προσχώρηση της Ελληνικής Δημοκρατίας.

Οι διατάξεις που ισχύουν σε καθένα από τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ σχετικά με την αναγνώριση και την εκτέλεση αλλοδαπών αποφάσεων καθώς επίσης και ο κατάλογος των συμβάσεων που έχουν συναφθεί στον τομέα αυτό από τα κράτη της ΕΖΕΣ, είτε μεταξύ τους, είτε με κράτη μέλη των Κοινοτήτων, δεν περιέχονται στο σώμα της παρούσας εκθέσεως αλλά στα παραρτήματα I και II. Λόγοι οικονομίας του κειμένου υπαγόρευσαν τη διαφορετική παρουσίαση της έκθεσης αυτής από τις προηγούμενες εκθέσεις.

2. ΑΠΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΛΟΥΓΚΑΝΟ

3. Οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες και η Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών συναριθμούν πολλές ευρωπαϊκές χώρες οι οποίες έχουν παραπλήσιες αντιλήψεις στο

συνταγματικό πεδίο (διάκριση των εξουσιών σε νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική), στο δικαστικό πεδίο (προβάδισμα του δικαίου και του ατόμου) και στο οικονομικό πεδίο (ελεύθερη οικονομία).

Ωστόσο, οι δύο αυτοί οργανισμοί διαφέρουν τόσο ως προς τους στόχους όσο και ως προς τους θεσμούς. Γι' αυτό κρίναμε σκόπιμο να δώσουμε μια συνοπτική περιγραφή και των δύο.

Α. ΟΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

4. Οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες διαφέρουν αισθητά από τους άλλους διεθνείς ή ευρωπαϊκούς οργανισμούς λόγω των ιδιαίτερων στόχων τους και της πρωτοτυπίας του θεσμικού τους πλαισίου.

Επιδιώκουν τους ειδικούς στόχους οι οποίοι καθορίζονται στις τρεις ιδρυτικές τους συνθήκες (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ και Ευρατόμ), ο τελικός τους στόχος όμως είναι η δημιουργία μιας πραγματικής ευρωπαϊκής ένωσης.

Στην οικονομική διάσταση αυτής της επιδιωκόμενης ένωσης, έρχεται να προστεθεί μια πολιτική συζήτηση που βρίσκει έκφραση στην ευρωπαϊκή πολιτική συνεργασία μέσω της οποίας οι Δώδεκα προσπαθούν να εναρμονίσουν τις εξωτερικές τους πολιτικές.

Η ευρωπαϊκή οικοδόμηση, την οποία ξεκίνησαν τα έξι ιδρυτικά κράτη δηλαδή το Βέλγιο, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, η Γαλλία, η Ιταλία, το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου και οι Κάτω Χώρες, προχώρησε προοδευτικά με την υπογραφή, κατ' αρχάς, της συνθήκης των Παρισίων (18 Απριλίου 1951) με την οποία ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) και στη συνέχεια (25 Μαρτίου 1957) με τις δύο Συνθήκες της Ρώμης οι οποίες αποτελούν το θεμέλιο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (Ευρατόμ).

Η Δανία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο προσχώρησαν στις τρεις αυτές συνθήκες την 1η Ιανουαρίου 1973 (Ευρώπη των Εννέα), η Ελλάδα την 1η Ιανουαρίου 1981 (Ευρώπη των Δέκα), η Ισπανία και η Πορτογαλία την 1η Ιανουαρίου 1986 (Ευρώπη των Δώδεκα).

Έτσι, στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, συμμετέχουν σήμερα δώδεκα ευρωπαϊκά κράτη τα οποία δεσμεύονται με κοινές υποχρεώσεις.

5. Με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη που άρχισε να ισχύει την 1η Ιουλίου 1987, έγινε ένα ακόμα βήμα προς την κατεύθυνση της ευρωπαϊκής ένωσης. Σκοπός της νέας αυτής κοινοτικής νομικής πράξης είναι να δημιουργηθεί προοδευτικά, μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1992, μια πραγμα-

τική εσωτερική αγορά στην οποία θα υπάρχει ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των ατόμων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων. Άλλος επίσης σκοπός της είναι να συμβάλει ώστε να σημειωθούν σημαντικές εξελίξεις τόσο στο νομισματικό τομέα όσο και σε τομείς νέων πολιτικών (κυρίως για το περιβάλλον και τις νέες τεχνολογίες). Με την πράξη αυτή χαλαρώνουν οι κοινοτικοί μηχανισμοί λήψης των αποφάσεων σε ορισμένους τομείς και θεσμοποιείται, συμβατικά, η ευρωπαϊκή πολιτική συνεργασία.

6. Η θεσμική αρχιτεκτονική των Κοινοτήτων στηρίζεται σε τέσσερις βάσεις:

1. Το Συμβούλιο των υπουργών

Το Συμβούλιο αυτό αποτελείται από τους αντιπροσώπους των κρατών μελών. Κάθε κυβέρνηση εκπροσωπείται στο Συμβούλιο από ένα μέλος της, ανάλογα με τις αρμοδιότητες και τη φύση των εξεταζομένων θεμάτων.

Οι υπουργοί εξωτερικών συντονίζουν τη γενική κοινοτική πολιτική.

Το Συμβούλιο υπουργών είναι το αποφασιστικό όργανο των Κοινοτήτων. Συμμετέχει στην άσκηση της κανονιστικής εξουσίας και προς τούτο είναι αρμόδιο να λαμβάνει υποχρεωτικά μέτρα τα οποία, υπό την μορφή κανονισμών ή οδηγιών, δεσμεύουν άμεσα τα κράτη μέλη ή/και τους υπηκόους τους. Οι κανονισμοί είναι άμεσα εφαρμοστέοι στα κράτη μέλη ενώ οι οδηγίες πρέπει να μεταφέρονται στις εθνικές νομοθεσίες.

Τις αποφάσεις του Συμβουλίου προετοιμάζει η επιτροπή των μόνιμων αντιπροσώπων των κρατών μελών στις Κοινότητες (EMA).

Οι αποφάσεις του Συμβουλίου λαμβάνονται είτε με ομοφωνία είτε με απλή πλειοψηφία είτε με ειδική πλειοψηφία, ανάλογα με τη νομική βάση στην οποία στηρίζεται.

Με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη αυξάνεται ο αριθμός των περιπτώσεων στις οποίες η πλειοψηφία είναι ο κανόνας, και αυτό για να μπορούν να προχωρούν και να εξελίσσονται οι εργασίες της διευρυμένης Κοινότητας.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συγκεντρώνει δύο φορές το χρόνο τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων των κρατών μελών. Το όργανο αυτό, το οποίο ιδρύθηκε σε ανώτατο επίπεδο και πάνω σε πολιτικές βάσεις το 1975, αναγνωρίστηκε συμβατικά ύστερα από τη θέσπιση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης.

Κύρια αποστολή του είναι να χαράσσει τις κατευθύνσεις και να δίνει την αναγκαία ώθηση για την ανάπτυξη του κοινοτικού γίγνεσθαι.

2. Η Επιτροπή

Η Επιτροπή αποτελείται σήμερα από 17 μέλη τα οποία διορίζονται κατόπιν κοινής συμφωνίας από τις κυβερνήσεις.

Η Επιτροπή είναι το πλέον πρωτότυπο όργανο του κοινοτικού θεσμικού μηχανισμού. Δεν μπορεί να εξομοιωθεί με γραμματεία διότι οι συντάκτες των συνθηκών θέλησαν να την κάνουν τον κινητήριο μοχλό της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Συμμετέχει ενεργά στην προετοιμασία και τη διατύπωση των πράξεων του Συμβουλίου, έχοντας την εξουσία της πρωτοβουλίας.

3. Το Δικαστήριο

Έργο του Δικαστηρίου είναι να εξασφαλίζει την τήρηση του κοινοτικού δικαίου κατά την εκτέλεση των διατάξεων των τριών ιδρυτικών συνθηκών. Οι αρμοδιότητές του είναι πολλαπλές. Μεταξύ άλλων, είναι αρμόδιο να αποφαινεται για το κύρος των πράξεων των κοινοτικών αρχών και για την ερμηνεία των συνθηκών και των κοινοτικών πράξεων.

Με τη νομολογία του, το Δικαστήριο έχει επιβεβαιώσει την υπεροχή του κοινοτικού δικαίου έναντι των συνταγματικών και νομοθετικών διατάξεων των κρατών μελών.

Με το πρωτόκολλο του Λουξεμβούργου της 3ης Ιουνίου 1971 τα κράτη μέλη των Κοινοτήτων έδωσαν στο Δικαστήριο την αρμοδιότητα να αποφαινεται για την ερμηνεία της συμβάσεως των Βρυξελλών του 1968 η οποία αποτελεί και το αντικείμενο του ενδιαφέροντός μας.

4. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Από το 1979, τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εκλέγονται για μία πενταετία με άμεση και καθολική ψηφοφορία.

Αν και διαθέτει αρκετά εκτεταμένη εξουσία πολιτικού ελέγχου των ενεργειών του Συμβουλίου και της Επιτροπής, καθώς επίσης και στον τομέα του προϋπολογισμού, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν έχει νομοθετική εξουσία ανάλογη με αυτή των εθνικών κοινοβουλίων.

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη αποσκοπεί να συνδέσει στενότερα, με νέες μεθόδους συνεργασίας, το Κοινοβούλιο με την άσκηση της νομοθετικής εξουσίας που ασκείται από κοινού από το Συμβούλιο και την Επιτροπή.

7. Εν κατακλείδι, στον τομέα που μας ενδιαφέρει, θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι:

1. η σύμβαση του Λουγκάνο συνδέεται με τη σύμβαση των Βρυξελλών του 1968 η οποία βασίζεται στο άρθρο 220 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας,
2. όσον αφορά τις κοινοτικές πράξεις, η κανονιστική εξουσία ανήκει κατά κύριο λόγο στο Συμβούλιο,

3. οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες έχουν δημιουργήσει ένα πυκνό δίκτυο σχέσεων με το εξωτερικό οι οποίες εκφράζονται με διάφορες συμφωνίες, είτε πρόκειται για κράτη είτε πρόκειται για οργανισμούς.

B. Η ΕΖΕΣ

8. Στην Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών συμμετέχουν έξι ευρωπαϊκά κράτη. Τα κράτη αυτά στοχεύουν, όπως και οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες, στη δημιουργία ενός ομογενούς και δυναμικού ευρωπαϊκού οικονομικού χώρου για τα κράτη μέλη της ΕΟΚ και της ΕΖΕΣ. Ο στόχος αυτός διακηρύχθηκε από τους υπουργούς όλων των κρατών μελών της ΕΟΚ και της ΕΖΕΣ στη δήλωση του Λουξεμβούργου της 9ης Απριλίου 1984.

Στόχος της ΕΖΕΣ είναι η εξάλειψη των εισαγωγικών δασμών, των ποσοτώσεων και των άλλων εμποδίων στις συναλλαγές στη δυτική Ευρώπη καθώς και η προώθηση φιλελεύθερων πρακτικών, χωρίς διακρίσεις, στο διεθνές εμπόριο. Στην ΕΖΕΣ, η οποία ιδρύθηκε το 1960, συμμετέχουν σήμερα έξι κράτη: η Αυστρία, η Φινλανδία, η Ισλανδία, η Νορβηγία, η Σουηδία και η Ελβετία.

Η ίδρυση και η εξέλιξη της ΕΖΕΣ εγγράφονται στην ιστορία της οικονομικής ολοκλήρωσης στη δυτική Ευρώπη. Τα ιδρυτικά της μέλη, μεταξύ των οποίων ήταν και η Δανία, η Πορτογαλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, είχαν καθορίσει σαν *πρώτο στόχο* την εγκαθίδρυση μεταξύ τους της ελευθερίας των συναλλαγών βιομηχανικών προϊόντων. Ο στόχος αυτός υλοποιήθηκε τρία χρόνια πριν από την προβλεπόμενη προθεσμία, στα τέλη του 1966.

9. Οι συναλλαγές μεταξύ των χωρών της ΕΖΕΣ αντιπροσωπεύουν μόνο το 13 έως 14 % του συνολικού ύψους των συναλλαγών τους. Το εμπόριο των χωρών αυτών με την ΕΟΚ είναι πολύ πιο σημαντικό, ισοδυναμώντας με περισσότερο από το ήμισυ των εισαγωγών τους και περισσότερο από το ήμισυ των εξαγωγών τους. Έτσι, οι χώρες της ΕΖΕΣ είναι σημαντικοί εμπορικοί εταίροι για την ΕΟΚ η οποία διαθέτει στην αγορά τους ποσοστό 20 έως 25 % των εξαγωγών της (εκτός από τις συναλλαγές μεταξύ χωρών της ΕΟΚ).

Η ύπαρξη στενών εμπορικών δεσμών μεταξύ χωρών της ΕΖΕΣ και της ΕΟΚ ήταν ένας από τους λόγους για τους οποίους επιχειρήθηκε, κατά τη δεκαετία του 1950, να δημιουργηθεί μια ζώνη ελεύθερων συναλλαγών μεταξύ των έξι ιδρυτικών εθνών της ΕΟΚ και των άλλων χωρών της δυτικής Ευρώπης. Η προσπάθεια αυτή απέτυχε. Όταν όμως επτά από τις ενδιαφερόμενες χώρες αποφάσισαν να ενισχύσουν τους δεσμούς τους ιδρύοντας την ΕΖΕΣ, στο εγχείρημα αυτό έβλεπαν, μεταξύ άλλων, ένα μέσο για την προετοιμασία του δρόμου που θα οδηγούσε στην υλοποίηση της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς στην οποία προσέβλεπαν. Έτσι, η ΕΖΕΣ γεννήθηκε με τη φιλοδοξία να δημιουργηθεί μια μεγάλη αγορά η οποία θα εκτείνεται σε όλες τις χώρες της δυτικής Ευρώπης. Αυτός ήταν και ο *δεύτερος στόχος* των ιδρυτικών μελών της ΕΖΕΣ.

Ο δεύτερος αυτός στόχος υλοποιήθηκε στη δεκαετία του 1970 με διαπραγματεύσεις οι οποίες επέτρεψαν σε καθένα από τα τότε μέλη της ΕΖΕΣ να συνάψουν νέες σχέσεις με την ΕΟΚ. Ταυτόχρονα, η ΕΟΚ διευρυνόταν με την προσχώρηση δύο παλαιών χωρών της ΕΖΕΣ, τη Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς επίσης και την Ιρλανδία. Την 1η Ιανουαρίου 1973 τέθηκαν σε ισχύ συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών μεταξύ της διευρυμένης Ευρώπης και της Αυστρίας, της Πορτογαλίας, της Σουηδίας και της Ελβετίας, και την 1η Απριλίου 1973 μεταξύ της ΕΟΚ και της Ισλανδίας. Ανάλογες συμφωνίες τέθηκαν σε ισχύ μεταξύ της Νορβηγίας και της ΕΟΚ την 1η Ιουλίου 1973, καθώς και μεταξύ της Φινλανδίας και της ΕΟΚ την 1η Ιανουαρίου 1974. Δυνάμει των συμφωνιών αυτών, την 1η Ιουλίου 1977 καταργήθηκαν οι εισαγωγικοί δασμοί για όλα σχεδόν τα βιομηχανικά προϊόντα. Οι συμφωνίες αυτές ελεύθερων συναλλαγών εφαρμόζονται επίσης στο εμπόριο μεταξύ των χωρών της ΕΖΕΣ και τριών χωρών οι οποίες προσχώρησαν αργότερα στην ΕΟΚ: της Ελλάδας την 1η Ιανουαρίου 1981, της Πορτογαλίας και της Ισπανίας την 1η Ιανουαρίου 1986.

Όπως ήδη αναφέρθηκε ανωτέρω, η επέκταση και η ενίσχυση της συνεργασίας ΕΟΚ – ΕΖΕΣ οδήγησαν, ήδη από το 1984, σε συνομιλίες μεταξύ των δύο ομάδων κρατών σε πολλούς τομείς οι οποίοι συνδέονται, άμεσα ή έμμεσα, με το φιλόδοξο πρόγραμμα της ΕΟΚ για τη δημιουργία το 1992 μιας πραγματικής εσωτερικής αγοράς. Οι τομείς αυτοί αφορούν θέματα όπως τα τεχνικά εμπόδια του εμπορίου, οι κανόνες του ανταγωνισμού, τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, η ευθύνη για τα προϊόντα κ.λπ.

Σε αυτήν ακριβώς την προοπτική εγγράφονται και οι διαπραγματεύσεις της συμβάσεως του Λουγκάνο.

Γ. ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

10. Σύμφωνα με μια έκθεση του κ. Johnsen που υποβλήθηκε στην κοινοβουλευτική συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης (έγγρ. 5774 της 9ης Σεπτεμβρίου 1987 — FDO C 5774), «σήμερα οι χώρες της ΕΖΕΣ και της ΕΟΚ συνθέτουν μια τεράστια αγορά 350 εκατομμυρίων ευρωπαίων καταναλωτών. Εκτός από ορισμένες εξαιρέσεις, τα βιομηχανικά προϊόντα κυκλοφορούν στο εσωτερικό αυτής της ζώνης χωρίς να υποβάλλονται σε τελωνειακούς δασμούς ή ποσοτικούς περιορισμούς. Πρόκειται για την μεγαλύτερη αγορά στον κόσμο αφού υπερβαίνει την αγορά των Ηνωμένων Πολιτειών (240 εκατομμύρια) και της Ιαπωνίας (120 εκατομμύρια)».

Το γεγονός αυτό υπέδειξε ότι θα ήταν σκόπιμο να ενισχυθεί η οικονομική συνεργασία που συνδέει τις δύο ομάδες ευρωπαϊκών κρατών με μια σύμβαση για τη διευθέτηση δικαιοδοσίας και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων.

Η σύμβαση των Βρυξελλών κρίθηκε ότι, στον τομέα αυτό, περιείχε έναν αριθμό αρχών οι οποίες θα μπορούσαν να ενισχύσουν την οικονομική και δικαστική συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερόμενων κρατών.

Πράγματι, ο σκοπός της συμβάσεως των Βρυξελλών είναι η απλούστευση των διαδικασιών που απαιτούνται για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων. Προς το σκοπό αυτό, η σύμβαση έρχεται να καθορίσει, πρώτον, τους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας όσον αφορά τον αρμόδιο δικαστή σε υποθέσεις αστικού και εμπορικού δικαίου με περιουσιακό αντικείμενο. Επιπλέον, η σύμβαση αυτή προβλέπει μια διαδικασία για την εφαρμογή των αποφάσεων που έχουν εκδοθεί σε άλλο κράτος μέλος, η οποία είναι απλουστευμένη σε σχέση με τους παραδοσιακούς κανόνες και ταχεία διότι, σε ένα πρώτο στάδιο, δεν γίνεται κατ' αντιμολία για την εφαρμογή.

Η σύμβαση των Βρυξελλών και το πρωτόκολλο του 1971 για την ερμηνεία της από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχουν αποκτήσει μια πρακτική σημασία όλως ιδιαίτερη: εκατοντάδες αποφάσεις έχουν εκδοθεί στα κράτη μέλη οι οποίες βασίζονται στη σύμβαση, ενώ μία σειρά από αποφάσεις του Δικαστηρίου αφορούν την ερμηνεία της (βλέπε κεφάλαιο VI).

Λόγω, κυρίως, του όγκου των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών της ΕΟΚ και των κρατών μελών της ΕΖΕΣ, ήταν αναμενόμενο ότι θα προέκυπτε η ανάγκη να εκτελεστεί σε χώρα της ΕΖΕΣ απόφαση εκδοθείσα σε κράτος μέλος των Κοινοτήτων ή, αντίστροφα, να εκτελεστεί σε κράτος μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων απόφαση εκδοθείσα σε χώρα μέλος της ΕΖΕΣ.

Δ. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

11. Ενώ ήταν υπό εξέλιξη οι συζητήσεις σχετικά με την προσχώρηση της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου στη σύμβαση των Βρυξελλών, η σουηδική κυβέρνηση το 1973 είχε εκδηλώσει το ενδιαφέρον της για την δημιουργία συμβατικών δεσμών μεταξύ των κρατών μελών των Κοινοτήτων αφενός και της Σουηδίας και άλλων χωρών που ενδεχομένως θα είχαν το ίδιο ενδιαφέρον αφετέρου, προκειμένου να διευκολυνθεί η αναγνώριση και η εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

Το 1981, η ελβετική αποστολή στις Ευρωπαϊκές Κοινοότητες, συνεχίζοντας την πρωτοβουλία της σουηδικής κυβέρνησης, ζήτησε από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Επιτροπής εάν και υπό ποιες συνθήκες θα μπορούσε να διευκολυνθεί, σύμφωνα με το πρότυπο της συμβάσεως των Βρυξελλών της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, η αναγνώριση και η εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις μεταξύ των κρατών μελών των Κοινοτήτων και της Ελβετίας. Το αίτημα αυτό επαναλήφθηκε τον Απρίλιο 1982 προς τον κύριο Thorn, Πρόεδρο της Επιτροπής, από τον κύριο Furgler, μέλος του ελβετικού ομοσπονδιακού συμβουλίου.

Τον Ιανουάριο 1985 και κατόπιν εντολής του Συμβουλίου των Κοινοτήτων, μια Ομάδα *ad hoc*, εξέτασε, βάσει εγγράφου της Επιτροπής, τη δυνατότητα οργάνωσης

διαπραγματεύσεων με τις χώρες της ΕΖΕΣ με σκοπό την επέκταση της σύμβασης των Βρυξελλών.

Στο πλαίσιο αυτό και με τη συνδρομή της Γραμματείας του Συμβουλίου και των υπηρεσιών της Επιτροπής, άρχισαν προκαταρκτικές συνομιλίες με τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ για να διερευνηθεί εάν θα ήταν δυνατόν να επεκταθεί η εφαρμογή της συμβάσεως των Βρυξελλών.

Από τις συνομιλίες αυτές προέκυψε ότι η Νορβηγία, η Σουηδία, η Ελβετία και η Φινλανδία, και αργότερα η Ισλανδία, ήταν υπέρ της έναρξης διαπραγματεύσεων για την κατάρτιση μιας συμβάσεως παράλληλης προς τη σύμβαση των Βρυξελλών.

Κατά το πέρας αυτής της διερευνητικής φάσης, οι αντιπρόσωποι των κυβερνήσεων των κρατών μελών της ΕΟΚ, συνελθόντες στα πλαίσια της επιτροπής των μόνιμων αντιπροσώπων τον Μάιο 1985, διαπίστωσαν ότι είχαν συγκεντρωθεί όλες οι προϋποθέσεις για την έναρξη διαπραγματεύσεων. Κατόπιν αυτού, συμφώνησαν να απευθύνουν στα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ πρόσκληση συμμετοχής σε διαπραγματεύσεις.

Προς τούτο, δημιουργήθηκε μια ομάδα κυβερνητικών εμπειρογνομόνων των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και εμπειρογνομόνων που διόρισαν τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ. Η ομάδα αυτή συνεδρίασε για πρώτη φορά στις 8 και 9 Οκτωβρίου 1985. Την προεδρία της ομάδας άσκησαν αλληλοδιάδοχα ο κύριος Voyame, διευθυντής του υπουργείου δικαιοσύνης της Ελβετικής Συνομοσπονδίας και ο κύριος Saggio, σύμβουλος στο ανώτατο ακυρωτικό δικαστήριο της Ιταλίας. Στις διαπραγματεύσεις συμμετείχαν ως παρατηρητές μία αντιπροσωπεία της αυστριακής κυβέρνησης και αντιπρόσωποι της συνδιασκέψεως της Χάγης. Επιπλέον, η ομάδα όρισε δύο εισηγητές, και συγκεκριμένα από την πλευρά των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων τον κύριο P. Jenard, τότε διευθυντή διοικήσεως του βελγικού υπουργείου εξωτερικών και, από την πλευρά των κρατών μελών της ΕΖΕΣ, τον κύριο Möller, τότε νομοθετικό σύμβουλο του φινλανδικού υπουργείου δικαιοσύνης και νυν πρόεδρο του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου της Τοϊjala.

Η ομάδα ολοκλήρωσε τις εργασίες μέσα σε δύο χρόνια διατυπώνοντας ένα προσχέδιο συμβάσεως, το οποίο επρόκειτο να χρησιμεύσει ως έγγραφο βάσης για τη διπλωματική συνδιάσκεψη.

Η συνολική εκτίμηση των αποτελεσμάτων στα οποία κατέληξε η ομάδα εργασίας δεν μπορεί παρά να είναι θετική διότι επιτεύχθηκε ευρεία συναίνεση τόσο για το σχέδιο συμβάσεως όσο και για τα πρωτόκολλα τα οποία τη συμπληρώνουν και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της, καθώς και για τρεις δηλώσεις.

Από κάθε άποψη, η σύναψη μιας πολυμερούς συμβάσεως με μεγάλο αριθμό κρατών μερών προσφέρει περισσότερες εγγυήσεις για την ασφάλεια του δικαίου και περισσότερες δυνατότητες από πρακτικής πλευράς από ό,τι πολλές διμερείς συμφωνίες οι οποίες, μοιραία, θα διαφέρουν μεταξύ τους. Μια τέτοια σύμβαση ανοίγει επίσης το δρόμο για την εφαρμογή ενός κοινού

συστήματος ερμηνείας. Αυτό, εξάλλου, είναι και το αντικείμενο του πρωτοκόλλου αριθ. 2.

Υπήρχε βέβαια και μια άλλη μέθοδος η οποία εσυνίστατο στην προσχώρηση των κρατών μελών της ΕΖΕΣ στη σύμβαση των Βρυξελλών. Η λύση αυτή δεν έγινε τελικώς δεκτή διότι η σύμβαση των Βρυξελλών η οποία έχει ως νομική βάση το άρθρο 220 της Συνθήκης της Ρώμης και η οποία συμπληρώθηκε από το πρωτόκολλο της 3ης Ιουνίου 1971 που καθορίζει ότι το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι αρμόδιο για την ερμηνεία της, είναι ένα κοινοτικό νομικό μέσο και θα ήταν δύσκολο να ζητηθεί από τρίτα κράτη να το προσυπογράψουν.

12. Το σχέδιο της συμβάσεως και οι άλλες πράξεις που καταρτίστηκαν από την ομάδα εργασίας υποβλήθηκαν σε μια διπλωματική συνδιάσκεψη η οποία πραγματοποιήθηκε στο Λουγκάνο ύστερα από πρόσκληση της ελβετικής ομοσπονδιακής κυβέρνησης από τις 12 έως τις 16 Σεπτεμβρίου 1988. Όλα τα κράτη μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών εκπροσωπήθηκαν στη συνδιάσκεψη αυτή. Στα σχέδια που είχε καταρτίσει η ομάδα εργασίας επήλθαν ορισμένες τροποποιήσεις. Σύμφωνα με την τελική πράξη της συνδιασκέψεως (βλέπε παράρτημα III), οι αντιπρόσωποι όλων των συμμετεχόντων κρατών εξέδωσαν τα οριστικά κείμενα της συμβάσεως, των τριών πρωτοκόλλων και των τριών δηλώσεων.

Στις 16 Σεπτεμβρίου 1988 που ανοίχτηκε η σύμβαση για υπογραφή, οι αντιπρόσωποι δέκα κρατών έθεσαν τις απαιτούμενες υπογραφές. Συγκεκριμένα, για τα κράτη μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων: το Βέλγιο, η Δανία, η Ελλάδα, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο και η Πορτογαλία και, για τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ: η Ισλανδία, η Νορβηγία, η Σουηδία και η Ελβετία. Η σύμβαση υπογράφηκε από την Φινλανδία στις 30 Νοεμβρίου 1988 και από τις Κάτω Χώρες στις 7 Φεβρουαρίου 1989.

3. ΟΜΟΙΑ ΔΙΑΦΩΡΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΛΟΥΓΚΑΝΟ — ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΕΣ

13. Οι δύο συμβάσεις βασίζονται στις ίδιες θεμελιώδεις αρχές τις οποίες θα επιχειρήσουμε να εκθέσουμε στη συνέχεια:

1η αρχή:

Το «καθ' ύλην» πεδίο εφαρμογής των δύο συμβάσεων περιορίζεται στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις με περιουσιακό αντικείμενο. Τα άρθρα 1 και των δύο συμβάσεων είναι απολύτως όμοια.

2η αρχή:

Οι δύο συμβάσεις ανήκουν στην κατηγορία των λεγόμενων «διπλών συμβάσεων», περιέχουν δηλαδή κανόνες άμεσης δικαιοδοσίας. Οι κανόνες αυτοί εφαρμόζονται

στο κράτος στο οποίο διεξάγεται η αρχική δίκη προκειμένου να προσδιοριστεί το αρμόδιο δικαστήριο, ενώ οι «απλές συμβάσεις» περιέχουν μόνο κανόνες «έμμεσης» δικαιοδοσίας οι οποίοι δεν λαμβάνονται υπόψη παρά μόνο στο στάδιο της αναγνώρισης και της εκτέλεσης των αλλοδαπών αποφάσεων.

3η αρχή:

Η κατοικία του εναγόμενου είναι ο άξονας των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας. Για την εφαρμογή της συμβάσεως προσχωρήσεως του 1978, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία τροποποίησαν την νομοθεσία τους για να ευθυγραμμίσουν την έννοια της κατοικίας με τα ισχύοντα σε πολλές χώρες της ηπειρωτικής Ευρώπης (4). Τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους ενάγονται, εκτός εάν οι συμβάσεις ορίζουν άλλως, ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους αυτού. Σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να εφαρμοστούν εις βάρος τους άλλες, υπέρμετρες ή εξεζητημένες βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας (άρθρα 2 και 3).

Αντίθετα, αν ο εναγόμενος δεν έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους, η διεθνής δικαιοδοσία σε κάθε κράτος ρυθμίζεται από το δικαίωμα του κράτους αυτού. Επιπλέον, κάθε πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά του, μπορεί να επικαλεστεί στο κράτος αυτό, όπως και οι ημεδαποί, τους εκεί ισχύοντες κανόνες, και ιδίως τις υπέρμετρες ή εξεζητημένες βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας (άρθρο 4).

4η αρχή:

Οι δύο συμβάσεις περιέχουν κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας ακριβείς και λεπτομερείς οι οποίοι καθορίζουν τις περιπτώσεις στις οποίες ένα πρόσωπο που έχει την κατοικία του σε ένα συμβαλλόμενο κράτος μπορεί να εναχθεί ενώπιον των δικαστηρίων άλλου συμβαλλόμενου κράτους.

Και στο σημείο αυτό, τα συστήματα που προβλέπουν οι δύο συμβάσεις είναι όμοια, οι κανόνες δε αυτοί περιλαμβάνονται στα ακόλουθα τμήματα.

α) Ειδικές βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας:

Το τμήμα 2 του τίτλου II (άρθρα 5 και 6) περιέχει ειδικές βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας κατά την έννοια ότι τα δικαστήρια που προβλέπονται στα άρθρα αυτά έρχονται να προστεθούν στα δικαστήρια που προβλέπονται στο άρθρο 2. Στις περιπτώσεις αυτές, πρόκειται για διαφορές στις οποίες εκτιμάται ότι υφίσταται στενότερος δεσμός με το δικαστήριο το οποίο καλείται να τις δικάσει.

Οι βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας που περιέχονται στο τμήμα αυτό είναι ειδικές διότι, κατά κανόνα, και οι δύο συμβάσεις καθορίζουν ευθέως το αρμόδιο δικαστήριο.

Όπως θα δούμε και στη συνέχεια, υπάρχουν ορισμένες διαφορές μεταξύ των διατάξεων του τμήματος αυτού στη σύμβαση των Βρυξελλών και των αντίστοιχων δια-

τάξεων της συμβάσεως του Λουγκάνο (βλέπε άρθρο 5 σημείο 1 και άρθρο 6 σημείο 4 αριθμοί 36 έως 44 καθώς και 46 και 47).

β) Αναγκαστικοί κανόνες

Οι δύο συμβάσεις περιέχουν αναγκαστικούς κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας σε υποθέσεις ασφαλίσεων (τμήμα 3) και στις υποθέσεις συμβάσεων καταναλωτών (τμήμα 4), των οποίων ο κύριος στόχος είναι η προστασία του πιο αδύναμου μέρους. Οι κανόνες αυτοί είναι αναγκαστικοί κατά την έννοια ότι τα μέρη δεν μπορούν να αποκλείσουν την εφαρμογή τους πριν από τη γέννηση της διαφοράς. Τα τμήματα αυτά είναι ίδια και στις δύο συμβάσεις.

γ) Αποκλειστικές διεθνείς δικαιοδοσίες:

Οι δύο συμβάσεις περιέχουν κανόνες αποκλειστικής διεθνούς δικαιοδοσίας (τμήμα 5 άρθρο 16):

- α) σε ορισμένες υποθέσεις, η διαφορά πρέπει αναγκαστικά να εισαχθεί ενώπιον των δικαστηρίων ενός συγκεκριμένου κράτους (εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων και μισθώσεις ακινήτων, θέματα κύρους, ακυρότητας ή λύσεως εταιρειών, θέματα κύρους των καταχωρήσεων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, σημάτων, σχεδίων και προτύπων, θέματα αναγκαστικής εκτελέσεως αποφάσεων)
- β) τα μέρη δεν μπορούν να αποκλείσουν την διεθνή δικαιοδοσία των δικαστηρίων που αναγνωρίζονται αρμόδια, ούτε με συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας, έστω και προγενέστερη από την γέννηση της διαφοράς (άρθρο 17), ούτε με σιωπηρή παρέκταση (άρθρο 18)
- γ) τα δικαστήρια κάθε κράτους εκτός από εκείνο του οποίου τα δικαστήρια έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία διαπιστώνει αυτεπάγγελτα την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του (άρθρο 19)
- δ) η παραβίαση των διατάξεων αυτών αποτελεί λόγο απαραδέκτου της αναγνώρισεως και της εκτελέσεως (άρθρα 28 και 34)
- ε) οι κανόνες αυτοί εφαρμόζονται ανεξαρτήτως του εάν ο εναγόμενος έχει ή όχι την κατοικία του σε ένα συμβαλλόμενο κράτος.

Η μόνη διαφορά μεταξύ των δύο συμβάσεων αφορά τις υποθέσεις μισθώσεως ακινήτων (βλέπε αριθμούς 49 έως 54).

δ) Παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας:

Οι δύο συμβάσεις περιέχουν επίσης κανόνες σχετικά με τη συμβατική ή σιωπηρή παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας (τμήμα 6 του τίτλου II, άρθρα 17 και 18). Υπάρχουν ορισμένες διαφορές μεταξύ των δύο συμβάσεων ως προς

το άρθρο 17 (συμβατική παρέκταση — βλέπε αριθμούς 55 έως 61) όχι όμως ως προς το άρθρο 18 (σιωπηρή παρέκταση).

ε) Εκκρεμοδικία και συνάφεια:

Οι δύο συμβάσεις περιέχουν στο τμήμα τους 8 διατάξεις σχετικά με την εκκρεμοδικία (άρθρο 21) και τη συνάφεια (άρθρο 22) για να μην εκδίδονται αντιφατικές αποφάσεις. Τα κείμενα αυτά παρουσιάζουν μικρές διαφορές όσον αφορά την εκκρεμοδικία (βλέπε αριθμό 62).

5η αρχή:

Τα δικαιώματα αμύνης πρέπει να τηρούνται στο κράτος προελεύσεως.

Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 20 των δύο συμβάσεων, του οποίου η σημασία θα πρέπει να υπογραμμισθεί, προβλέπει ότι εάν δεν παρίσταται ο εναγόμενος, το δικαστήριο πρέπει να διαπιστώσει αυτεπάγγελτα την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του εάν η δικαιοδοσία του δεν στηρίζεται στους όρους της συμβάσεως.

Αφετέρου, οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 20 αναφέρονται στο πρόβλημα της επιδόσεως των δικαστικών εγγράφων στον εναγόμενο και ορίζουν ότι το δικαστήριο οφείλει να αναστείλει τη διαδικασία εφόσον δεν διαπιστώνεται ότι ο εναγόμενος έχει παραλάβει το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο εντός της αναγκαίας για την άμυνά του προθεσμίας. Το άρθρο αυτό δεν τροποποιήθηκε.

6η αρχή:

Οι λόγοι απαραδέκτου της αναγνώρισεως και της εκτελέσεως απαριθμούνται περιοριστικά.

Δυνάμει του άρθρου 26 πρώτη παράγραφος και των δύο συμβάσεων, οι αποφάσεις που εκδίδονται σε ένα συμβαλλόμενο κράτος αναγνωρίζονται στα άλλα συμβαλλόμενα κράτη χωρίς να απαιτείται ιδιαίτερη διαδικασία. Συνεπώς, οι αποφάσεις αναγνωρίζονται αυτομάτως: οι συμβάσεις καθιερώνουν ένα θετικό κριτήριο υπέρ της αναγνώρισεως το οποίο δεν μπορεί να ανατραπεί παρά μόνο εάν συντρέχει ένας από τους λόγους απαραδέκτου που αναφέρονται στα άρθρα 27 και 28.

Δύο προϋποθέσεις οι οποίες συνήθως αναφέρονται στις συνθήκες του είδους αυτού δεν περιλαμβάνονται στις δύο συμβάσεις: πρώτον, για την αναγνώρισή της, η αλλοδαπή απόφαση δεν είναι αναγκαίο να έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου και, δεύτερον, η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου του κράτους προελεύσεως δεν ερευνάται από το δικαστήριο του κράτους αναγνώρισεως. Στο σημείο αυτό υπάρχουν ορισμένες διαφορές ανάμεσα στα άρθρα 28 των δύο συμβάσεων (βλέπε αριθμούς 16 και 82).

7η αρχή:

Η διαδικασία exequatur ενοποιείται και απλουστεύεται.

Ενοποιείται κατά την έννοια ότι σε καθένα από τα συμβαλλόμενα κράτη η διαδικασία αρχίζει με την υποβολή αιτήσεως.

Είναι απλουστευμένη, ιδίως όσον αφορά την άσκηση ενδίκων μέσων.

Η σύμβαση του Λουγκάνο περιέχει ορισμένες τεχνικές τροποποιήσεις σε σχέση με τη σύμβαση του 1963 (βλέπε αριθμούς 68 έως 70).

8η αρχή:

Και οι δύο συμβάσεις ρυθμίζουν τις σχέσεις τους με άλλες διεθνείς συμβάσεις, όσον όμως αφορά τις συμβά-

σεις που ρυθμίζουν ειδικά θέματα, υπάρχουν μεταξύ τους ορισμένες διαφορές (βλέπε αριθμούς 79 έως 82).

9η αρχή:

Επιδιώκεται η κοινή ερμηνεία των δύο συμβάσεων.

Η ερμηνεία της σύμβασης του 1968 ανατίθεται στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σύμφωνα με το πρωτόκολλο του Λουξεμβούργου της 3ης Ιουνίου 1971.

Η ερμηνεία της σύμβασης του Λουγκάνο ρυθμίζεται από το πρωτόκολλο αριθ. 2 της σύμβασης του Λουγκάνο (βλέπε αριθμούς 110 έως 119).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

**ΤΑ ΠΕΔΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΛΟΥΓΚΑΝΟ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΣ**

(άρθρο 54β)

14. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, οι δύο συμβάσεις, μολονότι έχουν την ίδια διάρθρωση και περιέχουν μεγάλο αριθμό παρόμοιων διατάξεων, είναι χωριστές πράξεις.

15. Οι περιπτώσεις στις οποίες εφαρμόζονται αντιστοίχως οι δύο συμβάσεις ρυθμίζονται από το άρθρο 54β. Ήδη όμως, από τώρα, πρέπει να επισημανθεί ότι το άρθρο αυτό αφορά, κυρίως, τα δικαστήρια των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αφού μόνον αυτά είναι δυνατόν να κληθούν να αποφανθούν βάσει της μιας ή της άλλης από τις δύο συμβάσεις. Πράγματι, τα δικαστήρια των κρατών μελών της ΕΖΕΣ δεν οφείλουν να τηρούν τις διατάξεις της σύμβασης των Βρυξελλών, καθόσον τα κράτη τους δεν είναι μέρη σ' αυτήν.

Εντούτοις, το άρθρο 54β αφορά και τα δικαστήρια των χωρών της ΕΖΕΣ διότι κρίθηκε σκόπιμο να εισαχθούν, για λόγους σαφήνειας, στο άρθρο αυτό διατάξεις οι οποίες αφορούν την εκκρεμοδικία, τη συνάφεια και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων.

Η δομή του άρθρου 54β είναι η ακόλουθη:

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου αυτού, η σύμβαση των Βρυξελλών συνεχίζει να εφαρμόζεται στις σχέσεις μεταξύ κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Αυτό συμβαίνει συγκεκριμένα:

α) εάν ένα πρόσωπο το οποίο, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά του, έχει την κατοικία του σε ένα από αυτά τα κράτη, για παράδειγμα στη Γαλλία, ενάγεται ενώπιον δικαστηρίου άλλου κράτους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, για παράδειγμα στην Ιταλία. Η ιθαγένεια και η κατοικία του ενάγοντος δεν λαμβάνονται υπόψη·

β) εάν μια απόφαση έχει εκδοθεί σε ένα κράτος μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, για παράδειγμα στη Γαλλία, και πρέπει να αναγνωριστεί ή να εκτελεστεί σε άλλο κράτος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, για παράδειγμα στην Ιταλία.

Η σύμβαση των Βρυξελλών εφαρμόζεται επίσης όταν ενάγεται ενώπιον δικαστηρίου ενός κράτους μέλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ένα πρόσωπο που δεν έχει την κατοικία του στο έδαφος κανενός κράτους μέλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και κανενός κράτους μέλους στη σύμβαση του Λουγκάνο αλλά είναι, για παράδειγμα, κάτοικος Ηνωμένων Πολιτειών (άρθρο 4 της σύμβασης των Βρυξελλών).

Και στις τρεις προαναφερόμενες περιπτώσεις, το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι αρμόδιο, σύμφωνα με το πρωτόκολλο του 1971, να αποφαινεται σε θέματα ερμηνείας της σύμβασης των Βρυξελλών.

16. Αντίθετα, σύμφωνα με την παράγραφο 2, ένα δικαστήριο κράτους μέλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων οφείλει να εφαρμόσει τη σύμβαση του Λουγκάνο:

1. Εάν ο εναγόμενος έχει την κατοικία του στο έδαφος ενός κράτους που είναι μέρος στη σύμβαση του Λουγκάνο και μέλος της ΕΖΕΣ ή θεωρείται ότι έχει εκεί την κατοικία του δυνάμει των άρθρων 8 ή 13 της σύμβασης. Για παράδειγμα, εάν ένα πρόσωπο που έχει την κατοικία του στη Νορβηγία ενάγεται ενώπιον γαλλικού δικαστηρίου, το δικαστήριο αυτό έχει διεθνή δικαιοδοσία μόνο στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τη σύμβαση του Λουγκάνο. Ιδίως δεν μπορούν να εφαρμοστούν έναντι του προσώπου αυτού οι υπέρμετρες ή εξεζητημένες βάσεις διεθνούς

δικαιοδοσίας που προβλέπονται στο άρθρο 4 της συμβάσεως των Βρυξελλών.

2. Εάν υπάρχει αποκλειστική διεθνής δικαιοδοσία (άρθρο 16) ή παρέκταση δικαιοδοσίας (άρθρο 17) η οποία απονέμει διεθνή δικαιοδοσία στα δικαστήρια ενός κράτους μέλους της ΕΖΕΣ. Τα δικαστήρια των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δεν μπορούν, για παράδειγμα, να εκδικάσουν διαφορά με αντικείμενο εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτου ευρισκομένου στο έδαφος ενός κράτους μέλους στη σύμβαση του Λουγκάνο και μέλους της ΕΖΕΣ, και αυτό παρά τις διατάξεις του άρθρου 16 σημείο 1 της συμβάσεως των Βρυξελλών η οποία δεν εφαρμόζεται παρά μόνον εάν το ακίνητο βρίσκεται στο έδαφος ενός κράτους μέλους στη σύμβαση του 1968.
3. Εάν πρόκειται για την αναγνώριση ή εκτέλεση, σε χώρα μέλος των Κοινοτήτων, αποφάσεως που έχει εκδοθεί σε κράτος που είναι μέρος στη σύμβαση του Λουγκάνο και μέλος της ΕΖΕΣ [παράγραφος 2 στοιχείο γ)].

Αυτή η παράγραφος 2 προβλέπει επίσης ότι η σύμβαση του Λουγκάνο εφαρμόζεται εάν πρόκειται για την εκτέλεση σε κράτος μέλος της ΕΖΕΣ, που είναι μέρος στη σύμβαση του Λουγκάνο, αποφάσεως που έχει εκδοθεί σε κράτος μέλος των Κοινοτήτων.

Η διάταξη αυτή δεν ρυθμίζει την περίπτωση σύγκρουσης μεταξύ των δύο συμβάσεων, αλλά έχει σαν στόχο να διευκρινίσει την αντίστοιχη έκταση εφαρμογής τους. Είναι πράγματι προφανές ότι η σύμβαση των Βρυξελλών δεν έχει εφαρμογή επί αποφάσεως που εκδόθηκε σε κράτος μέλος στη σύμβαση του Λουγκάνο και μέλος της ΕΖΕΣ και πρέπει να εκτελεσθεί είτε σε κράτος μέλος των Κοινοτήτων είτε σε κράτος μέλος της ΕΖΕΣ.

4. Το άρθρο 54β περιέχει επίσης διατάξεις περί εκκρεμοδικίας (παρέβαλε άρθρο 21) και συναφείας (παρέβαλε άρθρο 22). Σύμφωνα με την παράγραφο 2 στοιχείο β) του άρθρου 54β, ένα δικαστήριο κράτους μέλους των Κοινοτήτων οφείλει να εφαρμόσει τα άρθρα αυτά της συμβάσεως του Λουγκάνο στην περίπτωση που έχει επιληφθεί της ίδιας διαφοράς ή συναφούς αγωγής ένα δικαστήριο κράτους μέλους της ΕΖΕΣ.

Με τις εν λόγω διατάξεις, που και αυτές ετέθησαν στη σύμβαση για λόγους σαφήνειας, επιδιώκονται δύο στόχοι: αφενός να διαλυθεί κάθε αβεβαιότητα και αφετέρου να αποφευχθεί η έκδοση αντιφατικών αποφάσεων στα διάφορα κράτη μέλη.

5. Τέλος, στην παράγραφο 3 του άρθρου 54β προβλέπεται ότι το δικαστήριο ενός κράτους μέλους της ΕΖΕΣ μπορεί να αρνηθεί την αναγνώριση ή την εκτέλεση αποφάσεως που έχει εκδοθεί σε κράτος

μέλος των Κοινοτήτων εφόσον το Δικαστήριο του τελευταίου αυτού κράτους έχει θεμελιώσει τη διεθνή δικαιοδοσία του σε λόγο που δεν προβλέπεται στη σύμβαση του Λουγκάνο και η αναγνώριση ή η εκτέλεση επιδιώκεται κατά διαδικού ο οποίος έχει κατοικία στο έδαφος οποιουδήποτε συμβαλλόμενου κράτους που είναι μέλος της ΕΖΕΣ.

Η παραπάνω περίπτωση απαράδεκτου προστίθεται σε εκείνες που προβλέπονται στο άρθρο 28. Πρόκειται, κατ' ουσία, για μια εγγύηση που ζήτησαν τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ. Οι περιπτώσεις αυτές μπορούν μεν να θεωρηθούν μάλλον σπάνιες, καθόσον οι δύο συμβάσεις είναι πολύ παραπλήσιες όσον αφορά τις βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας, δεν μπορούν όμως και να αποκλεισθούν. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να συμβεί, λ.χ. αν, προκειμένου περί αποφάσεως επί ατομικής συμβάσεως εργασίας, δικαστήριο κράτους μέλους των Κοινοτήτων είχε, κατά λάθος, θεμελιώσει τη διεθνή δικαιοδοσία του έναντι προσώπου που είχε την κατοικία του σε κράτος μέλος της ΕΖΕΣ, είτε στο άρθρο 4 είτε στο άρθρο 5 σημείο 1 της συμβάσεως των Βρυξελλών, αντίθετα δηλαδή προς το άρθρο 5 σημείο 1 της συμβάσεως του Λουγκάνο το οποίο περιέχει ειδική διάταξη για τις ατομικές συμβάσεις εργασίας, είτε, πάντοτε στην περίπτωση των ατομικών συμβάσεων εργασίας, σε συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας μεταγενέστερη από τη γέννηση της διαφοράς (άρθρο 17).

Πάντως, για να διευκολυνθεί η ελεύθερη κυκλοφορία των αποφάσεων, η απόφαση θα αναγνωρισθεί και θα εκτελεστεί, εφόσον είναι δυνατόν, βάσει των κανόνων του κοινού δικαίου του κράτους αναγνώρισεως ή εκτελέσεως, ιδίως όσον αφορά τις βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας των αλλοδαπών δικαστηρίων.

6. Για λόγους ευκολίας, στα ανωτέρω παραδείγματα χρησιμοποιήθηκε η έκφραση «κράτη μέλη της ΕΖΕΣ». Εννοείται ότι το ίδιο καθεστώς θα ισχύει και για τα κράτη που, χωρίς να είναι μέλη της ΕΟΚ ή της ΕΖΕΣ, θα έχουν προσχωρήσει στη σύμβαση του Λουγκάνο [βλέπε άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο β)].

17. Παραμένει ανοιχτό το ερώτημα εάν η σύμβαση του Λουγκάνο έχει εφαρμογή μεταξύ κρατών μελών των Κοινοτήτων, εκ των οποίων το ένα δεν είναι μέρος στη σύμβαση των Βρυξελλών, όπως π.χ. η Ισπανία ή η Πορτογαλία, ενώ και τα δύο είναι μέρη στη σύμβαση του Λουγκάνο. Αυτό θα συνέβαινε, π.χ. στην περίπτωση που το Βέλγιο και η Ισπανία θα είχαν γίνει μέρη στη σύμβαση του Λουγκάνο προτού συναφθεί ή τεθεί σε ισχύ η σύμβαση προσχωρήσεως της Ισπανίας στη σύμβαση των Βρυξελλών, εάν απόφαση εκδοθείσα στο ένα από τα δύο κράτη έπρεπε να εκτελεστεί στο άλλο. Κατά τη γνώμη

των εισιγητών, η σύμβαση του Λουγκάνο θα πρέπει να εφαρμοστεί, ως πηγή δικαίου, στο ανωτέρω παράδειγμα μέχρι να τεθεί σε ισχύ, μεταξύ του Βελγίου και της Ισπα-

νίας, η σύμβαση προσχωρήσεως της Ισπανίας στη σύμβαση των Βρυξελλών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΛΟΥΓΚΑΝΟ ΠΟΥ ΔΙΑΦΕΡΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΩΝ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ

1. Συνοπτική παρουσίαση αυτών των διατάξεων

18. Οι τροποποιήσεις δεν είναι πολλές. Πριν τις εξετάσουμε αναλυτικά, κρίνουμε χρήσιμο να αναφέρουμε τα άρθρα της συμβάσεως του Λουγκάνο που διαφέρουν από τα αντίστοιχα άρθρα της συμβάσεως των Βρυξελλών.

Άρθρο 3

Στο άρθρο αυτό έχουν προστεθεί οι υπέρμετρες ή εξεζητημένες βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας που ισχύουν στα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ και στην Πορτογαλία. Πρέπει να σημειωθεί ότι στην Ισπανία δεν υπάρχουν παρόμοιες βάσεις.

Άρθρο 5 σημείο 1

Έχει προστεθεί ειδική διάταξη για τις ατομικές συμβάσεις εργασίας.

Άρθρο 6

Το νέο σημείο 4 αφορά τη συνένωση αγωγής «in rem» και αγωγής «in personam».

Άρθρο 16

Για τις μισθώσεις ακινήτων έχει προστεθεί μια νέα διάταξη και διατυπώθηκε [σημείο 1 στοιχείο β)] και μια επιφύλαξη (πρωτόκολλο αριθ. 1 άρθρο Ιβ).

Άρθρο 17

Στο άρθρο αυτό έχει τροποποιηθεί η αναφορά στις εμπορικές συνήθειες και τις ατομικές συμβάσεις εργασίας.

Άρθρο 21

Η διατύπωση του άρθρου αυτού, που αφορά την εκκρεμοδικία, έχει τροποποιηθεί κάπως.

Άρθρο 28

Το άρθρο αυτό έχει συμπληρωθεί με την προσθήκη των λόγων απαράδεκτου της αναγνώρισεως και της εκτελέσεως.

Άρθρα 31 έως 41

Σε ορισμένα από τα άρθρα αυτά, που αφορούν τη διαδικασία exequatur και τη χρήση των ένδικων μέσων, έχουν επέλθει τροποποιήσεις τεχνικής φύσεως.

Άρθρο 50

Η σύνταξη του άρθρου αυτού, το οποίο αφορά τα δημόσια έγγραφα, έχει τροποποιηθεί ελαφρώς.

Άρθρο 54

Στο άρθρο αυτό, που αφορά τις μεταβατικές διατάξεις, έχουν προστεθεί ορισμένες διευκρινιστικές διατάξεις.

Άρθρο 54α

Το άρθρο αυτό, το οποίο εμπνέεται από το άρθρο 36 της συμβάσεως προσχωρήσεως του 1978, έχει συμπληρωθεί.

Άρθρο 54β

Το νέο αυτό άρθρο ρυθμίζει τα πεδία εφαρμογής της συμβάσεως των Βρυξελλών και της συμβάσεως του Λουγκάνο.

Άρθρο 55

Στο άρθρο αυτό, που αφορά τις σχέσεις με άλλες συμβάσεις, αναφέρονται απλώς οι συμβάσεις στις οποίες συμμετέχουν τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ.

Άρθρο 57

Το άρθρο αυτό, που αφορά την εφαρμογή συμβάσεων οι οποίες ρυθμίζουν ειδικά θέματα, διαφέρει αισθητά από το άρθρο 57 της συμβάσεως των Βρυξελλών.

Άρθρα 60 έως 68 (τελικές διατάξεις)

Τα άρθρα αυτά έχουν τροποποιηθεί.

19. Πρωτόκολλο αριθ. 1

Άρθρο 1α

Το νέο αυτό άρθρο περιέχει μια επιφύλαξη που ζήτησε η ελβετική αντιπροσωπεία.

Άρθρο Ιβ

Το νέο αυτό άρθρο περιέχει μια επιφύλαξη που προέκυψε από την τροποποίηση του άρθρου 16 σημείο 1 περί μισθώσεων ακινήτων.

Άρθρο V

Το άρθρο αυτό περί προσεπικλήσεως δικονομικού εγγυητή, συμπληρώθηκε για να ληφθούν υπόψη οι νομοθεσίες ορισμένων κρατών.

Άρθρο Va

Το άρθρο αυτό, που αφορά μεταξύ άλλων τις υποχρεώσεις διατροφής, συμπληρώθηκε για να ληφθούν υπόψη οι συνθήκες που επικρατούν σε πολλά κράτη.

Άρθρο Vβ

Το άρθρο αυτό, περί διαφορών μεταξύ πλοιάρχου και μέλους πληρώματος πλοίου, επίσης συμπληρώθηκε για να ληφθεί υπόψη η νομοθεσία ορισμένων κρατών.

20. Πρωτόκολλο αριθ. 2

Σκοπός του πρωτοκόλλου αυτού είναι να διασφαλισθεί η κατά το δυνατόν ομοιόμορφη ερμηνεία της συμβάσεως του Λουγκάνο, καθώς και των διατάξεων της συμβάσεως αυτής και των αντίστοιχων διατάξεων της συμβάσεως των Βρυξελλών.

21. Πρωτόκολλο αριθ. 3

Το πρωτόκολλο αυτό ρυθμίζει το πρόβλημα που θέτουν οι κοινοτικές πράξεις.

22. Δηλώσεις

Πρώτη δήλωση: συμπληρώνει το πρωτόκολλο αριθ. 3

Δεύτερη και τρίτη δήλωση: συμπληρώνουν το πρωτόκολλο αριθ. 2 που αφορά την ομοιόμορφη ερμηνεία της συμβάσεως του Λουγκάνο.

2. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ*ΤΙΤΛΟΣ I***ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΛΟΥΓΚΑΝΟ (άρθρο 1)**

23. Δεδομένου ότι δεν έχει γίνει καμία τροποποίηση σε σχέση με τη σύμβαση των Βρυξελλών, ισχύουν τα αναφερόμενα στις εκθέσεις Jenard και Schlosser.

*ΤΙΤΛΟΣ II***Διεθνής δικαιοδοσία (άρθρα 2 έως 24)****Τμήμα 1****Γενικές διατάξεις (άρθρα 2 έως 4)****α) Εισαγωγικές παρατηρήσεις**

24. Οι συντακτικές προσαρμογές των άρθρων 2 έως 4 έγιναν προκειμένου να αναφερθούν, στο άρθρο 3 παράγραφος

2, οι υπέρμετρες ή εξεζητημένες βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας που ισχύουν στα νομικά συστήματα των κρατών μελών της ΕΖΕΣ καθώς και της Πορτογαλίας. Όπως και στην έκθεση *Schlosser*, μετά τη συνοπτική επεξήγηση των συμπληρωματικών διατάξεων (βλέπε σημείο 1) θα ακολουθήσουν δύο παρατηρήσεις γενικότερου χαρακτήρα σχετικά με τη θέση των διατάξεων αυτών στη γενική διάρθρωση της συμβάσεως του Λουγκάνο.

- β) *Υπέρμετρες ή εξεζητημένες βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας που ισχύουν στα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ και στην Πορτογαλία*

1. Αυστρία

25. Στο άρθρο 99 του νόμου περί διεθνούς δικαιοδοσίας (*Jurisdiktionsnorm*) προβλέπεται ότι κάθε πρόσωπο που δεν έχει ούτε την κατοικία ούτε τη συνήθη διαμονή του στην Αυστρία, μπορεί να εναχθεί, για περιουσιακή διαφορά, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου στον οποίο έχει περιουσιακά στοιχεία ή στον οποίο ευρίσκονται τα επίδικα περιουσιακά στοιχεία. Πάντως, η αξία των περιουσιακών στοιχείων που ευρίσκονται στην Αυστρία δεν μπορεί να είναι σημαντικά κατώτερη από την αξία του αντικειμένου της διαφοράς.

Οι αλλοδαπές επιχειρήσεις, ιδρύματα, εταιρείες, συνεταιρισμοί και άλλες ενώσεις μπορούν επίσης να εναχθούν σύμφωνα με το ανωτέρω άρθρο (παράγραφος 3) ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου στον οποίο έχουν το μόνιμο αντιπρόσωπό τους στην Αυστρία ή πρακτορείο.

2. Φινλανδία

26. Στο κεφάλαιο 10 άρθρο 1 δεύτερη φράση του φινλανδικού κώδικα πολιτικής δικονομίας, προβλέπεται ότι πρόσωπο το οποίο δεν έχει τη συνήθη διαμονή του στη Φινλανδία μπορεί να εναχθεί ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου στον οποίο του επιδόθηκε το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο ή ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου στον οποίο έχει περιουσιακά στοιχεία. Στην τρίτη φράση του άρθρου αυτού προβλέπεται ότι ο φινλανδός υπήκοος που διαμένει προσωρινά στην αλλοδαπή μπορεί επίσης να εναχθεί ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου στον οποίο είχε την τελευταία του διαμονή στη Φινλανδία. Στην τέταρτη φράση του ίδιου άρθρου προβλέπεται ότι αλλοδαπός υπήκοος ο οποίος δεν έχει ούτε την κατοικία ούτε τη διαμονή του στη Φινλανδία μπορεί να εναχθεί ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου στον οποίο

του επιδόθηκε το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο ή ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου στον οποίο έχει περιουσιακά στοιχεία, εκτός εάν υπάρχει αντίθετη ειδική διάταξη η οποία εφαρμόζεται στους υπηκόους συγκεκριμένου κράτους.

3. Ισλανδία

27. Στο άρθρο 77 του ισλανδικού κώδικα πολιτικής δικονομίας προβλέπεται ότι, επί περιουσιακών διαφορών, όσον αφορά τις περιουσιακές διαφορές, εάν ο δανειστής έχει την ισλανδική ιθαγένεια ή προκειμένου για νομικό πρόσωπο, εάν έχει την έδρα του στην Ισλανδία, κάθε πρόσωπο που δεν έχει την κατοικία του στην Ισλανδία μπορεί να εναχθεί ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου στον οποίο του επιδόθηκε το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο ή ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου στον οποίο το πρόσωπο αυτό έχει περιουσιακά στοιχεία.

4. Νορβηγία

28. Στο άρθρο 32 του νορβηγικού κώδικα πολιτικής δικονομίας προβλέπεται ότι, επί περιουσιακών διαφορών, κάθε πρόσωπο που δεν έχει την κατοικία του στη Νορβηγία μπορεί να εναχθεί ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου στον οποίο έχει περιουσιακά στοιχεία ή του τόπου στον οποίο ευρίσκονται τα επίδικα περιουσιακά στοιχεία κατά τη στιγμή της επιδόσεως του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου προς το πρόσωπο αυτό.

5. Σουηδία

29. Στο κεφάλαιο 10 άρθρο 3 πρώτη φράση του σουηδικού κώδικα πολιτικής δικονομίας προβλέπεται ότι κάθε πρόσωπο που δεν έχει γνωστή κατοικία στη Σουηδία μπορεί, σε υποθέσεις καταβολής χρέους, να εναχθεί ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου στον οποίο έχει περιουσιακά στοιχεία.

6. Ελβετία

30. Στο άρθρο 4 του ομοσπονδιακού νόμου για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο προβλέπεται ότι, ελλείψει άλλης διατάξεως περί διεθνούς δικαιοδοσίας στο ελβετικό δίκαιο, μια αγωγή με αντικείμενο την επικύρωση μεσεγγυήσεως μπορεί να εισαχθεί ενώπιον του ελβετικού δικαστηρίου που είναι κατά τόπον αρμόδιο για τη μεσεγγυήση.

7. Πορτογαλία

31. Στο κεφάλαιο II άρθρο 65 του κώδικα πολιτικής δικονομίας προβλέπεται ότι αλλοδαπός υπήκοος μπορεί να εναχθεί ενώπιον πορτογαλικού δικαστηρίου εάν:
- [παράγραφος 1 στοιχείο γ)] ο ενάγων είναι πορτογάλος υπήκοος και, στην αντίστροφη περίπτωση, θα μπορούσε να εναχθεί ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους του οποίου υπήκοος είναι ο εναγόμενος,
 - (παράγραφος 2) διεθνή δικαιοδοσία θα είχε, σύμφωνα με το πορτογαλικό δίκαιο, το δικαστήριο της κατοικίας του εναγομένου, στην περίπτωση που ο

εναγόμενος είναι αλλοδαπός υπήκοος ο οποίος διαμένει πάνω από έξι μήνες στην Πορτογαλία ή ευρίσκεται τυχαία στο πορτογαλικό έδαφος, με την προϋπόθεση, στην τελευταία αυτή περίπτωση, ότι η επίδικη συμβατική υποχρέωση έχει συναφθεί στην Πορτογαλία.

Το άρθρο 65Α στοιχείο γ) του κώδικα πολιτικής δικονομίας παρέχει στα πορτογαλικά δικαστήρια αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία για τις αγωγές που αφορούν εργασιακές σχέσεις, εάν ένας από τους διαδίκους είναι πορτογάλος υπήκοος.

Το άρθρο 11 του κώδικα εργατικής δικονομίας παρέχει στα πορτογαλικά εργατικά δικαστήρια διεθνή δικαιοδοσία για τις διαφορές που αφορούν πορτογάλο εργαζόμενο εφόσον η σύμβαση εργασίας έχει συναφθεί στην Πορτογαλία.

γ) Θέση του άρθρου 3 παράγραφος 2 στη γενική διάρθρωση της συμβάσεως του Λουγκάνο

1. Σημασία του άρθρου 3 παράγραφος 2

32. Το γεγονός ότι σημαντικές βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας που ισχύουν σήμερα στα διάφορα κράτη χαρακτηρίζονται ως υπέρμετρες δεν πρέπει να οδηγήσει σε εσφαλμένα συμπεράσματα σχετικά με το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3 παράγραφος 2, όπως ούτε και για το άρθρο 3 παράγραφος 2 της συμβάσεως των Βρυξελλών του 1968. Αυτό που υπογραμμίζεται ρητώς είναι απλώς η διαπίστωση του καταχρηστικού χαρακτήρα που έχει σε ορισμένες περιπτώσεις η διεκδίκηση διεθνούς δικαιοδοσίας υπέρ των δικαστηρίων ενός συμβαλλόμενου κράτους. Και άλλες βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας του εσωτερικού δικαίου των συμβαλλόμενων κρατών είναι σύμφωνες προς τη σύμβαση του Λουγκάνο μόνο εφόσον τηρούν τα άρθρα 2 και 4 έως 18. Για παράδειγμα, η διεθνής δικαιοδοσία των σουηδικών δικαστηρίων έναντι των προσώπων που έχουν την κατοικία τους σε συμβαλλόμενο κράτος δεν θα μπορεί, πλέον, σε διαφορές εκ συμβάσεως, να θεμελιώνεται στο γεγονός ότι η σύμβαση έχει συναφθεί στη Σουηδία.

2. Απαράδεκτο θεμελίωσης της διεθνούς δικαιοδοσίας στον τόπο όπου ευρίσκονται τα περιουσιακά στοιχεία

33. Ως προς την Αυστρία, τη Δανία, τη Φινλανδία, τη Γερμανία, την Ισλανδία, τη Νορβηγία, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, ο κατάλογος του άρθρου 3 παράγραφος 2 περιέχει κανόνες για το απαράδεκτο της διεθνούς δικαιοδοσίας ενός δικαστηρίου, η οποία θεμελιώνεται μόνο στην παρουσία περιουσιακών στοιχείων στο έδαφος του κράτους του δικαστηρίου. Πολλώ μάλλον δεν ευσταθεί αυτή η διεθνής δικαιοδοσία όταν το αντικείμενο της αγωγής είναι ακριβώς η κυριότητα, η κατοχή ή το δικαίωμα διάθεσης αυτών των περιουσιακών στοιχείων.

34. Όσον αφορά την Ελβετία, ο κατάλογος της παραγράφου 2 περιέχει έναν κανόνα ο οποίος αποκλείει τη διεθνή δικαιοδοσία που θεμελιώνεται μόνο στη μεσεγγύηση περιουσιακών στοιχείων που ευρίσκονται στην Ελβετία. Τίποτε δεν εμποδίζει, πάντως, τα ελβετικά δικαστήρια να διατάσσουν σύμφωνα με το άρθρο 24 τα ασφαλιστικά μέτρα που προβλέπονται από το ελβετικό δίκαιο, έστω και αν δικαστήρια άλλου συμβαλλόμενου κράτους έχουν, σύμφωνα με τη σύμβαση, διεθνή δικαιοδοσία για την ουσία της υποθέσεως.

35. Όσον αφορά τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους έξω από το έδαφος των συμβαλλόμενων κρατών, οι διατάξεις περί διεθνούς δικαιοδοσίας οι οποίες ίσχυαν έως τώρα στα συμβαλλόμενα κράτη παραμένουν αμετάβλητες. Ακόμη και οι βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2, μπορούν να εξακολουθήσουν να εφαρμόζονται έναντι των προσώπων αυτών. Εξάλλου, οι αποφάσεις που απαγγέλλονται από δικαστήρια των οποίων η διεθνής δικαιοδοσία καθορίστηκε επ' αυτής της βάσεως, πρέπει να αναγνωρίζονται και να εκτελούνται στα άλλα συμβαλλόμενα κράτη, εκτός αν πρόκειται για μια από τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 27 σημείο 5 ή στο άρθρο 59 της συμβάσεως.

Αποκλειστικά και μόνο για την εφαρμογή της τελευταίας αυτής διάταξης, ο κατάλογος του άρθρου 3 παράγραφος 2 δεν έχει απλώς την αξία παραδείγματος, αλλά συστατικό και περιοριστικό χαρακτήρα.

Τμήμα 2

Ειδικές βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας (άρθρα 5 και 6)

α) Άρθρο 5 σημείο 1 — Ατομική σύμβαση εργασίας

36. Η κατοικία του εναγομένου αποτελεί τη βάση για τον καθορισμό της διεθνούς δικαιοδοσίας σύμφωνα και με τη σύμβαση των Βρυξελλών και με τη σύμβαση του Λουγκάνο.

Πάντως, το τμήμα 2 (άρθρα 5 και 6) του τίτλου II περί διεθνούς δικαιοδοσίας περιέχει ορισμένες συμπληρωματικές διατάξεις δυνάμει των οποίων, ο ενάγων μπορεί, με δική του επιλογή, να ασκήσει την αγωγή είτε ενώπιον του δικαστηρίου που ορίζεται στο εν λόγω τμήμα είτε ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους όπου έχει την κατοικία του ο εναγόμενος (άρθρο 2).

Στο άρθρο 5 σημείο 1 της συμβάσεως των Βρυξελλών προβλέπεται ότι ο εναγόμενος μπορεί να εναχθεί «ως προς διαφορές εκ συμβάσεως, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή».

37. Η παράγραφος αυτή εφαρμόζεται και στις ατομικές συμβάσεις εργασίας (βλέπε έκθεση Jenard σ. 24 και κεφάλαιο VI: απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Νοεμβρίου 1979, Sanicentral-Collin, σύμφωνα με την οποία το

εργατικό δίκαιο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της συμβάσεως). Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η ενοχή που πρέπει να ληφθεί υπόψη σε περίπτωση αιτημάτων που στηρίζονται επί διαφορετικών υποχρεώσεων που απορρέουν από σύμβαση αντιπροσωπεύσεως, η οποία συνδέει εξηρημένο εργαζόμενο προς επιχείρηση, είναι εκείνη που χαρακτηρίζει την εν λόγω σύμβαση, δηλαδή η υποχρέωση που πρέπει να εκπληρωθεί στον τόπο παροχής της εργασίας (Απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 26ης Μαΐου 1982 Ivel/Schwab, βλέπε κεφάλαιο VI).

Η απόφαση αυτή έλαβε, μεταξύ άλλων, υπόψη το άρθρο 6 της συμβάσεως της Ρώμης για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές στο οποίο προβλέπεται ότι οι ατομικές συμβάσεις εργασίας, εφόσον δεν έχει επιλεγεί το εφαρμοστέο δίκαιο, διέπονται από το δίκαιο της χώρας όπου ο εργαζόμενος παρέχει συνήθως την εργασία του σε εκτέλεση της συμβάσεως εργασίας, εκτός εάν η σύμβαση συνδέεται στενότερα με άλλη χώρα. Στην απόφασή του αυτή το Δικαστήριο παρατηρεί ότι σκοπός της διατάξεως είναι η παροχή ικανής προστασίας στον συμβαλλόμενο που θεωρείται, από κοινωνιολογική άποψη, ως το πλέον αδύναμο μέρος στη συμβατική σχέση (βλέπε επίσης έκθεση Giuliano-Lagarde).

Σε μια άλλη απόφασή του, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι οι ατομικές συμβάσεις εργασίας, καθώς και άλλες συμβάσεις που αφορούν την εξαρτημένη σχέση εργασίας, παρουσιάζουν έναντι των λοιπών συμβάσεων, ακόμη και όταν οι συμβάσεις αυτές είναι σχετικές με την παροχή υπηρεσιών, την ιδιαιτερότητα ότι δημιουργούν μια σχέση διαρκείας, με την οποία ο εργαζόμενος εντάσσεται στην οργάνωση των υποθέσεων της επιχείρησης ή του εργοδότη, καθώς και ότι συνδέονται με τον τόπο άσκησης των δραστηριοτήτων, ο οποίος καθορίζει τις εφαρμοστέες διατάξεις αναγκαστικού δικαίου και συλλογικών συμβάσεων (απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 1987, υπόθεση Schenavai/Kreisler, βλέπε κεφάλαιο VI).

Τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ ζήτησαν, κατά τις διαπραγματεύσεις για τη σύμβαση του Λουγκάνο, τα άρθρα 5 και 17 (όσον αφορά το τελευταίο αυτό άρθρο βλέπε σημείο 60 κατωτέρω) να περιλαμβάνουν χωριστή διάταξη για τις διαφορές από ατομικές συμβάσεις εργασίας.

Το αίτημα αυτό έγινε δεκτό.

38. Σύμφωνα με το νέο άρθρο 5 σημείο 1, ως προς διαφορές από ατομικές συμβάσεις εργασίας, ο τόπος όπου εκπληρώθηκε ή πρέπει να εκπληρωθεί η παροχή στην οποία βασίζεται η αγωγή είναι εκείνος όπου ο εργαζόμενος εκτελεί συνήθως την εργασία του. Αν δεν εκτελεί συνήθως την εργασία του στην ίδια πάντα χώρα, ο τόπος αυτός είναι εκείνος όπου είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση που τον προσέλαβε. Σημειωτέον ότι το Δικαστήριο εξετάζει τη στιγμή αυτή ένα τέτοιο θέμα (βλέπε κεφάλαιο VI, υπόθεση Six Constructions/Humbert).

Όπως μπορούμε να διαπιστώσουμε, η προαναφερόμενη διάταξη εγγράφεται στα πλαίσια μιας σειράς προγενέστερων αποφάσεων του Δικαστηρίου που συνδέονται αρκετά στενά με το άρθρο 6 της συμβάσεως της Ρώμης⁽⁵⁾.

39. Η συμπληρωματική διάταξη που προσετέθη στο άρθρο 5 σημείο 1 επιβάλλει τις εξής παρατηρήσεις:

Σύμφωνα με τη γενική διάρθρωση της συμβάσεως του Λουγκάνο, διεθνή δικαιοδοσία ως προς τις διαφορές μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων έχουν:

- τα δικαστήρια του κράτους όπου έχει την κατοικία του ο εναγόμενος (άρθρο 2),
- το δικαστήριο που ορίζεται στο άρθρο 5 σημείο 1. Αν ο εργαζόμενος εκτελεί συνήθως την εργασία του στην ίδια πάντα χώρα, αλλά όχι και σε συγκεκριμένο τόπο, το εσωτερικό δίκαιο της χώρας αυτής ορίζει ποιο δικαστήριο έχει διεθνή δικαιοδοσία,
- το δικαστήριο στο οποίο απονέμεται διεθνής δικαιοδοσία με συμφωνία συναφθείσα μετά τη γέννηση της διαφοράς (βλέπε άρθρο 17 παράγραφος 5),
- το δικαστήριο στο οποίο απονέμεται διεθνής δικαιοδοσία σιωπηρώς (άρθρο 18).

Πάντως, οι κανόνες αυτοί εφαρμόζονται μόνον εάν η διαφορά έχει στοιχεία αλλοδαπότητας. Οι συμβάσεις θεσπίζουν κανόνες περί δικαιοδοσίας στο διεθνές πεδίο αποκλειστικά (βλέπε προοίμιο) και δεν έχουν εφαρμογή εάν και η κατοικία του εργοδότη και η κατοικία του εργαζομένου και ο τόπος εργασίας ευρίσκονται στην ίδια χώρα. Η εθνικότητα του εργαζομένου δεν λαμβάνεται υπόψη διότι αυτός πρέπει να εξομοιώνεται με τους άλλους εργαζομένους.

Αφετέρου, εάν ο εναγόμενος δεν έχει κατοικία στο έδαφος συμβαλλομένου κράτους, εφαρμόζεται το άρθρο 4.

Εφόσον ο εναγόμενος δεν εκτελεί συνήθως την εργασία του στην ίδια πάντα χώρα, διεθνή δικαιοδοσία έχει το δικαστήριο του τόπου όπου είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση που τον προσέλαβε, σύμφωνα άλλωστε και με τη λύση που προβλέπεται στο άρθρο 6 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συμβάσεως της Ρώμης για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές.

Η λύση αυτή δικαιολογείται από την ανάγκη να μην έχουν πολλά δικαστήρια διεθνή δικαιοδοσία στις διαφορές μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων, όταν ο εργαζόμενος καλείται να εκτελέσει την εργασία του σε περισσότερες από μία χώρες. Επιπλέον, για τα κράτη που είναι μέρη στη σύμβαση της Ρώμης και στη σύμβαση του Λουγκάνο, θα υπάρχει συνάρτηση μεταξύ της διεθνούς δικαιοδοσίας και του εφαρμοστέου δικαίου. Το ίδιο

ισχύει και για ορισμένα κράτη που δεν είναι μέρη στη σύμβαση της Ρώμης.

41. Το ζήτημα εάν και κατά πόσον υφίσταται ατομική σύμβαση εργασίας δεν ρυθμίζεται από τη σύμβαση. Αν το επιληφθέν δικαστήριο αποφανθεί ότι πράγματι υφίσταται ατομική σύμβαση εργασίας, θα πρέπει να εφαρμόσει το δεύτερο τμήμα του άρθρου 5 σημείο 1 το οποίο συνιστά ειδική διάταξη. Μολονότι προς το παρόν δεν υπάρχει αυτοτελής έννοια της ατομικής σύμβασης εργασίας, μπορούμε να θεωρήσουμε ότι προϋποθέτει μία σχέση εξάρτησης του εργαζόμενου έναντι του εργοδότη (βλέπε κεφάλαιο VI, προαναφερθείσα απόφαση *Shepnavi/Kreischer* και απόφαση *Arcado/Haviland* της 8ης Μαρτίου 1988).

42. Το άρθρο 5 σημείο 1 αφορά μόνο τις ατομικές σχέσεις εργασίας και όχι τις συλλογικές συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ εργοδοτών και εκπροσώπων των εργαζομένων.

43. Ο όρος «επιχείρηση» πρέπει να ληφθεί υπό ευρεία έννοια, δεδομένου ότι καλύπτει, μεταξύ άλλων, μονάδες όπως τα υποκαταστήματα ή τα πρακτορεία που δεν έχουν νομική προσωπικότητα.

44. Το τελικό συμπέρασμα είναι ότι τα κείμενα των δύο συμβάσεων, των Βρυξελλών και του Λουγκάνο, μολονότι δεν είναι όμοια, συγκλίνουν σε μεγάλο βαθμό, κυρίως λόγω της ερμηνείας που δίνει το Δικαστήριο στο άρθρο 5 σημείο 1 της συμβάσεως των Βρυξελλών.

β) Άρθρο 6 σημείο 1 — Πλείονες εναγόμενοι

45. Δεν έγινε καμία τροποποίηση σε σχέση με το κείμενο της συμβάσεως των Βρυξελλών, το οποίο προβλέπει ότι «πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους μπορεί επίσης να εναχθεί, αν υπάρχουν πολλοί εναγόμενοι, εναντίον του δικαστηρίου της κατοικίας ενός από αυτούς». Η διάταξη αυτή, πάντως, επαναλήφθηκε αυτούσια μόνο και μόνο σε συνδυασμό με την παρατήρηση που περιέχεται στην έκθεση *Jenard* για τη σύμβαση του 1968 σύμφωνα με την οποία «η εφαρμογή του κανόνα αυτού απαιτεί την ύπαρξη συναφών αξιώσεων κατά των εναγομένων όπως π.χ. όταν πρόκειται για αλληλέγγυους οφειλότες. Από το στοιχείο αυτό προκύπτει ότι δεν μπορεί να ασκηθεί αγωγή με μοναδικό σκοπό να μην υπάγεται ένας από τους εναγόμενους στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων του κράτους κατοικίας του». Μερικές ημέρες μετά τη διπλωματική συνδιάσκεψη, δημοσιεύτηκε σχετική απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1988, *Καλφέλς/Schröder*, βλέπε κεφάλαιο VI, ΕΕ αριθ. C 281 της 4ης Νοεμβρίου 1988, σ. 18).

γ) Άρθρο 6 σημείο 4 — Συνένωση αγωγών *in rem* και *in persona*

46. Στην περίπτωση υποθηκευμένου ακινήτου, ο κύριος του ακινήτου ευθύνεται πολύ συχνά και προσωπικά για την εξόφληση του χρέους που έχει ασφαλιστεί με την υποθήκη. Για το λόγο αυτό, το δικαιο ορισμένων κρατών επιτρέπει τη συνένωση αγωγής που αφορά την ενοχική υποχρέωση του κυρίου του ακινήτου και αγωγής με την οποία επιδιώκεται ο αναγκαστικός πλειστηριασμός του ακινήτου. Εννοείται ότι το δικαστήριο της τοποθεσίας του ακινήτου πρέπει να έχει επίσης διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση αγωγών που αφορούν την ενοχική υποχρέωση του κυρίου του ακινήτου.

Κρίθηκε ότι θα ήταν πρακτικά χρήσιμο να συνενωθεί η αγωγή που αφορά την ενοχική υποχρέωση του κυρίου ακινήτου με την αγωγή με την οποία επιδιώκεται ο αναγκαστικός πλειστηριασμός του ακινήτου αυτού, στα κράτη όπου είναι δυνατή μια τέτοια συνένωση. Γι' αυτό αποφασίστηκε να περιληφθεί στη σύμβαση μια διάταξη σύμφωνα με την οποία πρόσωπο που έχει την κατοικία του σε συμβαλλόμενο κράτος μπορεί επίσης να εναχθεί, ως προς τις διαφορές εκ συμβάσεως, εάν η αγωγή μπορεί να συνενωθεί με αγωγή κατά του ιδίου εναγομένου για διαφορές που αφορούν εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτου, ενώπιον του δικαστηρίου του συμβαλλόμενου κράτους της τοποθεσίας του ακινήτου.

Για παράδειγμα, ας υποθέσουμε ότι ένας κάτοικος της Γαλλίας είναι κύριος ακινήτου το οποίο ευρίσκεται στη Νορβηγία. Το πρόσωπο αυτό έχει συνάψει δάνειο που ασφαρίζεται με υποθήκη επί του ακινήτου του στη Νορβηγία. Αν ο δανειστής επιθυμεί, λόγω της μη εμπρόθεσμης εξόφλησης του δανείου, να ασκήσει αγωγή με την οποία θα επιδιώκεται ο αναγκαστικός πλειστηριασμός του ακινήτου, το νορβηγικό δικαστήριο έχει αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με το άρθρο 16 σημείο 1. Σύμφωνα με την παρούσα διάταξη όμως, το δικαστήριο αυτό έχει επίσης διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση αγωγής κατά του κυρίου του ακινήτου η οποία αφορά την προσωπική του υποχρέωση από το δάνειο, εφόσον ο δανειστής επιθυμεί τη συνένωση της τελευταίας αυτής αγωγής και της αγωγής με την οποία επιδιώκεται ο αναγκαστικός πλειστηριασμός του ακινήτου.

47. Εννοείται ότι ο ανωτέρω κανόνας περί διεθνούς δικαιοδοσίας δεν είναι πλήρης. Πρέπει απαραίτητως να συμπληρωθεί από νομικά κριτήρια που καθορίζουν τους όρους υπό τους οποίους είναι δυνατή μια τέτοια συνένωση. Η σύμβαση του Λουγκάνο, συνεπώς, δεν επηρεάζει τις διατάξεις που υφίστανται ήδη ή θα εισαχθούν, ενδεχομένως στο μέλλον, στα νομικά συστήματα των συμβαλλομένων κρατών όσον αφορά τη συνένωση

παρόμοιων αγωγών. Εννοείται, πάντως, ότι και οι δύο αγωγές, με τη συνένωση των οποίων ασχολείται η παρούσα παράγραφος, πρέπει να έχουν ασκηθεί από το ίδιο πρόσωπο καθώς επίσης εννοείται ότι η έκφραση «το ίδιο πρόσωπο» περιλαμβάνει επίσης και το πρόσωπο στο οποίο έχει μεταβιβάσει τα δικαιώματά του ο δανειστής ή ο διάδοχός του.

Τμήματα 3 και 4

Διεθνής δικαιοδοσία σε υποθέσεις ασφαλίσεων (άρθρα 7 έως 12α) και συμβάσεων καταναλωτών (άρθρα 13 έως 15)

48. Δεδομένου ότι δεν έχει γίνει καμία τροποποίηση στα τμήματα αυτά, ισχύουν τα αναφερόμενα στις εκθέσεις Jenard και Schlosser.

Τμήμα 5

Αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία

Άρθρο 16 σημείο 1 — Μισθώσεις ακινήτων

49. Κατά τους όρους του άρθρου 16 σημείο 1 της συμβάσεως των Βρυξελλών, σε υποθέσεις εμπράγματων δικαιωμάτων επί ακινήτων και μισθώσεων ακινήτων, αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία έχουν τα δικαστήρια του συμβαλλόμενου κράτους της τοποθεσίας του ακινήτου. Η διατύπωση που υιοθετήθηκε αναφέρεται όχι μόνο σε όλες τις διαφορές που έχουν αντικείμενο εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων, αλλά ακόμη και σε αυτές που αναφέρονται στις μισθώσεις ακινήτων. Σύμφωνα με την έκθεση Jenard (σελίδα 35), η ομάδα εργασίας που συνέταξε τη σύμβαση των Βρυξελλών θέλησε να ρυθμίσει τις διαφορές μεταξύ εκμισθωτών και μισθωτών ως προς την ύπαρξη ή την ερμηνεία των συμβάσεων μισθώσεων ή την αποκατάσταση των ζημιών που προξένησε ο μισθωτής, κατά την απόδοση του μισθίου κ.λπ. Κατά τη γνώμη της επιτροπής αυτής, ο κανόνας που καθιερώθηκε δεν εφαρμόζεται στις αγωγές που έχουν ως αντικείμενο την πληρωμή του μισθώματος, εφόσον το αντικείμενο των αγωγών αυτών μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι ανεξάρτητο από το ίδιο το μίσθιο.

Εντούτοις, η έκθεση Schlosser (παράγραφος 164) αναφέρει ότι η ομάδα εργασίας που συνέταξε τη σύμβαση για την προσχώρηση της Δανίας, της Ιρλανδίας και της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας στη σύμβαση των Βρυξελλών καθώς και στο πρωτόκολλο για την ερμηνεία της από το Δικαστήριο, δεν μπόρεσε να καταλήξει σε συμφωνία ως προς το εάν εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 16 σημείο 1 οι αγωγές με αποκλειστικό αντικείμενο μισθώματα, δηλαδή οι απλές περιπτώσεις αποσβέσεως χρέους.

Όπως διευκρινίζεται στην έκθεση Jenard, με τον όρο «μισθώσεις ακινήτων» νοούνται οι μισθώσεις χώρων κατοικίας ή επαγγελματικής χρήσεως, οι εμπορικές μισθώσεις και οι αγροτικές μισθώσεις. Σύμφωνα με την

έκθεση Schlosser η ratio legis της διατάξεως δεν επιβάλλει την εφαρμογή της στις συμβάσεις παραχώρησης της χρήσεως που συνάπτονται για ορισμένο χρόνο, ιδίως σε περίπτωση διαμονής κατά τη διάρκεια διακοπών.

λύση αυτή τελείως απαράδεκτη διότι, εν τοιαύτη περίπτωση, θα έπρεπε να εφαρμόζονται στις συμβάσεις μισθώσεως ακινήτων οι κοινοί κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας, συνέπεια εντελώς ασυμβίβαστη με τις επικρατούσες αντιλήψεις, ή τουλάχιστον αυτές που επικρατούν στα κράτη των Κοινοτήτων. Ως εκ τούτου, η ομάδα αποφάσισε να προστεθεί στο άρθρο 16 σημείο 1, ένα νέο στοιχείο β) που θα περιέχει ειδική διάταξη για τις συμβάσεις μισθώσεως ακινήτου που συνάπτονται για περιορισμένο χρονικό διάστημα.

50. Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αποφάνθηκε ότι το άρθρο 16 σημείο 1 δεν καλύπτει τις διαφορές που αφορούν τη μεταβίβαση δικαιώματος εκμεταλλεύσεως επί ακινήτου (απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 1977, Sanders/Van der Putte, βλέπε κεφάλαιο VI). Το Δικαστήριο δήλωσε ότι η ερμηνεία του άρθρου 16 σημείο 1 δεν καλύπτει την περίπτωση συμβάσεως για την εκμετάλλευση εμπορικής επιχειρήσεως που ασκείται σε ακίνητο το οποίο ο εκμισθωτής έχει μισθώσει από τρίτο. Απομακρυνόμενο από τη βούληση των συντακτών της συμβάσεως του 1968, πάντως, το Δικαστήριο αποφάνθηκε πρόσφατα ότι υπάγονται στην αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία που προβλέπεται στο άρθρο 16 σημείο 1 όλες οι αγωγές που αφορούν την καταβολή μισθώματος, ακόμη και όταν πρόκειται για βραχυχρόνια μίσθωση εξοχικής κατοικίας (απόφαση της 18ης Ιανουαρίου 1985, Rösler/Rottwinkel, βλέπε κεφάλαιο VI). Το Δικαστήριο έκρινε ότι στην αποκλειστική αυτή διεθνή δικαιοδοσία υπάγονται όλες οι συμβάσεις μισθώσεως ακινήτου, έστω και αν συνάπτονται για περιορισμένο χρονικό διάστημα και αφορούν μόνο την παραχώρηση της χρήσεως εξοχικής κατοικίας και ότι η εν λόγω δικαιοδοσία επεκτείνεται σε όλες τις διαφορές που αφορούν τις αμοιβαίες υποχρεώσεις του εκμισθωτή και του μισθωτή που απορρέουν από τη σύμβαση μισθώσεως και, ειδικότερα, οι διαφορές που αφορούν την ύπαρξη ή την ερμηνεία της συμβάσεως μισθώσεως, τη διάρκειά της, την απόδοση του ακινήτου στον εκμισθωτή, την αποκατάσταση των ζημιών που προκάλεσε ο μισθωτής ή την είσπραξη του μισθώματος και των άλλων παρεπόμενων εξόδων που υποχρεούνται να καταβάλει ο μισθωτής, όπως οι δαπάνες για την κατανάλωση νερού, φωταερίου και ηλεκτρικού ρεύματος. Η απόφαση αυτή φαίνεται να αντιφάσκει εν μέρει τουλάχιστον, προς τη βούληση που αποδίδουν στους συντάκτες της συμβάσεως των Βρυξελλών οι εκθέσεις Jenard και Schlosser.

52. Από την τροποποίηση αυτή προκύπτει ότι, ως προς τις διαφορές από μισθώσεις ακινήτων, θα υφίστανται δύο αποκλειστικές διεθνείς δικαιοδοσίες, που θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν ως εναλλακτικές αποκλειστικές. Σύμφωνα με το στοιχείο α) θα είναι πάντοτε και χωρίς κανένα περιορισμό αρμόδια τα δικαστήρια του συμβαλλόμενου κράτους της τοποθεσίας του ακινήτου. Σύμφωνα με το στοιχείο β) όμως, όταν πρόκειται για συμβάσεις μισθώσεων ακινήτων που συνάπτονται για προσωρινή ιδιωτική χρήση μέγιστης διάρκειας έξι συνεχών μηνών —πράγμα που αφορά κυρίως τις συμβάσεις που συνάπτονται για τις διακοπές— ο ενάγων θα μπορεί επίσης να ασκήσει την αγωγή ενώπιον των δικαστηρίων του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο έχει την κατοικία του ο εναγόμενος. Η ευχέρεια αυτή επιλογής παρέχεται μόνο εφόσον ο μισθωτής (και όχι ο κύριος του ακινήτου) είναι φυσικό πρόσωπο και εφόσον, επιπλέον, κανένας από τους συμβαλλόμενους δεν έχει την κατοικία του στο συμβαλλόμενο κράτος της τοποθεσίας του ακινήτου.

Τα νομικά πρόσωπα, ως μισθωτές, εξαιρούνται από τη ρύθμιση αυτή διότι, συνήθως, επιδίδονται σε εμπορικές δραστηριότητες.

Στην περίπτωση που ένας από τους διαδίκους έχει την κατοικία του στο συμβαλλόμενο κράτος της τοποθεσίας του ακινήτου, προτιμότερο να εφαρμόζεται ο κανόνας του άρθρου 16 σημείο 1 που θεσπίζει την αρχή της διεθνούς δικαιοδοσίας των δικαστηρίων του κράτους αυτού.

51. Αναφερόμενα συγκεκριμένα στην απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Rösler/Rottwinkel, τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ επέμειναν ότι η σύμβαση του Λουγκάνο πρέπει να περιλαμβάνει ειδική διάταξη για τις συμβάσεις μισθώσεως ακινήτου που συνάπτονται για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Ως εναλλακτική λύση, τα κράτη αυτά πρότειναν να εξαιρεθούν τελείως οι συμβάσεις μισθώσεως ακινήτου από το πεδίο εφαρμογής της συμβάσεως ή, πιο συγκεκριμένα, του άρθρου 16. Η ομάδα συμφώνησε ότι δεν θα ήταν σκόπιμο να εξαιρεθούν τελείως οι συμβάσεις μισθώσεως ακινήτου από το πεδίο εφαρμογής της συμβάσεως, διότι αποτελούν μια σημαντική κατηγορία. Όσο για την εξαίρεσή τους από το πεδίο εφαρμογής ειδικά του άρθρου 16, οι αντιπροσωπείες των κρατών μελών των Κοινοτήτων έκριναν τη

53. Πάντως, το άρθρο 16 σημείο 1 στοιχείο β) δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα πολιτικής φύσεως σε ορισμένα κράτη μέλη των Κοινοτήτων. Για να ξεπεραστούν τα προβλήματα αυτά, η ομάδα συμφώνησε να συνδυαστεί η διάταξη αυτή με μια δυνατότητα επιφύλαξης. Έτσι, κάθε συμβαλλόμενο κράτος θα μπορεί να δηλώσει ότι δεν θα αναγνωρίζει ούτε θα εκτελεί απόφαση επί διαφοράς μισθώσεως ακινήτου, εάν το ακίνητο ευρίσκεται στο έδαφός του, ακόμη και αν η μίσθωση είναι του τύπου που ρυθμίζεται στο άρθρο 16 σημείο 1 στοιχείο β) και αν η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου του κράτους προελεύσεως βασίζεται στην κατοικία του εναγομένου. Η επιφύλαξη αυτή περιέχεται στο άρθρο Ιβ του πρωτοκόλλου αριθ. 1.

Αυτή η δυνατότητα επιφύλαξης δεν αφορά τις περιπτώσεις κατά τις οποίες το ακίνητο ευρίσκεται στο κράτος

ενώπιον δικαστηρίου του οποίου έχει ασκηθεί η αγωγή. Αν η Ισπανία, λ.χ. κάνει χρήση αυτής της δυνατότητας, αυτό σημαίνει ότι δεν θα έχει το δικαίωμα να αρνηθεί την αναγνώριση ή την εκτέλεση αποφάσεως επί αγωγής που είχε ως αντικείμενο μίσθωση ακινήτου του τύπου που ρυθμίζεται στο άρθρο 16 σημείο 1 στοιχείο β) αν το ακίνητο ευρίσκεται σε άλλο κράτος, π.χ. στην Ιταλία, και η απόφαση έχει απαγγελθεί από δικαστήριο τρίτου κράτους στο οποίο ο εναγόμενος έχει την κατοικία του, π.χ. της Σουηδίας. Το γεγονός ότι το κράτος της τοποθεσίας του ακινήτου έχει κάνει χρήση της δυνατότητας επιφυλάξεως δεν έχει καμία σημασία στην περίπτωση αυτή.

Εννοείται, ότι ένα κράτος, αν το επιθυμεί, μπορεί να διατυπώσει ελάχιστο επιφύλαξη. Μπορεί, λ.χ. να δηλώσει ότι η επιφύλαξη αφορά μόνο την περίπτωση που ο κύριος του ακινήτου είναι νομικό πρόσωπο.

54. Οι διατάξεις του άρθρου 16 σημείο 1 έχουν εφαρμογή μόνο εάν το ακίνητο ευρίσκεται στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους. Το κείμενο είναι αρκετά σαφές ως προς το σημείο αυτό. Αν το ακίνητο ευρίσκεται στο έδαφος τρίτου κράτους, εφαρμόζονται οι άλλες διατάξεις της συμβάσεως, π.χ. το άρθρο 2 αν ο εναγόμενος έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους, το άρθρο 4 αν έχει την κατοικία του στο έδαφος τρίτου κράτους κ.λπ.

Τμήμα 6

Παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας (άρθρα 17 και 18)

α) Άρθρο 17 — Συμβατική παρέκταση

55. 1. Η πρώτη παράγραφος του άρθρου αυτού αφορά, κυρίως, τις τυπικές προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας. Οι προϋποθέσεις εγκύρου συνάψεως μιας συμφωνίας διεθνούς δικαιοδοσίας (π.χ. ελαττώματα περί τη βούληση) πρέπει να ρυθμίζονται από το εφαρμοστέο δίκαιο (βλέπε απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1986, Iveco Fiat/Van Hool, βλέπε κεφάλαιο VI). Ως προς το εάν μπορεί εγκύρω να συνομολογηθεί συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας επί ειδικών θεμάτων, το Δικαστήριο (απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 1979, Sanicentral/Collin, βλέπε κεφάλαιο VI) αποφάνθηκε ότι οι διατάξεις της συμβάσεως των Βρυξελλών υπερισχύουν των εσωτερικών δικονομικών κανόνων για τις διαφορές που διέπονται από τη σύμβαση.
56. Σύμφωνα με το αρχικό κείμενο του άρθρου 17 της συμβάσεως των Βρυξελλών, οι συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας πρέπει να συνάπτονται είτε γραπτά είτε προφορικά με γραπτή επιβεβαίωση. Με βάση την ερμηνεία που

έδωσε στο άρθρο αυτό το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σε ορισμένες από τις πρώτες σχετικές αποφάσεις του (βλέπε κεφάλαιο VI), η ομάδα που συνέταξε τη σύμβαση του 1978 για την προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας στη σύμβαση των Βρυξελλών και στο πρωτόκολλο της 3ης Ιουνίου 1971 για την ερμηνεία της από το Δικαστήριο έκρινε ότι οι τυπικές αυτές προϋποθέσεις δεν ανταπεκρίνοντο στις συνήθειες και τις ανάγκες του διεθνούς εμπορίου. Γι' αυτό, αποφασίστηκε να γίνουν ελαστικότερες όσον αφορά τις συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας στον τομέα του διεθνούς εμπορίου. Κατά τους όρους του άρθρου 17 σημείο 1 της συμβάσεως των Βρυξελλών, όπως τροποποιήθηκε από τη σύμβαση προσχωρήσεως του 1978, μια συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας μπορεί να καταρτισθεί, στο διεθνές εμπόριο, υπό τύπο ανταποκρινόμενο στις συνήθειες του τομέα αυτού, τις οποίες τα μέρη γνωρίζουν ή οφείλουν να γνωρίζουν.

57. Κατά τις διαπραγματεύσεις για τη σύμβαση του Λουγκάνο, τα κράτη της ΕΖΕΣ έκριναν ότι η διάταξη αυτή είναι υπερβολικά αόριστη και ότι μπορεί να προκαλέσει νομική αβεβαιότητα. Ειδικότερα, εξέφρασαν το φόβο μήπως το άρθρο 17 παράγραφος 1 θεωρηθεί ότι επιτρέπει να ισχύει ως αποδοχή μιας συμφωνίας διεθνούς δικαιοδοσίας στο διεθνές εμπόριο το γεγονός ότι δεν διατυπώθηκαν αντιρρήσεις κατά ρήτρας διεθνούς δικαιοδοσίας που περιλαμβάνετο σε μονομερή δήλωση ενός από τα μέρη, π.χ. σε απόδειξη ή σε γενικούς όρους πωλήσεως που ισοδυναμούν με επιβεβαίωση της σύμβασης. Για το λόγο αυτό, τα κράτη της ΕΖΕΣ πρότειναν, για τη δεύτερη φράση της παραγράφου 1 του άρθρου 17, την εξής τροποποίηση:

«Αυτή η συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας πρέπει:

- α) είτε να καταρτισθεί γραπτά (ή προφορικά με σαφή γραπτή επιβεβαίωση), όπως με ανταλλαγή επιστολών, τηλεγραφημάτων ή τηλετύπων (ή με οποιαδήποτε άλλη σύγχρονη τεχνική επικοινωνία)·
- β) είτε να ενσωματωθεί ή να αναφερθεί σε φορτωτική ή άλλο παρόμοιο έγγραφο μεταφοράς.»

Κατά την άποψη των αντιπροσώπων των κρατών μελών των Κοινοτήτων, η πρόταση αυτή, όχι μόνο θα δυσχέραινε υπερβολικά την εφαρμογή της διατάξεως, αλλά και είναι αντίθετη με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, σύμφωνα με την οποία πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα να λαμβάνονται υπόψη οι διάφορες επιμέρους πρακτικές (απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 1976, Segoura/Bonakdarian, βλέπε κεφάλαιο VI).

58. Το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο γ) της συμβάσεως του Λουγκάνο είναι εμπνευσμένο από το άρθρο 9 παράγραφος 2 της συμβάσεως των Ηνωμένων Εθνών του 1980 για τις συμβάσεις διεθνούς πώλησεως εμπορευμάτων (της λεγόμενης συμβάσεως της Βιέννης). Επειδή τα κράτη μέλη της ΕΟΚ και τα κράτη της ΕΖΕΣ θα προσχωρήσουν ενδεχομένως στη σύμβαση αυτή, η ομάδα έκρινε σκόπιμο να ευθυγραμμίσει το κείμενο του άρθρου 17 προς το κείμενο του άρθρου 9 παράγραφος 2 της συμβάσεως της Βιέννης. Η διάταξη αυτή μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί ένα είδος συμβιβασμού μεταξύ των δύο ομάδων κρατών.

Πρώτον, σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) της συμβάσεως μια συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας πληροί τις τυπικές προϋποθέσεις εφόσον έχει καταρτισθεί υπό τύπο ανταποκρινόμενο στην πρακτική που έχουν καθιερώσει οι συμβαλλόμενοι στις μεταξύ τους σχέσεις. Η διάταξη αυτή δεν περιέχεται στο κείμενο του άρθρου 17 της συμβάσεως των Βρυξελλών. Σύμφωνα όμως με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (βλέπε κεφάλαιο VI), αυτό φαίνεται ότι είναι το νόημα του άρθρου 17 της συμβάσεως των Βρυξελλών, και η ομάδα εργασίας έκρινε ότι το νόημα αυτό πρέπει να αποδίδεται ρητά στο κείμενο της συμβάσεως του Λουγκάνο.

Δεύτερον, στο διεθνές εμπόριο, μια συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας πληροί τις τυπικές προϋποθέσεις εάν συνάπτεται υπό τύπο ανταποκρινόμενο στις συνήθειες τις οποίες τα μέρη γνωρίζουν ή οφείλουν να γνωρίζουν και οι οποίες είναι ευρέως γνωστές σ' αυτού του είδους την εμπορική δραστηριότητα και τηρούνται τακτικά από τους συμβαλλόμενους σε συμβάσεις του είδους για το οποίο πρόκειται στη συγκεκριμένη εμπορική δραστηριότητα.

Έτσι, ακόμα και στο διεθνές εμπόριο, μια συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας δεν αρκεί να συνάπτεται υπό τύπο ανταποκρινόμενο στις συνήθειες που ισχύουν σε αυτού του είδους την εμπορική δραστηριότητα και τον οποίο τα μέρη ε γνώριζαν ή οφείλουν να γνωρίζουν. Επιπλέον, οι συνήθειες αυτές πρέπει να είναι, αφενός, ευρέως γνωστές στο διεθνές εμπόριο και, αφετέρου, να τηρούνται τακτικά από τους συμβαλλόμενους σε συμβάσεις του είδους για το οποίο πρόκειται στη συγκεκριμένη εμπορική δραστηριότητα.

Κρίνοντας από τους όρους «internationale Handelsbräuche» και «usages» που χρησιμοποιούνται στο γερμανικό και το γαλλικό κείμενο του άρθρου 17 της συμβάσεως των Βρυξελλών, φαίνεται ότι δεν υπάρχουν μεγάλες διαφορές ουσίας μεταξύ των διατάξεων αυτών των δύο συμβάσεων. Τα κράτη όμως της ΕΖΕΣ έκριναν ότι ήταν αναγκαίο, για τον σκοπό της ομοιόμορφης ερμηνείας, να υιοθετηθεί η σημερινή διατύπωση του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο γ) της συμβάσεως του Λουγκάνο.

σχετικά στο κεφάλαιο VI.2 – 12, άρθρο 17, αριθμοί 1 έως 12.

Στο σημείο αυτό πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο έχει δεχτεί ότι μια συμφωνία μεταξύ των μερών σχετικά με τον τόπο εκπληρώσεως ο οποίος αποτελεί ειδική βάση διεθνούς δικαιοδοσίας σύμφωνα με το άρθρο 5 σημείο 1, είναι αρκετή για την απονομή διεθνούς δικαιοδοσίας και δεν χρειάζεται να πληροί τις τυπικές προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 17 για την παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας (απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 1980, Zelger/Salinitri, βλέπε κεφάλαιο VI).

60. 2. Το άρθρο 17 παράγραφος 5 το πρότειναν τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ. Η διάταξη αυτή ορίζει ότι σε θέματα ατομικών συμβάσεων εργασίας, οι συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας κατά την έννοια της παραγράφου 1 παράγουν αποτελέσματα μόνον αν είναι μεταγενέστερες από τη γέννηση της διαφοράς. Η αρχή που διακρίνεται πίσω από τη διάταξη αυτή είναι η ίδια όπως και για το άρθρο 5 σημείο 1, δηλαδή η προστασία του εργαζομένου ο οποίος, από κοινωνική και οικονομική άποψη θεωρείται ότι αποτελεί το ασθενέστερο μέρος στην συμβατική σχέση. Κρίθηκε σκόπιμο, η προστασία που παρέχεται στους εργαζομένους δυνάμει του άρθρου 5 σημείο 1, να μην μπορεί να ανατραπεί με συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας που έχουν συναφθεί πριν από τη γέννηση της διαφοράς. Όπως και το άρθρο 5 σημείο 1, η διάταξη αυτή εφαρμόζεται μόνο σε θέματα ατομικών συμβάσεων εργασίας και όχι στις συλλογικές συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ των εργοδοτών και των εκπροσώπων των εργαζομένων.

61. Κατά τη διπλωματική συνδιάσκεψη, υπογραμμίστηκαν οι διαφορές που υπάρχουν μεταξύ της συμβάσεως των Βρυξελλών και της συμβάσεως του Λουγκάνο όσον αφορά τις συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας σε θέματα ατομικών συμβάσεων εργασίας και επισημάνθηκαν ορισμένες δυσκολίες. Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα αναφέρθηκε η περίπτωση μιας συμφωνίας διεθνούς δικαιοδοσίας τα μέρη της οποίας, κατά τον χρόνο καταρτίσεώς της, είχαν την κατοικία τους στο έδαφος δύο κρατών τα οποία είχαν επικυρώσει τη σύμβαση των Βρυξελλών. Σύμφωνα με την τελευταία αυτή σύμβαση, η συμβατική παρέκταση της δωσιδικίας μπορεί, για μια ατομική σύμβαση εργασίας, να επέλθει πριν από τη γέννηση της διαφοράς.

Τι θα συμβεί εάν αργότερα ένα από τα μέρη μεταφέρει την κατοικία του σε ένα κράτος μέλος της ΕΖΕΣ; Ποια θα είναι η στάση, είτε του δικαστή του κράτους μέλους των Κοινοτήτων που θα έχει επιληφθεί βάσει αυτής ακριβώς της συμφωνίας διεθνούς δικαιοδοσίας, είτε του δικαστή ενός κράτους μέλους της ΕΖΕΣ που έχει να επιληφθεί παρά την ύπαρξη της συμφωνίας;

Το ερώτημα αυτό δεν απαντήθηκε και, μολονότι οι λύσεις που δίνουν οι δύο συμβάσεις έχουν η καθεμία την αξία της, θα μπορούσε ενδεχομένως να ρυθμιστεί στη σύμβαση προσχωρήσεως της Ισπανίας και της Πορτογαλίας στη σύμβαση των Βρυξελλών με ευθυγράμμιση της

59. Το άρθρο 17 της συμβάσεως των Βρυξελλών υπήρξε η αφορμή για την έκδοση αρκετών αποφάσεων του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Παραπέμπουμε

συμβάσεως των Βρυξελλών προς τη σύμβαση του Λουγκάνο.

εξαίρεσεις, μέχρι την 1η Ιουνίου 1988, την Αυστρία, την Ιρλανδία, την Ισλανδία και την Ελβετία.

β) Άρθρο 18 — Σιωπηρή παρέκταση

Τμήμα 8

62. Διαπιστώθηκε ότι τα κείμενα της συμβάσεως των Βρυξελλών στις διάφορες γλώσσες παρουσιάζουν διαφορές. Έτσι, σε ορισμένα κείμενα όπως το αγγλικό και το γερμανικό, προβλέπεται ότι η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου του συμβαλλόμενου κράτους δεν εφαρμόζεται εάν η παράσταση έχει ως μόνο σκοπό την αμφισβήτηση της διεθνούς δικαιοδοσίας, περιορισμός ο οποίος δεν περιέχεται στο γαλλικό κείμενο.

Παρά το γεγονός αυτό, δεν έγινε καμία τροποποίηση στα διάφορα κείμενα, λόγω μιας αποφάσεως που εξέδωσε το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην οποία έκρινε ότι το άρθρο 18 δεν εφαρμόζεται υπό ορισμένες προϋποθέσεις όταν ο εναγόμενος αμφισβητεί τη διεθνή δικαιοδοσία του δικαστηρίου, και αποφάνθηκε επίσης ως προς την ουσία (απόφαση της 24ης Ιουνίου 1981, *Elefanten Schuh/Jacqmain*, βλέπε κεφάλαιο VI).

Τμήμα 7

Έρευνα της διεθνούς δικαιοδοσίας και του παραδεκτού
(Άρθρα 19 και 20)

63. Μολονότι τα άρθρα αυτά αντιστοιχούν στα άρθρα 19 και 20 της συμβάσεως των Βρυξελλών, πρέπει να γίνουν ορισμένες παρατηρήσεις για το άρθρο 20, καθόσον πρόκειται για μια ιδιαίτερος σημαντική διάταξη σε περίπτωση ερημοδικίας του εναγομένου (βλέπε έκθεση Jenard, σ. 39).

Το δικαστήριο το οποίο καλείται να εφαρμόσει τη σύμβαση του Λουγκάνο οφείλει να διαπιστώσει αυτεπάγγελτα την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του, πρώτον, εάν η διεθνής δικαιοδοσία του δεν θεμελιώνεται στους όρους του τίτλου II τμήμα 2 έως 6 της συμβάσεως αυτής. Για παράδειγμα, το γαλλικό δικαστήριο ενώπιον του οποίου ενάγεται ένα πρόσωπο το οποίο έχει κατοικία στη Νορβηγία βάσει του άρθρου 16 του αστικού κώδικα (διεθνής δικαιοδοσία που βασίζεται στη γαλλική ιθαγένεια του ενάγοντος) θα πρέπει, σε περίπτωση ερημοδικίας του εναγομένου, να διαπιστώσει αυτεπάγγελτα την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του.

Ομοίως, το δικαστήριο πρέπει να διαπιστώσει αυτεπάγγελτα την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του εάν η διεθνής δικαιοδοσία του δεν βασίζεται σε διεθνή σύμβαση η οποία ρυθμίζει σε ειδικά θέματα τη διεθνή δικαιοδοσία, όπως προβλέπεται στο άρθρο 57 σημείο 2. Παραπέμπουμε σχετικά με το θέμα αυτό στο σχόλιο που αφορά το άρθρο 57.

Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι όλα τα κράτη μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και της ΕΖΕΣ είναι μέρη στη σύμβαση της Χάγης της 15ης Νοεμβρίου 1965 για την επίδοση και κοινοποίηση των δικαστικών και εξώδικων εγγράφων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, με μόνες

Εκκρεμοδικία και συνάφεια (άρθρα 21 έως 23)

64. Άρθρο 21 — Εκκρεμοδικία

Μόνο το άρθρο αυτό τροποποιήθηκε στο τμήμα 8.

Στο άρθρο 21 της συμβάσεως των Βρυξελλών προβλέπεται ότι σε περίπτωση εκκρεμοδικίας, κάθε δικαστήριο εκτός εκείνου που έχει πρώτο επιληφθεί, οφείλει, ακόμη και αυτεπαγγέλτως, να διαπιστώσει την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του υπέρ του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου, εάν δε η διεθνής δικαιοδοσία του άλλου δικαστηρίου αμφισβητείται, να αναστείλει τη διαδικασία του.

Οι αντιπρόσωποι των κρατών μελών της ΕΖΕΣ έκριναν ότι η λύση αυτή ήταν πολύ ριζοσπαστική.

Παρατήρησαν ότι συμβαίνει συχνά να πρέπει να ασκηθεί μια αγωγή προκειμένου να τηρηθεί μια προθεσμία ή για να διακοπεί η παραγραφή και ότι οι γνώμες διίστανται ως προς το εάν τηρείται μια προθεσμία όταν η αγωγή ασκείται σε δικαστήριο που δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία.

Έτσι, κατά τα κράτη της ΕΖΕΣ, εάν η αγωγή ασκηθεί ενώπιον δικαστηρίου το οποίο έχει μεν διεθνή δικαιοδοσία αλλά επιλαμβάνεται δεύτερο, το δικαστήριο αυτό οφείλει να διαπιστώσει την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του υπέρ του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου. Το τελευταίο αυτό δικαστήριο ενδέχεται να αποφασίσει ότι είναι αναρμόδιο. Στην περίπτωση αυτή, θα απορριφθούν και οι δύο αγωγές, με συνέπεια την παρέλευση των προθεσμιών και την παραγραφή της αγωγής.

Οι παρατηρήσεις αυτές ελήφθησαν υπόψη.

Το άρθρο 21 τροποποιήθηκε κατά την έννοια ότι κάθε δικαστήριο, εκτός εκείνου που έχει πρώτο επιληφθεί, αναστέλλει αυτεπάγγελτα τη διαδικασία του μέχρι να διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου που επελήφθη πρώτο.

Το δικαστήριο, εκτός εκείνου που έχει πρώτο επιληφθεί, θα διαπιστώσει την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του υπέρ του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου μόνο όταν θα έχει διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του τελευταίου (βλέπε έκθεση Schlosser, παράγραφος 176).

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι στην έννοια της εκκρεμοδικίας που προβλέπεται στο άρθρο 21 «εμπίπτει η περίπτωση κατά την οποία ένας από τους συμβαλλόμενους ασκεί αγωγή ενώπιον δικαστηρίου συμβαλλόμενου κράτους για την ακύρωση ή τη λύση μιας διεθνούς συμβάσεως πώλησεως, ενώ ο αντισυμβαλλόμενός του ασκεί ενώπιον δικαστηρίου άλλου συμβαλλόμενου κράτους αγωγή που έχει ως αντικείμενο την εκτέλεση της ίδιας αυτής συμβάσεως» (απόφαση της 8ης Δεκεμβρίου 1987, *Gubisch/Palumbo*).

Τμήμα 9

65. Άρθρο 24 — Ασφαλιστικά μέτρα

Καθόσον η διάταξη αυτή δεν τροποποιήθηκε, παραπέμπουμε στις εκθέσεις Jenard (σ. 42) και Schlosser (παράγραφος 183).

ΤΙΤΛΟΣ III

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗ (άρθρα 25 έως 49)

Τμήμα 1

Αναγνώριση (άρθρα 26 έως 30)

α) Άρθρο 27 σημείο 5

66. Στο άρθρο 27 σημείο 5 εμπίπτει μόνο η περίπτωση όπου η απόφαση της οποίας ζητείται η αναγνώριση είναι ασυμβίβαστη στο κράτος αναγνώρισεως με απόφαση που εκδόθηκε προγενέστερα σε μη συμβαλλόμενο κράτος και συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την αναγνώριση στο κράτος αναγνώρισεως.

Η περίπτωση κατά την οποία μια απόφαση που εκδόθηκε σε συμβαλλόμενο κράτος είναι ασυμβίβαστη με απόφαση που εκδόθηκε προγενέστερα σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος και συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την αναγνώρισή της στο κράτος αναγνώρισεως δεν καλύπτεται ρητά, όπως εξάλλου συμβαίνει και στη σύμβαση των Βρυξελλών. Οι περιπτώσεις αυτές θεωρήθηκαν εντελώς εξαιρετικές λόγω των μηχανισμών που προβλέπονται στον τίτλο II, και ιδίως στα άρθρα 21 και 22, για την αποφυγή αντιφατικών αποφάσεων. Εάν, παρόλα αυτά, παρουσιαστεί τέτοιο εδεχόμενο, τότε το δικαστήριο του κράτους αναγνώρισεως θα πρέπει να εφαρμόσει του δικονομικούς του κανόνες και τις γενικές αρχές που απορρέουν από τη σύμβαση για να κρίνει απαράδεκτη την αναγνώριση και την εκτέλεση της απόφασης που εκδόθηκε μεταγενέστερα από την αναγνώριση της πρώτης απόφασης. Θα μπορούσε πράγματι κανείς να υποθέσει ότι η πρώτη απόφαση, αφού έχει ήδη αναγνωριστεί στο κράτος αναγνώρισεως, πρέπει να παράγει τα ίδια αποτελέσματα όπως και μια απόφαση που εκδίδεται από τα δικαστήρια του κράτους αυτού. Η υπόθεση αυτή εξετάζεται στο σημείο 3 του άρθρου 27.

β) Άρθρο 28

67. Προστέθηκαν δύο λόγοι απαραδέκτου. Αφορούν τις περιπτώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 54β και 57 στα σχόλια και των οποίων και παραπέμπουμε.

Τμήμα 2

Εκτέλεση (άρθρα 31 έως 45)

α) Άρθρο 31

68. Σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου αυτού, όπως περιέχεται στη σύμβαση των Βρυξελλών, «από-

φαση που εκδόθηκε και είναι εκτελεστή σε συμβαλλόμενο κράτος εκτελείται σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, αφού περιβληθεί εκεί τον εκτελεστήριο τύπο, με αίτηση κάθε ενδιαφερόμενου». Επειδή όμως το δικαίωμα του Ηνωμένου Βασιλείου δεν γνωρίζει το σύστημα της εκτέλεσης αλλοδαπών αποφάσεων, στη παράγραφο 2 του άρθρου αυτού ορίζεται ότι οι αποφάσεις αυτές εκτελούνται στην Αγγλία και Ουαλία, τη Σκωτία, ή τη Βόρεια Ιρλανδία, αφού προηγουμένως, με αίτηση οποιουδήποτε ενδιαφερόμενου, οι αποφάσεις αυτές θα γραφούν προς εκτέλεση στο αντίστοιχο τμήμα του Ηνωμένου Βασιλείου, ανάλογα με την περίπτωση (βλέπε έκθεση Schlosser, παράγραφος 208 και επόμενες).

69. Στην Ελβετία γίνεται διάκριση μεταξύ των αποφάσεων που διατάσσουν την καταβολή χρηματικού ποσού και των αποφάσεων που διατάσσουν μη χρηματική παροχή. Η εκτέλεση των αποφάσεων που διατάσσουν την καταβολή χρηματικού ποσού διέπεται από τα άρθρα 69 και επόμενα του ομοσπονδιακού νόμου για τις διώξεις χρεών και πτωχεύσεων. Τα άρθρα 80 και 81 του νόμου αυτού απαιτούν για την αναγκαστική εκτέλεση την έκδοση εκτελεστήριας αστικής απόφασης. Όταν πρόκειται για αλλοδαπές αποφάσεις που διατάσσουν την καταβολή χρηματικού ποσού, η διαδικασία exequatur απαιτείται μόνο αν οι αποφάσεις αυτές προέρχονται από ένα κράτος που δεν έχει συνάψει σύμβαση αναγνώρισεως και εκτελέσεως με την Ελβετία. Εάν υπάρχει τέτοια σύμβαση, μια αλλοδαπή απόφαση που διατάσσει την καταβολή χρηματικού ποσού είναι εκτελεστή κατά τον ίδιο λόγο όπως και μια ελβετική απόφαση. Όσον αφορά τις εξαιρέσεις, μπορούν να προβλεφθούν μόνο εκείνες που προβλέπονται από την εν λόγω σύμβαση (άρθρο 81 παράγραφος 3 του ομοσπονδιακού νόμου).

Μια αλλοδαπή απόφαση που διατάσσει μη χρηματική παροχή εκτελείται σύμφωνα με το δικαίωμα του συγκεκριμένου καντονίου, ακόμη και αν υπάρχει σύμβαση με το οικείο κράτος. Γενικώς, στην περίπτωση αυτή, για τη διαταγή εκτελέσεως, εφαρμόζονται οι κανόνες του συγκεκριμένου καντονίου. Όσον αφορά τη σύμβαση του Λουγκάνο, η Ελβετία δήλωσε ότι σκοπεύει να συνεχίσει την προτιμησιακή μεταχείριση που έχει ακολουθήσει μέχρι τώρα όσον αφορά τις αποφάσεις που διατάσσουν την καταβολή χρηματικού ποσού.

Η ομάδα εργασίας αναγνώρισε ότι η διατύπωση της διατάξεως του άρθρου 31 παράγραφος 1 της συμβάσεως των Βρυξελλών αντιστοιχεί στο νομικό σύστημα των έξι αρχικών κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και ότι ενδέχεται να δημιουργεί προβλήματα για τα κράτη που έχουν διαφορετικά συστήματα εκτελέσεως από τα έξι αυτά κράτη. Κατά συνέπεια, και για να

ληφθεί υπόψη ιδίως η θέση της Ελβετίας, η φράση «αφού περιβληθεί εκεί τον εκτελεστήριο τύπο» που περιέχεται στο άρθρο 31 παράγραφος 1 της συμβάσεως των Βρυξελλών αντικαταστάθηκε στη σύμβαση του Λουγκάνο από τις λέξεις «αφού κηρυχθεί εκεί εκτελεστή».

β) Άρθρα 32 έως 45

70. Οι τυπικές προσαρμογές που επήλθαν στα άρθρα 32 έως 45 αφορούν αποκλειστικά τα δικαστήρια που έχουν διεθνή δικαιοδοσία και τα είδη των ενδίκων μέσων με τα οποία μπορούν να προσβληθούν οι αποφάσεις τους.

Στην Ισλανδία και τη Σουηδία ένα μόνο δικαστήριο έχει διεθνή δικαιοδοσία για τις αιτήσεις περί εκτελεστήριου τύπου. Στη Σουηδία, πρόκειται για μια πρακτική η οποία ισχύει στη χώρα αυτή, σύμφωνα με την οποία το «Svea hovrätt» είναι αρμόδιο να κηρύσσει εκτελεστές τις αλλοδαπές αποφάσεις και τις διαιτητικές αποφάσεις που εκδίδονται στο εξωτερικό.

Όταν διάδικος κατά του οποίου ζητείται εκτέλεση θέλει να αμφισβητήσει την άδεια εκτέλεσεως, πρέπει να ασκήσει την προσφυγή, όχι όπως ισχύει στα περισσότερα συμβαλλόμενα κράτη, σε δικαστήριο ανώτερου βαθμού αλλά, όπως ισχύει στην Αυστρία, στο Βέλγιο, στην Ιρλανδία, στην Ιταλία, στις Κάτω Χώρες και στο Ηνωμένο Βασίλειο, στο ίδιο δικαστήριο με αυτό που κήρυξε την απόφαση εκτελεστή, κατά τη διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Αυτό ισχύει επίσης και για την προσφυγή που μπορεί να ασκήσει ο αιτών εάν απορριφθεί η αίτησή του.

Τμήμα 3

Κοινές διατάξεις (άρθρα 46 έως 48)

71. Καθόσον δεν επήλθε καμία τροποποίηση στις διατάξεις του τμήματος αυτού, παραπέμπουμε στις εκθέσεις Jenard (σς. 54 έως 56) και Schlosser (παράγραφος 225).

ΤΙΤΛΟΣ IV

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΙ (άρθρα 50 και 51)

Άρθρο 50 — Δημόσια έγγραφα

72. Οι αντιπρόσωποι των κρατών μελών της ΕΖΕΣ συμφώνησαν για το κείμενο του άρθρου 50, παρά το γεγονός ότι η έννοια του δημοσίου εγγράφου δεν προβλέπεται στη νομοθεσία τους, με εξαίρεση την Αυστρία.

Ζήτησαν, ωστόσο, να διευκρινισθούν στην έκθεση οι προϋποθέσεις γνησιότητας τις οποίες πρέπει να συγκεντρώνει ένα δημόσιο έγγραφο για να θεωρηθεί δημόσιο κατά την έννοια του άρθρου 50 (βλέπε έκθεση Schlosser, παράγραφος 226).

Οι προϋποθέσεις αυτές είναι οι ακόλουθες:

- η γνησιότητα του εγγράφου πρέπει να έχει θεωρηθεί από μια δημόσια αρχή,
- η γνησιότητα αυτή πρέπει να αναφέρεται στο περιεχόμενο του εγγράφου και όχι μόνο, για παράδειγμα, στην υπογραφή του,
- το έγγραφο πρέπει να είναι το ίδιο εκτελεστό στο κράτος στο οποίο έχει καταρτισθεί.

Έτσι, για παράδειγμα, οι εξώδικοι συμβιβασμοί που αναγνωρίζονται από τη δανική νομοθεσία και είναι εκτελεστοί σύμφωνα με αυτή (Udenretlig Forlig), δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 50.

Ομοίως, δεν εμπίπτουν στο άρθρο 50 οι συναλλαγματικές και οι επιταγές.

Όπως και στο άρθρο 31 (βλέπε παράγραφο 69) η έκφραση «αφού περιβληθεί εκεί τον εκτελεστήριο τύπο» αντικαταστάθηκε από τις λέξεις «αφού κηρυχθεί εκεί εκτελεστή».

Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι περιπτώσεις εφαρμογής του άρθρου 50 της συμβάσεως των Βρυξελλών φαίνεται να είναι μάλλον σπάνιες.

ΤΙΤΛΟΣ V

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ (άρθρα 52 και 53)

Άρθρο 52 — Κατοικία

73. Το άρθρο 52 παράγραφος 3 της συμβάσεως των Βρυξελλών αφορά τα πρόσωπα των οποίων η κατοικία εξαρτάται από την κατοικία άλλου προσώπου ή από την έδρα αρχής.

Στη διάταξη αυτή καθιερώνεται ένας κοινός κανόνας περί συγκρούσεως αρμοδιοτήτων, ο οποίος βασίζεται στην προσωπική κατάσταση του εξαρτώμενου προσώπου, δηλαδή στο δίκαιο της ιθαγένειας του προσώπου αυτού.

Ο κανόνας αυτός αμφισβητήθηκε από τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ λόγω των εξελίξεων οι οποίες σημειώθηκαν από την εποχή που καταρτίστηκε η σύμβαση του 1968 όσον αφορά την κατοικία της έγγαμης γυναίκας.

Η τρίτη παράγραφος αποφασίσθηκε να καταργηθεί.

Εξ αυτού προκύπτει ότι για να καθορισθεί εάν ο εναγόμενος είναι ενήλικος ή ανήλικος ενήλικος, ο δικαστής θα εφαρμόσει τη νομοθεσία που ορίζεται από τους κανόνες περί συγκρούσεως αρμοδιοτήτων που ισχύουν στη χώρα του.

Εάν η απάντηση είναι καταφατική, για να καθορισθεί η νόμιμη κατοικία, θα εφαρμοσθεί κατά περίπτωση η πρώτη ή η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 52. Έτσι, για να καθορισθεί εάν ο ανήλικος έχει την κατοικία του στο έδαφος του κράτους των οποίων τα δικαστήρια έχουν επιληφθεί, ο δικαστής θα εφαρμόσει το εσωτερικό του δίκαιο.

Όταν ο ανήλικος δεν έχει κατοικία στο έδαφος του κράτους του οποίου τα δικαστήρια έχουν επιληφθεί, ο δικαστής, για να καθορίσει εάν ο ανήλικος έχει κατοικία σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, θα εφαρμόσει τη νομοθεσία του κράτους αυτού.

ΤΙΤΛΟΣ VI

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ (άρθρα 54 και 54α)

α) Άρθρο 54 — Χρονική ισχύς της συμβάσεως

74. Στο άρθρο αυτό επήλθαν μόνο τεχνικής φύσεως προσαρμογές, διότι ναι μεν τα οριζόμενα για την έναρξη ισχύος των δύο συμβάσεων δεν είναι όμοια, ως προς την ουσία όμως δεν είναι καμία τροποποίηση (βλέπε έκθεση Jenard, σ. 57 και 58 και έκθεση Schlosser, παράγραφοι 228 έως 235).

β) Άρθρο 54α (Ναυτικές απαιτήσεις)

75. Το άρθρο 54α αντιστοιχεί στο άρθρο 36 της συμβάσεως προσχωρήσεως του 1978 (βλέπε έκθεση Schlosser παράγραφοι 121 και επόμενες).

Στο σημείο 5 του άρθρου αυτού δίνεται ο ορισμός της έννοιας «ναυτική απαίτηση». Σύμφωνα με τον ορισμό αυτό, ως ναυτική απαίτηση εννοείται, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα ή η αξίωση που πηγάζει από δαπάνες λιμενισμού (σημείο 1). Το γερμανικό κείμενο της συμβάσεως αυτής, καθώς και της συμβάσεως των Βρυξελλών, χρησιμοποιεί τον όρο «Hafenabgaben» για τις δαπάνες λιμενισμού. Αυτό όμως σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να οδηγήσει στη σκέψη ότι τα λιμενικά τέλη, τα τέλη δεξαμενισμού ή άλλα ανάλογα τέλη ή φόροι θεωρούνται ως δαπάνες λιμενισμού κατά την έννοια αυτού του άρθρου.

ΤΙΤΛΟΣ VII

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΩΝ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ (άρθρα 54β έως 57)

α) Άρθρο 54β (Σχέσεις με τη σύμβαση των Βρυξελλών)

76. Παραπέμπουμε στα σχόλια που περιέχονται στο κεφάλαιο II.1.

β) Άρθρα 55 και 56 (Συμβάσεις που αφορούν τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ)

77. Στο άρθρο 55 αναφέρονται, πρώτον, οι συμβάσεις μεταξύ των κρατών μελών της ΕΖΕΣ και, αφετέρου, οι συμβάσεις μεταξύ των κρατών αυτών και των κρατών μελών των Κοινοτήτων (βλέπε παράρτημα II).

Οι συμβάσεις μεταξύ των κρατών μελών των Κοινοτήτων δεν περιελήφθησαν διότι γι' αυτές υπάρχει ήδη το άρθρο 55 της συμβάσεως των Βρυξελλών και, όσον αφορά την Ισπανία και την Πορτογαλία, θα περιληφθούν στις συμβάσεις προσχωρήσεως στη σύμβαση των Βρυξελλών.

78. Το άρθρο 56 δεν τροποποιήθηκε.

γ) Άρθρο 57 (Συμβάσεις για ειδικά θέματα)

79. Η σύγκρουση νόμων υπήρξε πάντοτε, μαζί με τη σύγκρουση αρμοδιοτήτων, το θεμελιώδες πρόβλημα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.

Επίσης όμως υπάρχει και το πρόβλημα της σύγκρουσης συμβάσεων. Πράγματι, στις μέρες μας, είναι πολυάριθμες οι διεθνείς συμβάσεις οι οποίες, είτε άμεσα, είτε έμμεσα, ρυθμίζουν το ίδιο αντικείμενο, όπως πολυάριθμοι είναι και οι διεθνείς οργανισμοί που καλούνται να τις καταρτίσουν. Ως προς τις λύσεις, πολλά είναι τα συστήματα που θα μπορούσαν, σε επίπεδο διεθνούς δικαίου, να εφαρμοσθούν. Ορισμένα από αυτά βασίζονται στην αρχή «specialia generalibus derogant», (το ειδικό υπερισχύει του γενικού), ενώ άλλα στον κανόνα της χρονικής προτεραιότητας. Άλλα συστήματα, τέλος, προτείνουν το κριτήριο της αποτελεσματικότητας. Για παράδειγμα, προκειμένου για την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, σύμφωνα με τα συστήματα αυτά πρέπει να λαμβάνεται υπόψη εκείνη από τις υπάρχουσες συμβάσεις, η οποία, μεθερμηνεύοντας το σκοπό που επεδίωκαν οι συντάκτες των συμβάσεων, εξασφαλίζει υπό τις καλύτερες συνθήκες σε εκείνον υπέρ του οποίου έχει εκδοθεί η απόφαση σε μια χώρα, τη δυνατότητα να την αναγνωρίσει και να την εκτελέσει σε μια άλλη.

Όπως επισημαίνει και ο καθηγητής Schlosser στην έκθεσή του (παράγραφοι 238 έως 246), το ζήτημα αυτό εξετάστηκε διά μακρών κατά τις διαπραγματεύσεις που έγιναν για τη σύμβαση προσχωρήσεως του 1978.

Η λύση που δόθηκε περιέχεται στο άρθρο 25 αυτής της συμβάσεως.

80. Το πρόβλημα ξαναπαρουσιάστηκε κατά τις διαπραγματεύσεις για τη σύμβαση του Λουγκάνο. Και οι δύο συμβάσεις δέχονται την ίδια βασική αρχή: δεν παρεκκλίνουν από τις συμβάσεις που ρυθμίζουν ειδικά θέματα, στις οποίες τα συμβαλλόμενα κράτη είναι ή θα γίνουν μέρη και οι οποίες ρυθμίζουν τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων⁽⁶⁾.

Οι λύσεις αυτές περιέχονται στο άρθρο 57, μπορούν δε να εξετασθούν σε δύο επίπεδα: στο επίπεδο της διεθνούς

δικαιοδοσίας αφενός, και στο επίπεδο της αναγνώρισης και της εκτέλεσής αφετέρου.

81. Όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία, οι δύο συμβάσεις, δηλαδή η σύμβαση του 1968, όπως τροποποιήθηκε από τη σύμβαση του 1978 και η σύμβαση του Λουγκάνο, περιέχουν παρόμοιες διατάξεις.

Το άρθρο 57 παράγραφος 2 της σύμβασής του Λουγκάνο (όπως και το άρθρο 25 παράγραφος 2 της σύμβασής προσχωρήσεως του 1978) προβλέπει ότι η σύμβαση αυτή δεν αποκλείει τη δυνατότητα ενός δικαστηρίου συμβαλλόμενου κράτους που είναι μέρος σύμβασής για ειδικό θέμα, να θεμελιώσει τη διεθνή δικαιοδοσία του σύμφωνα με τη σύμβαση αυτή ακόμα και αν ο εναγόμενος κατοικεί στο έδαφος κράτους που είναι μέρος στη σύμβαση του Λουγκάνο αλλά όχι και στη σύμβαση που ρυθμίζει ειδικό θέμα.

Στο σημείο αυτό, το άρθρο 57 εισάγει μια νέα εξαίρεση από το άρθρο 2 το οποίο καθιερώνει την αρχή σύμφωνα με την οποία ο εναγόμενος πρέπει να ενάγεται ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου κατοικίας του.

Παραθέτουμε σχετικά το ακόλουθο παράδειγμα:

Η διεθνής σύμβαση για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων σχετικών με τις αεροπορικές μεταφορές που υπογράφηκε στη Βαρσοβία στις 12 Οκτωβρίου 1929 δεν έχει επικυρωθεί από το Λουξεμβούργο. Ο μεταφορέας έχει την κατοικία του στο Λουξεμβούργο, η σύμβαση όμως της Βαρσοβίας προβλέπει ότι αρμόδιο είναι το δικαστήριο του τόπου «προορισμού» (δωσιδικία η οποία δεν προβλέπεται *καθ'αυτή* από τη σύμβαση του Λουγκάνο ούτε, εξάλλου, από τη σύμβαση των Βρυξελλών).

Το άρθρο 57 παρέχει στον ενάγοντα τη δυνατότητα να εναγάγει το μεταφορέα κάτοικο Λουξεμβούργου ενώπιον του δικαστηρίου ενός κράτους μέρους στη σύμβαση της Βαρσοβίας, αφού η δωσιδικία αυτή αναγνωρίζεται από τη σύμβαση αυτή.

Η λύση αυτή είναι όμοια στη σύμβαση των Βρυξελλών. Η προτεραιότητα δίνεται στη σύμβαση που ρυθμίζει ειδικό θέμα και αυτό, όπως γράφει ο καθηγητής Schlosser στην έκθεσή του σχετικά με τη σύμβαση του 1978 [παράγραφος 240 στοιχείο β)], «για την απλούστευση και τη διαύγεια του νομικού καθεστώτος», εμείς δε θα προσθέταμε και για να μην αγνοούνται τα δικαιώματα που ενδεχομένως αντλούν από τη σύμβαση για ειδικό θέμα υπήκοοι τρίτων κρατών.

Το επιληφθέν δικαστήριο θα πρέπει, ωστόσο, να εφαρμόσει το άρθρο 20 της σύμβασής του Λουγκάνο για να εξασφαλιστούν τα δικαιώματα άμυνας.

Συγκεκριμένα, σε περίπτωση εκκρεμοδικίας του εναγόμενου, ο δικαστής οφείλει να ερευνήσει αυτεπάγγελα εάν έχει πράγματι διεθνή δικαιοδοσία δυνάμει της σύμβασής για ειδικό θέμα και εάν ο εναγόμενος έχει κλη-

τευθεί κανονικά και εντός της αναγκαίας για την άμυνά του προθεσμίας.

82. Όσον αφορά την αναγνώριση και την εκτέλεση, οι λύσεις που δίνουν η σύμβαση των Βρυξελλών (όπως τροποποιήθηκε στο σημείο αυτό από τη σύμβαση του 1978) και η σύμβαση Λουγκάνο δεν είναι όμοιες.

Η σύμβαση του Λουγκάνο συγκεκριμένα προβλέπει, διαφορετικά από ό,τι η σύμβαση των Βρυξελλών, ότι η αναγνώριση ή εκτέλεση μπορεί να μη γίνει δεκτή αν το κράτος αναγνώρισε ή εκτέλεσε δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος σε ειδική σύμβαση και το πρόσωπο εναντίον του οποίου επιδιώκεται η αναγνώριση ή η εκτέλεση έχει κατοικία στο κράτος αυτό.

Η διαφορά αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι η σύμβαση των Βρυξελλών εφαρμόζεται μεταξύ κρατών μελών μιας και της ίδιας Κοινότητας, ενώ η σύμβαση του Λουγκάνο δεν βασίζεται στην ίδια αρχή.

Τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ ζήτησαν να προβλεφθεί ότι τα δικαστήρια του κράτους αναγνώρισε ή εκτέλεσε μπορούν να μη δεχθούν την αναγνώριση ή την εκτέλεση εάν το πρόσωπο κατά του οποίου επιδιώκεται η αναγνώριση ή η εκτέλεση έχει κατοικία στο έδαφος του κράτους αυτού, διότι έκριναν ότι πρέπει να παρασχεθεί στον εναγόμενο αυτή η εγγύηση για το ενδεχόμενο μήπως η ειδική σύμβαση περιλαμβάνει βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας που θεωρούνται υπέρμετρες από το κράτος αναγνώρισε ή εκτέλεσε, σύμφωνα με τη νομοθεσία του.

Εδώ πρέπει να τονισθεί ότι αυτός ο λόγος απαραδέκτου είναι εξαιρετικός, διότι στην παράγραφο 3 καθιερώνεται η αρχή της αναγνώρισε και εκτέλεσε. Συνεπώς, δεν εφαρμόζεται αυτομάτως αλλά επαφίεται στην κρίση του δικαστηρίου του κράτους αναγνώρισε ή εκτέλεσε σύμφωνα με τη νομοθεσία του.

Εξυπακούεται ότι μια απόφαση που εκδίδεται σε κράτος μέλος της ΕΖΕΣ, βάσει ενός κανόνα διεθνούς δικαιοδοσίας προβλεπόμενου από σύμβαση που ρυθμίζει ειδικό θέμα, μπορεί, υπό τις ίδιες συνθήκες, να μην αναγνωριστεί και να μην εκτελεστεί σε ένα κράτος μέλος των Κοινοτήτων.

83. Κατά τη γνώμη των εισηγητών, και παρά το γεγονός ότι το ζήτημα δεν ρυθμίζεται ρητά από το κείμενο του άρθρου 57, εάν το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο είναι δικαστήριο συμβαλλόμενου κράτους το οποίο έχει διεθνή δικαιοδοσία δυνάμει ειδικής σύμβασής, τότε εφαρμόζονται οι κανόνες περί εκκρεμοδικίας και συνάφειας που προβλέπονται στα άρθρα 21 και 22.

Για παράδειγμα, σε περίπτωση εκκρεμοδικίας, κάθε δικαστήριο άλλου συμβαλλόμενου κράτους, ακόμα κι αν το κράτος αυτό δεν είναι μέρος στη σύμβαση που ρυθμίζει ειδικό θέμα, οφείλει αυτεπαγγέλτως να αναστείλει τη διαδικασία του εάν δεν είναι το πρώτο που έχει επιλη-

φθεί. Η διεθνής δικαιοδοσία του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου αναγνωρίζεται από τη σύμβαση του Λουγκάνο με συνδυασμό των άρθρων της 21 και 57, καθόσον το άρθρο 57 παραδέχεται τη διεθνή δικαιοδοσία του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου βάσει συμβάσεως για ειδικό θέμα.

84. Για τους σκοπούς της συμβάσεως του Λουγκάνο, οι κοινοτικές πράξεις εξομοιώνονται με τις συμβάσεις για ειδικά θέματα. Σχετικά με το θέμα αυτό παραπέμπουμε στο σχόλιο το σχετικό με το πρωτόκολλο αριθ. 3.

ΤΙΤΛΟΣ VIII

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ (άρθρα 60 έως 68)

α) Εισαγωγικές παρατηρήσεις

85. Οι τελικές διατάξεις, ενώ σε γενικές γραμμές είναι μάλλον κλασικού τύπου, στη σύμβαση του Λουγκάνο παρουσιάζουν ορισμένες ιδιομορφίες και γι' αυτό επιβάλλουν κάπως πιο εκτεταμένα σχόλια. Η σύμβαση αυτή, πρώτον, απαιτεί την ύπαρξη πολύ συγγενών αντιλήψεων στο συνταγματικό και οικονομικό πεδίο μεταξύ των συμβαλλόμενων κρατών (βλέπε κεφάλαιο I τμήμα 2 αριθμός 3). Επιπλέον, τη σύνταξη της διαπραγματεύθηκαν κράτη τα οποία όλα ανήκουν σε ευρωπαϊκούς οργανισμούς, στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες και στην Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών.

Οι συντάκτες της συμβάσεως είχαν να αντιμετωπίσουν πολλά ερωτήματα. Το πρώτο ερώτημα γενικής φύσεως που έπρεπε να απαντηθεί ήταν ποια κράτη μπορούν να γίνουν μέρη στη σύμβαση. Άλλα, ειδικότερα ζητήματα, ήταν τα εξής:

Τι ισχύει για τα κράτη τα οποία θα γίνουν μέλη είτε των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είτε της ΕΖΕΣ μετά το άνοιγμα για υπογραφή της συμβάσεως;

Τι ισχύει για τα τρίτα κράτη, δηλαδή εκείνα που θα ήθελαν να γίνουν μέρη στη σύμβαση χωρίς να ανήκουν ούτε στον έναν ούτε στον άλλον από τους δύο οργανισμούς;

Τι ισχύει ως προς την εδαφική εφαρμογή της σύμβασης;

Τέλος, τι ισχύει στην περίπτωση που κηρυχθεί ανεξάρτητο ένα από τα εδάφη τα οποία εκπροσωπούνται διενθώς από ένα συμβαλλόμενο κράτος;

Όλα αυτά τα ερωτήματα εξετάστηκαν διεξοδικά με αποτέλεσμα να βρεθεί ένα σύνολο λύσεων (7).

β) Άρθρο 60 — Κράτη που μπορούν να γίνουν μέρη στη σύμβαση

86. Το θέμα αυτό ρυθμίζεται στο άρθρο 60, ενώ τα άρθρα 61 και 62 καθορίζουν τις λεπτομέρειες εφαρμογής του, προβλέποντας είτε τη διαδικασία της υπογραφής και της

επικύρωσης (άρθρο 61), είτε τη διαδικασία της προσχώρησης (άρθρο 62).

Μέρη στη σύμβαση μπορούν να γίνουν:

1. τα κράτη τα οποία είναι μέλη είτε των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είτε της ΕΖΕΣ τη στιγμή που ανοίγεται η σύμβαση για υπογραφή,
2. τα κράτη τα οποία γίνονται μέλη του ενός ή του άλλου οργανισμού μετά την ημερομηνία αυτή. Δεδομένης της αρχικής συνθέσεως της σύμβασης, κρίθηκε ότι η λύση αυτή ήταν αυτονόητη, διότι κανένας από τους δύο οργανισμούς δεν μπορεί να παραμείνει αναλλοίωτος,
3. τα τρίτα κράτη. Πρόκειται σίγουρα για το πιο λεπτό ζήτημα. Πράγματι, εκτός από τα κράτη μέλη των δύο οργανισμών, υπάρχουν και άλλα κράτη τα οποία έχουν τις ίδιες θεμελιώδεις αντιλήψεις, δεν είναι όμως ευρωπαϊκά. Όπως θα δούμε στο σχόλιο σχετικά με το άρθρο 62, οι προϋποθέσεις που προβλέπονται για την προσχώρηση τρίτων κρατών στη σύμβαση είναι αρκετά αυστηρές. Εν ολίγοις, η σύμβαση εκφράζει μεν μια θέληση ανοίγματος, αλλά συνάμα και μια κάπως συνετή και επιφυλακτική προσέγγιση.

γ) Άρθρο 61 — Υπογραφή, επικύρωση και έναρξη ισχύος

87. Σύμφωνα με το άρθρο 61, η σύμβαση του Λουγκάνο ανοίγεται για υπογραφή από τα κράτη που ήταν μέλη του ενός ή του άλλου οργανισμού κατά την ημερομηνία —16 Σεπτεμβρίου 1988— του ανοίγματός της για υπογραφή.

Αυτό αποφασίστηκε διότι το οριστικό κείμενο της συμβάσεως καταρτίστηκε και εγκρίθηκε κατά τη διπλωματική συνδιάσκεψη από τα πρόσωπα που ήταν προς τούτο εξουσιοδοτημένα από τα κράτη τους.

Κατά την ημερομηνία αυτή, η σύμβαση υπογράφηκε από δέκα κράτη: από την πλευρά των κρατών μελών των Κοινοτήτων: Βέλγιο, Δανία, Ελλάδα, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Πορτογαλία, και από την πλευρά των κρατών μελών της ΕΖΕΣ: Ισλανδία, Νορβηγία, Σουηδία και Ελβετία. Αργότερα, η σύμβαση υπογράφηκε από τη Φινλανδία στις 30 Νοεμβρίου 1988 και από τις Κάτω Χώρες στις 7 Φεβρουαρίου 1989.

Η σύμβαση μπορεί να υπογραφεί οποτεδήποτε από τα έξι υπόλοιπα κράτη (από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, αφενός, και από την Αυστρία αφετέρου).

88. Σύμφωνα με το άρθρο 61 παράγραφος 3, η σύμβαση αρχίζει να ισχύει μόλις επικυρωθεί από ένα κράτος

μέλος των Κοινοτήτων και από ένα κράτος μέλος της ΕΖΕΣ.

Δεδομένου ότι πρόκειται για μια πολυμερή σύμβαση, ο τρόπος αυτός ενάρξεως ισχύος ίσως προκαλεί κάποια έκπληξη.

Η πρόθεση όμως ήταν ακριβώς να επιταχυνθεί η έναρξη ισχύος. Η σύμβαση παρέχει στα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος ενός κράτους μέλους της ΕΖΕΣ ορισμένες εγγυήσεις όταν ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων ενός κράτους μέλους των Κοινοτήτων. Έτσι, για παράδειγμα, παύει να είναι εφαρμοστέο έναντι των προσώπων αυτών το άρθρο 4 της συμβάσεως των Βρυξελλών. Επιπλέον, τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος ενός κράτους μέλους των Κοινοτήτων δεν μπορούν να ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων ενός κράτους μέλους της ΕΖΕΣ βάσει υπέρμετρων ή εξεζητημένων κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας που ισχύουν στο κράτος αυτό.

Αφετέρου, οι διαδικασίες επικυρώσεως μπορεί να είναι αρκετά αργές, και αυτό ενδέχεται να καθυστερήσει την έναρξη ισχύος μιας πολυμερούς συμβάσεως όταν απαιτείται ένας ορισμένος αριθμός επικυρώσεων.

Για παράδειγμα αναφέρουμε ότι η σύμβαση του 1968 άρχισε να ισχύει μόλις το 1973 και η σύμβαση προσχωρήσεως του 1978 άρχισε να ισχύει μεταξύ των έξι αρχικών κρατών μελών και της Δανίας την 1η Οκτωβρίου 1986, του Ηνωμένου Βασιλείου την 1η Ιανουαρίου 1987 και της Ιρλανδίας την 1η Ιουνίου 1988. Η σύμβαση προσχωρήσεως της Ελλάδος της 25ης Οκτωβρίου 1982 θα αρχίσει να ισχύει την 1η Απριλίου 1989 έναντι του Βελγίου, της Δανίας, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, της Ελλάδας, της Γαλλίας, της Ιρλανδίας, της Ιταλίας, του Λουξεμβούργου και των Κάτω Χωρών και την 1η Οκτωβρίου 1989 έναντι του Ηνωμένου Βασιλείου.

Εν ολίγοις, αρκεί ένα κράτος μέλος των Κοινοτήτων και ένα κράτος μέλος της ΕΖΕΣ να επικυρώσουν τη σύμβαση του Λουγκάνο για να αρχίσει να ισχύει μεταξύ των δύο αυτών κρατών από την πρώτη μέρα του τρίτου μήνα μετά την ημερομηνία της κατάθεσης του δεύτερου εγγράφου επικύρωσης.

δ) Άρθρα 62 και 63 — Προσχώρηση

1. Νέα κράτη μέλη

89. Τα κράτη τα οποία, μετά το άνοιγμα για υπογραφή, θα γίνουν μέλη είτε των Κοινοτήτων είτε της ΕΖΕΣ, μπορούν να προσχωρήσουν στη σύμβαση.

Σύμφωνα με το άρθρο 62 παράγραφος 4 ένα συμβαλλόμενο κράτος μπορεί να θεωρήσει ότι δεν δεσμεύεται από την προσχώρηση αυτή.

Η ρήτρα αυτή θεσπίσθηκε διότι ένα κράτος μέλος του ενός οργανισμού δεν έχει κανένα λόγο όσον αφορά την

πρόσβαση νέων κρατών στον άλλο οργανισμό και διότι μπορεί να κρίνει, για δικούς του λόγους, ότι δεν επιθυμεί να δεσμευθεί έναντι του νέου αυτού κράτους με δεσμούς τόσο στενούς όσο είναι αυτοί που δημιουργούνται με τη σύμβαση του Λουγκάνο. Πρόκειται για μια ρήτρα διασφάλισης η οποία εφαρμόζεται επίσης και στα τρίτα κράτη.

2. Τα τρίτα κράτη

90. Η συνετή και επιφυλακτική στάση απέναντι στα τρίτα κράτη εκφράζεται με ειδικές προϋποθέσεις.

Πρώτον, την επιθυμία τους να προσχωρήσουν στη σύμβαση πρέπει να «προωθήσει» ένα συμβαλλόμενο κράτος —δηλαδή ένα κράτος το οποίο έχει επικυρώσει τη σύμβαση ή έχει προσχωρήσει σ' αυτήν— το οποίο γνωστοποιεί στο κράτος -θεματοφύλακα την πρόθεση του τρίτου κράτους.

Δεύτερον, το τρίτο αυτό κράτος πρέπει να γνωστοποιήσει στο κράτος-θεματοφύλακα —και αυτό να ανακοινώσει στη συνέχεια στα άλλα υπογράφοντα και προσχωρούντα κράτη— το περιεχόμενο των δηλώσεων που σκοπεύει να κάνει για την εφαρμογή της συμβάσεως και των διευκρινίσεων που επιθυμεί να παράσχει κατά την έννοια του πρωτοκόλλου αριθ. 1. Στην περίπτωση αυτή αρχίζουν διαπραγματεύσεις: οι διαπραγματεύσεις αυτές δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να θέσουν υπό αμφισβήτηση τις διατάξεις της ίδιας της συμβάσεως του Λουγκάνο. Προκύπτει δηλαδή ότι ο μηχανισμός αυτός είναι διαφορετικός από εκείνον του άρθρου 63 της συμβάσεως των Βρυξελλών το οποίο προβλέπει ότι ένα νέο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας μπορεί να ζητήσει να γίνουν «οι αναγκαίες προσαρμογές» με ειδική σύμβαση. Η διαδικασία συνεπώς αυτή, η οποία εφαρμόστηκε ιδίως κατά την κατάρτιση της συμβάσεως προσχωρήσεως του 1978, δεν είναι εφαρμοστέα στην προκειμένη περίπτωση.

Τρίτον, τα κράτη που αναφέρονται στο άρθρο 60 στοιχεία α) και β), ενημερωμένα για τις δηλώσεις και διευκρινίσεις που σκοπεύει να κάνει το υποψήφιο για προσχώρηση κράτος, αποφασίζουν ομοφώνως εάν πρέπει να κληθεί να προσχωρήσει το κράτος αυτό.

Τα κράτη που αναφέρονται στο άρθρο 60 στοιχεία α) και β) είναι είτε τα κράτη που ήταν μέλη του ενός ή του άλλου οργανισμού κατά την ημερομηνία του ανοίγματος της συμβάσεως για υπογραφή, δηλαδή στις 16 Σεπτεμβρίου 1988, είτε τα κράτη που γίνονται μέλη του ενός ή του άλλου οργανισμού μετά την ημερομηνία αυτή. Συνεπώς, δεν απαιτείται η συμφωνία των τρίτων κρατών που θα έχουν ενδεχομένως προσχωρήσει στη σύμβαση. Αυτό προβλέφθηκε διότι η σύμβαση είναι ακριβώς μια σύμβαση μεταξύ κρατών μελών των Κοινοτήτων και της ΕΖΕΣ και, ως εκ τούτου, κρίθηκε ότι δεν θα ήταν σκόπιμο να αναγνωρισθεί σε ένα τρίτο κράτος

που γίνεται συμβαλλόμενο μέρος στη σύμβαση δικαίωμα «βέτο» ως προς την προσχώρηση ενός άλλου τρίτου κράτους.

Τέταρτον, αφού ληφθεί η απόφαση να γίνει δεκτή η υποψηφιότητα του τρίτου κράτους, είναι δυνατόν να αρχίσουν διαπραγματεύσεις, είτε μετά από αίτηση του κράτους αυτού είτε μετά από αίτηση άλλων ενδιαφερομένων κρατών, όσον αφορά τις διευκρινίσεις που επιθυμεί να παράσχει κατά την έννοια του πρωτοκόλλου αριθ. 1.

Τέλος, υπενθυμίζουμε —τελευταία ρήτρα διασφάλισης— ότι κάθε συμβαλλόμενο κράτος μπορεί (σύμφωνα με την παράγραφο 4) να αρνηθεί την εφαρμογή της συμβάσεως στις σχέσεις του με το τρίτο κράτος το οποίο προσχωρεί στη σύμβαση. Η ρύθμιση αυτή, η οποία είναι εμπνευσμένη από διάφορες συμβάσεις που έχουν συναφθεί στο πλαίσιο της διασκέψεως της Χάγης για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, λαμβάνει υπόψη τα προβλήματα τα οποία —ενδεχομένως σε πολιτικό επίπεδο— θα μπορούσαν να τεθούν μεταξύ ενός συμβαλλόμενου και ενός τρίτου κράτους.

ε) Εδαφική εφαρμογή

91. Το άρθρο 60 της συμβάσεως του 1968 και το άρθρο 27 της συμβάσεως του 1978 αφορούν την εδαφική εφαρμογή των συμβάσεων αυτών και την περιορίζουν, με την επιφύλαξη αυστηρά καθορισμένων εξαιρέσεων, στο ευρωπαϊκό έδαφος των συμβαλλόμενων κρατών.

92. Κατά τις διαπραγματεύσεις της συμβάσεως του Λουγκάνο, διαπιστώθηκε ότι έπρεπε να αντιμετωπισθεί κατά πολύ ευρύτερο τρόπο η εφαρμογή της συμβάσεως σε μη ευρωπαϊκά εδάφη τα οποία, είτε αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του διεθνούς εδάφους των συμβαλλόμενων κρατών είτε εκπροσωπούνται διεθνώς από τα κράτη αυτά. Πράγματι, ορισμένα από αυτά τα εδάφη είναι σημαντικά οικονομικά κέντρα που αναπτύσσουν στενές σχέσεις με συμβαλλόμενα κράτη. Με την ταχύτητα με την οποία εξελίσσονται τα μέσα επικοινωνίας, μπορούν να μεταφερθούν περιουσιακά στοιχεία στα εδάφη αυτά πράγμα το οποίο, εάν δεν εφαρμοζόταν στην περίπτωση τους η σύμβαση, θα δημιουργούσε μια κατάσταση αντίθετη προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, αφού οι αποφάσεις που εκδίδονται σε ένα κράτος μέρος στη σύμβαση δεν θα μπορούσαν, σύμφωνα με τις διατάξεις της, να εκτελεστούν στα εδάφη αυτά.

93. Κατά τη διπλωματική συνδιάσκεψη, συμφωνήθηκε ότι θα ήταν προτιμότερο να μην περιληφθεί στη σύμβαση, όπως και σε πολλές άλλες διεθνείς συμβάσεις, καμία διάταξη σχετική με την εδαφική της εφαρμογή. Γι' αυτό, στη σύμβαση του Λουγκάνο δεν επαναλαμβάνεται ο περιορισμός της εφαρμογής της στα ευρωπαϊκά εδάφη όπως προβλέπεται, κατ' αρχήν, στις συμβάσεις του 1968 και του 1978.

94. Ωστόσο, από τις διαπραγματεύσεις προέκυψε σαφώς ότι, ελλείψει ειδικής διατάξεως, η σύμβαση του Λουγκάνο εφαρμόζεται αυτομάτως:

— στο σύνολο του εδάφους του Βασιλείου της Ισπανίας,

— στο σύνολο του εδάφους της Πορτογαλικής Δημοκρατίας,

— για τη Γαλλία: σε όλα τα εδάφη που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της Γαλλικής Δημοκρατίας (βλέπε άρθρο 71 και επόμενα του συντάγματος) δηλαδή στα υπερπόντια γαλλικά διαμερίσματα (Γουαδελούπη, Μαρτινίκα, Γουιάνα, Ρεϋνιόν), στα υπερπόντια εδάφη (Πολυνησία, Νέα Καληδονία, Νότια και Ανταρκτικά Εδάφη) και στους ειδικούς οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (Άγιος Πέτρος — και — Μικελόν, Μαγιότ).

95. Για τη Δανία και τις Κάτω Χώρες, η κατάσταση είναι κάπως διαφορετική.

Δανία:

Η Δανία, με την προοπτική ότι θα πρέπει να επικυρώσει τη σύμβαση του Λουγκάνο, δήλωσε ότι θα επιθυμούσε να διατηρήσει τη δυνατότητα να επεκτείνει στη συνέχεια το πεδίο εφαρμογής της συμβάσεως στις νήσους Φερόε και τη Γροιλανδία που αποτελούν μέρος του Βασιλείου της Δανίας αλλά απολαύουν αυτονομίας στις εσωτερικές τους υποθέσεις (νόμος αριθ. 137 της 23ης Μαρτίου 1948 για τις Νήσους Φερόε και νόμος αριθ. 577 της 29ης Νοεμβρίου 1978 για τη Γροιλανδία) και των οποίων η γνώμη πρέπει να ερωτάται για τα σχέδια νόμων που αφορούν τα εδάφη τους. Ανάλογα με το αποτέλεσμα των διαβουλεύσεων αυτών, η Δανία μπορεί, με δήλωση που θα απευθύνει οποτεδήποτε στο κράτος-θεματοφύλακα, να διευκρινίσει εάν η σύμβαση εφαρμόζεται και στα εδάφη αυτά.

Κάτω Χώρες:

Από την 1η Ιανουαρίου 1986, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών αποτελείται από τρεις χώρες, και συγκεκριμένα τις Κάτω Χώρες, τις ολλανδικές Αντίλλες (Νήσοι Μποναίρ, Κουρασάο, Άγιος Μαρτίνος (ολλανδικό τμήμα της νήσου), Άγιος Ευστάθιος και Σάμπα) και Αρούμπα. Επειδή απαιτούνται διαβουλεύσεις, οι Κάτω Χώρες, το ίδιο όπως και η Δανία όσον αφορά τις Νήσους Φερόε και τη Γροιλανδία, μπορούν, με δήλωση που μπορούν να απευθύνουν οποτεδήποτε στο κράτος-θεματοφύλακα, να διευκρινίσουν εάν η σύμβαση εφαρμόζεται στις ολλανδικές Αντίλλες και την Αρούμπα.

96. Αντίθετα, άλλα συμβαλλόμενα κράτη (το Ηνωμένο Βασίλειο και η Πορτογαλία για το Μακάο και Τιμόρ-Λέστε) συμπεριλαμβάνουν εδαφικές περιοχές χωριστές από το μητροπολιτικό έδαφος. Εξ ονόματος των περιοχών αυτών, διεθνείς συμβάσεις μπορούν να συνάπτουν μόνο το Ηνωμένο Βασίλειο και η Πορτογαλία.

Ηνωμένο Βασίλειο:

Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων, το Ηνωμένο Βασίλειο, όπως και τα άλλα κράτη, υπέβαλε έναν πλήρη

κατάλογο των μη ευρωπαϊκών εδαφών τα οποία εκπροσωπεί διεθνώς⁽⁸⁾. Για τα ευρωπαϊκά εδάφη, βλέπε έκθεση Schlosser, παράγραφος 252.

Αυτός ο κατάλογος των μη ευρωπαϊκών εδαφών περιλαμβάνεται στις πράξεις της διπλωματικής συνδιάσκεψης. Το Ηνωμένο Βασίλειο έδωσε επίσης στοιχεία για εκείνα από τα εδάφη αυτά στα οποία ενδέχεται να δηλώσει ότι θα εφαρμόζεται η σύμβαση. Συμφωνήθηκε ότι η παροχή των πληροφοριών αυτών δεν σημαίνει πως αναλαμβάνεται η υποχρέωση να μην γίνουν άλλες επεκτάσεις, αλλά ότι ο σκοπός είναι να παρασχεθεί στα άλλα κράτη η δυνατότητα να εκτιμήσουν καλύτερα ποιες πρακτικές συνέπειες θα έχει η επέκταση της εφαρμογής της συμβάσεως.

Προς τούτο, το Ηνωμένο Βασίλειο δήλωσε ότι μεταξύ αυτών των μη ευρωπαϊκών εδαφών, η Αγκουίλα, οι Βερμούδες, οι βρετανικές Παρθένοι Νήσοι, το Μοντσεράτ, οι Νήσοι Τρεκς και Κάικος, καθώς και το Χογκ Κογκ είναι εδάφη στα οποία ενδέχεται να δηλώσει ότι θα εφαρμόζεται η σύμβαση.

Πορτογαλία:

Το ζήτημα εάν θα επεκταθεί η σύμβαση στο Μακάο και Τιμόρ-Λέστε δεν έχει ακόμη λυθεί.

στ) *Κήρυξη ανεξαρτησίας*

97. Άλλο θέμα που εξετάστηκε ήταν τι θα συμβεί με την εφαρμογή της συμβάσεως σε εδάφη που κηρύσσονται ανεξάρτητα.

Η σύμβαση δεν περιέχει καμία σχετική διάταξη. Αφενός, οι διεθνείς συμβάσεις δεν περιέχουν συνήθως τέτοια ρήτρα. Αφετέρου, για το κλασικό αυτό πρόβλημα του δημοσίου διεθνούς δικαίου είναι γενικά αποδεκτό ότι, όταν μια χώρα κηρύσσεται ανεξάρτητη, κάθε συμβαλλόμενο κράτος είναι ελεύθερο να αποφασίσει εάν δεσμεύεται ή όχι από την εν λόγω σύμβαση έναντι αυτού του νέου κράτους και αντιστρόφως (για το σημείο αυτό βλέπε έκθεση Schlosser, παράγραφος 254).

Πάντως, το κράτος που κηρύσσεται ανεξάρτητο μπορεί, εάν θέλει να γίνει μέρος στη σύμβαση, να ακολουθήσει τη διαδικασία προσχωρήσεως που προβλέπεται, για τα τρία κράτη, στο άρθρο 62 της συμβάσεως του Λουγκάνο (βλέπε παράγραφο 90).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ

98. Σύμφωνα με το άρθρο 65, τα τρία πρωτόκολλα που συμπληρώνουν τη σύμβαση αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ αριθ. 1 ΓΙΑ ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ, ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ

1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

99. Το πρωτόκολλο αριθ. 1 αντιστοιχεί στο πρωτόκολλο που προσαρτάται στη σύμβαση των Βρυξελλών. Οι διατάξεις των άρθρων I, II, III και Vδ του πρωτοκόλλου αυτού έχουν περιληφθεί πανομοιότυπα στο πρωτόκολλο αριθ. 1 της συμβάσεως του Λουγκάνο. Οι διατάξεις του άρθρου Vγ του πρωτοκόλλου που προσαρτάται στη σύμβαση των Βρυξελλών δεν περιλαμβάνονται στο παρόν πρωτόκολλο. Οι διατάξεις αυτές είχαν προστεθεί στο πρωτόκολλο που προσαρτάται στη σύμβαση των Βρυξελλών αποκλειστικά και μόνο για να διευκρινισθεί ότι ο όρος «residence» που περιέχεται στο αγγλικό κείμενο της συμβάσεως για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας για την Κοινή Αγορά, που υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 15 Δεκεμβρίου 1975, θεωρείται ότι έχει την ίδια έννοια με τον όρο «domicile» (κατοικία) που περιέχεται στη σύμβαση των Βρυξελλών. Μια τέτοια

διάταξη όμως θα ήταν περιττή στη σύμβαση του Λουγκάνο. Οι άλλες διατάξεις του πρωτοκόλλου που προσαρτάται στη σύμβαση των Βρυξελλών περιλαμβάνονται στο παρόν πρωτόκολλο με ελάχιστονες προσαρμογές, οι περισσότερες από τις οποίες οφείλονται στις νομοθεσίες που ισχύουν σε πολλά κράτη μέλη της ΕΖΕΣ. Εξάλλου, το πρωτόκολλο περιέχει δύο άρθρα (Ia και Ib) τα οποία δεν έχουν αντιστοιχί τους στο πρωτόκολλο που προσαρτάται στη σύμβαση των Βρυξελλών.

2. Άρθρο Ia — Επιφύλαξη της Ελβετίας

100. Το άρθρο αυτό περιέχει μία επιφύλαξη που ζήτησε η Ελβετία και ορίζει ότι η Ελβετία μπορεί να δηλώσει, κατά την κατάθεση του εγγράφου επικυρώσεως, ότι μια απόφαση που έχει εκδοθεί σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος δεν αναγνωρίζεται ούτε εκτελείται στην Ελβετία εάν η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση βασίζεται μόνο στο άρθρο 5 σημείο 1 της συμβάσεως (τόπος εκπληρώσεως της παροχής) και αν τηρούνται ορισμένες άλλες προϋποθέσεις. Επειδή αυτή η βάση διεθνούς δικαιοδοσίας θεωρείται από πολλά κράτη ότι είναι, από εμπορικής πλευράς, η πιο σημαντική από όλες τις ειδικές βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται στη σύμβαση,

το περιεχόμενο αυτού του τμήματος του πρωτοκόλλου αριθ. 1 υπήρξε αντικείμενο διεξοδικών συζητήσεων.

Η Ελβετία ήταν αναγκασμένη να κάνει αυτή την επιφύλαξη βάσει του άρθρου 59 του ελβετικού ομοσπονδιακού συντάγματος (?) το οποίο εγγνύται σε κάθε πρόσωπο που έχει την κατοικία του στην Ελβετία, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά του, το δικαίωμα να ενάγεται, σε θέματα συμβάσεων, ενώπιον των δικαστηρίων του τόπου της κατοικίας του. Μολονότι υπάρχουν ορισμένες εξαιρέσεις από τη γενική αυτή αρχή, φάνηκε σαφώς ότι μια διάταξη όπως αυτή του άρθρου 5 σημείο 1 της σύμβασης θα μπορούσε να έρθει σε σύγκρουση με το ελβετικό συνταγματικό δίκαιο και να καταστήσει αδύνατη τη συμμετοχή της Ελβετίας στη σύμβαση. Η συμβιβαστική λύση που βρέθηκε περιορίζει τα αποτελέσματα της επιφύλαξης στον ελάχιστο παρονομαστική.

101. Πρώτον, η επιφύλαξη εφαρμόζεται μόνον εάν ο εναγόμενος είχε την κατοικία του στην Ελβετία όταν ασκήθηκε η αγωγή. Για την εφαρμογή της επιφυλάξεως, η κατοικία καθορίζεται και αναγνωρίζεται σύμφωνα με τις γενικές αρχές και τους κανόνες της σύμβασης. Ωστόσο, μια εταιρεία ή άλλο νομικό πρόσωπο θεωρείται κάτοικος Ελβετίας μόνο αν έχει την καταστατική του έδρα και το πραγματικό κέντρο των δραστηριοτήτων του στη χώρα αυτή. Συνεπώς, η επιφύλαξη δεν εφαρμόζεται εάν εταιρεία ή άλλο νομικό πρόσωπο έχει το πραγματικό κέντρο των δραστηριοτήτων του εκτός Ελβετίας, ακόμα και αν η καταστατική του έδρα βρίσκεται στην Ελβετία, αλλά επίσης δεν εφαρμόζεται παρά μόνον εάν η εταιρεία ή το νομικό πρόσωπο έχουν την καταστατική τους έδρα στην Ελβετία.

Δεύτερον, μια απόφαση μπορεί να μην αναγνωρισθεί και να μην εκτελεσθεί με βάση την επιφύλαξη μόνον εάν η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου που την εξέδωσε βασίζεται αποκλειστικά στο άρθρο 5 σημείο 1. Εάν, για παράδειγμα, ένας εναγόμενος κάτοικος Ελβετίας έχει παραστεί ενώπιον δικαστηρίου άλλου συμβαλλόμενου κράτους, η επιφύλαξη δεν εφαρμόζεται διότι, στην περίπτωση αυτή, η διεθνής δικαιοδοσία δεν έχει βασισθεί μόνο στο άρθρο 5 σημείο 1, αλλά και στο άρθρο 18. Ομοίως, η επιφύλαξη δεν εφαρμόζεται εάν η διεθνής δικαιοδοσία του πρώτου δικαστηρίου βασίζεται σε συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας για την επίλυση διαφορών σε θέματα συμβάσεων αφού, στην περίπτωση αυτή, η διεθνής δικαιοδοσία απορρέει από το άρθρο 17.

Τρίτον, η επιφύλαξη εφαρμόζεται μόνο εάν ο εναγόμενος προβάλλει αντιρρήσεις στην αναγνώριση ή εκτέλεση της αποφάσεως στην Ελβετία. Οι αντιρρήσεις αυτές πρέπει να προβάλλονται καλοπίστως. Η ελβετική αντιπροσωπεία επισήμανε ότι είναι απολύτως εφικτό, σύμφωνα με το ελβετικό δίκαιο, ο εναγόμενος να παραιτηθεί από την προστασία που του παρέχει το

άρθρο 59 του συντάγματος και ότι η παραίτηση μπορεί να γίνει εγκύρως οποτεδήποτε. Έτσι, η παραίτηση αυτή μπορεί να γίνει πριν ακόμη η Ελβετία κάνει τη δήλωσή της. Αυτό, στο κείμενο του άρθρου, προκύπτει από τους όρους «της δηλώσεως που προβλέπεται στην παρούσα παράγραφο». Είναι, συνεπώς, δυνατόν για εκείνους που συμβάλλονται με πρόσωπα που έχουν κατοικία στην Ελβετία να θέσουν ρήτρα παραίτησεως από την προστασία που προβλέπεται στο άρθρο 59 του ελβετικού ομοσπονδιακού συντάγματος το οποίο, κανονικά, θα ετύγχανε εφαρμογής. Η συμφωνία μεταξύ των συμβαλλομένων μερών για την παραίτηση από την προστασία αυτή μπορεί να συναφθεί είτε προφορικά είτε γραπτά, αρκεί να αποδεικνύεται επαρκώς ότι έχει γίνει παραίτηση. Εάν υπάρχει τέτοια συμφωνία ή εάν το ελβετικό δικαστήριο πεισθεί ότι πράγματι ο εναγόμενος έχει παραιτηθεί από τα δικαιώματά του, τότε θα γίνει δεκτή η αναγνώριση και εκτέλεση στην Ελβετία ακόμα και αν η χώρα αυτή έχει κάνει τη δήλωσή επιφυλάξεως.

Τέταρτον, η επιφύλαξη δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις για τις οποίες, όταν ζητείται η αναγνώριση ή εκτέλεση, έχει γίνει δεκτή παρέκκλιση από το άρθρο 59 του ελβετικού ομοσπονδιακού συντάγματος. Η ελβετική κυβέρνηση οφείλει να κοινοποιεί αυτές τις παρεκκλίσεις στα υπογράφοντα και τα προσχωρούντα στη σύμβαση κράτη.

Πέμπτον, η ελβετική αντιπροσωπεία δήλωσε ότι η επιφύλαξη που προβλέπεται στο άρθρο αυτό δεν θα εφαρμόζεται στις ατομικές συμβάσεις εργασίας. Σε καμία περίπτωση η Ελβετία δεν θα αρνηθεί την αναγνώριση ή εκτέλεση απόφασης που έχει εκδοθεί σε υπόθεση που αφορά ατομική σύμβαση εργασίας για το λόγο ότι η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου που την εξέδωσε βασίζεται μόνο στο άρθρο 5 σημείο 1 δεύτερο τμήμα της φράσης της σύμβασεως.

Τέλος, κάθε δήλωση που κάνει η Ελβετία, βάσει του άρθρου αυτού, παύει να παράγει αποτελέσματα σε μια συγκεκριμένη ημερομηνία, δηλαδή στις 31 Δεκεμβρίου 1999. Εάν κατά την ημερομηνία αυτή το ελβετικό ομοσπονδιακό σύνταγμα δεν έχει τροποποιηθεί κατά τρόπο που να άρει αυτό το συνταγματικό πρόβλημα, η Ελβετία μπορεί να καταγγείλει τη σύμβαση και να ξαναγίνει μέρος της όταν θα έχουν ξεπεραστεί αυτά τα προβλήματα.

102. Εάν η Ελβετία προβεί στην επιφύλαξη που προβλέπεται στο άρθρο αυτό, τα άλλα κράτη θα έχουν τη δυνατότητα, εφαρμόζοντας τον κανόνα της αμοιβαιότητας, να αρνούνται την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων που εκδίδονται στην Ελβετία, εάν η διεθνής δικαιοδοσία των ελβετικών δικαστηρίων βασίζεται μόνο στο άρθρο 5 σημείο 1 της σύμβασης και εάν πληρούνται οι άλλες προϋποθέσεις που αντιστοιχούν σε εκείνες που προβλέπονται στο άρθρο 1α του πρωτοκόλλου.

Λόγω της διαφοράς που υπάρχει μεταξύ των διαφόρων συνταγματικών καθεστώτων, δεν προστέθηκε στο πρωτόκολλο ρήτρα αμοιβαιότητας. Εξ αυτού συνάγεται ότι η αμοιβαιότητα θα καθορίζεται από τους κανόνες του δημοσίου διεθνούς δικαίου.

Επειδή όμως οι κανόνες αυτοί αναπαράγονται διαφορετικά στις εθνικές νομοθεσίες, οι λύσεις για το ζήτημα της αμοιβαιότητας μπορεί να διαφέρουν από χώρα σε χώρα.

Στα κράτη που εφαρμόζουν το «δυναδικό» σύστημα, το ζήτημα της αμοιβαιότητας ρυθμίζεται νομοθετικά και κατά τρόπο γενικό. Στις χώρες με «μονιστικό» σύστημα, εναπόκειται στα δικαστήρια ή σε άλλες αρχές να επιλύσουν το πρόβλημα αυτό. Για παράδειγμα, στη Γαλλία όπου ισχύει το «μονιστικό» σύστημα, μια συνθήκη, σύμφωνα με το γαλλικό σύνταγμα, υπερισχύει του νόμου υπό τον όρο ότι η συνθήκη εφαρμόζεται με βάση την αμοιβαιότητα. Εάν τεθεί ενώπιον δικαστηρίου το ερώτημα κατά πόσον η συνθήκη εφαρμόζεται πράγματι με βάση την αμοιβαιότητα, το δικαστήριο οφείλει να απευθυνθεί στο υπουργείο εξωτερικών το οποίο είναι αρμόδιο για την ερμηνεία των συνθηκών.

Σε ό,τι αφορά την εφαρμογή του άρθρου 7 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (απαγόρευση κάθε διάκρισης λόγω ιθαγενείας), ο δικαστής ενός κράτους μέλους της Κοινότητας μπορεί, εάν τεθεί ενώπιόν του το ερώτημα, να ζητήσει από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων να αποφανθεί με προδικαστική απόφαση, σύμφωνα με το άρθρο 177 της συνθήκης ΕΟΚ.

Από τις συζητήσεις προέκυψε ότι ορισμένα κράτη δεν θα εφαρμόσουν την αρχή της αμοιβαιότητας.

3. Άρθρο Ιβ — Επιφύλαξη σε θέματα μισθώσεων ακινήτων

103. Το άρθρο αυτό προβλέπει ότι ένα κράτος μπορεί, με δήλωση κατά την υπογραφή ή κατά την κατάθεση του οικείου εγγράφου επικυρώσεως ή προσχωρήσεως, να επιφυλαχθεί του δικαιώματος να μην αναγνωρίζει και εκτελεί αποφάσεις που εκδίδονται σε άλλα συμβαλλόμενα κράτη εάν η διεθνής δικαιοδοσία του κράτους προελεύσεως βασίζεται, κατ'εφαρμογή του άρθρου 16 σημείο 1 στοιχείο β), αποκλειστικά στο γεγονός ότι ο εναγόμενος έχει την κατοικία του στο κράτος προελεύσεως.

Η διάταξη αυτή έχει ήδη σχολιασθεί ανωτέρω (βλέπε παράγραφο 53).

4. Άρθρο ΙV — Δικαστικά και εξώδικα έγγραφα

104. Το άρθρο αυτό είναι όμοιο με το άρθρο ΙV του πρωτοκόλλου που προσαρτάται στη σύμβαση των Βρυξελλών. Ωστόσο, η δήλωση που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού πρέπει να απευθύνεται όχι στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αλλά στο θεματοφύλακα της συμβάσεως του Λουγκάνο.

5. Άρθρο V — Προσεπίκληση δικονομικού εγγυητή ή άλλη προσεπίκληση

105. Στο αυστριακό, ισπανικό και ελβετικό δίκαιο, καθώς επίσης και στο γερμανικό, η προσεπίκληση δικονομικού εγγυητή ή άλλη προσεπίκληση πραγματοποιείται με την κλήτευση του τρίτου. Γι' αυτό επεκτάθηκε στην Αυστρία, την Ισπανία και την Ελβετία ένας κανόνας ανάλογος με εκείνον που περιέχεται στο άρθρο V του πρωτοκόλλου που προσαρτάται στη σύμβαση των Βρυξελλών (βλέπε έκθεση Jenard, σ. 27 σχόλιο για το άρθρο 6 σημείο 2). Αντίκειται από ό,τι προβλέπεται για την Αυστρία, την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και την Ισπανία, στην περίπτωση της Ελβετίας δεν ήταν δυνατό να αναφερθεί μία μόνο νομοθετική πηγή. Διατάξεις για την προσεπίκληση τρίτων περιέχονται και στον ομοσπονδιακό νόμο πολιτικής δικονομίας και στους 26 κώδικες πολιτικής δικονομίας των καντονίων.

Όσον αφορά την Ισπανία, η προσεπίκληση τρίτων στη διαδικασία δεν ρυθμίζεται ρητά στην ισπανική έννομη τάξη και η απουσία επαρκών ένδικων μέσων δημιουργεί κάποια ασάφεια ως προς τον τρόπο ρύθμισης των περιπτώσεων αυτών. Η θεωρία έχει καταγγείλει το νομικό αυτό κενό και έχει ευχηθεί την πλήρωσή του στο άμεσο μέλλον. Παρόλα αυτά όμως, ο θεσμός της προσεπικλήσεως έχει ήδη εισαχθεί σε ορισμένους τομείς από τη νομολογία ή τους αστικούς νόμους που ρυθμίζουν ειδικές περιπτώσεις, όπως λ.χ. στο άρθρο 124 παράγραφος 3 του νόμου αριθ. 11 της 20ής Μαρτίου 1986 για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας ή στο άρθρο 1482⁽¹⁾ του αστικού κώδικα σχετικά με την εκκίνηση. Ο τελευταίος αυτός κανόνας είναι δυνατόν να εφαρμοσθεί γενικώς στις περιπτώσεις αναγκαστικής παρέμβασης ή ανακοίνωσης δίκης, και γι' αυτό κρίθηκε σκόπιμο, κατά τις διαπραγματεύσεις μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών, να περιληφθεί στο άρθρο V του πρωτοκόλλου αριθ. 1. Στο άρθρο 1482 παραπέμπουν, έστω και έμμεσα, τα άρθρα

(1) Άρθρο 1482 του ισπανικού αστικού κώδικα:

«Ο αγοραστής κατά του οποίου υποβάλλεται αίτηση εκκίνησης οφείλει να ζητήσει, εντός της προθεσμίας που του τάσσει ο κώδικας πολιτικής δικονομίας για να απαντήσει στην αίτηση, την κοινοποίησή της, το συντομότερο δυνατόν, στον(ους) πωλητή(ές).

Η κοινοποίηση γίνεται σύμφωνα με τους όρους που προβλέπει ο κώδικας πολιτικής δικονομίας για την κλήτευση των εναγομένων.

Η προθεσμία απαντήσεως για τον αγοραστή αναστέλλεται μέχρι να παρέλθουν οι τασσόμενες στον(ους) πωλητή(ές) προθεσμίες εμφανίσεως και απαντήσεως στην αίτηση, οι οποίες αντιστοιχούν στις προθεσμίες που ορίζει ο κώδικας πολιτικής δικονομίας για όλους τους εναγόμενους και οι οποίες αρχίζουν να υπολογίζονται από της κοινοποίησεως που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο του παρόντος άρθρου.

Εάν τα πρόσωπα που κλητεύονται, στο πλαίσιο της διαδικασίας εκκίνησης, δεν εμφανισθούν νομίμως και εμπροθέσμως, η προθεσμία απαντήσεως στην αίτηση παρατείνεται ως προς τον αγοραστή.»

638 (δωρεά), 1145 (ενοχές εις ολόκληρον), 1529 (μεταβίβαση απαιτήσεων), 1540 (ανταλλαγή), 1553 (μίσθωση), 1681 (εταιρικές ενοχές), 1830 (εγγυητής), 1831 (συνεγγυητής), κ.λπ. του αστικού κώδικα.

**ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ αριθ. 2 ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΜΟΙΟΜΟΡΦΗ
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ**

1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

6. Άρθρο Va — Διεθνής δικαιοδοσία διοικητικών αρχών

106. Στην Ισλανδία και τη Νορβηγία, αρμόδιες ως προς τις υποχρεώσεις διατροφής είναι, όπως και στη Δανία, διοικητικές αρχές. Γι' αυτό, στο άρθρο Va, προστέθηκαν, εκτός από τη Δανία, και η Ισλανδία και η Νορβηγία.

107. Στη Φινλανδία, για ιστορικούς λόγους, το «ulosotonhaltija/önverexekutor» (περιφερειακή αρχή) είναι αρμόδιο να λαμβάνει τα ασφαλιστικά μέτρα που προβλέπονται στο άρθρο 24 της σύμβασης του Λουγκάνο. Ενώπιον αυτής της αρχής διεξάγεται επίσης και έγγραφη διαδικασία που αποσκοπεί στην είσπραξη χρεών με βάση το γραμμάτιο εις διαταγήν ή άλλο ανάλογο έγγραφο, καθώς και ορισμένες άλλες συνοπτικές διαδικασίες, όπως η εκκίνηση. Υπάρχει δικαίωμα επιλογής μεταξύ αυτής της διαδικασίας και μιας άλλης διαδικασίας δικαστικής. Προφανώς το «ulosotonhaltija/önverexekutor» δεν είναι δικαστήριο αλλά διοικητική αρχή η οποία, στις προαναφερόμενες περιπτώσεις, ασκεί δικαστικά καθήκοντα. Η αρχή αυτή πρόκειται να καταργηθεί τα δε καθήκοντά της θα μεταφερθούν, σε ό,τι αφορά τις εμπορικές και αστικές υποθέσεις, στα δικαστήρια.

Για λόγους ισορροπίας, στο άρθρο αυτό προστέθηκε μια δεύτερη παράγραφος για να διευκρινισθεί ότι, σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ο όρος «δικαστήριο» περιλαμβάνει και το φινλανδικό «ulosotonhaltija/önverexekutor».

7. Άρθρο Vb — Διαφορές μεταξύ πλοιάρχου και μέλους πληρώματος πλοίου

108. Μετά από σχετική αίτηση των αντιπροσωπειών τους, στο άρθρο αυτό αναφέρθηκαν η Ισλανδία, η Νορβηγία, η Πορτογαλία και η Σουηδία.

8. Άρθρο VI — Τροποποίηση εσωτερικών νομοθετικών διατάξεων

109. Το άρθρο αυτό είναι όμοιο με το άρθρο VI του πρωτοκόλλου που προσαρτάται στη σύμβαση των Βρυξελλών. Ωστόσο, οι ανακοινώσεις που προβλέπονται στο άρθρο αυτό πρέπει να απευθύνονται όχι στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αλλά στο θεματοφύλακα της σύμβασης του Λουγκάνο.

110. Χωρίς ομοιόμορφη ερμηνεία, η ενοποιητική αξία της σύμβασης του Λουγκάνο θα ήταν σημαντικά μειωμένη. Πέραν αυτού, πολυάριθμες διατάξεις της σύμβασης, εάν όχι οι περισσότερες, έχουν ληφθεί από τη σύμβαση των Βρυξελλών, γεγονός που έθετε ένα πρόσθετο πρόβλημα. Όπως γνωρίζουμε, τα κράτη μέλη των Κοινοτήτων, ακριβώς για να μην υπάρξουν διαφορές, συνήψαν το πρωτόκολλο της 3ης Ιουνίου 1971 το οποίο απονέμει στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων την αρμοδιότητα να αποφαινεται για την ερμηνεία της σύμβασης των Βρυξελλών. Κατά την εφαρμογή της σύμβασης αυτής, τα δικαστήρια των κρατών μελών των Κοινοτήτων οφείλουν να συμμορφώνονται με την ερμηνεία που της έχει δοθεί από το Δικαστήριο.

Το Δικαστήριο όμως δεν ήταν δυνατόν να αναγνωρίσει αρμόδιο για την ερμηνεία της σύμβασης του Λουγκάνο, καθόσον η σύμβαση αυτή δεν αποτελεί πηγή κοινοτικού δικαίου. Επιπλέον, τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ, δεν θα μπορούσαν να δεχτούν ότι ένα θεσμικό όργανο των Κοινοτήτων θα αποφαινεται τελεσίδικα ως προς τη σύμβαση του Λουγκάνο. Ομοίως, δεν ήταν νοητό να απονεμηθεί τέτοια αρμοδιότητα σε άλλο διεθνές δικαστήριο ούτε να ιδρυθεί νέο αφού το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι ήδη αρμόδιο, δυνάμει του πρωτοκόλλου 1971, να αποφαινεται για την ερμηνεία της σύμβασης των Βρυξελλών και δεν θα ήταν σε καμία περίπτωση επιτρεπτό να δημιουργηθούν συγκρούσεις αρμοδιοτήτων μεταξύ διεθνών δικαστηρίων.

111. Η λύση που δόθηκε για να αντιμετωπισθεί αυτή η κάπως περίπλοκη κατάσταση (δηλαδή για να εξασφαλισθεί η ομοιόμορφη ερμηνεία της σύμβασης του Λουγκάνο λαμβανομένων ταυτοχρόνως υπόψη των αρμοδιοτήτων του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ως προς την ερμηνεία της σύμβασης των Βρυξελλών, πολλές από τις διατάξεις της οποίας έχουν επαναληφθεί στη σύμβαση του Λουγκάνο) βασίζεται στην αρχή της ανταλλαγής πληροφοριών και απόψεων και όχι της δικαστικής ιεραρχίας.

Συγκεκριμένα, αποφασίστηκε ότι οι αποφάσεις που εκδίδονται κατ' εφαρμογή της σύμβασης του Λουγκάνο ή της σύμβασης των Βρυξελλών κοινοποιούνται από ένα κεντρικό όργανο σε ένα από τα υπογράφοντα και προσχωρούντα κράτη και ότι οι αντιπρόσωποι που θα ορίσουν τα κράτη αυτά θα συγκαλούνται σε συνεδριάσεις με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τη λειτουργία της σύμβασης. Από τεχνικής πλευράς, αποφασίστηκε οι διατάξεις που αποσκοπούν στην ομοιόμορφη ερμηνεία να συγκεντρωθούν σε ένα πρωτόκολλο προσαρτημένο στη σύμβαση, οι δια-

τάξεις του οποίου να αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της. Επίσης αποφασίστηκε να προσαρτηθούν στο πρωτόκολλο δύο δηλώσεις. Η μία δήλωση να υπογράφεται από τους αντιπροσώπους των κυβερνήσεων των κρατών που υπογράφουν τη σύμβαση του Λουγκάνο, τα οποία είναι μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, και η άλλη από τους αντιπροσώπους των κρατών που υπογράφουν τη σύμβαση, τα οποία είναι μέλη της ΕΖΕΣ.

2. Προοίμιο

112. Η πρώτη παράγραφος του αιτιολογικού στο προοίμιο αναφέρεται στο άρθρο 65 της συμβάσεως του Λουγκάνο. Το άρθρο αυτό ορίζει ότι ένα πρωτόκολλο αριθ. 2, για την ομοιόμορφη ερμηνεία της συμβάσεως, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της.

Η δεύτερη παράγραφος του αιτιολογικού αναφέρει την ουσιαστική σχέση που υφίσταται μεταξύ της συμβάσεως του Λουγκάνο και της συμβάσεως των Βρυξελλών.

Όπως έχει ήδη προαναφερθεί, το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει αναγνωριστεί αρμόδιο, σύμφωνα με το πρωτόκολλο της 3ης Ιουνίου 1971, να αποφαινεται για την ερμηνεία των διατάξεων της συμβάσεως των Βρυξελλών. Κατά τις διαπραγματεύσεις για τη σύμβαση του Λουγκάνο, έγινε από την αρχή δεκτό ότι οι διατάξεις της συμβάσεως των Βρυξελλών που θα τεθούν αυτούσιες στη σύμβαση του Λουγκάνο πρέπει να νοούνται κατά την ερμηνεία που τους δίνουν οι σχετικές αποφάσεις που θα έχει εκδώσει το Δικαστήριο μέχρι την ημερομηνία ανοίγματος για υπογραφή της συμβάσεως του Λουγκάνο. Η ομάδα που συνέταξε τη σύμβαση αυτή γνώριζε όλες τις σχετικές αποφάσεις που είχαν εκδοθεί μέχρι τότε. Ο επιδιωκόμενος σκοπός ήταν να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή ομοιομορφία στην ερμηνεία των όμοιων διατάξεων των δύο συμβάσεων. Από την άλλη όμως πλευρά, οι διατάξεις της συμβάσεως των Βρυξελλών που είχαν κριθεί ως απαράδεκτες από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, όπως για παράδειγμα το άρθρο 16 παράγραφος 1, δεν επαναλήφθηκαν στη σύμβαση του Λουγκάνο (ως προς τις αποφάσεις του Δικαστηρίου βλέπε κεφάλαιο VI).

Η τρίτη, η τέταρτη και η πέμπτη παράγραφος του αιτιολογικού τέθηκαν στο προοίμιο για να τονιστεί η σημασία των αποφάσεων σχετικά με την ερμηνεία της συμβάσεως των Βρυξελλών που έχει εκδώσει το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων μέχρι την ημερομηνία ανοίγματος για υπογραφή της συμβάσεως του Λουγκάνο.

Η έκτη παράγραφος του αιτιολογικού επιβεβαιώνει την επιθυμία των συμβαλλόμενων κρατών να αποτρέψουν, σεβόμενα πλήρως την ανεξαρτησία των δικαστηρίων, τυχόν διαφορές στην ερμηνεία των διατάξεων.

3. Άρθρο 1

113. Το άρθρο αυτό αφορά μόνο τις αποφάσεις τις σχετικές με διατάξεις της συμβάσεως του Λουγκάνο. Ορίζει ότι

τα δικαστήρια κάθε συμβαλλόμενου κράτους λαμβάνουν προσηκόντως υπόψη, κατά την εφαρμογή και ερμηνεία των διατάξεων της συμβάσεως του Λουγκάνο, τις αρχές που διατυπώνονται σε κάθε σχετική απόφαση που εκδίδεται από τα δικαστήρια των άλλων συμβαλλόμενων μερών και αφορά τις διατάξεις αυτής της συμβάσεως. Με τον όρο «κάθε σχετική απόφαση» νοούνται στο άρθρο αυτό οι αποφάσεις που εκδίδονται από δικαστήρια των συμβαλλόμενων μερών και διαβιβάζονται στο κεντρικό όργανο σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 1 πρώτη περίπτωση, δηλαδή οι αποφάσεις που εκδίδονται από δικαστήρια τελευταίου βαθμού και άλλες αποφάσεις ιδιαίτερης σημασίας που έχουν αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου.

114. Στο άρθρο αυτό δεν αναφέρονται ρητά οι αποφάσεις οι σχετικές με την εφαρμογή και την ερμηνεία των διατάξεων της συμβάσεως των Βρυξελλών οι οποίες επαναλαμβάνονται αυτούσιες στη σύμβαση του Λουγκάνο.

Πράγματι, δεν πρέπει να λησμονείται ότι τα δικαστήρια των κρατών μελών των Κοινοτήτων είναι τα μόνα που καλούνται να εφαρμόσουν τη σύμβαση των Βρυξελλών και ότι, κατά την ερμηνεία των διατάξεων της, οφείλουν να συμμορφώνονται προς τις αποφάσεις του Δικαστηρίου. Τα κράτη μέλη όμως των Κοινοτήτων δεν θα μπορούσαν να υποχρεώσουν το Δικαστήριο, το οποίο είναι ένα χωριστό όργανο, να λαμβάνει υπόψη του αποφάσεις που εκδίδονται από τα δικαστήρια των κρατών μελών της ΕΖΕΣ. Από την άλλη πάλι πλευρά, οι αντιπρόσωποι των κρατών μελών της ΕΖΕΣ έκριναν ότι δεν ήταν καθόλου δίκαιο να προστεθεί στο πρωτόκολλο διάταξη που να προβλέπει ρητά ότι τα δικαστήρια των κρατών αυτών θα οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τους αποφάσεις που εκδίδονται όχι μόνο από τα δικαστήρια των συμβαλλόμενων κρατών αλλά επίσης και τις αποφάσεις του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, όταν το Δικαστήριο αυτό δεν υπόκειται σε καμία δέσμευση προκειμένου για την ερμηνεία διατάξεων της συμβάσεως των Βρυξελλών που επαναλαμβάνονται στη σύμβαση του Λουγκάνο.

115. Έγινε πάντως δεκτό, ότι τα δικαστήρια των κρατών μελών των Κοινοτήτων θα ερμηνεύουν τις διατάξεις της συμβάσεως του Λουγκάνο που είναι πανομοιότυπες με τις διατάξεις της συμβάσεως των Βρυξελλών κατά την ίδια έννοια όπως και αυτές και σύμφωνα με την ερμηνεία που έχει δώσει το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις αποφάσεις του. Συνεπώς, είναι ουσιαστικά για την επίτευξη της μεγαλύτερης δυνατής ομοιομορφίας στην ερμηνεία της συμβάσεως του Λουγκάνο, τα δικαστήρια των κρατών μελών της ΕΖΕΣ να την εφαρμόζουν όπως και τα δικαστήρια των κρατών μελών των Κοινοτήτων. Εξίσου όμως αναγκαίο είναι να λαμβάνει υπόψη του το Δικαστήριο, κατά την ερμηνεία των διατάξεων της συμβάσεως των Βρυξελλών που περιλαμβάνονται στη σύμβαση του

Λουγκάνο, τη νομολογία των δικαστηρίων των κρατών μελών της ΕΖΕΣ.

116. Για να πραγματοποιηθεί ο διπλός αυτός στόχος, η σύμβαση συνοδεύτηκε από δύο δηλώσεις. Στη μία δήλωση οι αντιπρόσωποι των κυβερνήσεων των κρατών μελών που υπογράφουν τη σύμβαση του Λουγκάνο, τα οποία είναι μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, δηλώνουν ότι θεωρούν σκόπιμο να λαμβάνει το δικαστήριο, κατά την ερμηνεία της συμβάσεως των Βρυξελλών, προσηκόντως υπόψη του τις αρχές που περιλαμβάνονται στη νομολογία που απορρέει από τη σύμβαση του Λουγκάνο. Στην άλλη δήλωση, οι αντιπρόσωποι των κρατών της ΕΖΕΣ δηλώνουν ότι θεωρούν σκόπιμο να λαμβάνουν τα δικαστήρια των χωρών τους προσηκόντως υπόψη τους, κατά την ερμηνεία της συμβάσεως του Λουγκάνο, τις αρχές που περιέχονται στη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των δικαστηρίων των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων η οποία αφορά τις διατάξεις εκείνες της συμβάσεως των Βρυξελλών που έχουν κατ' ουσία επαναληφθεί στη σύμβαση του Λουγκάνο.

Μετά από αίτημα των αντιπροσώπων των κρατών της ΕΖΕΣ, στην παρούσα έκθεση περιλαμβάνεται και ένας κατάλογος και το περιεχόμενο των αποφάσεων που έχουν εκδοθεί από το Δικαστήριο σχετικά με την ερμηνεία της συμβάσεως του 1968 (βλέπε κεφάλαιο VI).

4. Άρθρο 2

117. Όπως έχει προαναφερθεί, η ομοιόμορφη ερμηνεία των κοινών διατάξεων των συμβάσεων του Λουγκάνο και των Βρυξελλών αποφασίστηκε να διασφαλιστεί με ένα σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών και απόψεων. Σύμφωνα με το σημείο 1 του άρθρου αυτού, τα συμβαλλόμενα κράτη συμφωνούν να καθιερώσουν σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις αποφάσεις που εκδίδονται κατ' εφαρμογή της συμβάσεως του Λουγκάνο καθώς και τις σχετικές αποφάσεις που εκδίδονται βάσει της συμβάσεως των Βρυξελλών. Με τον όρο «σχετικές αποφάσεις» νοούνται, στο πλαίσιο αυτό, οι αποφάσεις που εκδίδονται κατ' εφαρμογή της συμβάσεως των Βρυξελλών οι οποίες είναι επίσης σχετικές και με την ερμηνεία της συμβάσεως του Λουγκάνο.

Το σύστημα αυτό ανταλλαγής πληροφοριών περιλαμβάνει:

- τη διαβίβαση σε κεντρικό όργανο από τις αρμόδιες εθνικές αρχές των αποφάσεων που έχουν εκδοθεί κατ' εφαρμογή της συμβάσεως του Λουγκάνο ή της συμβάσεως των Βρυξελλών,
- την ταξινόμηση αυτών των αποφάσεων από το κεντρικό όργανο, περιλαμβανομένης, εφόσον είναι αναγκαίο, της συντάξεως και δημοσίευσως μεταφράσεων και περιλήψεων,

- την κοινοποίηση του σχετικού υλικού από το κεντρικό όργανο στις αρμόδιες εθνικές αρχές όλων των κρατών που υπογράφουν τη σύμβαση του Λουγκάνο ή προσχωρούν σε αυτή καθώς και προς την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου αυτού, το προαναφερόμενο κεντρικό όργανο είναι ο Γραμματέας του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ο Γραμματέας δήλωσε ότι συμφωνεί ως προς το σημείο αυτό, με την επιφύλαξη ότι οι λεπτομέρειες εφαρμογής του συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών, και ιδίως της μετάφρασης των αποφάσεων οι οποίες δεν έχουν συνταχθεί σε μία επίσημη γλώσσα των Κοινοτήτων, θα διευκρινισθούν από κοινού με το Δικαστήριο μετά τη διπλωματική συνδιάσκεψη και ότι θα δοθεί στις υπηρεσίες του Δικαστηρίου η απαραίτητη βοήθεια και δημοσιονομική ενίσχυση. Οι αρμόδιες εθνικές αρχές που αναφέρονται στην πρώτη και τρίτη περίπτωση της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού θα καθορισθούν από κάθε ενδιαφερόμενο κράτος μέλος.

Ωστόσο, αυτό το σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών δεν περιλαμβάνει όλες τις αποφάσεις που εκδίδονται από ένα εθνικό δικαστήριο κατ' εφαρμογή της συμβάσεως του Λουγκάνο, ούτε όλες τις σχετικές αποφάσεις που εκδίδονται κατ' εφαρμογή της συμβάσεως των Βρυξελλών.

Για τους σκοπούς του πρωτοκόλλου, αρκεί να διαβιβάζονται στο κεντρικό όργανο που προβλέπεται στο άρθρο (αυτό παράγραφος 1 πρώτη περίπτωση) οι αποφάσεις που εκδίδονται από τα δικαστήρια τελευταίου βαθμού και από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων καθώς επίσης και οι αποφάσεις των άλλων δικαστηρίων που έχουν ιδιαίτερη σημασία και έχουν αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου. Συνεπώς, μόνο αυτές οι αποφάσεις θα ταξινομούνται από το κεντρικό όργανο και θα κοινοποιούνται σύμφωνα με την παράγραφο 1 τρίτη περίπτωση του άρθρου αυτού.

Όταν η κοινοποίηση του σχετικού υλικού επιβάλλει τη δημοσίευση μεταφράσεων και περιλήψεων από το κεντρικό όργανο, συμφωνήθηκε ότι η δημοσίευση αυτή θα γίνεται, για λόγους οικονομίας, με πολύ απλή μορφή.

5. Άρθρο 3

118. Για την εξασφάλιση της ομοιόμορφης ερμηνείας των κοινών διατάξεων των συμβάσεων του Λουγκάνο και των Βρυξελλών, κρίθηκε αναγκαίο, οι αντιπρόσωποι που ορίζονται από κάθε κράτος που υπογράφει ή προσχωρεί, να συνεδριάζουν για να ανταλλάσσουν απόψεις σχετικά με τη λειτουργία της συμβάσεως του Λουγκάνο. Για το σκοπό αυτό, προβλέπεται στο άρθρο 3 η ίδρυση μιας μόνιμης επιτροπής η οποία αποτελείται από αντιπροσώπους που διορίζονται από κάθε

κράτος που υπογράφει και προσχωρεί. Η μόνιμη αυτή επιτροπή δεν είναι γραφειοκρατικό όργανο, αλλά ένα βήμα στο οποίο οι εθνικοί εμπειρογνώμονες θα μπορούν να ανταλλάσσουν τις απόψεις τους σχετικά με τη λειτουργία της συμβάσεως και, ειδικότερα, σχετικά με τη νομολογία, που απορρέει απ' αυτήν στα διάφορα συμβαλλόμενα κράτη, ούτως ώστε να επιτευχθεί η μεγαλύτερη δυνατή ομοιομορφία κατά την ερμηνεία της συμβάσεως. Το πρωτόκολλο δεν προβλέπει ότι η μόνιμη επιτροπή θα συνεδριάζει τακτικά. Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1, οι συνεδριάσεις της θα συγκαλούνται μετά από αίτημα συμβαλλόμενου μέρους.

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονισθεί ότι αντιπροσώπους στη μόνιμη επιτροπή μπορούν να διορίσουν όχι μόνο τα κράτη που είναι ήδη μέρη στη σύμβαση (είτε την έχουν επικυρώσει είτε έχουν προσχωρήσει σε αυτήν), αλλά και τα κράτη εκείνα τα οποία την έχουν υπογράψει αλλά δεν έχουν γίνει ακόμα μέρη της. Η λύση αυτή υιοθετήθηκε διότι εάν γινόταν διάκριση μεταξύ υπογραφόντων και συμβαλλόμενων κρατών αυτό θα άφηνε να εννοηθεί ότι ορισμένα κράτη θα υπογράψουν τη σύμβαση του Λουγκάνο χωρίς να έχουν την πρόθεση να την επικυρώσουν.

Για τη σύνθεση της μόνιμης επιτροπής εκφράσθηκαν διαφορετικές απόψεις: ως μέλη της θα διορισθούν δικαστές ή υπάλληλοι. Αποφασίσθηκε να είναι ελεύθερο κάθε κράτος να διορίσει τους αντιπροσώπους του στην επιτροπή. Είναι, συνεπώς, δυνατόν άλλα κράτη να διορίσουν δικαστές και άλλα να διορίσουν υπαλλήλους ή πρόσωπα άλλης προελεύσεως. Εννοείται ότι κάθε κράτος θα αποφασίζει ελεύθερα με τι τρόπο και για πόσο χρονικό διάστημα θα διορίζεται ένα πρόσωπο ως αντιπρόσωπος στη μόνιμη επιτροπή.

Λόγω των σχέσεων που υφίστανται μεταξύ των συμβάσεων του Λουγκάνο και των Βρυξελλών, η παράγραφος 3 του άρθρου αυτού προβλέπει ότι μπορούν να συμμετέχουν στις συνεδριάσεις της επιτροπής, ως παρατηρητές, αντιπρόσωποι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, δηλαδή της Επιτροπής, του Δικαστηρίου και της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου καθώς και της ΕΖΕΣ.

Η επιτροπή θα καταρτίσει, ενδεχομένως, τον κανονισμό διαδικασίας της.

6. Άρθρο 4

119. Οι διατάξεις του άρθρου 4 παράγραφος 1 αφορούν τη σύγκληση και τις αρμοδιότητες της μόνιμης επιτροπής. Όπως αναφέρθηκε, οι συνεδριάσεις της επιτροπής συγκαλούνται, μετά από αίτημα του συμβαλλόμενου μέρους, με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τη λειτουργία της συμβάσεως. Εδώ πρέπει να υπογραμμισθεί ότι ένα κράτος που έχει απλώς υπογράψει τη σύμβαση χωρίς να έχει γίνει ακόμα συμβαλλόμενο μέρος της, δεν μπορεί να ζητήσει τη σύγκληση συνεδρίασης της επιτροπής, παρά το γεγονός ότι το άρθρο 3 παράγραφος 2 ορίζει ότι η επιτροπή αποτελείται από

αντιπροσώπους που διορίζονται από κάθε κράτος που υπογράφει και προσχωρεί. Η σύγκληση της επιτροπής ανατίθεται στον θεματοφύλακα της συμβάσεως.

Κανένας περιορισμός δεν προβλέπεται για το ποια ζητήματα σχετικά με τη λειτουργία της συμβάσεως υποχρεώνουν το θεματοφύλακα να συγκαλέσει συνεδριάσεις της επιτροπής μετά από αίτημα ενός συμβαλλόμενου μέρους.

Βάσει του σκοπού που επιδιώκει το πρωτόκολλο, στο άρθρο 4 προβλέπεται ότι μπορούν να συγκαλούνται συνεδριάσεις της επιτροπής, ιδίως για να ανταλλάσσονται απόψεις σχετικά με την εξέλιξη της νομολογίας η οποία κοινοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 1 πρώτη περίπτωση. Ο σκοπός της διατάξεως αυτής, ωστόσο, δεν είναι να ανατεθεί στην επιτροπή ο ρόλος ενός ανώτερου οργάνου το οποίο θα κάνει εκτίμηση των αποφάσεων που εκδίδονται από τα εθνικά δικαστήρια. Έργο της μόνιμης επιτροπής είναι να εξετάζει τις αποφάσεις αυτές για να εντοπίζει τις ερμηνευτικές αποκλίσεις και να συμβάλει όσο το δυνατόν περισσότερο στην ομοιομορφία ερμηνείας της συμβάσεως.

Το άρθρο 57 παράγραφος 1 ορίζει ότι η σύμβαση δεν θίγει τις συμβάσεις στις οποίες τα συμβαλλόμενα κράτη είναι ή θα γίνουν συμβαλλόμενα μέρη και οι οποίες, σε ειδικά θέματα, ρυθμίζουν τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση ή την εκτέλεση αποφάσεων. Σύμφωνα με το πρωτόκολλο αριθ. 3, οι διατάξεις που ρυθμίζουν σε ειδικά θέματα τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση ή την εκτέλεση αποφάσεων και περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε πράξεις των Οργάνων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εξομοιώνονται με τις συμβάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 57 παράγραφος 1.

Οι διατάξεις που ρυθμίζουν, σε ειδικά θέματα, τη διεθνή δικαιοδοσία και περιέχονται είτε σε σύμβαση είτε σε κοινοτική πράξη, μπορεί να ισοδυναμούν με τροποποίηση των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας που περιέχονται στη σύμβαση χωρίς τη συμφωνία όλων των συμβαλλόμενων μερών. Για το λόγο αυτό, στο άρθρο 4 παράγραφος 1 του πρωτοκόλλου προβλέπεται, επιπλέον, ότι οι συνεδριάσεις της μόνιμης επιτροπής συγκαλούνται για την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 57 της συμβάσεως. Ανάλογη διαδικασία προβλέπεται και στην παράγραφο 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 3 σχετικά με τις κοινοτικές πράξεις. Έτσι, η επιτροπή θα είναι ένα βήμα όπου θα μπορούν να ανταλλάσσονται απόψεις, ιδίως για τις διατάξεις που ρυθμίζουν σε ειδικά θέματα τη διεθνή δικαιοδοσία, οι οποίες περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε κοινοτικές πράξεις.

Από τις ανταλλαγές αυτές απόψεων, μπορεί να διαφανεί ότι η σύμβαση χρειάζεται κάποια τροποποίηση. Ανάλογη περίπτωση μπορεί να εμφανισθεί εάν η μόνιμη επιτροπή, εξετάζοντας τη νομολογία που κοινοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 2, ανακαλύψει ερμη-

νευτικές αποκλίσεις οι οποίες οφείλονται σε ασάφειες που υπάρχουν σε μία ή περισσότερες διατάξεις της συμβάσεως. Επίσης, η παράγραφος 2 του άρθρου αυτού προβλέπει ότι η επιτροπή μπορεί επίσης να εξετάσει τη σκοπιμότητα αναθεώρησης ορισμένων σημείων της συμβάσεως και να υποβάλει σχετικές εισηγήσεις.

Η αρμοδιότητα αυτή της μόνιμης επιτροπής δεν πρέπει να συγχέεται με το δικαίωμα που αναγνωρίζεται σε κάθε συμβαλλόμενο κράτος από το άρθρο 66 της συμβάσεως να ζητήσει την αναθεώρησή της. Η δυνατότητα και η διαδικασία που προβλέπονται στο άρθρο 66 είναι εκ διαμέτρου διαφορετικές από αυτές που προβλέπονται στο άρθρο 4 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 2. Μια εισήγηση αναθεώρησης εκ μέρους της επιτροπής δεν πρέπει να εξομοιώνεται με αίτηση αναθεώρησης δυνάμει του άρθρου 66 της συμβάσεως εκ μέρους συμβαλλόμενου κράτους που επιθυμεί την έναρξη αναθεωρητικής διασκέψεως. Μόνο ένα συμβαλλόμενο κράτος, και όχι η μόνιμη επιτροπή, μπορεί να ζητήσει από το θεματοφύλακα της σύμβασης να συγκαλέσει αναθεωρητική διάσκεψη. Πολύ περισσότερο ακόμη, μια τέτοια εισήγηση της επιτροπής δεν αποτελεί προϋπόθεση του δικαιώματος ενός συμβαλλόμενου κράτους να ζητήσει την αναθεώρηση της συμβάσεως.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ αριθ. 3 ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 57

120. Το πρωτόκολλο αυτό απαντά στα προβλήματα που ενδέχεται να θέσουν διατάξεις για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση ή την εκτέλεση αποφάσεων που περιλαμβάνονται σε κοινοτικές πράξεις.

1. Ανησυχίες των κρατών μερών στη σύμβαση του Λουγκάνο

121. Τόσο τα κράτη μέλη των Κοινοτήτων όσο και τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ εξέφρασαν έντονα τις απόλυτα βασίμες ανησυχίες τους όσον αφορά τις κοινοτικές πράξεις. Γιατί:

α) Για τα κράτη μέλη των Κοινοτήτων, διότι έχουν κατά κάποιο τρόπο διπλή προσωπικότητα. Είναι κράτη κυρίαρχα. Είναι όμως επίσης μέλη των Κοινοτήτων και οφείλουν, ως εκ τούτου, υπό την ιδιότητά τους αυτή, να τηρούν τις υποχρεώσεις τις οποίες έχουν προσυπογράψει στα πλαίσια των ιδρυτικών συνθηκών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, Ευρατόμ). Σύμφωνα με τις συνθήκες αυτές, το Συμβούλιο είναι αρμόδιο να εκδίδει κανονισμούς και οδηγίες που, σε ειδικά θέματα, είναι δυνατόν να αφορούν τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, ανάλογα με τις ανάγκες των Κοινοτήτων⁽¹⁰⁾.

Η ανησυχία των κρατών αυτών στηρίζεται σε τρεις σκέψεις:

— στην επιθυμία τους να τηρήσουν τις υποχρεώσεις τις οποίες προσυπέγραψαν όταν έγιναν μέρη στις ιδρυτικές συνθήκες των Κοινοτήτων,

— στην επιθυμία τους να μην εμποδιστεί οποιαδήποτε εξέλιξη θα μπορούσε να σημειωθεί στο πλαίσιο των συνθηκών αυτών και η οποία θα ενέπιπτε στις αρμοδιότητες των κοινοτικών οργάνων,

— στην επιθυμία τους τέλος να σεβαστούν τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει με τη σύμβαση του Λουγκάνο έναντι των κρατών μελών της ΕΖΕΣ.

β) Για τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ, διότι φοβούνται μήπως οι εγγυήσεις που τους προσφέρει η σύμβαση του Λουγκάνο όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, εκμηδενισθούν σε ορισμένα θέματα από μια κοινοτική πράξη. Ειδικότερα, οι αντιπρόσωποι των κρατών μελών της ΕΖΕΣ εξέφρασαν την ανησυχία μήπως υπονομευθεί με μια κοινοτική πράξη η προστασία που εξασφαλίζεται με τη σύμβαση του Λουγκάνο, και κυρίως με το άρθρο 3, στους εναγόμενους που έχουν κατοικία σε ένα κράτος μέλος της ΕΖΕΣ. Οι εναγόμενοι αυτοί θα μπορούσαν δηλαδή να αντιμετωπισθούν διαφορετικά από ό,τι οι εναγόμενοι που έχουν κατοικία σε ένα κράτος μέλος των Κοινοτήτων, και συγκεκριμένα να βρεθούν στην ίδια θέση όπως οι εναγόμενοι που έχουν κατοικία σε τρίτα κράτη. Για παράδειγμα, για τους αντιπροσώπους των κρατών αυτών, δεν ήταν νοητό να δεχθούν άνευ άλλου τινός ότι ένα πρόσωπο που έχει κατοικία στο έδαφος ενός άλλου κράτους μέλους της ΕΖΕΣ (παραδείγματος χάρη στη Νορβηγία) μπορεί να εναχθεί ενώπιον των δικαστηρίων ενός κράτους μέλους των Κοινοτήτων (για παράδειγμα στη Γαλλία) βάσει μιας κοινοτικής πράξης, στην κατάρτιση της οποίας δεν θα έχουν συμμετάσχει και με βάση διεθνούς δικαιοδοσίας που δεν προβλέπεται από τη σύμβαση του Λουγκάνο. Οπωσδήποτε, για τα κράτη αυτά, είναι απαράδεκτο να μπορεί να αναγνωρισθεί και να εκτελεσθεί στο έδαφός τους, δυνάμει της συμβάσεως του Λουγκάνο, μια απόφαση που έχει εκδοθεί με τέτοια βάση διεθνούς δικαιοδοσίας. Οι ανησυχίες αυτές κρίθηκαν εξίσου βασίμες όπως και οι ανησυχίες των κρατών μελών των Κοινοτήτων.

Εν ολίγοις, για τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ, η ενσωμάτωση στις κοινοτικές πράξεις κανόνων περί διεθνούς δικαιοδοσίας και αναγνώρισεως και εκτέλεσεως αποφάσεων, χωρίς την ύπαρξη διορθωτικού μηχανισμού, μπορεί να θεωρηθεί ότι παρέχει στα κράτη μέλη των Κοινοτήτων την εξουσία να τροποποιούν μονομερώς τη σύμβαση του Λουγκάνο.

2. Απάντηση στις ανησυχίες αυτές

122. Οι συντάκτες της συμβάσεως είχαν να απαντήσουν στις διάφορες αυτές ανησυχίες, που ήταν όλες εξίσου βάσιμες, και να βρουν μια λύση αποδεκτή από όλα τα συμβαλλόμενα μέρη. Αφού το πρόβλημα επιλύθηκε, θα προσπαθήσουμε να απαντήσουμε σε δύο ερωτήματα: γιατί λύθηκε; και πώς λύθηκε;

Στις ανησυχίες αυτές μπόρεσε να δοθεί μια απάντηση, διότι και οι δύο πλευρές είχαν την πεποίθηση ή, μάλλον καλύτερα, τη βαθειά συνείδηση ότι, παρά τις δυσκολίες τους, το πρόβλημα που είχε τεθεί μπορούσε και έπρεπε να λυθεί, σύμφωνα με τις αρχές του δημοσίου διεθνούς δικαίου, ενόψει των θεμελιωδών στόχων που επιδιώκονται με τη σύμβαση του Λουγκάνο, δηλαδή της παροχής εγγυήσεων στον εναγόμενο που έχει την κατοικία του στο έδαφος ενός συμβαλλόμενου κράτους και την ελεύθερη κυκλοφορία των αποφάσεων.

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια των συζητήσεων φάνηκε ότι το πρόβλημα, παρά τη θεωρητική του διάσταση, στην πράξη έχει πολύ σχετική σημασία. Έτσι, τα κράτη μέλη των Κοινοτήτων έδωσαν έμφαση στο γεγονός ότι μέσα σε διάστημα 30 ετών, δεν έχει εκδοθεί καμία κοινοτική πράξη που να περιέχει διατάξεις για τη διεθνή δικαιοδοσία. Πρέπει μόνο να σημειωθεί ότι είναι υπό κατάρτιση ένα σχέδιο κανονισμού για το κοινοτικό σήμα το οποίο περιέχει τέτοιους κανόνες.

Εξάλλου, ορισμένα κράτη μέλη των Κοινοτήτων άφησαν σαφώς να εννοηθεί ότι, για πρακτικούς λόγους, δεν είναι υπέρ της προσθήκης διατάξεων για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε κοινοτικές πράξεις. Κατά τη γνώμη τους, το ζήτημα αυτό πρέπει να ρυθμίζεται από τη σύμβαση των Βρυξελλών, εκτός εάν αναθεωρηθεί, τροποποιηθεί ή συμπληρωθεί, δεδομένου ότι για τον εφαρμοστή του δικαίου (δικηγόρο, δικαστή κ.λπ.) η σύμβαση αυτή αποτελεί ένα κοινοτικό κώδικα ο οποίος αρχίζει να γίνεται γνωστός. Εάν οι σχετικές διατάξεις διασκορπισθούν σε πολλές κοινοτικές πράξεις, η σημασία και η αξία αυτού του κώδικα θα εξασθενήσει και η εφαρμογή του θα γίνει πιο δύσκολη. Τα κράτη αυτά, χωρίς να παραγνωρίζουν τη σημασία που μπορεί να παρουσιάζουν επί του θέματος οι κοινοτικές πράξεις, πιστεύουν ότι η προσφυγή σ' αυτές πρέπει να γίνεται μόνο κατ' εξαίρεση.

3. Δοθείσα λύση

123. Πώς μπόρεσε τελικά να λυθεί το πρόβλημα;

Η λύση δίνεται στο πρωτόκολλο αριθ. 3 και στη δήλωση των κρατών μελών των Κοινοτήτων που το συμπληρώνει.

Σε τι συνίσταται η λύση αυτή η οποία μπόρεσε να ικανοποιηθεί και τις δύο πλευρές;

Το πρωτόκολλο αριθ. 3 και η δήλωση που το συμπληρώνει αποτελούν ένα σύνολο.

α) Το πρωτόκολλο αριθ. 3

124. Στην πρώτη του παράγραφο, το πρωτόκολλο αριθ. 3 εξομοιώνει, για τους σκοπούς της συμβάσεως του Λουγκάνο, τις κοινοτικές πράξεις με τις συμβάσεις που συνάπτονται για ειδικά θέματα και των οποίων η σχέση με τη σύμβαση του Λουγκάνο ρυθμίζεται από το άρθρο 57 (βλέπε παραγράφους 79 έως 83). Για τους αντιπροσώπους των κρατών μελών των Κοινοτήτων, δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ των δύο αυτών τύπων πράξεων, εκτός από τον τρόπο καταρτίσεώς τους.

Σχετικά, παρατήρησαν ότι αφού τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ είναι διατεθειμένα να αναγνωρίσουν στα κράτη που είναι μέρη στη σύμβαση του Λουγκάνο τη δυνατότητα να τροποποιούν με συμβάσεις για ειδικά θέματα (μεταφορές, κ.λπ.), τους κανόνες της συμβάσεως αυτής, θα μπορούσαν επίσης να αναγνωρίσουν στην Κοινότητα τη δυνατότητα να τροποποιεί τη σύμβαση με κοινοτικές πράξεις. Οι αντιπρόσωποι αυτοί τόνισαν, εξάλλου, ότι για να εγκριθεί μια κοινοτική πράξη, απαιτείται καταρχήν η συμφωνία των δώδεκα κρατών, ενώ μια σύμβαση για ειδικά θέματα, οι κανόνες της οποίας ενδεχομένως θα αποκλίνουν από τους κανόνες της συμβάσεως του Λουγκάνο, μπορεί να συναφθεί μόνο μεταξύ δύο κρατών. Κατά την άποψή τους δηλαδή, δεν υπάρχει ουσιώδης διαφορά μεταξύ των δύο πράξεων: συμβάσεων για ειδικά θέματα και κοινοτικών πράξεων.

Τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ δεν μπορούσαν να δεχθούν την άποψη αυτή παρά μόνο για τους σκοπούς της παρούσας συμβάσεως και σε συνδυασμό με το σημείο 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 3 και τη δήλωση που το συμπληρώνει (βλέπε κατωτέρω παράγραφο 127). Εξάλλου, οι αντιπρόσωποι αυτοί δήλωσαν ότι τα κράτη τους δεν έχουν την πρόθεση να θέσουν εμπόδια στις ιδιαίτερες ανάγκες των Κοινοτήτων που πρέπει να διατηρήσουν κάποια ελευθερία για την εξέλιξη του κοινοτικού δικαίου.

125. Ποιες είναι οι συνέπειες του σημείου 1 του πρωτοκόλλου αριθ. 3 το οποίο, για τους σκοπούς της παρούσας συμβάσεως, εξομοιώνει τις κοινοτικές πράξεις με τις συμβάσεις για ειδικά θέματα;

Ένα πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος ενός συμβαλλόμενου κράτους (για παράδειγμα στην Ελβετία) μπορεί να εναχθεί στο έδαφος ενός άλλου

συμβαλλόμενου κράτους μέλους των Κοινοτήτων (για παράδειγμα στο Βέλγιο) βάσει ενός κανόνα διεθνούς δικαιοδοσίας ο οποίος δεν προβλέπεται μεν από τη σύμβαση του Λουγκάνο, αλλά απορρέει από μια κοινοτική πράξη (όπως και από μια σύμβαση για ειδικό θέμα).

Η απόφαση που εκδίδεται από ένα δικαστήριο κράτους μέλους των Κοινοτήτων, το οποίο έχει διεθνή δικαιοδοσία δυνάμει της κοινοτικής πράξεως που παρεκκλίνει, όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία, από τη σύμβαση του Λουγκάνο, αναγνωρίζεται και εκτελείται στα άλλα κράτη μέλη των Κοινοτήτων. Ωστόσο, η αναγνώριση ή εκτέλεση μπορεί να μη γίνει δεκτή, σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 57 παράγραφος 4, δηλαδή σε ένα κράτος μέλος της ΕΖΕΣ στο οποίο έχει την κατοικία του το πρόσωπο εναντίον του οποίου επιδιώκεται η αναγνώριση ή εκτέλεση της αποφάσεως, εκτός εάν η απόφαση μπορεί να αναγνωριστεί ή εκτελεστεί βάσει της νομοθεσίας του κράτους αυτού.

Πρέπει να σημειωθεί ότι στο σημείο 1 του πρωτοκόλλου αριθ. 3 αναφέρονται μόνο οι κοινοτικές πράξεις και όχι οι νομοθεσίες των κρατών μελών των Κοινοτήτων που εναρμονίζονται σε εκτέλεση των πράξεων αυτών, και εν προκειμένω οι οδηγίες. Η εξομοίωση των κοινοτικών πράξεων με συμβάσεις για ειδικά θέματα, ισχύει μόνο για τις πράξεις που ισοδυναμούν με παρόμοιες συμβάσεις και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να επεκταθεί στις εθνικές νομοθεσίες.

Εξάλλου, εάν μια εθνική νομοθεσία η οποία αποκλίνει από μια οδηγία, εισάγει κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας που παρεκκλίνουν από τη σύμβαση του Λουγκάνο, εισερχόμαστε σε άλλο πεδίο, διότι τότε τίθεται θέμα ευθύνης του κράτους το οποίο έχει λάβει τέτοια μέτρα.

Όπως προαναφέρθηκε, οι αντιπρόσωποι των κρατών μελών της ΕΖΕΣ δεν ήταν σε θέση να δεχθούν την εξομοίωση των κοινοτικών πράξεων με συμβάσεις για ειδικά θέματα παρά μόνο με δήλωση των κρατών μελών των Κοινοτήτων ότι θα τηρήσουν τους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας και αναγνώρισεως και εκτελέσεως των αποφάσεων οι οποίες θεσπίζονται με τη σύμβαση του Λουγκάνο (για το σχόλιο σχετικά με την παρατήρηση αυτή, βλέπε κατωτέρω παράγραφο 127).

του εκτός Κοινότητας, δηλαδή σε ένα κράτος μέλος της ΕΖΕΣ.

Το σημείο 2 έχει το νόημα μιας «*pactum de negotiando*». Εάν ένα συμβαλλόμενο μέρος είναι της γνώμης ότι η κοινοτική πράξη είναι ασυμβίβαστη με τη σύμβαση του Λουγκάνο, αρχίζουν διαπραγματεύσεις για την τροποποίηση, εάν είναι ανάγκη, της συμβάσεως. Για το σκοπό αυτό, εφαρμόζεται η διαδικασία αναθεώρησης που προβλέπεται στο άρθρο 66, με την επιφύλαξη της δυνατότητας να συγκληθεί η μόνιμη επιτροπή του άρθρου 3 του πρωτοκόλλου αριθ. 2, η οποία θα κληθεί να αποφασίσει σύμφωνα με το άρθρο 4 του πρωτοκόλλου αυτού.

Οι διαπραγματεύσεις πρέπει να αρχίσουν αμελλητί για να διαπιστωθεί εάν είναι ή όχι σκόπιμο να τροποποιηθεί η σύμβαση του Λουγκάνο. Πράγματι, το σημείο 2 ορίζει ότι πρέπει να αντιμετωπισθεί η τροποποίηση, δεν ορίζει όμως ότι είναι υποχρεωτική η τροποποίηση της συμβάσεως.

Επίσης το σημείο 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 3, δεν προβλέπει, και ούτε εξάλλου θα ήταν δυνατόν να προβλέπει, ότι πρέπει να αντιμετωπιστεί η τροποποίηση της κοινοτικής πράξεως. Η διεξαγωγή παρόμοιων διαπραγματεύσεων θα υπερέβαινε το πλαίσιο των σχέσεων μεταξύ των κρατών μερών στη σύμβαση και θα έπρεπε να γίνει με τα θεσμικά όργανα της Κοινότητας, διότι η κοινοτική πράξη υπάγεται στη δική τους αρμοδιότητα.

Εδώ πρέπει να παρατηρηθεί ότι η διαδικασία που προβλέπεται στο σημείο 2 μπορεί να κινηθεί είτε από ένα κράτος μέλος των Κοινοτήτων είτε από ένα κράτος μέλος της ΕΖΕΣ. Συγκεκριμένα, ένα κράτος μέλος της ΕΖΕΣ μπορεί να επιθυμεί την τροποποίηση της συμβάσεως του Λουγκάνο για να αποτρέψει το ενδεχόμενο να ληφθούν μέτρα που θα παρεκκλίνουν απ' αυτήν έναντι προσώπων που έχουν την κατοικία τους στο έδαφός του. Αντίθετα, ένα κράτος μέλος των Κοινοτήτων μπορεί να έχει συμφέρον να γίνει προσαρμογή της συμβάσεως του Λουγκάνο για να μπορούν να αναγνωρίζονται και να εκτελούνται σε κάθε κράτος μέλος της ΕΖΕΣ οι αποφάσεις που εκδίδονται στο έδαφός του, πράγμα το οποίο θα μπορούσε να μη γίνει δεκτό βάσει του άρθρου 57 παράγραφος 4.

β) *Η δήλωση των κυβερνήσεων των κρατών μελών των Κοινοτήτων*

126. Το σημείο 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 3 αφορά την περίπτωση που μια διάταξη κοινοτικής πράξεως, κατά τη γνώμη ενός συμβαλλόμενου κράτους, είναι ασυμβίβαστη με τη σύμβαση του Λουγκάνο παρά τα ληφθέντα μέτρα. Για παράδειγμα, κάτι τέτοιο μπορεί να συμβεί εάν η κοινοτική πράξη προβλέπει τη διεθνή δικαιοδοσία του δικαστηρίου του τόπου κατοικίας του ενάγοντος έναντι κάθε εναγόμενου που έχει την κατοικία

127. Το πρωτόκολλο αριθ. 3 συνοδεύεται από μια σημαντική δήλωση των κρατών μελών των Κοινοτήτων. Η μονομερής αυτή δήλωση αποτελεί μία από τις τρεις ουσιαστικές συνισταμένες της λύσεως που έγινε δεκτή, μαζί με την εξομοίωση των κοινοτικών πράξεων με συμβάσεις για ειδικά θέματα και με την υποχρέωση να γίνουν διαπραγματεύσεις σε περίπτωση που υπάρξει ασυμβίβαστο μεταξύ μιας κοινοτικής πράξεως και της συμβάσεως του Λουγκάνο.

Όπως προαναφέρθηκε, τα κράτη μέλη των Κοινοτήτων υπόκεινται σε δύο περιορισμούς. Πρώτον, οφείλουν να τηρούν τους θεσμικούς μηχανισμούς που προβλέπονται από τις ιδρυτικές συνθήκες των Κοινοτήτων και, δεύτερον, οφείλουν να συμμορφώνονται προς τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει, με βάση τη σύμβαση του Λουγκάνο, έναντι των κρατών μελών της ΕΖΕΣ.

Η δήλωση είναι σημαντική διότι τα κράτη μέλη των Κοινοτήτων, χωρίς να παραγνωρίζουν ότι ανήκουν στις Κοινότητες και ότι οφείλουν να τηρούν τους θεσμούς τους:

- α) λαμβάνουν υπόψη τις ανειλημμένες υποχρεώσεις τους έναντι των κρατών μελών της ΕΖΕΣ. Η σύμβαση του Λουγκάνο είναι, συνεπώς, για τα κράτη αυτά μια νομική πράξη που οφείλουν να τηρούν. Υπάρχει δηλαδή από την πλευρά τους αυτό που θεωρήθηκε ως μια ρήτρα του κατά δύναμιν (best efforts) για να αποτραπούν, όσο είναι δυνατόν, οι στρεβλώσεις μεταξύ των κοινοτικών διατάξεων και των διατάξεων της συμβάσεως του Λουγκάνο·
- β) δηλώνουν ότι μεριμνούν να μην θιγεί η ενότητα του νομικού καθεστώτος που εγκαθιδρύεται με τη σύμβαση του Λουγκάνο. Η μέριμνα αυτή είναι προφανής καθόσον η σύμβαση αυτή, με τους κανόνες της που έχουν διατυπωθεί κατά το πρότυπο της συμβάσεως των Βρυξελλών, έχει ως στόχο να εξασφαλίσει την ελεύθερη κυκλοφορία των αποφάσεων ανάμεσα στα περισσότερα κράτη της δυτικής Ευρώπης, άρα και των αποφάσεων που εκδίδονται από τα δικαστήρια των κρατών μελών των Κοινοτήτων·
- γ) γι' αυτό, τα κράτη μέλη των Κοινοτήτων δηλώνουν ότι θα λάβουν όλα τα δυνατά μέτρα, ώστε να εξασφαλιστεί, κατά την επεξεργασία κοινοτικών πράξεων, η τήρηση των κανόνων οι οποίοι θεσπίζονται με τη σύμβαση του Λουγκάνο, ιδίως όσον

αφορά την προστασία που εξασφαλίζει η σύμβαση αυτή στον εναγόμενο που έχει την κατοικία του σε ένα συμβαλλόμενο κράτος. Έπεται δηλαδή ότι, εάν μια κοινοτική πράξη τεθεί προς συζήτηση στο Συμβούλιο των Κοινοτήτων, πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή από όλα τα κράτη μέλη στους κανόνες της συμβάσεως του Λουγκάνο.

Εν ολίγοις, η δήλωση εκφράζει μια ηθική και πολιτική δέσμευση των κρατών μελών των Κοινοτήτων, βάσει της καλής πίστεως, να διατηρήσουν άθικτο το ενοποιητικό έργο που υλοποιείται με τη σύμβαση του Λουγκάνο.

4. Συμπέρασμα

128. Τα ζητήματα τα σχετικά με τις κοινοτικές πράξεις ήταν από τα πλέον δύσκολα που είχαν να αντιμετωπίσουν οι συντάκτες της συμβάσεως του Λουγκάνο. Τελικά βρέθηκε μια λύση χάριν της εποικοδομητικής διάθεσης των αντιπροσώπων όλων των ενδιαφερόμενων κρατών. Η συμβιβαστική αυτή λύση νομίζουμε ότι καθησυχάζει τις ανησυχίες που εκδηλώθηκαν εξ αμοτέρων των πλευρών, κλιμακώνεται δε σε τρία επίπεδα:

- α) εξομοίωση των κοινοτικών πράξεων με τις συμβάσεις για ειδικά θέματα, σύμφωνα με την επιθυμία που εξέφρασαν τα κράτη μέλη των Κοινοτήτων·
- β) μονομερή υποχρέωση των κρατών μελών των Κοινοτήτων να λάβουν όλα τα δυνατά μέτρα ώστε να μη θιγεί η ενότητα του νομικού καθεστώτος που εγκαθιδρύεται με τη σύμβαση του Λουγκάνο, γεγονός που ικανοποιεί τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ·
- γ) υποχρέωση αναζήτησης λύσεως μέσω διαπραγματεύσεων, σε περίπτωση που υπάρχει η διαφορά μεταξύ μιας κοινοτικής πράξεως και της συμβάσεως του Λουγκάνο, ως διορθωτικό στοιχείο το οποίο ικανοποίησε και τις δύο πλευρές.

Συνάγεται λοιπόν ότι η συμβιβαστική λύση υπήρξε απόλυτα ισόρροπη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΟΣΑΡΤΩΝΤΑΙ ΣΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ

129. Τη σύμβαση του Λουγκάνο συμπληρώνουν τρεις δηλώσεις. Η πρώτη δήλωση είναι σχετική με το πρωτόκολλο αριθ. 3 το οποίο αφορά τις κοινοτικές πράξεις (βλέπε παραγράφους 120 έως 128), ενώ οι άλλες δύο είναι σχετικές με το πρωτόκολλο αριθ. 2 με την ομοιόμορφη ερμηνεία της συμβάσεως (βλέπε παραγράφους 110 έως 119).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ ΤΗΣ 27ης ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1968

1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

130. Το πρωτόκολλο της 3ης Ιουνίου 1971 απονέμει στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων την αρμοδιότητα να αποφαιίνεται για την ερμηνεία της συμβάσεως των Βρυξελλών.

Η σύμβαση προσχώρησης της 9ης Οκτωβρίου 1978 (Δανία, Ιρλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο) προβλέπει, στο άρθρο 30, ότι το Δικαστήριο είναι επίσης αρμόδιο να αποφαιίνεται επί της ερμηνείας της συμβάσεως αυτής. Ανάλογη διάταξη περιέχεται στο άρθρο 10 της συμβάσεως της 25ης Οκτωβρίου 1982 για την προσχώρηση της Ελλάδας.

Την 1η Ιουνίου 1988, είναι συμβαλλόμενα μέρη στο πρωτόκολλο τα αρχικά έξι μέλη των Κοινοτήτων καθώς επίσης και η Δανία, η Ιρλανδία, και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Ως προς την έκταση εφαρμογής του πρωτοκόλλου αυτού, παραπέμπουμε στις εκθέσεις Jenard (σσ. 66 έως 70) και Schlosser (παράγραφοι 255 και 256).

Υπενθυμίζουμε, ωστόσο, ότι το πρωτόκολλο προβλέπει δύο τύπους προσφυγών: την προσφυγή για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως και την προσφυγή υπέρ του νόμου. Το δεύτερο αυτό είδος προσφυγής δεν έχει χρησιμοποιηθεί μέχρι σήμερα. Προκειμένου για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, η προσφυγή σημαίνει ότι ένα εθνικό δικαστήριο καλούμενο να αποφανθεί επί θέματος ερμηνείας της συμβάσεως ή του πρωτοκόλλου, το υποβάλλει στο Δικαστήριο και αναστέλλει τη διαδικασία του μέχρι να εκδοθεί η απόφαση του Δικαστηρίου.

Από την 1η Σεπτεμβρίου 1975, που άρχισε να ισχύει το πρωτόκολλο, το Δικαστήριο έχει εκδώσει περίπου 60 αποφάσεις (βλέπε κατωτέρω σημείο 3) και ήδη εκκρεμούν ενώπιόν του πολλές υποθέσεις (βλέπε κατωτέρω σημείο 4).

Όπως αναφέρθηκε και στο σχόλιο σχετικά με το πρωτόκολλο αριθ. 2 (βλέπε παραγράφους 112 και 116), κατά τις διαπραγματεύσεις της συμβάσεως των Βρυξελλών πρέπει να νοούνται έτσι όπως έχουν ερμηνευθεί από το Δικαστήριο και ότι στην έκθεση θα μνημονεύονται οι σχετικές αποφάσεις του.

Στο τελευταίο ακριβώς αυτό σημείο είναι αφιερωμένο το παρόν κεφάλαιο.

Οι αποφάσεις δεν μνημονεύονται με χρονολογική σειρά αλλά σε σχέση με εκείνα τα άρθρα της συμβάσεως των Βρυξελλών, του προσαρτημένου σε αυτήν

πρωτοκόλλου και του πρωτοκόλλου του 1971 τα οποία χρειάστηκε να ερμηνευθούν, καθόσον η μέθοδος αυτή κρίθηκε ως η πλέον θεμελιωμένη.

Στο παρόν κεφάλαιο περιλαμβάνεται μόνο το διατακτικό της αποφάσεως και όχι το σκεπτικό της, εκτός από ορισμένες εξαιρέσεις, και αυτό για το λόγο ότι η έκθεση δεν έχει σκοπό τη μελέτη των αποφάσεων του Δικαστηρίου, αλλά μόνο την υπόμνηση της ερμηνείας που έχει δοθεί από αυτό σε ορισμένα άρθρα.

2. Περιεχόμενο των αποφάσεων ⁽¹⁾

131. 1. Εφαρμογή της συμβάσεως

Το Δικαστήριο δέχεται ότι οι διατάξεις της συμβάσεως υπερισχύουν των εθνικών δικονομικών κανόνων στις διαφορές που ρυθμίζονται από τη σύμβαση (απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Νοεμβρίου 1979 στην υπόθεση 25/79 Sanicentral/Collin, Συλλογή 1979, σσ. 3423 έως 3431).

2. Άρθρο 1 παράγραφος 1: αστικές και εμπορικές υποθέσεις

1. Το Δικαστήριο δέχεται ότι η έννοια των αστικών και εμπορικών υποθέσεων είναι αυτοτελής. Έχει αποφασίσει ότι στο πεδίο εφαρμογής της συμβάσεως δεν εμπίπτει μια απόφαση που εκδίδεται σε διαφορά μεταξύ δημόσιας αρχής και ιδιώτη, στην περίπτωση που η δημόσια αρχή έχει ενεργήσει «κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας» (απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 1976 στην υπόθεση 29/76 Firme LTU/Eurocontrol, Συλλογή 1976, σσ. 1541 έως 1552).

2. Το Δικαστήριο επιβεβαιώνει τη θέση του στην απόφασή του της 16ης Δεκεμβρίου 1980, υπόθεση 814/79, Ολλανδικό κράτος/Ruffer, σύμφωνα με την οποία η έννοια των αστικών και εμπορικών υποθέσεων δεν περιλαμβάνει την είσπραξη των εξόδων στα οποία έχει υποβληθεί ο διαχειριστής των δημοσίων οδών, στη συγκεκριμένη περίπτωση, το ολλανδικό κράτος, για να αποσύρει ένα αδέσποτο πράγμα κατ' εφαρμογή διεθνούς συμβάσεως (Συλλογή 1980, σσ. 3807 έως 3822).

3. Η ατομική σύμβαση εργασίας εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της συμβάσεως (απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 1979 στην υπόθεση 25/79 Sanicentral/Collin, Συλλογή 1979, σσ. 3423 έως 3431).

3. Άρθρο 1 παράγραφος 2

1. α) Προσωπική κατάσταση

1. Οι δικαστικές αποφάσεις που διατάσσουν ασφαλιστικά μέτρα κατά τη διάρκεια δίκης διαζυγίου δεν

εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της συμβάσεως «εφόσον τα μέτρα αυτά αφορούν ή συνδέονται στενά είτε με ζητήματα προσωπικής καταστάσεως των διαδίκων στη δίκη διαζυγίου, είτε με έννομες περιουσιακές σχέσεις που απορρέουν απευθείας από το συζυγικό δεσμό ή από τη διάλυσή του» (απόφαση της 27ης Μαρτίου 1979 στην υπόθεση 143/78 De Cavel J./De Cavel L., Συλλογή 1979, σσ. 1055 έως 1068).

2. Αντίθετα, η σύμβαση εφαρμόζεται, αφενός, στην εκτέλεση ασφαλιστικού μέτρου που έχει διατάξει ένα γαλλικό δικαστήριο σε δίκη διαζυγίου για την παροχή μηνιαίας διατροφής σε έναν από τους διαδίκους και, αφετέρου, σε μια προσωρινή αντισταθμιστική παροχή, πληρωτέα μηνιαίως σύμφωνα με απόφαση γαλλικού δικαστηρίου που έχει εκδοθεί δυνάμει των άρθρων 270 και επόμενα του γαλλικού αστικού κώδικα.

Κατά το Δικαστήριο, οι υποχρεώσεις διατροφής ανήκουν στο πεδίο εφαρμογής της συμβάσεως και η τύχη μιας παρεπόμενης αγωγής δεν συνδέεται αναγκαστικά με την τύχη της κύριας δίκης.

Η παρεπόμενη αγωγή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της συμβάσεως ανάλογα με το είδος της διαφοράς που αποτελεί αντικείμενό της και όχι ανάλογα με το αντικείμενο της κύριας δίκης (απόφαση της 6ης Μαρτίου 1980 στην υπόθεση 120/79 De Cavel L./De Cavel J., Συλλογή 1980, σ. 731).

β) Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

1. Η έννοια «περιουσιακές σχέσεις των συζύγων» περιλαμβάνει όχι μόνο τις περιουσιακές σχέσεις που σύμφωνα με ορισμένες εθνικές νομοθεσίες αφορούν ειδικά και αποκλειστικά το γάμο, αλλά επίσης και όλες τις έννομες περιουσιακές σχέσεις που απορρέουν απευθείας από το συζυγικό δεσμό ή από τη διάλυσή του (απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Μαρτίου 1979 στην υπόθεση 143/78 De Cavel Jacques/ De Cavel Louise, Συλλογή 1979, σσ. 1055 έως 1068).

2. Η αίτηση να διαταχθεί, ως ασφαλιστικό μέτρο, η παράδοση εγγράφου για να αποτραπεί η χρήση του ως αποδεικτικού μέσου σε διαφορά σχετική με τη διαχείριση της περιουσίας της γυναίκας από τον άνδρα, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της συμβάσεως εάν η διαχείριση συνδέεται στενά με τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων που απορρέουν από την έννομη σχέση (απόφαση της 31ης Μαρτίου 1982 στην υπόθεση 25/81 C.H.W./G.J.H., Συλλογή 1982, σσ. 1189 έως 1205).

2. Πτώχευση

Πρέπει να θεωρείται ότι έχει εκδοθεί στο πλαίσιο πτωχευτικής δίκης ή ανάλογης διαδικασίας μια απόφαση όπως αυτή που έχει εκδώσει ένα πολιτικό γαλλικό δικαστήριο βάσει του άρθρου 99 του γαλλικού νόμου της 13ης Ιουλίου 1967, η οποία καταδικάζει τον πραγ-

ματικά διευθύνοντα ενός νομικού προσώπου να καταβάλει ορισμένο ποσό στην ομάδα των πιστωτών (απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 1979 στην υπόθεση 133/78 Gourdain/Nadler, Συλλογή 1979, σσ. 733 έως 746).

4. Άρθρο 5 παράγραφος 1: Διαφορές εκ συμβάσεως

1. Ο τόπος όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή καθορίζεται βάσει της νομοθεσίας που διέπει την επίδικη παροχή και σύμφωνα με τους κανόνες περί συγκρούσεως του επιληφθέντος δικαστηρίου (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1976 στην υπόθεση 12/76 Tessili/Dunlop, Συλλογή 1976, σσ. 1473 έως 1487).

2. Εάν ο τόπος εκπλήρωσεως μιας συμβατικής ενοχής έχει καθορισθεί από τα συμβαλλόμενα μέρη με έγκυρη ρήτρα σύμφωνα με το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο, το δικαστήριο του τόπου αυτού έχει δικαιοδοσία επί των διαφορών των σχετικών με την ίδια συμβατική ενοχή δυνάμει του άρθρου 5 σημείο 1, ανεξάρτητα από την τήρηση των τυλικών προϋποθέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 17 (απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 1980 στην υπόθεση 56/79 Zelger/Salinitti, Συλλογή 1980, σσ. 89 έως 98).

3. Ο όρος «παροχή» του άρθρου 5 σημείο 1 αναφέρεται στη συμβατική ενοχή που αποτελεί τη βάση της αγωγής, όπως είναι, στην περίπτωση συμβάσεως αποκλειστικής εμπορικής αντιπροσώπευσης, η ενοχική υποχρέωση του κυρίου των υποθέσεων (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1976 στην υπόθεση 14/76 De Bloos/Bouyer).

4. Ο αιτών απολαύει της δωσιδικίας του τόπου εκπλήρωσεως της παροχής σύμφωνα με το άρθρο 5 σημείο 1 της συμβάσεως του Λουγκάνο, ακόμη και αν αμφισβητείται μεταξύ των συμβαλλομένων μερών η ίδια η κατάρτιση της συμβάσεως από την οποία προέρχεται η διαφορά (απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Μαρτίου 1982 στην υπόθεση 38/81 Effer/Kantner, Συλλογή 1982, σσ. 825 έως 836).

5. Η παροχή που πρέπει να ληφθεί υπόψη για την εφαρμογή του άρθρου 5 σημείο 1 της συμβάσεως του Λουγκάνο σε περίπτωση αγωγών που στηρίζονται επί διαφορετικών συμβατικών ενοχών που απορρέουν από σύμβαση αντιπροσωπεύσεως, η οποία συνδέει εξηρημένο εργαζόμενο προς επιχείρηση, είναι εκείνη που χαρακτηρίζει την εν λόγω σύμβαση, δηλαδή αυτή του τόπου στον οποίο εκτελείται η εργασία (απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Μαΐου 1982 στην υπόθεση 133/81 Ivenel/Schwab, Συλλογή 1982, σσ. 1891 έως 1902).

6. Η έννοια των διαφορών εκ συμβάσεως είναι αυτοτελής. Μια χρηματική παροχή η οποία απορρέει από τη σχέση ενός σωματείου και των μελών του, υπάγεται στην έννοια των «διαφορών εκ συμβάσεως, και μάλι-

στα ανεξαρτήτως του εάν η ενοχή γεννιάται απευθείας με την προσχώρηση του μέλους ή εάν απορρέει από αποφάσεις των οργάνων του σωματείου» (απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Μαρτίου 1983 στην υπόθεση 34/82 Peters/ZNAV, Συλλογή 1983, σσ. 987 έως 1004).

7. Για τον προσδιορισμό του τόπου εκπληρώσεως, κατά την έννοια του άρθρου 5 σημείο 1, η παροχή που πρέπει να ληφθεί υπόψη σε διαφορές σχετικά με αγωγή περί καταβολής αμοιβής που ασκήθηκε από αρχιτέκτονα επιφορτισμένο με την κατάρτιση σχεδίου για την κατασκευή σπιτιών, είναι η ενοχική υποχρέωση που αποτελεί, στη συγκεκριμένη περίπτωση, τη βάση της αγωγής.

Στην προκειμένη περίπτωση, η παροχή αυτή είναι ένα χρηματικό χρέος πληρωτέο στην κατοικία του εναγομένου.

Ο τόπος στον οποίο πρέπει να γίνει η πληρωμή προσδιορίζεται από το δίκαιο το εφαρμοστέο στη σύμβαση. (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιανουαρίου 1987 στην υπόθεση 266/85 Shenavai/Kreischer, ΕΕ αριθ. C 39 της 17. 2. 1987, σ. 3).

8. α) Στο ερώτημα αν η αγωγή αποζημιώσεως για αιφνίδια και άκαηη καταγγελία συμβάσεως υπάγεται στην έννοια των διαφορών εκ συμβάσεως ή αδικοπραξίας, το Δικαστήριο, απάντησε «ότι μια διαφορά σχετικά με την καταχρηστική καταγγελία συμβάσεως αυτοτελούς εμπορικής αντιπροσωπεύσεως και την καταβολή οφειλόμενων προμηθειών σε εκτέλεση της εν λόγω συμβάσεως, συνιστά διαφορά εκ συμβάσεως κατά την έννοια του άρθρου 5 σημείο 1 της συμβάσεως των Βρυξελλών».

β) Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η έννοια των διαφορών εκ συμβάσεως πρέπει να θεωρείται ως «αυτοτελής» έννοια (απόφαση της 22ας Μαρτίου 1983 στην υπόθεση 34/82 Peters/ZNAV).

γ) Η αποζημίωση για καταχρηστική καταγγελία συμβάσεως θεμελιώνεται στην αθέτηση συμβατικής υποχρέωσης.

δ) Τέλος, το Δικαστήριο παραπέμπει στη σύμβαση της Ρώμης της 19ης Ιουνίου 1980 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές, η οποία ορίζει (στο άρθρο 10) ότι στην ύλη του εφαρμοστέου στη σύμβαση δικαίου υπάγονται οι συνέπειες της ολικής ή μερικής μη εκπληρώσεως των συμβατικών υποχρεώσεων, κατά συνέπεια δε, και η συμβατική ευθύνη του μέρους το οποίο ευθύνεται για τη μη εκπλήρωση (απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Μαρτίου 1988 στην υπόθεση 9/87

Arcado/Haviland, ΕΕ αριθ. C 89 της 6. 4. 1988, σ. 9).

5. Άρθρο 5 σημείο 2: Υποχρεώσεις διατροφής

Οι υποχρεώσεις διατροφής εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, ακόμη και αν πρόκειται για παρεπόμενη αγωγή σε δίκη διαζυγίου (απόφαση της 6ης Μαρτίου 1980 στην υπόθεση 120/79 De Cavel L./De Cavel J., Συλλογή 1980, σ. 731).

6. Άρθρο 5 σημείο 3: Ενοχές εξ αδικοπραξίας

1. Με την έκφραση «του τόπου όπου συνέβη το ζημιόγONO γεγονός» πρέπει να νοείται τόσο ο τόπος όπου εκδηλώθηκε η ζημία όσο και ο τόπος όπου έλαβε χώρα το γεγονός που την προκάλεσε.

Εξ αυτού προκύπτει ότι ο εναγόμενος μπορεί να εναχθεί, κατά την επιλογή του ενάγοντος, ενώπιον του δικαστηρίου, είτε του τόπου όπου εκδηλώθηκε η ζημία είτε του τόπου όπου έλαβε χώρα το γεγονός που την προκάλεσε (απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 1976 στην υπόθεση 21/76 Bier, Reinwater/Mines de potasse d'Alsace, Συλλογή 1976, σσ. 1735 έως 1748).

2. α) Η έννοια της ενοχής εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας, κατά την έννοια του άρθρου 5 σημείο 3 της συμβάσεως, πρέπει να θεωρηθεί ως έννοια αυτοτελής που περιλαμβάνει κάθε απαίτηση με την οποία τίθεται ζήτημα ευθύνης του εναγομένου και δεν συνδέεται με διαφορά εκ συμβάσεως κατά την έννοια του άρθρου 5 σημείο 1.

β) Ένα δικαστήριο που δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία, δυνάμει του άρθρου 5 σημείο 3, να κρίνει το κεφάλαιο μιας αγωγής που στηρίζεται σε ενοχή εξ αδικοπραξίας, δεν είναι αρμόδιο να κρίνει τα υπόλοιπα κεφάλαια της ίδιας αγωγής που δεν στηρίζονται σε ενοχές εξ αδικοπραξίας (απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1988 στην υπόθεση 189/87 Kalfelis/Schröder, ΕΕ αριθ. C 281 της 4. 11. 1988, σ. 18).

7. Άρθρο 5 σημείο 5: Υποκατάστημα, πρακτορείο ή άλλη εγκατάσταση

1. Ο κύριος των υποθέσεων μιας συμβάσεως αποκλειστικής αντιπροσωπεύσεως δεν μπορεί να θεωρηθεί ως επικεφαλής υποκαταστήματος, πρακτορείου ή άλλης εγκαταστάσεως κατά την έννοια του άρθρου 5 σημείο 5, εφόσον δεν υπάγονται ούτε στον έλεγχο ούτε στη διεύθυνσή του (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1976 στην υπόθεση 14/76 De Bloos/Bouyer, Συλλογή 1976, σσ. 1497 έως 1511).

2. Το Δικαστήριο δίδει αυτοτελή ερμηνεία στις έννοιες «εκμετάλλευση υποκαταστήματος, πρακτορείου ή άλλης εγκαταστάσεως».

α) Η έννοια του υποκαταστήματος, του πρακτορείου ή κάθε άλλης εγκαταστάσεως προϋποθέτει ένα κέντρο εργασιών το οποίο εμφανίζεται διαρκώς προς τα έξω ως προέκταση του κεντρικού καταστήματος. Η εγκατάσταση αυτή πρέπει να διαθέτει διεύθυνση και να είναι υλικά εξοπλισμένη ώστε να μπορεί να διαπραγματεύεται υποθέσεις με τρίτους, με τρόπο που οι τρίτοι, αν και γνωρίζουν ότι θα υπάρξει ενδεχομένως ένας δεσμός με το κεντρικό κατάστημα το οποίο έχει την έδρα του στο εξωτερικό, δεν χρειάζεται να απευθυνθούν απευθείας σ' αυτό και μπορούν να συνάπτουν δικαιοπραξίες στο κέντρο εργασιών που αποτελεί την προέκτασή του.

β) η έννοια της εκμεταλλεύσεως περιλαμβάνει:

1. τις διαφορές επί συμβατικών ή μη συμβατικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που αφορούν την καθαυτό διαχείριση του ίδιου του πρακτορείου, του υποκαταστήματος ή της εγκαταστάσεως, όπως είναι οι διαφορές που προκύπτουν από τη μίσθωση του ακινήτου στο οποίο γίνεται η εγκατάσταση ή από την επί τόπου πρόσληψη του αναγκαίου προσωπικού,
2. οι διαφορές που προκύπτουν από τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει το κέντρο εργασιών που περιγράφεται ανωτέρω στο όνομα του μητρικού οίκου και οι οποίες πρέπει να εκπληρωθούν στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο έχει εγκατασταθεί αυτό το κέντρο εργασιών,
3. οι διαφορές επί μη συμβατικών υποχρεώσεων οι οποίες απορρέουν από τις αρμοδιότητες που έχει αναλάβει το υποκατάστημα, το πρακτορείο ή κάθε άλλη εγκατάσταση στον τόπο τον οποίο έχει εγκατασταθεί για λογαριασμό του μητρικού οίκου (απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 1978 στην υπόθεση 33/78 Somafer/Ferings, Συλλογή 1978, σσ. 2183 έως 2195).

3. Δεν συγκεντρώνει τα χαρακτηριστικά υποκαταστήματος ένας «ανεξάρτητος εμπορικός αντιπρόεδρος» ο οποίος είναι ελεύθερος να οργανώσει την κύρια δραστηριότητά του, τον οποίο η επιχείρηση που αντιπροσωπεύει δεν δύναται να του απαγορεύσει να αντιπροσωπεύει ταυτόχρονα πολλές επιχειρήσεις, και ο οποίος περιορίζεται να διαβιβάζει απλώς παραγγελίες στο κεντρικό κατάστημα, χωρίς να παρεμβαίνει ούτε στην πληρωμή τους ούτε στην εκτέλεσή τους (απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Μαρτίου 1981 στην υπόθεση 139/80 Blanckaert και Willems/Trost, Συλλογή 1981, σσ. 819 έως 830).

4. Το άρθρο 5 σημείο 5 έχει την έννοια ότι εφαρμόζεται στην περίπτωση του νομικού προσώπου το οποίο είναι εγκατεστημένο σε ένα από τα συμβαλλόμενα κράτη και, μολονότι δεν διαθέτει σε ένα άλλο συμβαλλόμενο κράτος κανένα μη αυτοτελές υποκατάστημα,

πρακτορείο ή άλλη εγκατάσταση, εντούτοις ασκεί τις δραστηριότητές του στο δεύτερο αυτό κράτος μέσω μιας ομώνυμης αυτοτελούς εταιρείας που έχει τους ίδιους διαχειριστές, ενεργεί και συνάπτει δικαιοπραξίες επ' ονόματι του προαναφερθέντος νομικού προσώπου και χρησιμοποιείται από το νομικό πρόσωπο ως προέκτασή του (απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Δεκεμβρίου 1987 στην υπόθεση 218/86 Schotte/Rotschild, ΕΕ αριθ. C 2 της 6. 1. 1988, σ. 3).

7. α) Άρθρο 6 σημείο 1: Πολλοί εναγόμενοι

Για την εφαρμογή του άρθρου 6 σημείο 1 της συμβάσεως, πρέπει να υφίσταται, μεταξύ των διαφόρων εναγόμενων του ίδιου ενάγοντος κατά των διαφόρων εναγόμενων, τέτοια συνάφεια ώστε να είναι χρήσιμο να κριθούν από κοινού να αποφευχθούν λύσεις που θα μπορούσαν να είναι ασυμβίβαστες αν οι υποθέσεις εκρίνοντο χωριστά (απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Σεπτεμβρίου 1988 στην υπόθεση 189/87 Kalfelis/Schröder, ΕΕ αριθ. C 281 της 4. 11. 1988, σ. 18).

8. Άρθρο 13: Πώληση με τμηματική καταβολή του τιμήματος και δάνεια με σταδιακή εξόφληση

Το Δικαστήριο δέχεται μεν ότι η πώληση με τμηματική καταβολή του τιμήματος είναι έννοια αυτοτελής, πλην όμως εμμέσως, κατά την έννοια ότι η πώληση με τμηματική καταβολή του τιμήματος δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι καλύπτει και την πώληση ενός μηχανήματος το οποίο έχει παραχωρηθεί από μια εταιρεία σε άλλη, έναντι τιμήματος πληρωτέου με δόσεις καλυπτόμενες με αντίστοιχες συναλλαγματικές.

Το δικαιοδοτικό αυτό προνόμιο πρέπει να παραχωρείται αποκλειστικά στους αγοραστές που έχουν ανάγκη προστασίας (απόφαση της 21ης Ιουνίου 1978 στην υπόθεση 150/77 Bertrand/Ott, Συλλογή 1978, σσ. 1431 έως 1447).

Σημειωτέον ότι το άρθρο αυτό τροποποιήθηκε στη σύμβαση του 1978 ευθυγραμμιζόμενο με την απόφαση.

9. Άρθρο 16 σημείο 1: Υποθέσεις ακινήτων

1. Η έννοια των «υποθέσεων μισθώσεων ακινήτων» δεν πρέπει να ερμηνεύεται έτσι ώστε να περιλαμβάνει την περίπτωση συμβάσεως για την εκμετάλλευση εμπορικής δραστηριότητας που ασκείται σε ένα ακίνητο το οποίο ο εκμισθωτής έχει μισθώσει από τρίτο.

Το άρθρο 16 σημείο 1 δεν πρέπει να ερμηνεύεται στενότερα απ' ό,τι επιβάλλει ο στόχος του (απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 1977 στην υπόθεση 73/77 Sanders/Van Der Putte).

Το άρθρο 16 σημείο 1 εφαρμόζεται σε όλες τις συμβάσεις μισθώσεως ακινήτου (απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 1985 στην υπόθεση 241/83 Rösler/Rottwinkel, Συλλογή 1985, σσ. 99 έως 129).

Η σύμβαση του Λουγκάνο δεν ακολούθησε την απόφαση αυτή που προκάλεσε πολλές αντιρρήσεις (βλέπε παραγράφους 50 και 51), και η οποία εξάλλου δεν ήταν

σύμφωνη ούτε με τις απόψεις των συντακτών της συμβάσεως του 1968 (βλέπε έκθεση Jenard, σ. 35 και έκθεση Schlosser, παράγραφος 164).

3. Το άρθρο 16 σημείο 1 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι σε διαφορά της οποίας το αντικείμενο είναι να προσδιορισθεί η ενδεχόμενη ύπαρξη συμβάσεως μισθώσεως που αφορά ακίνητη περιουσία ευρισκόμενη σε δύο συμβαλλόμενα κράτη (στη συγκεκριμένη περίπτωση στο Βέλγιο και τις Κάτω Χώρες), έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία, όσον αφορά τα ακίνητα που ευρίσκονται στο έδαφος κάθε συμβαλλόμενου κράτους, τα δικαστήρια του κράτους αυτού (απόφαση της 6ης Ιουλίου 1988 στην υπόθεση 158/87 Scherens/Maenhout και Van Poucke, ΕΕ αριθ. C 211 της 11. 8. 1988, σ. 7).

10. Άρθρο 16 σημείο 4: Θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας

Βλέπε την απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 1983 στην υπόθεση 288/82 Duijnste/Goderbauer, Συλλογή 1983, σσ. 3663 έως 3679.

11. Άρθρο 16 σημείο 5: Ανακοπή εκτελέσεως

Οι ανακοπές εκτελέσεως που προβλέπει το άρθρο 767 του γερμανικού κώδικα πολιτικής δικονομίας, εμπíπτουν μεν καθ'αυτές στον περί δικαιοδοσίας κανόνα του άρθρου 16 σημείο 5 της συμβάσεως, η διάταξη όμως αυτή δεν επιτρέπει να προταθεί με ανακοπή εκτελέσεως, ενώπιον των δικαστηρίων του συμβαλλόμενου κράτους του τόπου εκτελέσεως, ο συμψηφισμός της απαιτήσεως βάσει της οποίας χωρεί η εκτέλεση, με απαίτηση επί της οποίας τα δικαστήρια του εν λόγω κράτους δεν θα ήταν αρμόδια να αποφανθούν, εάν η απαίτηση αυτή αποτελούσε αντικείμενο αυτοτελούς αγωγής.

Κατά το Δικαστήριο, πρόκειται για πρόδηλη περιγραφή της διαδικασίας εκ μέρους του ανακόπτοντος προκειμένου να εκδοθεί εμμέσως από τα γερμανικά δικαστήρια απόφαση επί απαιτήσεως για την εξέταση της οποίας τα δικαστήρια αυτά δεν έχουν διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με τη σύμβαση (απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Ιουλίου 1985 στην υπόθεση 220/84 AS—Auto Teile/Malhe, Συλλογή 1985, σσ. 2267 έως 2279).

12. Άρθρο 17: Συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας

1. α) Οι τυπικές προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 17 παράγραφος 1 δεν πληρούνται όταν η συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας περιέχεται στους γενικούς όρους πώλησεως του ενός από τα μέρη, οι οποίοι είναι τυπωμένοι στο οπισθόφυλλο μιας συμβάσεως, εκτός εάν η σύμβαση που έχει υπογραφεί και από τα δύο μέρη περιέχει ρητή παραπομπή στους γενικούς αυτούς όρους και

β) στην περίπτωση συμβάσεως που έχει συναφθεί με παραπομπή σε παλαιότερες προσφορές που έγιναν με αναφορά στους γενικούς όρους ενός των μερών στους οποίους περιέχεται συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας, δεν πληρούται η τυπική προϋπόθεση που προβλέπεται στο άρθρο 17 παράγραφος 1, παρά μόνο εάν η παραπομπή είναι ρητή και μπορεί, συνεπώς, να ελεγχθεί από ένα συναλλασσόμενο ο οποίος επιδεικνύει τη συνήθη συναλλακτική επιμέλεια (απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Δεκεμβρίου 1976 στην υπόθεση 24/76 Colzani/Ruwa, Συλλογή 1976, σσ. 1831 έως 1843).

2. α) Οι τυπικές προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 17 παράγραφος 1 δεν πληρούνται στην περίπτωση προφορικής συμβάσεως, παρά μόνον εάν ύστερα από τη γραπτή επιβεβαίωση του πωλητή και την ανακοίνωση των γενικών όρων πώλησεως ο αγοραστής προέβη σε γραπτή αποχή και

β) το γεγονός ότι ο αγοραστής δεν ήγειρε αντιρρήσεις εναντίον μονομερούς επιβεβαιώσεως του άλλου μέρους δεν ισοδυναμεί με αποδοχή όσον αφορά τη συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας, εκτός εάν η προφορική συμφωνία εντάσσεται στο πλαίσιο τρεχουσών εμπορικών σχέσεων μεταξύ των μερών, οι οποίες βασίζονται σε γενικούς όρους του ενός από αυτά, στους οποίους περιέχεται συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας (απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 1976 στην υπόθεση 25/76 Seqoura/Bonakdarian, Συλλογή 1976, σσ. 1851 έως 1863).

3. α) Το άρθρο 17 παράγραφος 1, δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αποκλείει μια συμβατική ρήτρα σύμφωνα με την οποία καθένα από τα δύο μέρη μιας συμβάσεως πώλησεως, που έχουν την κατοικία τους σε διαφορετικά κράτη, μπορεί να ενάγεται μόνο ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους αυτού και

β) το άρθρο αυτό δεν μπορεί να ερμηνευθεί, στην προαναφερόμενη περίπτωση, υπό την έννοια ότι αποκλείει τη δυνατότητα του επιληφθέντος δυνάμει παρόμοιας ρήτρας δικαστηρίου, να λάβει υπόψη του συμψηφισμό συναφή με την επίδικη έννομη σχέση (απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Νοεμβρίου 1978 στην υπόθεση 23/78 Meeth/Glacetel, Συλλογή 1978, σσ. 2133 έως 2144).

4. α) Οι διατάξεις της συμβάσεως υπερισχύουν των εσωτερικών δικονομικών κανόνων στις διαφορές που ρυθμίζονται από τη σύμβαση και

- β) στις αγωγές που ασκούνται μετά την έναρξη ισχύος της συμβάσεως, οι συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας που περιέχονται στις ατομικές συμβάσεις εργασίας οι οποίες έχουν συναφθεί πριν από την έναρξη ισχύος, πρέπει να θεωρούνται έγκυρες, ακόμα και στην περίπτωση που θα εθεωρούντο άκυρες σύμφωνα με τους ισχύοντες εθνικούς κανόνες κατά το χρόνο σύναψης των συμβάσεων αυτών (απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Νοεμβρίου 1979 στην υπόθεση 25/79 Sanicentral/Collin, Συλλογή 1979, σσ. 3423 έως 3431).
5. Εάν ο τόπος εκτέλεσης μιας συμβατικής υποχρέωσης έχει προσδιοριστεί από τα μέρη με συμφωνία η οποία είναι έγκυρη κατά το εθνικό δικαιοδοσία, το δικαστήριο του τόπου αυτού έχει διεθνή δικαιοδοσία επί διαφορών σχετικών με αυτή την ίδια υποχρέωση δυνάμει του άρθρου 5 σημείο 1 της συμβάσεως, ανεξάρτητα από την τήρηση των ειδικών προϋποθέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 17 (απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 1980 στην υπόθεση 56/79 Zelger/Salinitri, Συλλογή 1980, σσ. 89 έως 98).
6. Το άρθρο 17 πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι η νομοθεσία ενός συμβαλλόμενου κράτους δεν δύναται να κλονίσει το κύρος μιας συμφωνίας διεθνούς δικαιοδοσίας για το λόγο και μόνο ότι η γλώσσα που χρησιμοποιήθηκε δεν είναι εκείνη που επιτάσσει η εν λόγω νομοθεσία (απόφαση της 24ης Ιουνίου 1981 στην υπόθεση 150/81 Elefanten Schuh/Jacqmain, Συλλογή 1981, σσ. 1671 έως 1690).
7. Στο άρθρο 17 πρέπει να δοθεί η ερμηνεία ότι, σε περίπτωση συμβάσεως ασφαλίσεως που συνήφθη μεταξύ ασφαλιστή και ασφαλιζόντος τρίτου αντισυμβαλλομένου, με την οποία ο τελευταίος συνολομολόγησε για τον εαυτό του και υπέρ τρίτων προς τη σύμβαση και η οποία περιλαμβάνει ρήτρα περί παρεκτάσεως δικαιοδοσίας επί διαφορών που είναι δυνατόν να γεννηθούν από τους εν λόγω τρίτους, οι τελευταίοι μπορούν να την επικαλεσθούν, έστω και αν δεν την προσυπέγραψαν ρητώς (απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Ιουλίου 1983 στην υπόθεση 201/82 Gerling/Italikό Δημόσιο Ταμείο, Συλλογή 1983, σσ. 2503 έως 2518).
8. Σε υπόθεση επί φορτωτικής, το Δικαστήριο εξέδωσε την ακόλουθη απόφαση:
- α) η φορτωτική την οποία ο θαλάσσιος μεταφορέας παραδίδει στο φορτωτή, μπορεί να θεωρηθεί «συμφωνία με γραπτή επιβεβαίωση» μεταξύ των μερών κατά την έννοια του άρθρου 17. Η ρήτρα διεθνούς δικαιοδοσίας εφαρμόζεται εάν τα μέρη έχουν υπογράψει τη φορτωτική. Εάν η ρήτρα διεθνούς δικαιοδοσίας περιέχεται στους γενικούς όρους, ο φορτωτής πρέπει να την έχει δεχθεί ρητώς και γραπτώς. Το κείμενο της φορτωτικής που υπογράφεται από τα δύο μέρη πρέπει να παραπέμπει ρητώς στους γενικούς αυτούς όρους. Ωστόσο, αν ο θαλάσσιος μεταφορέας και ο φορτωτής διατηρούν διαρκείς εμπορικές σχέσεις, οι οποίες διέπονται στο σύνολό τους από τους γενικούς όρους της φορτωτικής του θαλάσσιου μεταφορέα, η ρήτρα διεθνούς δικαιοδοσίας εφαρμόζεται ακόμα και αν δεν υπάρχει γραπτή αποδοχή.
- β) η φορτωτική την οποία ο θαλάσσιος μεταφορέας παραδίδει στο φορτωτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως «συμφωνία με γραπτή επιβεβαίωση» κατά την έννοια του άρθρου 17 έναντι του τρίτου κοιμιστή παρά μόνον εάν ο τρίτος κοιμιστής δεσμεύεται από συμφωνία με τον θαλάσσιο μεταφορέα βάσει του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου και εάν η φορτωτική, ως «γραπτή επιβεβαίωση της συμφωνίας αυτής», πληροί τις τυπικές προϋποθέσεις του άρθρου 17 (απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Ιουνίου 1984 στην υπόθεση 71/83 Russ/Nova — Goeminne, Συλλογή 1984, σσ. 2417 έως 2436).
9. Το δικαστήριο συμβαλλόμενου κράτους, ενώπιον του οποίου ο ενάγων παρίσταται, χωρίς να αμφισβητήσει τη διεθνή δικαιοδοσία του δικαστηρίου, σε ένσταση συμψηφισμού η οποία ερείδεται σε σύμβαση ή πραγματική κατάσταση διαφορετική από εκείνη στην οποία στηρίζονται τα αιτήματα της αγωγής, και για την οποία έχει συνομολογηθεί με έγκυρη συμφωνία, βάσει του άρθρου 17, η αποκλειστική διεθνής δικαιοδοσία των δικαστηρίων άλλου συμβαλλόμενου κράτους έχει διεθνή δικαιοδοσία δυνάμει του άρθρου 18 (απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Μαρτίου 1985 στην υπόθεση 48/84 Spitzley/Sommer, Συλλογή 1985, σσ. 787 έως 800).
10. Το άρθρο 17 παράγραφος 1 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι τηρείται η απαιτούμενη τυπική προϋπόθεση, εφόσον αποδεικνύεται ότι ο καθορισμός της διεθνούς δικαιοδοσίας αποτέλεσε αντικείμενο προφορικής συμφωνίας αναφερόμενης ρητώς στο σημείο αυτό, και ότι η γραπτή επιβεβαίωση αυτής της συμφωνίας που προέρχεται από οποιοδήποτε μέρος περιήλθε στο άλλο μέρος, αυτό δε δεν διατύπωσε καμία αντίρρηση (απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Ιουλίου 1985 στην υπόθεση 221/84 Berghoefer/ASA, Συλλογή 1985, σσ. 2699 έως 2710).
11. Συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει συνομολογηθεί προς όφελος μόνο ενός των μερών, κατά την έννοια του άρθρου 17 παράγραφος 3 της συμβάσεως όταν αποδεικνύεται απλώς ότι τα μέρη συμφώνησαν ότι διεθνή δικαιοδοσία έχει ένα δικαστήριο ή τα δικαστήρια συμβαλλόμενου κράτους, στο έδαφος του οποίου έχει το εν λόγω μέρος την κατοικία του.
- Σύμφωνα με το δικαστήριο, πρέπει να θεωρούνται ως ρήτρες από τους όρους των οποίων προκύπτει ότι έχουν καταρτισθεί προς όφελος μόνο ενός των μερών, οι ρήτρες που ορίζουν ρητά το μέρος υπέρ του οποίου καταρτίστηκαν και εκείνες οι οποίες, προσδιορίζοντας ενώπιον ποιων δικαστηρίων καθένα από τα μέρη πρέπει να ενάγει το άλλο, δίνουν στο ένα από τα μέρη μεγαλύτερη δυνατότητα επιλογής δικαστηρίου (από-

φαση του Δικαστηρίου της 24ης Ιουνίου 1986 στην υπόθεση 22/85 Anterist/Credit Lyonnais, ΕΕ αριθ. C 196 της 5. 8. 1986).

12. Το άρθρο 17 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, εφόσον έχει παρέλθει η χρονική ισχύς της γραπτής συμβάσεως που περιλαμβάνει ρήτρα διεθνούς δικαιοδοσίας και προβλέπει ότι μπορεί να ανανεωθεί μόνο εγγράφως, η συμφωνία όμως έχει εξακολουθήσει να αποτελεί τη νομική βάση για τις συμβατικές σχέσεις μεταξύ των μερών, η ρήτρα αυτή ανταποκρίνεται στις τυπικές προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο αυτό αν, κατά το εφαρμοστέο δίκαιο, τα μέρη μπορούσαν εγκύρως να ανανεώσουν την αρχική σύμβαση χωρίς να τηρήσουν το γραπτό τύπο ή αν, σε αντίθετη περίπτωση, είτε ο ένας είτε ο άλλος από τους συμβαλλόμενους επιβεβαίωσε εγγράφως τη ρήτρα ή το σύνολο των ρητρών που έχουν ανανεωθεί σιωπηρώς και στις οποίες εντάσσεται η ρήτρα αυτή, εφόσον ο αντισυμβαλλόμενος στον οποίο περιήλθε η επιβεβαίωση δεν αντιτάχθηκε (απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1986 στην υπόθεση 313/85 Iveco Fiat/Van Hool, ΕΕ αριθ. C 308 της 2. 12. 1986, σ. 4).

13. Άρθρο 18: Σιωπηρή παρέκταση

1. α) Το άρθρο 18 έχει εφαρμογή και αν ακόμη η διάδικοι καθόρισαν συμβατικώς ως αρμόδιο το δικαστήριο άλλου κράτους, διότι το άρθρο 17 δεν συγκαταλέγεται στις εξαιρέσεις που εισάγει το άρθρο 18 και

β) Το άρθρο 18 έχει εφαρμογή όταν ο εναγόμενος αμφισβητεί τη διεθνή δικαιοδοσία του δικαστηρίου και προβάλλει επίσης ισχυρισμούς επί της ουσίας της διαφοράς, υπό τον όρο ότι η αμφισβήτηση της διεθνούς δικαιοδοσίας, εάν δεν προηγήθηκε από οποιαδήποτε πράξη άμυνας επί της ουσίας, πάντως δεν έπεται χρονικώς της ενέργειας με την οποία ο εναγόμενος λαμβάνει θέση επί της υποθέσεως και η οποία λογίζεται από το εθνικό δικονομικό δίκαιο ως η πρώτη πράξη άμυνας ενώπιον του επιληφθέντος δικαστηρίου (απόφαση του Δικαστηρίου της 24ης Ιουνίου 1981 στην υπόθεση 150/81 Elefanten Schuh/Jacquain, Συλλογή 1981, σσ. 1671 έως 1690).

Βλέπε επίσης αποφάσεις της 22ας Οκτωβρίου 1981 στην υπόθεση 27/81 Rohr/Ossberger, της 31ης Μαρτίου 1982 στην υπόθεση 25/81 C.H.W./G.J.H. και της 14ης Ιουλίου 1983 στην υπόθεση 201/82 Gerling/Ιταλικό Δημόσιο Ταμείο.

2. Το δικαστήριο συμβαλλόμενου κράτους, ενώπιον του οποίου ο ενάγων παρίσταται, χωρίς να αμφισβητήσει τη διεθνή δικαιοδοσία του δικαστηρίου, σε

ένσταση συμψηφισμού, η οποία ερείδεται σε σύμβαση ή πραγματική κατάσταση διαφορετική από εκείνη στην οποία στηρίζονται τα αιτήματα της αγωγής, και για την οποία έχει συνομολογηθεί έγκυρη συμφωνία αποκλειστικής διεθνούς δικαιοδοσίας υπέρ του δικαστηρίου άλλου συμβαλλόμενου κράτους, βάσει του άρθρου 17 της συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε εμπορικές και αστικές υποθέσεις, έχει διεθνή δικαιοδοσία δυνάμει του άρθρου 18 της εν λόγω συμβάσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Μαρτίου 1985 στην υπόθεση 48/84 Spitzley/Sommer, Συλλογή 1985, σσ. 787 έως 800).

14. Άρθρο 19: Αυτεπάγγελτη διαπίστωση της έλλειψης διεθνούς δικαιοδοσίας

Το άρθρο 19 επιβάλλει στον εθνικό δικαστή την υποχρέωση να διαπιστώνει αυτεπάγγελα την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του κάθε φορά που κρίνει ότι συντρέχει αποκλειστική δικαιοδοσία δικαστηρίου άλλου συμβαλλόμενου κράτους, κατά την έννοια του άρθρου 16 της συμβάσεως, ακόμα και στην περίπτωση αναιρέσεως, καίτοι οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες περιορίζουν την εξέταση του δικαστηρίου μόνο στους λόγους που επικαλούνται οι διάδικοι (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Νοεμβρίου 1983 στην υπόθεση 288/82 Duijnste/Goderbauer, Συλλογή 1983, σσ. 3663 έως 3679).

15. Άρθρο 21: Εκκρεμοδικία

1. Βλέπε απόφαση της 7ης Ιουνίου 1984 στην υπόθεση 129/83 Zelger/Salinitri.

2. Στην κατά το άρθρο 21 έννοια της εκκρεμοδικίας εμπίπτει και η περίπτωση ασκήσεως ενώπιον δικαστηρίου συμβαλλόμενου κράτους αγωγής, στο πλαίσιο της οποίας ο ενάγων ζητεί την ακύρωση ή τη λύση διεθνούς συμβάσεως πωλήσεως ενώ ήδη εκκρεμεί ενώπιον δικαστηρίου άλλου συμβαλλόμενου κράτους αγωγή του αντιδίκου του με αντικείμενο την εκτέλεση της ίδιας συμβάσεως.

Επίσης, κατά το δικαστήριο, οι έννοιες των οποίων γίνεται χρήση στο άρθρο 21 προκειμένου να καθοριστεί μια κατάσταση εκκρεμοδικίας, πρέπει να θεωρούνται ως αυτοτελείς (απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Δεκεμβρίου 1987 στην υπόθεση 144/86 Gubisch/Palumbo, ΕΕ αριθ. C 8 της 13. 1. 1988, σ. 3).

16. Άρθρο 22: Συνάφεια

Το άρθρο 22 δεν απονέμει διεθνή δικαιοδοσία.

Το άρθρο αυτό εφαρμόζεται μόνον όταν ασκούνται συναφείς αγωγές ενώπιον των δικαστηρίων δύο ή περισσότερων συμβαλλόμενων κρατών (απόφαση της 24ης Ιουνίου 1981 στην υπόθεση 150/81 Elefanten Schuh/Jacquain, Συλλογή 1981, σσ. 1671 έως 1690).

17. Άρθρο 24: Ασφαλιστικά μέτρα

1. Η υπαγωγή ασφαλιστικών μέτρων στο πεδίο εφαρμογής της συμβάσεως καθορίζεται όχι από τη φύση των ίδιων των μέτρων, αλλά από τη φύση των δικαιωμάτων στην εξασφάλιση των οποίων αποσκοπούν (απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Μαρτίου 1979 στην υπόθεση 143/78 De Cavel Jacques/De Cavel Louise, Συλλογή 1979, σσ. 1055 έως 1068).

2. Όσον αφορά την εκτέλεση των αποφάσεων που διατάσσουν ασφαλιστικά μέτρα, βλέπε κατωτέρω άρθρο 27 (απόφαση της 21ης Μαΐου 1980 στην υπόθεση 125/79 Denilauler/Couchet, Συλλογή 1980, σ. 1553).

3. Η επίκληση του άρθρου 24 δεν δικαιολογεί την υπαγωγή στο πεδίο εφαρμογής της συμβάσεως των ασφαλιστικών μέτρων που αφορούν υποθέσεις που δεν εμπίπτουν στη σύμβαση (απόφαση της 31ης Μαρτίου 1982 στην υπόθεση 25/81 C.H.W./G.J.H., Συλλογή 1982, σσ. 1189 έως 1205).

18. Άρθρο 26: Αναγνώριση

Μια αλλοδαπή απόφαση που έχει αναγνωρισθεί δυνάμει του άρθρου 26 πρέπει να παράγει *καταρχήν* στο κράτος αναγνώρισεως τα ίδια αποτελέσματα όπως και στο κράτος προελεύσεως.

Με την επιφύλαξη όμως —προσθέτουμε εμείς— των λόγων μη αναγνώρισεως που προβλέπονται στη σύμβαση (απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Φεβρουαρίου 1988 στην υπόθεση 145/86 Hoffmann/Krieg. Βλέπε επίσης την ερμηνεία που έδωσε για την ίδια υπόθεση το Δικαστήριο στα άρθρα 27 σημεία 1 και 3 καθώς και στα άρθρα 31 και 36, ΕΕ αριθ. C 63 της 8. 3. 1988, σ. 6).

19. Άρθρο 27 σημείο 1: Δημόσια τάξη

Η ρήτρα περί αντιθέσεως με τη δημόσια τάξη πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, και πάντως αποκλείεται, όταν το πρόβλημα που τίθεται είναι εάν μια αλλοδαπή απόφαση συμβιβάζεται με μια απόφαση εθνικού δικαστηρίου. Το πρόβλημα αυτό πρέπει να επιλύεται βάσει του άρθρου 27 σημείο 3 το οποίο προβλέπει την περίπτωση στην οποία η αλλοδαπή απόφαση είναι ασυμβίβαστη με απόφαση που έχει εκδοθεί μεταξύ των ιδίων διαδικών στο κράτος αναγνώρισεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Φεβρουαρίου 1988 στην υπόθεση 145/86 Hoffmann/Krieg, ΕΕ αριθ. C 63 της 8. 3. 1988, σ. 6).

20. Άρθρο 27 σημείο 2: Δικαιώματα άμυνας

1. Οι δικαστικές αποφάσεις οι διατάσσουσες ασφαλιστικά μέτρα οι οποίες εκδίδονται χωρίς να έχει κλητευθεί ο διάδικος κατά του οποίου στρέφονται και οι οποίες πρόκειται να εκτελεσθούν, χωρίς να έχουν

προηγουμένως επιδοθεί, δεν εμπίπτουν στο καθεστώς αναγνώρισεως και εκτελέσεως που προβλέπεται στον τίτλο III της συμβάσεως (απόφαση της 21ης Μαΐου 1980 στην υπόθεση 125/79 Denilauler/Couchet, Συλλογή 1980, σ. 1553).

2. Το άρθρο 27 σημείο 2 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι:

α) στην έννοια του «εισαγωγικού εγγράφου της δίκης» περιλαμβάνεται ένα έγγραφο όπως η διαταγή πληρωμής (Zahlungsbefehl) του γερμανικού δικαίου·

β) μια δικαστική απόφαση, όπως είναι η διάταξη περί προσωρινής εκτελέσεως (Vollstreckungsbefehl) του γερμανικού δικαίου, δεν εμπίπτει στον όρο «εισαγωγικό της δίκης έγγραφο»·

γ) το δικαστήριο αναγνώρισεως, για να κρίνει αν δόθηκε στον εναγόμενο η δυνατότητα άμυνας κατά την έννοια του άρθρου 27 σημείο 2, πρέπει να λάβει υπόψη του μόνο την προθεσμία που διαθέτει ο εναγόμενος για να αποφύγει την έκδοση ερήμην αποφάσεως, εκτελεστής κατά τη σύμβαση, όπως π.χ. συμβαίνει με την προθεσμία προβολής αντιρρήσεων (Widerspruch) κατά το γερμανικό δίκαιο·

δ) το άρθρο 27 σημείο 2 εξακολουθεί να εφαρμόζεται και στην περίπτωση που ο εναγόμενος άσκησε ανακοπή κατά της ερήμην αποφάσεως και ένα δικαστήριο του κράτους προελεύσεως απέρριψε ως απαράδεκτη την ανακοπή, λόγω παρελεύσεως της σχετικής προθεσμίας·

ε) ακόμη και αν δικαστήριο του κράτους προελεύσεως, ύστερα από ιδιαίτερη κατ' αντιμωλία διαδικασία, απεφάνθη ότι η επίδοση ή η κοινοποίηση έγιναν προσηκόντως, το άρθρο 27 σημείο 2 απαιτεί από το δικαστή του κράτους αναγνώρισεως να εξετάσει τουλάχιστον κατά πόσον η ανωτέρω επίδοση ή κοινοποίηση έγιναν εγκαίρως ώστε να παρεσχεθεί στον εναγόμενο η δυνατότητα να αμυνθεί·

στ) το δικαστήριο αναγνώρισεως μπορεί, κατά κανόνα, να εξετάσει μόνο αν η προθεσμία που αρχίζει να τρέχει από την ημέρα που έγινε προσηκόντως η επίδοση ή η κοινοποίηση, αρκούσε για να παράσχει στον εναγόμενο τη δυνατότητα να αμυνθεί εμπροθέσμως. Πάντως, στο εν λόγω δικαστήριο εναπόκειται να εκτιμήσει αν στη συγκεκριμένη περίπτωση υφίστανται εξαιρετικές συνθήκες τέτοιες που η επίδοση ή η κοινοποίηση, αν και προσηκόντες, δεν αρκούσαν για να αρχίσει να τρέχει η σχετική προθεσμία·

- ζ) το άρθρο 52 της συμβάσεως και το γεγονός ότι το δικαστήριο του κράτους αναγνώρισεως καταλήγει στο συμπέρασμα, σύμφωνα με τη νομοθεσία του, ότι ο εναγόμενος είχε την κατοικία του στο έδαφος του κράτους αυτού κατά την επίδοση ή την κοινοποίηση του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου, δεν έχουν επίδραση στις απαντήσεις που παρατίθενται ανωτέρω (απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Ιουνίου 1981 στην υπόθεση 166/80 Klomps/Michel, Συλλογή 1981, σσ. 1593 έως 1612).

3. Το δικαστήριο του κράτους αναγνώρισεως ή εκτελέσεως δύναται, όταν κρίνει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 27 σημείο 2, να αρνηθεί την αναγνώριση και την εκτέλεση δικαστικής απόφασεως ακόμη και αν το δικαστήριο του κράτους προελεύσεως εδέχθη, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 20 παράγραφος 3 της συμβάσεως των Βρυξελλών και του άρθρου 15 της συμβάσεως της Χάγης της 15ης Νοεμβρίου 1965, ότι ο εναγόμενος που δεν παρέστη είχε τη δυνατότητα να λάβει γνώση του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου εγκαίρως, ώστε να δυνηθεί να αμυνθεί (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιουλίου 1982 στην υπόθεση 228/81 Pandy Plastic Products/Pluspunkt, Συλλογή 1982, σσ. 2723 έως 2737).

4. α) Το άρθρο 27 σημείο 2 έχει επίσης εφαρμογή όσον αφορά την προβλεπόμενη σ' αυτό υποχρέωση έγκαιρης επιδόσεως ή κοινοποιήσεως του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου, στην περίπτωση που η επίδοση ή η κοινοποίηση έγινε εντός της προθεσμίας που είχε ορίσει το δικαστήριο του κράτους προελεύσεως ή στην περίπτωση που ο εναγόμενος είχε την αποκλειστική ή μη κατοικία του στην περιφέρεια ή το κράτος δικαστηρίου αυτού·

- β) το δικαστήριο του κράτους αναγνώρισεως ή εκτελέσεως όταν εξετάζει αν η κοινοποίηση έγινε εγκαίρως, δύναται επίσης να λάβει υπόψη του εξαιρετικά γεγονότα ή περιστάσεις που επήλθαν μετά την προσήκουσα κοινοποίηση·

- γ) το γεγονός ότι ο ενάγων πληροφορήθηκε, μετά την κοινοποίηση, τη νέα διεύθυνση του εναγομένου καθώς και το γεγονός ότι ο εναγόμενος είναι υπεύθυνος για το ότι το έγγραφο που κοινοποιήθηκε προσηκόντως δεν περιήλθε σ' αυτόν, αποτελούν στοιχεία που το δικαστήριο του κράτους αναγνώρισεως ή εκτελέσεως μπορεί να λάβει υπόψη του προκειμένου να εκτιμήσει αν η κοινοποίηση πραγματοποιήθηκε εγκαίρως (απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Ιουνίου 1985 στην

υπόθεση 49/84 Debaecher και Plouvier/Bouwman, Συλλογή 1985, σσ. 1779 έως 1803).

21. Άρθρο 27 σημείο 3: Ασυμβίβαστες αποφάσεις

Απόφαση αλλοδαπού δικαστηρίου που καταδικάζει ένα πρόσωπο να καταβάλει διατροφή στο σύζυγό του βάσει των υποχρεώσεών του που απορρέουν από το γάμο δεν συμβιβάζεται, κατά την έννοια του άρθρου 27 σημείο 3, με απόφαση εθνικού δικαστηρίου που έχει λύσει το μεταξύ των συζύγων γάμο (απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Φεβρουαρίου 1988 στην υπόθεση 145/86 Hoffmann/Krieg, ΕΕ αριθ. C 63 της 8. 3. 1988, σ. 6).

22. Άρθρα 30 και 38: Έννοια του τακτικού ένδικου μέσου

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το τακτικό ένδικο μέσο είναι αυτοτελής έννοια. «Τακτικό» είναι κάθε ένδικο μέσο το οποίο:

- είναι δυνατό να προκαλέσει την ακύρωση ή την τροποποίηση της αποφάσεως που αποτελεί το αντικείμενο της διαδικασίας αναγνώρισεως ή εκτελέσεως και
- του οποίου η άσκηση συνδέεται, στο κράτος προελεύσεως, με προθεσμία εκ του νόμου η οποία αρχίζει να τρέχει δυνάμει της ίδιας της αποφάσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Νοεμβρίου 1977 στην υπόθεση 43/77 Industrial Diamond/Riva, Συλλογή 1977, σσ. 2175 έως 2191).

23. Άρθρο 31: Εκτέλεση

1. Οι διατάξεις της συμβάσεως δεν επιτρέπουν σε ένα διάδικο υπέρ του οποίου έχει εκδοθεί, σε ένα συμβαλλόμενο κράτος, δικαστική απόφαση η οποία μπορεί να περιαφεί τον εκτελεστήριο τύπο δυνάμει του άρθρου 31 σε ένα άλλο συμβαλλόμενο κράτος, να ζητήσει από το δικαστήριο του κράτους αυτού να διατάξει εις βάρος του αντιδίκου την ίδια συνέπεια που είχε διατάξει το δικαστήριο του πρώτου κράτους (απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση 42/76 De Wolf/Cox).

2. Απόφαση αλλοδαπού δικαστηρίου που έχει περιαφεί τον εκτελεστήριο τύπο σε συμβαλλόμενο κράτος κατ' εφαρμογή του άρθρου 31 και η οποία μπορεί να εκτελεστεί στο κράτος προελεύσεως, δεν πρέπει να εξακολουθήσει να εκτελείται στο κράτος όπου έχει περιαφεί τον εκτελεστήριο τύπο όταν, κατά τη νομοθεσία του τελευταίου αυτού κράτους, η εκτέλεση δεν μπορεί να λάβει χώρα για λόγους που δεν εμπίπτουν σε πεδίο εφαρμογής της συμβάσεως.

Συγκεκριμένα, απόφαση αλλοδαπού δικαστηρίου που καταδικάζει ένα πρόσωπο να καταβάλει διατροφή στο σύζυγό του βάσει των υποχρεώσεών του που απορρέουν από το γάμο δεν συμβιβάζεται με απόφαση εθνικού δικαστηρίου που έχει λύσει το μεταξύ των συζύγων γάμο (απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Φεβρουαρίου 1988 στην υπόθεση 145/86 Hoffmann/Krieg, ΕΕ C 63 της 8. 3. 1988, σ. 6.).

24. Άρθρο 33: Εκλογή κατοικίας

α) Το άρθρο 33 παράγραφος 2 πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι η υποχρέωση εκλογής κατοικίας την οποία προβλέπει η εν λόγω διάταξη πρέπει να πραγματοποιείται κατά τον οριζόμενο από το νόμο του κράτους εκτελέσεως τρόπο και, στην περίπτωση που ο εν λόγω νόμος δεν καθορίζει πότε πρέπει να πραγματοποιηθεί η εν λόγω διατύπωση, το αργότερο κατά την επίδοση της αποφάσεως περί περιαφής του εκτελεστήριου τύπου·

β) οι συνέπειες που απορρέουν από την μη τήρηση των σχετικών με την εκλογή της κατοικίας διατάξεων, ορίζονται, δυνάμει του άρθρου 33 της συμβάσεως, από τον νόμο του κράτους εκτελέσεως, υπό την επιφύλαξη της τήρησης των επιδιωκόμενων από τη σύμβαση στόχων, δηλαδή ο νόμος του κράτους εκτελέσεως υπόκειται στην τήρηση των στόχων που επιδιώκονται από τη σύμβαση: συνεπώς, η προβλεπόμενη κύρωση δεν μπορεί ούτε να θέσει υπό αμφισβήτηση το κύρος της αποφάσεως περί περιαφής του εκτελεστήριου τύπου ούτε να επιτρέψει να θιγούν τα δικαιώματα του διαδίκου κατά του οποίου επιδιώκεται η εκτέλεση (απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Ιουλίου 1986 στην υπόθεση 198/85 Carron/RFA, ΕΕ αριθ. C 209 της 20. 8. 1986, σ. 5).

25. Άρθρο 36: Διαδικασία εκδόσεως exequatur

1. α) Το άρθρο 36 της συμβάσεως αποκλείει κάθε δικαίωμα άσκησης ενδίκων μέσων από τους τρίτους ενδιαφερόμενους κατά της αποφάσεως η οποία επιτρέπει την εκτέλεση, ακόμα και όταν το εσωτερικό δίκαιο του κράτους όπου επιτρέπεται η εκτέλεσή τους παρέχει αυτό το δικαίωμα·

β) κατά το Δικαστήριο, με τη σύμβαση θεσπίζεται μια διαδικασία περιαφής του εκτελεστήριου τύπου που αποτελεί σύστημα αυτοτελές και πλήρες στο οποίο περιλαμβάνονται και τα ένδικα μέσα. Άρα, το άρθρο 36 αποκλείει την άσκηση των ενδίκων μέσων που παρέχει το εσωτερικό δίκαιο στους τρίτους ενδιαφερόμενους κατά της αποφάσεως με την οποία επιτρέπεται η εκτέλεση·

γ) δεδομένου ότι η σύμβαση ρυθμίζει απλώς τη διαδικασία περιαφής του εκτελεστήριου τύπου και δεν θίγει την εκτέλεση κατά κυριολεξία, η οποία εξακολουθεί να διέπεται από το εθνικό δίκαιο του επιληφθέντος δικαστηρίου, οι ενδιαφερόμενοι τρίτοι μπορούν να ασκήσουν κατά των μέτρων αναγκαστικής

εκτέλεσης τα ένδικα μέσα που τους αναγνωρίζει το δίκαιο του κράτους όπου πραγματοποιείται η αναγκαστική εκτέλεση (απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Ιουλίου 1985 στην υπόθεση 148/84 Deutsche Genossenschaftsbank/Brasserie du Pecheur, Συλλογή 1985, σσ. 1981 έως 1993).

2. Το άρθρο αυτό πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο διάδικος που δεν άσκησε την προβλεπόμενη από το άρθρο 31 προσφυγή κατά του exequatur (και συγκεκριμένα μέσα στην προθεσμία ενός μηνός από την επίδοση της συμβάσεως exequatur) δεν μπορεί πλέον να προβάλει, κατά το στάδιο της εκτελέσεως της αποφάσεως, νόμιμο λόγο που θα μπορούσε να επικαλεστεί στο πλαίσιο αυτής της προσφυγής κατά του exequatur, και ότι αυτός ο κανόνας πρέπει να εφαρμόζεται αυτεπαγγέλτως από τα δικαστήρια του κράτους εκτελέσεως. Εντούτοις, ο εν λόγω κανόνας δεν εφαρμόζεται όταν συνεπάγεται την υποχρέωση του εθνικού δικαστή να εξαρτήσει τα αποτελέσματα αποφάσεως του εθνικού δικαστηρίου η οποία εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής της συμβάσεως (διαζύγιο), από την αναγνώριση της αποφάσεως αυτής στο κράτος προελεύσεως της αλλοδαπής αποφάσεως για την εκτέλεση της οποίας πρόκειται (απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Φεβρουαρίου 1988 στην υπόθεση 145/86 Hoffmann/Krieg, ΕΕ αριθ. C 63 της 8. 3. 1988, σ. 6).

26. Άρθρο 37: Διαδικασία εκδόσεως exequatur

α) Το άρθρο 37 παράγραφος 2 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι άσκηση αναιρέσεως και, στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, «Rechtsbeschwerde», επιτρέπεται μόνον κατά της αποφάσεως επί της προσφυγής·

β) η διάταξη αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι επιτρέπει να ασκηθεί αναίρεση κατά αποφάσεως άλλης από εκείνην που αποφαίνεται επί της προσφυγής, όπως, για παράδειγμα, αναίρεση κατά προπαρασκευαστικής ή προδικαστικής αποφάσεως που διατάσσει αποδείξεις (απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Νοεμβρίου 1984 στην υπόθεση Brennero/Wendel, συλλογή 1984, σσ. 3971 έως 3984).

27. Άρθρο 38: Διαδικασία εκδόσεως exequatur

1. Βλέπε ανωτέρω σημείο 20 ως προς την έννοια του τακτικού ενδίκου μέσου.

2. Το άρθρο 38 παράγραφος 2 της συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το δικαστήριο το οποίο επιλαμβάνεται προσφυγής κατά της αποφάσεως που επιτρέπει την εκτέλεση κατ'εφαρμογή της συμβάσεως δεν μπορεί να εξαρτήσει την εκτέλεση από τη σύσταση εγγυήσεως παρά μόνο κατά τη στιγμή που αποφαίνεται επί της προσφυγής (απόφαση

του Δικαστηρίου της 27ης Νοεμβρίου 1984 στην υπόθεση 258/83 Brennero/Wendel, συλλογή 1984, σσ. 3971 έως 3984).

28. Άρθρο 39: Διαδικασία εκδόσεως *exequatur*

- α) Σύμφωνα με το άρθρο 39 της συμβάσεως, ο διάδικος που προκάλεσε την έκδοση της αποφάσεως που επιτρέπει την εκτέλεση μπορεί, κατά το χρόνο που ορίζει το άρθρο αυτό, να προβεί στη λήψη ασφαλιστικών μέτρων επί των περιουσιακών στοιχείων του διαδίκου κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση, χωρίς να χρειάζεται να λάβει ειδική άδεια·
- β) ο διάδικος στον οποίο επιτράπηκε η εκτέλεση, μπορεί να λάβει τα ασφαλιστικά μέτρα που προβλέπονται στο άρθρο 39 έως ότου λήξει η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής που προβλέπεται στο άρθρο 36 και, σε περίπτωση που έχει ήδη ασκηθεί προσφυγή, έως ότου εκδοθεί απόφαση επ' αυτής·
- γ) ο διάδικος που έλαβε τα ασφαλιστικά μέτρα που προβλέπονται στο άρθρο 39 της συμβάσεως, δεν οφείλει να επιτύχει την έκδοση αποφάσεως περί επικυρώσεώς τους, όπως προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο του δικάσαντος δικαστηρίου (απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Οκτωβρίου 1985 στην υπόθεση 119/84 Capelloni/Pelkmans, Συλλογή 1985, σσ. 3147 έως 3164).

29. Άρθρο 40: Διαδικασία εκδόσεως *exequatur*

Το δικαστήριο που εκδικάζει την προσφυγή του διαδίκου που ζήτησε την εκτέλεση οφείλει, κατ' εφαρμογή του άρθρου 40 παράγραφος 2 πρώτη φάση, να καλέσει το διάδικο κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση να παραστεί ενώπιόν του, ακόμη και όταν η αίτηση για την περιαφή του εκτελεστήριου τύπου απορρίφθηκε σε πρώτο βαθμό, για το μοναδικό λόγο ότι ορισμένα έγγραφα δεν είχαν προσκομισθεί εμπροθέσμως.

Αυτό ισχύει διότι η σύμβαση απαιτεί κατηγορηματικά να γίνεται η εκδίκαση της προσφυγής κατ' αντιμωλία, χωρίς να διακρίνει ανάλογα με το περιεχόμενο της πρωτοβάθμιας αποφάσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Ιουλίου 1984 στην υπόθεση P/K, Συλλογή 1984, σσ. 3033 έως 3043).

30. Άρθρο 54: Χρονική ισχύς της συμβάσεως

Από το άρθρο 54 προκύπτει ότι μοναδική αναγκαία και επαρκής προϋπόθεση για την εφαρμογή του καθεστώτος που προβλέπει η σύμβαση σε διαφορές επί έννομων σχέσεων που έχουν γεννηθεί πριν από την έναρξη της ισχύος της, είναι ότι η ένδικη προσφυγή

πρέπει να έχει ασκηθεί πριν από την ημερομηνία αυτή. Αυτό ισχύει ακόμα και εάν η συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας έχει συναφθεί πριν από την έναρξη ισχύος της συμβάσεως και θα μπορούσε, συνεπώς, να θεωρηθεί άκυρη σύμφωνα με το δίκαιο που τη ρύθμιζε τότε: στη συγκεκριμένη περίπτωση πρόκειται για μια ατομική σύμβαση εργασίας που συνήψε γάλλος εργαζόμενος με γερμανική επιχείρηση και στην οποία ήταν εφαρμοστέο το γαλλικό δίκαιο (απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Νοεμβρίου 1979 στην υπόθεση 25/79 Sanicentral/Collin, Συλλογή 1979, σσ. 3423 έως 3431).

31. Άρθρα 55 και 56: Διμερείς συμβάσεις

Το άρθρο 56 παράγραφος 1 ορίζει ότι οι διμερείς συμβάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 55 συνεχίζουν να παράγουν αποτελέσματα στα θέματα στα οποία η παρούσα σύμβαση δεν εφαρμόζεται. Συνεπώς, το δικαστήριο του κράτους αναγνώρισεως ή εκτελέσεως μπορεί να τις εφαρμόσει στις αποφάσεις οι οποίες, χωρίς να εμπίπτουν στο άρθρο 1 παράγραφος 2, εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της συμβάσεως. Έτσι, η γερμανοβελγική σύμβαση του 1958 μπορεί να συνεχίσει να παράγει αποτελέσματα «σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις» ανεξάρτητα από την αυτοτελή έννοια που έδωσε το Δικαστήριο στις υποθέσεις αυτές για την ερμηνεία της συμβάσεως του 1968 (απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Ιουλίου 1977 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 9/77 και 10/77 Bavaria και Germanair/Eurocontrol, Συλλογή 1977, σσ. 1517 έως 1527).

32. Άρθρο 1 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου που προσαρτάται στη σύμβαση (Περίπτωση Λουξεμβούργου)

Ένα πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο Λουξεμβούργο δεν δεσμεύεται από ρήτρα διεθνούς δικαιοδοσίας παρά μόνον εάν η ρήτρα αυτή έχει περιληφθεί σε διάταξη:

- α) που αφορά ειδικά και ρητά την απονομή διεθνούς δικαιοδοσίας·
- β) που έχει υπογραφεί «ειδικώς» από το μέρος αυτό, καθόσον η υπογραφή για ολόκληρη τη σύμβαση δεν αρκεί εν προκειμένω. Δεν είναι απαραίτητο να αναφέρεται η ρήτρα σε ιδιαίτερο έγγραφο (απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Μαΐου 1980 στην υπόθεση 784/89 Porta Leasing/Prestige International, Συλλογή 1980, σ. 1517).

33. Άρθρο II του πρωτοκόλλου που προσαρτάται στη σύμβαση

1. Ως «αδίκημα εξ αμελείας» νοείται κάθε αξιόποινη πράξη, ο νομικός ορισμός της οποίας δεν απαιτεί την ύπαρξη δόλου και

2. Το άρθρο 2 του πρωτοκόλλου εκτείνεται σε κάθε ποινική δίκη που αφορά αδίκημα εξ αμελείας «εφόσον τίθεται θέμα αστικής ευθύνης του κατηγορουμένου ή ενδέχεται να τεθεί μεταγενέστερα» (απόφαση της 26ης Μαΐου 1981 στην υπόθεση 157/80 Rinkau, Συλλογή 1981, σσ. 1391 έως 1484).

34 Άρθρο 2 του πρωτοκόλλου της 3ης Ιουνίου 1971

Τα πρωτοβάθμια δικαστήρια που δεν αποφαίνονται σε δεύτερο βαθμό δεν μπορούν να ζητούν από το δικαστή-

ριο την έκδοση προδικαστικής απόφασης επί θέματος ερμηνείας της συμβάσεως.

Βλέπε Διάταξη του Δικαστηρίου της 9ης Νοεμβρίου 1983 στην υπόθεση 80/83 Habourdin/Italocremona (Συλλογή 1983, σσ. 3639 έως 3641) και διάταξη της 28ης Μαρτίου 1984 στην υπόθεση 56/84 Von Gallera/Maitre (Συλλογή 1984, σσ. 1769 έως 1772)

132 3 **Κατάλογος των αποφάσεων του Δικαστηρίου**
(απο τις 6 Οκτωβρίου 1976 έως τις 27 Σεπτεμβρίου 1988)

I	6 10 1976	υπόθεση 12/76	Tessili/Dunlop	άρθρο 5 σημείο 1	Συλλογή 1976 σσ 473 έως 487
II	6 10 1976	υπόθεση 14/76	De Bloos/Bouyer	άρθρο 5 σημείο 1 και άρθρο 5 σημείο 5	Συλλογή 1976 σσ 1497 έως 1511
III	14 10 1976	υπόθεση 29/76	LTU/Eurocontrol	άρθρο 1	Συλλογή 1976 σσ 1541 έως 1552
IV	30 11 1976	υπόθεση 21/76	Reinwater/ Potasse d'Alsace	άρθρο 5 σημείο 3	Συλλογή 1976 σσ 1735 έως 1748
V	30 11 1976	υπόθεση 42/76	De Wolf/Cox	άρθρο 31	Συλλογή 1976 σσ 1759 έως 1768
VI	14 12 1976	υπόθεση 24/76	Colzani/Ruwa	άρθρο 17 παράγραφος 1	Συλλογή 1976 σσ 1831 έως 1843
VII	14 12 1976	υπόθεση 25/76	Segoura/ Bonakdarian	άρθρο 17 παράγραφος 1	Συλλογή 1976 σσ 1851 έως 1863
VIII	14 7 1977	υποθέσεις 9/77 10/77	Bavaroa-Germanair/ Eurocontrol	άρθρο 56	Συλλογή 1977 σσ 1517 έως 1527
IX	22 11 1977	υπόθεση 43/77	Diamond/Riva	άρθρο 30 και άρθρο 38	Συλλογή 1977 σσ 2175 έως 2191
X	14 12 1977	υπόθεση 73/77	Sanders/ Van der Putte	άρθρο 16 σημείο 1	Συλλογή 1977 σσ 2382 έως 2392
XI	21 6 1978	υπόθεση 150/77	Gertrand/Ott	άρθρο 13	Συλλογή 1977 σσ 1431 έως 1447
XII	9 11 1978	υπόθεση 23/78	Meeth/Glacetel	άρθρο 17	Συλλογή 1978 σσ 2133 έως 2144
XIII	22 11 1978	υπόθεση 33/78	Somafer/Ferngas	άρθρο 5 σημείο 5	Συλλογή 1978 σσ 2183 έως 2195
XIV	22 9 1979	υπόθεση 133/78	Gourdain/Nadler	άρθρο 1 παράγραφος 2 σημείο 2	Συλλογή 1979 σσ 733 έως 746
XV	27 3 1979	υπόθεση 143/78	De Cavel J / De Cavel L	άρθρο 1 παράγραφος 2 και άρθρο 24	Συλλογή 1979 σσ 1055 έως 1068
XVI	13 11 1979	υπόθεση 25/79	Sanicentral/ Collin	άρθρο 17 και άρθρο 54	Συλλογή 1979 σσ 3423 έως 3431
XVII	17 1 1980	υπόθεση 56/79	Zelger/Salinitri	άρθρο 5 σημείο 1 και άρθρο 17	Συλλογή 1980 σσ 89 έως 98
XVIII	6 3 1980	υπόθεση 120/79	De Cavel L / De Cavel J	άρθρο 5 σημείο 2 και άρθρο 24	Συλλογή 1980 σ 731
XIX	6 5 1980	υπόθεση 784/79	Porta Leasing/ Prestige International	άρθρο 1 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου	Συλλογή 1980 σ 1517
XX	21 5 1980	υπόθεση 125/79	Denilauler/Couchet	τιτλος III	Συλλογή 1980 σ 1553

XXI	16 12 1980	υποθεση 814/79	Ολλανδικό κράτος/ Ruffer	άρθρο 1	Συλλογή 1980 σσ 3807 έως 3822
XXII	18 3 1981	υποθεση 139/80	Blanckaert- Willems/Trost	άρθρο 5 σημείο 5	Συλλογή 1981 σσ 819 έως 830
XXIII	26 5 1981	υποθεση 157/80	Rinkau	άρθρο II του πρωτοκόλλου	Συλλογή 1981 σσ 1391 έως 1404
XXIV	16 6 1981	υποθεση 166/80	Klomps/Michel	άρθρο 27 σημείο 2	Συλλογή 1981 σσ 1593 έως 1612
XXV	24 6 1981	υπόθεση 150/80	Elefanten Schuh/ Jacqmain	άρθρο 17 άρθρο 18 και άρθρο 22 παράγραφος 1	Συλλογή 1981 σσ 1671 έως 1698
XXVI	22 10 1981	υποθεση 27/81	Rohr/Ossberger	άρθρο 18	Συλλογή 1981 σσ 2431 έως 2448
XXVII	4 3 1982	υποθεση 38/81	Effer/Kantner	άρθρο 5 σημείο 1	Συλλογή 1982 σσ 825 έως 836
XXVIII	31 3 1982	υπόθεση 25/81	C H W /G J H	άρθρα 1, 18 και 24	Συλλογή 1982 σσ 1189 έως 1205
XXIX	26 5 1982	υποθεση 133/81	Ivenel/Schwab	άρθρο 5 σημείο 1	Συλλογή 1982 σσ 1891 έως 1902
XXX	15 7 1982	υποθεση 228/81	Pendy Plastic Products/Pluspunkt	άρθρο 20 παράγραφος 3 και άρθρο 27 σημείο 2	Συλλογή 1982 σσ 2723 έως 2737
XXXI	22 3 1983	υποθεση 34/82	Peters/ZNAV	άρθρο 5 σημείο 1	Συλλογή 1983 σσ 987 έως 1004
XXXII	14 7 1983	υποθεση 201/82	Gerling/ Amministrazione del Tesoro dello Stato	άρθρα 17 και 18	Συλλογή 1983 σσ 2503 έως 2518
XXXIII	21 9 1983	(διαταξη) υποθεση 157/82	Verheezzen/Muller	άρθρα 21 και 50	
XXXIV	15 11 1983	υποθεση 288/82	Duijnstee/ Goderbauer	άρθρο 16 σημείο 4 και άρθρο 19	Συλλογή 1983 σσ 3663 έως 3679
XXXV	9 11 1983	(διαταξη) υποθεση 80/83	Habourdin/ Italocremona	άρθρο 2 του πρωτοκόλλου της 3ης Ιουνίου 1971	Συλλογή 1983 σσ 3639 έως 3641
XXXVI	7 6 1984	υποθεση 129/83	Zelger/Salinitri	άρθρο 21	Συλλογή 1984 σσ 2397 έως 2409
XXXVII	19 6 1984	υποθεση 71/83	Russ/Goeminne	άρθρο 17	Συλλογή 1984 σσ 2417 έως 2436
XXXVIII	12 7 1984	υποθεση 178/83	P /K	άρθρο 40	Συλλογή 1984 σσ 3033 έως 3043
XXXIX	27 11 1984	υποθεση 258/83	Brennero/Wendel	άρθρα 37 και 38	Συλλογή 1984 σσ 3971 έως 3984
XL	15 1 1985	υποθεση 241/83	Rosler/Rottwinkel	άρθρο 16 σημείο 1	Συλλογή 1985 σσ 99 έως 129
XLI	7 3 1985	υποθεση 48/84	Spitzley/Sommer	άρθρα 17 και 18	Συλλογή 1985 σσ 787 έως 800
XLII	11 6 1985	υποθεση 49/84	Debaecker et Plouvier/Bouwman	άρθρο 27	Συλλογή 1985 σσ 1779 έως 1803
XLIII	2 7 1985	υποθεση 148/84	Genossenschaftsbank/ Brasserie du Pecheur	άρθρο 36	Συλλογή 1985 σσ 1981 έως 1993
XLIV	4 7 1985	υποθεση 228/84	AS-Autoteile S / Malhe	άρθρο 16 σημείο 5	Συλλογή 1985 σσ 2267 έως 2279
XLV	11 7 1985	υποθεση 221/84	Berghoeffer/ASA	άρθρο 17	Συλλογή 1985 σσ 2699 έως 2710
XLVI	3 10 1985	υποθεση 119/84	Capelloni-Aquilini/ Pelkmans	άρθρο 39	Συλλογή 1985 σσ 3147 έως 3164
XLVII	24 6 1986	υποθεση 22/85	Anterist/Credit Lyonnais	άρθρο 17	ΕΕ αριθ C 196 της 5 8 1986, σ 5
XLVIII	10 7 1986	υποθεση 198/85	Carron/R F A	άρθρο 33	ΕΕ αριθ C 209 της 20 8 1986, σ 5

XLIX	11 11 1986	υπόθεση 313/85	Iveco Fiat/ Van Hool	άρθρο 17	ΕΕ αριθ C 308 της 2 12 1986, σ 4
L	15 1 1987	υπόθεση 266/85	Shenavai/Kreischer	άρθρο 5 σημείο 1	ΕΕ αριθ C 39 της 17 2 1987, σ 3
LI	8 12 1987	υπόθεση 144/86	Gubisch M /Palumbo	άρθρο 21	ΕΕ αριθ C 8 της 13 1 1988, σ 3
LII	9 12 1987	υπόθεση 218/86	Schotte/Rothschild	άρθρο 5 σημείο 5	ΕΕ αριθ C 2 της 6 1 1988, σ 3
LIII	4 2 1988	υπόθεση 145/86	Hoffmann/Krieg	άρθρα 26, 27, 31 και 36	ΕΕ αριθ C 63 της 8 3 1988, σ 6
LIV	8 3 1988	υπόθεση 9/87	Arcado/ S A Haviland	άρθρο 5 σημείο 1	ΕΕ αριθ C 89 της 6 4 1988, σ 9
LV	6 7 1988	υπόθεση 158/87	Scherens/Maenhout	άρθρο 16 σημείο 1	ΕΕ αριθ C 211 της 11 8 1988, σ 7
LVI	27 9 1988	υπόθεση 189/87	Kalfelis/Schroder	άρθρο 5, σημείο 3 και άρθρο 6 σημείο 1	ΕΕ αριθ C 281 της 4 11 1988, σ 18

4 Υποθέσεις που εκκρεμούν την 1η Φεβρουαρίου 1989

133. Στο Δικαστήριο έχουν υποβληθεί αιτήσεις για την έκδοση των δικαστικών αποφάσεων στις εξής υποθέσεις:

α) υπόθεση 32/88 Six Constructions/Humbert

άρθρο 5 σημείο 1 — Σύμβαση εργασίας.

Τι ισχύει εάν μια σύμβαση εργασίας εκτελείται σε πολλές χώρες;
ΕΕ αριθ. C 55 της 26 2 1988, σ. 12.

β) υπόθεση 36/88 Schilling/Merbes

άρθρο 27 σημείο 2.

Τι ισχύει εάν το εισαγωγικό έγγραφο μιας δίκης δεν επιδόθηκε μεν ούτε κοινοποιήθηκε στον ερμολογούμενο εναγόμενο προσηκόντως, πλην όμως εγκαίρως, ώστε να μπορέσει να αμυνθεί;

ΕΕ αριθ. C 79 της 26. 3. 1988, σ. 4.

Η υπόθεση αυτή διαγράφηκε διότι αποσύρθηκε η προσφυγή.

γ) υπόθεση 115/88 Reichert-Kockler/Dresdner Bank

άρθρο 16 σημείο 1 — Έννοια των εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων.

ΕΕ αριθ. C 125 της 12. 5. 1988, σ. 13.

δ) υπόθεση 220/88 Dumez Batiment/Hessische Landesbank

άρθρο 5 σημείο 3

ΕΕ αριθ. C 226 της 1. 9 1988, σ. 6.

ε) υπόθεση 305/88 Lancray SA/Firma Peters und Sickert KG

άρθρο 27 σημείο 2

ΕΕ αριθ. C 300 της 25. 11. 1988, σ. 10

στ) υπόθεση 365/88 Congreß Agentur Hagen GmbH/Zeehaghe BV

άρθρο 5 σημείο 1 και άρθρο 6 σημείο 2.

ΕΕ αριθ. C 20 της 26. 1. 1989, σ. 8.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I

ΙΣΧΥΟΥΣΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΖΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Α. ΑΥΣΤΡΙΑ

134. Στην Αυστρία, οι αλλοδαπές αποφάσεις σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις αναγνωρίζονται και εκτελούνται μόνο εφόσον ισχύει συνθήκη με το κράτος στο οποίο έχει εκδοθεί η απόφαση. Ωστόσο, οι αλλοδαπές αποφάσεις για την προσωπική κατάσταση και ικανότητα των προσώπων αναγνωρίζονται στις περισσότερες περιπτώσεις, ακόμα και αν δεν υπάρχουν νομικές διατάξεις που επιβάλλουν την αναγνώριση αυτή. Μια αλλοδαπή απόφαση που ούτε αναγνωρίζεται ούτε εκτελείται στην Αυστρία μπορεί, παρόλα αυτά, να έχει στη χώρα αυτή κάποια αποδεικτική αξία. Η αποδεικτική αξία που έχει μια αλλοδαπή απόφαση εξαρτάται από τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως.

Β. ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ ΚΑΙ ΣΟΥΗΔΙΑ

135. Σύμφωνα με τη θεμελιώδη αρχή της φινλανδικής και της σουηδικής νομοθεσίας, οι αλλοδαπές αποφάσεις δεν αναγνωρίζονται ούτε εκτελούνται, εκτός εάν μια νομική διάταξη το επιβάλλει. Τέτοιες διατάξεις υπάρχουν πολύ λίγες και σχεδόν πάντοτε στηρίζονται σε διεθνείς συμβάσεις και συμφωνίες. Οι περισσότερες από τις διατάξεις αυτές αφορούν μόνο τις αποφάσεις επί μάλλον ειδικών θεμάτων όπως είναι ορισμένες πτυχές των διεθνών μεταφορών, οι υποχρεώσεις διατροφής ή η αστική ευθύνη στον τομέα της ατομικής ενέργειας.

Ωστόσο, τα προαναφερόμενα δεν εφαρμόζονται στις αποφάσεις σχετικά με την προσωπική κατάσταση και τη νομική ικανότητα. Οι αποφάσεις αυτές αναγνωρίζονται στις περισσότερες περιπτώσεις, ακόμα κι αν δεν υπάρχουν νομικές διατάξεις που επιβάλλουν την αναγνώριση αυτή.

Το γεγονός ότι, ελλείψει ειδικών νομικών διατάξεων, οι αλλοδαπές αποφάσεις δεν αναγνωρίζονται και δεν εκτελούνται στη Φινλανδία και στη Σουηδία δεν σημαίνει ότι οι αποφάσεις αυτές δεν έχουν καμία αξία στις εν λόγω χώρες. Πρώτον, μια αλλοδαπή απόφαση είναι δυνατόν να προβληθεί ως αποδεικτικό μέσο για ορισμένα πραγματικά περιστατικά ή ως ενδεικτικό στοιχείο για το περιεχόμενο του εφαρμοστέου αλλοδαπού δικαίου. Κατά κανόνα, στο φινλανδικό και σουηδικό δίκαιο δεν υπάρχουν αποδείξεις που να είναι «απαράδεκτες». Με βάση την αρχή αυτή, το δικαστήριο μπορεί να λάβει υπόψη του τα πραγματικά περιστατικά που έχουν αποδειχθεί στο πλαίσιο μιας αλλοδαπής δίκης καθώς και την αιτιολόγηση των αποφάσεων αλλοδαπών δικαστηρίων. Εννοείται ότι η αποδεικτική αξία μιας αλλοδαπής αποφάσεως εξαρτάται από τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως, και ιδίως από την εμπιστοσύνη που εμπνέει το αλλοδαπό δικαστήριο. Σε ορισμένες καταστάσεις, και ιδίως όταν, δυνάμει των κανόνων περί συγκρούσεως νόμων, η διαφορά πρέπει να επιλυθεί βάσει του ουσιαστικού δικαίου του αλλοδαπού δικαστηρίου και το δικαστήριο αυτό έχει εφαρμόσει το ίδιο δίκαιο (*lex fori*), η αλλοδαπή απόφαση μπορεί να αντιστρέψει το βάρος της αποδείξεως εις βάρος του διαδίκου ο οποίος αμφισβητεί το αποτέλεσμα της. Εάν η απόφαση αλλοδαπού δικαστηρίου αφορά τα ακίνητα αγαθά που υπάγονται στη δικαιοδοσία του, τότε, στις περισσότερες τουλάχιστον περιπτώσεις, δεν γίνεται αναθεώρηση της διαφοράς ως προς την ουσία.

Δεύτερον, μια αλλοδαπή απόφαση μπορεί επίσης να έχει μεγάλη αξία στη Φινλανδία και στη Σουηδία στις περιπτώσεις που τα φινλανδικά και τα σουηδικά δικαστήρια δεν έχουν δικαιοδοσία και που ένας διάδικος έχει, ωστόσο, συμφέρον να επικαλεσθεί στη μία από τις δύο χώρες, για παράδειγμα προκειμένου να επιτύχει την εκτέλεση αποφάσεως που διατάσσει την πληρωμή χρηματικού ποσού. Για παράδειγμα, εάν ένα αλλοδαπό δικαστήριο έχει αποκλειστική δικαιοδοσία επί διαφοράς δυνάμει ρήτρας εκλογής δωσικδικίας, τα φινλανδικά και σουηδικά δικαστήρια διαπιστώνουν, κατά κανόνα, την έλλειψη δικαιοδοσίας τους. Η απόφαση του επiléγγεντος αλλοδαπού δικαστηρίου (*forum prorogatum*), δεν μπορεί πάντως να εκτελεστεί ως τέτοια στη Φινλανδία ή στη Σουηδία. Ο ενάγων (δανειστής) μπορεί σε ανάλογες περιπτώσεις να ασκήσει αγωγή ενώπιον φινλανδικού ή σουηδικού δικαστηρίου επικαλούμενος την αλλοδαπή απόφαση. Σε παρόμοιες συνθήκες, το επιληφθέν δικαστήριο είναι πολύ πιθανόν να αρνηθεί να εξετάσει την υπόθεση ως προς την ουσία και να θεμελιώσει την απόφασή του στην αλλοδαπή απόφαση. Σε κάθε περίπτωση, δεν χωρεί αναθεώρηση ως προς την ουσία της αλλοδαπής αποφάσεως.

Γ. ΙΣΛΑΝΔΙΑ

136. Σύμφωνα με τη θεμελιώδη αρχή του ισλανδικού δικαίου, οι αλλοδαπές αποφάσεις δεν αναγνωρίζονται ούτε εκτελούνται, εκτός εάν υπάρχουν αντίθετες νομικές διατάξεις. Μέχρι σήμερα, οι διατάξεις αυτού του είδους

βασίζονται πάντοτε σε διεθνείς συμβάσεις. Ωστόσο, οι αλλοδαπές αποφάσεις σχετικά με την προσωπική κατάσταση και τη νομική ικανότητα των φυσικών προσώπων, γενικά, αναγνωρίζονται ακόμα και αν δεν υπάρχουν νομικές διατάξεις που να προβλέπουν την αναγνώρισή τους. Οι αλλοδαπές αποφάσεις που ούτε αναγνωρίζονται ούτε εκτελούνται στην Ισλανδία μπορούν, ωστόσο, να έχουν στη χώρα αυτή μια κάποια αξία. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η απόδειξη είναι ευρέως παραδεκτή ενώπιον των ισλανδικών δικαστηρίων. Είναι, συνεπώς, πιθανό οι εκτιμήσεις πραγματικών περιστατικών που αναφέρονται σε μια αλλοδαπή απόφαση να έχουν ορισμένη σημασία.

Δ. ΝΟΡΒΗΓΙΑ

137. Οι αλλοδαπές αποφάσεις σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις δεν αναγνωρίζονται ούτε μπορούν να εκτελεστούν στη Νορβηγία, εκτός εάν έχει συναφθεί συνθήκη με το κράτος στο οποίο έχει εκδοθεί η απόφαση.

Ωστόσο, οι αλλοδαπές αποφάσεις σχετικά με την προσωπική κατάσταση και τη νομική ικανότητα των προσώπων αναγνωρίζονται στη Νορβηγία, ακόμα και αν δεν υπάρχει συνθήκη με το εν λόγω κράτος, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται ορισμένα κριτήρια.

Όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων που βασίζονται σε σύμβαση διεθνούς δικαιοδοσίας, η Νορβηγία εφαρμόζει ανάλογη διαδικασία με τις διαδικασίες που εφαρμόζονται στη Φινλανδία και στη Σουηδία (βλέπε ανωτέρω παράγραφο 135).

Τα αναφερόμενα ανωτέρω στην παράγραφο 135 ως προς την αποδεικτική αξία μιας αλλοδαπής απόφασης, ισχύουν επίσης και για τη Νορβηγία.

Ε. ΕΛΒΕΤΙΑ

138. Στην Ελβετία, οι κανόνες σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία καθώς επίσης και οι αρχές που διέπουν την αναγνώριση και την εκτέλεση αλλοδαπών αποφάσεων ήταν, μέχρι προσφάτως, διασκορπισμένες σε πολλές νομικές πηγές, εκ των οποίων άλλες στην ομοσπονδιακή νομοθεσία και άλλες στη νομοθεσία των καντονίων. Σε πολλά ζητήματα σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, ούτε το ομοσπονδιακό δίκαιο ούτε το δίκαιο των καντονίων περιείχαν ρητούς κανόνες. Σε παρόμοιες περιπτώσεις, στις διεθνείς υποθέσεις, εφαρμόστηκαν κατ' αναλογία οι αρχές του διακαντονικού δικαίου.

Στις 18 Δεκεμβρίου 1987 το ελβετικό κοινοβούλιο θέσπισε ένα νέο νόμο για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο (ΝΙΔΔ). Ο νέος αυτός νόμος, ο οποίος θα αρχίσει να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1989, περιέχει διατάξεις για τη διεθνή δικαιοδοσία των ελβετικών δικαστηρίων καθώς και για την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε εμπορικές και αστικές υποθέσεις. Οι διατάξεις αυτές αντικαθιστούν τις ισχύουσες διατάξεις του δικαίου των καντονίων και του ομοσπονδιακού δικαίου σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων. Συνεπώς, η αναγνώριση και η εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις θα διέπονται εξ ολοκλήρου από το ομοσπονδιακό δίκαιο το οποίο υπερισχύει του δικαίου των καντονίων. Σύμφωνα με το ΝΙΔΔ, η αμοιβαιότητα δεν είναι πλέον τυπική προϋπόθεση για την αναγνώριση ή εκτέλεση μιας αλλοδαπής απόφασης. Πράγματι, το κριτήριο της αμοιβαιότητας αντικαταστάθηκε από το νέο σύστημα του ελέγχου της διεθνούς δικαιοδοσίας του κράτους προελεύσεως.

Σύμφωνα με το άρθρο 25, μια αλλοδαπή απόφαση αναγνωρίζεται στην Ελβετία:

- α) εάν τα δικαστήρια του κράτους προελεύσεως είχαν διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με το ΝΙΔΔ
- β) εάν η απόφαση δεν υπόκειται πλέον σε τακτικά ένδικα μέσα ή εάν είναι «οριστική» (definitive)
- γ) εάν δεν συντρέχει λόγος απαραδέκτου κατά την έννοια του άρθρου 27 του ΝΙΔΔ.

Σύμφωνα με το άρθρο 26 του ΝΙΔΔ, η διεθνής δικαιοδοσία του αλλοδαπού δικαστηρίου θεμελιώνεται:

- α) εάν απορρέει από μια διάταξη του ΝΙΔΔ (σε υποθέσεις συμβάσεων και αστικής ευθύνης, για παράδειγμα, από τα άρθρα 112 έως 115 και, σε εταιρικές διαφορές, από τα άρθρα 151 έως 153) ή, εάν δεν υπάρχει παρόμοια διάταξη, εάν ο εναγόμενος είχε την κατοικία του στο κράτος προελεύσεως
- β) εάν, σε διαφορές επί περιουσιακών σχέσεων, οι διάδικοι έχουν υπαχθεί με συμφωνία έγκυρη κατά το ΝΙΔΔ στη δικαιοδοσία του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση
- γ) εάν, σε υποθέσεις περιουσιακών σχέσεων, ο εναγόμενος δέχτηκε την εκδίκαση επί της ουσίας χωρίς να αμφισβητήσει τη διεθνή δικαιοδοσία του δικαστηρίου ή χωρίς να διατυπώσει σχετική επιφύλαξη (exceptio incompetentiae internationalis)

- δ) εάν, σε περίπτωση ανταγωγής, το δικαστήριο είχε διεθνή δικαιοδοσία για την κύρια δίκη και εάν υπήρχε συνάφεια μεταξύ των δύο αγωγών.

Σύμφωνα με το άρθρο 27 παράγραφος 1 του ΝΙΔΔ, μια αλλοδαπή απόφαση δεν αναγνωρίζεται εάν η αναγνώριση έρχεται σε προφανή αντίθεση με την ελβετική δημόσια τάξη.

Σύμφωνα με το άρθρο 27 παράγραφος 2, η αναγνώριση μιας αποφάσεως δεν γίνεται επίσης δεκτή εάν ο διάδικος κατά του οποίου επιδιώκεται η αναγνώριση αποδεικνύει:

- α) ότι δεν κλητεύθηκε κανονικά ούτε σύμφωνα με το δίκαιο του τόπου κατοικίας του, ούτε σύμφωνα με το δίκαιο του τόπου συνήθους διαμονής του, εκτός εάν έχει δεχθεί την εκδίκαση της υποθέσεως ως προς την ουσία χωρίς να διατυπώσει επιφύλαξη·
- β) ότι η απόφαση εκδόθηκε κατά παράβαση των θεμελιωδών αρχών που εκπηγάζουν από την ελβετική αντίληψη περί δικονομικού δικαίου, ιδίως δε ότι δεν του δόθηκε η δυνατότητα να προβάλει τα μέσα αμύνης του·
- γ) ότι μια διαφορά μεταξύ των αυτών διαδικών και με το ίδιο επίδικο αντικείμενο:
 - i) έχει ήδη εισαχθεί στην Ελβετία προς εκδίκαση ή
 - ii) έχει ήδη κριθεί από ελβετικό δικαστήριο,
 - iii) έχει ήδη κριθεί σε ένα τρίτο κράτος, εφόσον η τελευταία αυτή απόφαση πληροί τις προϋποθέσεις αναγνώρισεως στην Ελβετία.

Σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 1, μια απόφαση η οποία αναγνωρίζεται δυνάμει των άρθρων 25 έως 27 του ΝΙΔΔ κηρύσσεται εκτελεστή στην Ελβετία μετά από αίτηση κάθε ενδιαφερομένου διαδίκου. Η αίτηση εκτελέσεως υποβάλλεται στην αρμόδια αρχή του καντονίου στο οποίο γίνεται επίκληση της αλλοδαπής αποφάσεως. Στην αίτηση επισυνάπτονται τα εξής έγγραφα:

- α) πλήρες και επίσημο αντίγραφο της αποφάσεως·
- β) βεβαίωση περί του ότι η απόφαση δεν υπόκειται πλέον σε τακτικά ένδικα μέσα ή ότι είναι «οριστική» (définitive)·
- γ) εάν η απόφαση εκδόθηκε ερήμην, επίσημο έγγραφο το οποίο βεβαιώνει ότι ο ερημοδικήσας διάδικος κλητεύθηκε κανονικά και είχε τη δυνατότητα να προβάλει τα μέσα αμύνης του.

Στις δίκες αναγνώρισεως και εκτελέσεως, ο διάδικος κατά του οποίου επιδιώκεται η εκτέλεση πρέπει να τύχει ακροάσεως (άρθρο 29 παράγραφος 2).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΖΕΣ

139. Εκτός από τις συμβάσεις που ρυθμίζουν ειδικά θέματα, υπάρχουν διάφορες συμβάσεις για την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων οι οποίες έχουν συναφθεί μεταξύ ορισμένων κρατών μελών της ΕΖΕΣ και κρατών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Οι συμβάσεις αυτές απαριθμούνται στο άρθρο 55 της σύμβasεως του Λουγκάνο είναι δε, συγκεκριμένα, οι συμβάσεις μεταξύ της Δανίας, της Φινλανδίας, της Ισλανδίας, της Νορβηγίας και της Σουηδίας, οι διμερείς συμβάσεις μεταξύ της Αυστρίας και του Βελγίου, της Ισπανίας, της Ιταλίας, της Γαλλίας, του Λουξεμβούργου, των Κάτω Χωρών, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου, οι διμερείς συμβάσεις μεταξύ της Ελβετικής Συνομοσπονδίας και του Βελγίου, της Ισπανίας, της Γαλλίας, της Ιταλίας, της Νορβηγίας και της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας καθώς επίσης και μεταξύ της Νορβηγίας και του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας.

Εκτός από τις συμβάσεις που ρυθμίζουν ειδικά θέματα, έχουν επίσης συναφθεί διάφορες συμβάσεις για την αναγνώριση και εκτέλεση μεταξύ των κρατών μελών της ΕΖΕΣ. Αυτές οι συμβάσεις είναι η προαναφερόμενη σύμβαση μεταξύ της Δανίας, της Φινλανδίας, της Ισλανδίας, της Νορβηγίας και της Σουηδίας, οι διμερείς συμβάσεις που έχει συνάψει η Αυστρία με τη Φινλανδία, τη Νορβηγία, τη Σουηδία και την Ελβετική Συνομοσπονδία και η διμερής σύμβαση μεταξύ της Σουηδίας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, οι οποίες περιέχονται στον κατάλογο του άρθρου 55 της σύμβasεως του Λουγκάνο. Από την παράθεση αυτή συνάγεται ότι δεν υπάρχουν παρόμοιες συμβάσεις για τις σχέσεις μεταξύ της Ελβετίας αφενός, της Φινλανδίας, της Ισλανδίας και της Νορβηγίας, αφετέρου, καθώς επίσης και για τις σχέσεις μεταξύ της Αυστρίας και της Ισλανδίας.

Επίσης, υπάρχουν διαφορές από τη μια σύμβαση στην άλλη. Η σύμβαση μεταξύ της Ελβετίας και της Γαλλίας θεμελιώνεται σε μια έννοια «άμεσης» διεθνούς δικαιοδοσίας ενώ όλες οι άλλες συμβάσεις θεμελιώνονται σε μια «έμμεση» διεθνή δικαιοδοσία. Οι συμβάσεις αυτές παρουσιάζουν και άλλες διαφορές που δεν είναι απαραίτητο να τις εξετάσουμε με λεπτομέρειες. Οι διαφορές αυτές αφορούν, κυρίως, τον καθορισμό των δικαστηρίων που έχουν διεθνή δικαιοδοσία και τις προϋποθέσεις στις οποίες υπόκειται η αναγνώριση και εκτέλεση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III

ΤΕΛΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

Οι αντιπρόσωποι:

ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΔΑΝΙΑΣ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΙΣΛΑΝΔΙΑΣ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΔΟΥΚΑΤΟΥ ΤΟΥ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΝΟΡΒΗΓΙΑΣ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΣΟΥΗΔΙΑΣ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΒΕΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟΠΟΣΠΟΝΔΙΑΣ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΦΙΝΛΑΝΔΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ ΚΑΙ
ΒΟΡΕΙΟΥ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ,

συνελθόντες στο Λουγκάνο, στις δεκαέξι Σεπτεμβρίου χίλια εννιακόσια ογδόντα οκτώ, στη διπλωματική συνδιάσκεψη για τη διεθνή δικαιοδοσία σε αστικές υποθέσεις, διαπίστωσαν ότι στο πλαίσιο αυτής της συνδιάσκεψης καταρτίστηκαν και θεσπίστηκαν τα ακόλουθα κείμενα:

- I. η σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις,
- II. τα ακόλουθα πρωτόκολλα τα οποία αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της σύμβασης:
 - αριθ. 1, για ορισμένα ζητήματα διεθνούς δικαιοδοσίας, διαδικασίας και εκτέλεσης,
 - αριθ. 2, για την ομοιόμορφη ερμηνεία της σύμβασης,
 - αριθ. 3, για την εφαρμογή του άρθρου 57.
- III. οι ακόλουθες δηλώσεις:
 - δήλωση των αντιπροσώπων των κρατών μελών που υπογράφουν τη σύμβαση του Λουγκάνο τα οποία είναι μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σχετικά με το πρωτόκολλο αριθ. 3 για την εφαρμογή του άρθρου 57 της σύμβασης,
 - δήλωση των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών που υπογράφουν τη σύμβαση του Λουγκάνο τα οποία είναι μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,
 - δήλωση των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών που υπογράφουν τη σύμβαση του Λουγκάνο τα οποία είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών.

En fe de lo cual, los abajo firmantes suscriben la presente Acta final.

Til bekræftelse heraf har undertegnede underskrevet denne slutakt.

Zu Urkund dessen haben die Unterzeichneten ihre Unterschrift unter diese Schlussakte gesetzt.

Σε πίστωση των ανωτέρω, οι υπογράφωντες πληρεξούσιοι έθεσαν την υπογραφή τους κάτω από την παρούσα τελική πράξη.

In witness hereof, the undersigned have signed this Final Act.

En foi de quoi, les soussignés ont apposé leurs signatures au bas du présent acte final.

Dá fhianú sin, chuir na daoine thíos-sínte a lámh leis an Ionstraim Chríochnaitheach seo.

Pessu til staófestu hafa undirritaóir undirritaó lokageró pessa.

In fede di che, i sottoscritti hanno apposto le loro firme in calce al presente atto finale.

Ten blijke waarvan de ondergetekenden hun handtekening onder deze Slotakte hebben gesteld.

Em fé do que os abaixo-assinados apuseram as suas assinaturas no final do presente Acto Final.

Til bekræftelse har de undertegnede underskrevet denne Sluttakt.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet ovat, allekirjoittaneet tämän Päätöspöytäkirjan.

Till bekræftelse härav har undertecknade undertecknat denna Slutakt.

Hecho en Lugano, a dieciseis de septiembre de mil novecientos ochenta y ocho.

Udfærdiget i Lugano, den sekstende september nitten hundrede og otteogfirs.

Geschehen zu Lugano am sechzehnten September neunzehnhundertachtundachtzig.

Έγινε στο Λουγκάνο, στις δεκαέξι Σεπτεμβρίου χίλια εννιακόσια ογδόντα οκτώ.

Done at Lugano on the sixteenth day of September in the year one thousand nine hundred and eighty-eight.

Fait à Lugano, le seize septembre mil neuf cent quatre-vingt-huit.

Arna dhéanamh i Lugano, an séú lá déag de Mhéan Fómhair sa bhliain míle naoi gcéad ochtó a hocht.

Gjört í Lugano hinn sextánda dag septembermánaðar nítján hundruð áttatíu og átta.

Fatto a Lugano, addì sedici settembre millenovecentottantotto.

Gedaan te Lugano, ze yestiende september negentienhonderd achtentachtig.

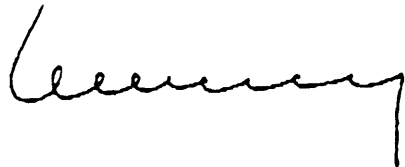
Feito em Lugano, em dezasseis de Setembro de mil novecentos e oitenta e oito.

Utferdiget i Lugano, den sekstende september nitten hundre og åttiåtte.

Tehty Luganossa kuudentenatoista päivänä syyskuuta vuonna tuhat yhdeksänsataa kahdeksankymmentäkahdeksan.

Som skedde i Lugano den sextonde september nittonhundraattioåtta.

Pour le gouvernement du royaume de Belgique
Voor de Regering van het Koninkrijk België

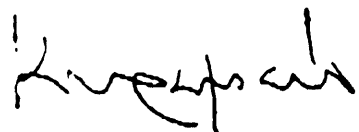
For regeringen for Kongeriget Danmark

Für die Regierung der Bundesrepublik Deutschland

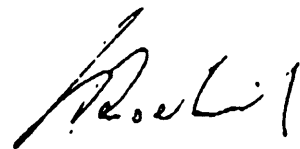
Για την Κυβέρνηση της Ελληνικής Δημοκρατίας

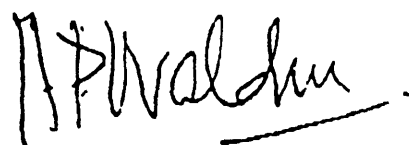
Por el Gobierno del Reino de España

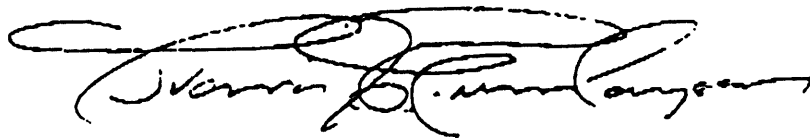
Pour le gouvernement de la République française

Thar ceann Rialtas na hÉireann

Fyrir ríkisstjórn lýðveldisins íslands

Per il governo della Repubblica italiana

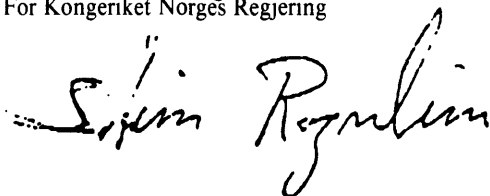
Pour le gouvernement du grand-duché de Luxembourg

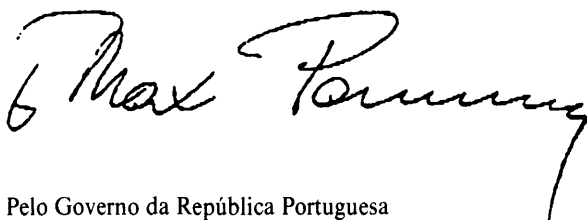
Voor de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden

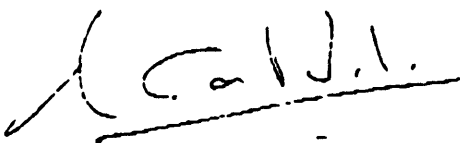
For Kongeriket Norges Regjering

Für die Regierung der Republik Österreich

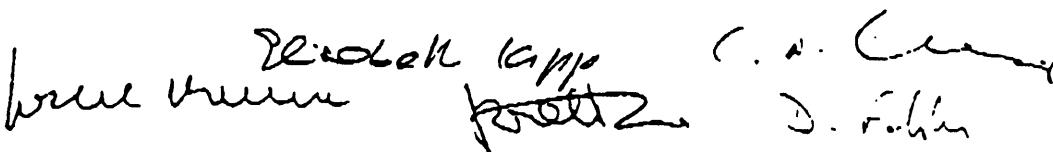
Pelo Governo da República Portuguesa

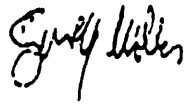
Für die Regierung der Schweizerischen Eidgenossenschaft

Pour le gouvernement de la confédération suisse

Per il Governo della Confederazione svizzera

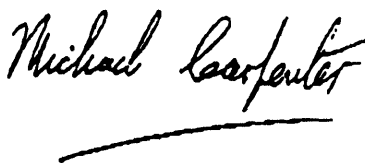
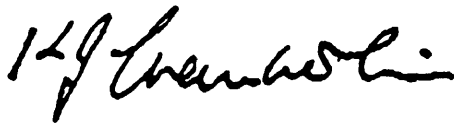
Suomen tasavallan hallituksen puolesta

För Konungariket Sveriges regering

For the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

- (1) Συγκεκριμένα το Βέλγιο, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, η Γαλλία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο και οι Κάτω Χώρες.
- (2) Σύμβαση της 9ης Οκτωβρίου 1978 με την προσχώρηση της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βορείου Ιρλανδίας (ΕΕ αριθ. L 304 της 30. 10. 1978) και σύμβαση της 25ης Οκτωβρίου 1982 για την προσχώρηση της Ελλάδας (ΕΕ αριθ. L 388 της 31. 12. 1982).
- (3) Οι εκθέσεις Jenard και Schlosser δημοσιεύθηκαν στην ΕΕ αριθ. C 59 της 15. 3. 1979. Η έκθεση των κκ. Ευρυγένη και Κεραμέως δημοσιεύτηκε στην ΕΕ αριθ. C 298 της 24. 11. 1986.
- (4) Για να ευθυγραμμιστεί η έννοια της κατοικίας κατά τη βρετανική αντίληψη με την έννοια της κατοικίας που δέχονται πολλές χώρες της ηπειρωτικής Ευρώπης, η Civil Jurisdiction Act 1982 η οποία εισήγαγε τη σύμβαση στο βρετανικό δίκαιο, ρυθμίζει το ζήτημα αυτό στο άρθρο της 41. Σύμφωνα με το νόμο αυτό, ένα πρόσωπο θεωρείται κάτοικος Ηνωμένου Βασιλείου εάν κατοικεί στο Ηνωμένο Βασίλειο και οι συνθήκες της κατοικίας του δηλώνουν ότι υφίσταται πραγματικός δεσμός μεταξύ της κατοικίας και του Ηνωμένου Βασιλείου. Για την Ιρλανδία, βλέπε Jurisdiction of Courts and Enforcement of judgments (European Communities) Act 1988, Section 13 και 5 in Schedule.
- (5) Το άρθρο 6 της συμβάσεως της Ρώμης ορίζει ότι:
- «1. Παρά τις διατάξεις του άρθρου 3, στη σύμβαση εργασίας η επιλογή από τους συμβαλλόμενους του εφαρμοστέου δικαίου δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να στερήσει τον εργαζόμενο από την προστασία που του εξασφαλίζουν οι αναγκαστικού δικαίου διατάξεις του δικαίου που θα ήταν εφαρμοστέο σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, σε περίπτωση που δεν είχε γίνει επιλογή.
2. Παρά τις διατάξεις του άρθρου 4 και εφόσον δεν έχει γίνει επιλογή σύμφωνα με το άρθρο 3, η σύμβαση εργασίας διέπεται:
- α) από το δίκαιο της χώρας όπου ο εργαζόμενος παρέχει συνήθως την εργασία του σε εκτέλεση της σύμβασης, ακόμη κι αν έχει αποσπασθεί προσωρινά σε άλλη χώρα ή
- β) αν ο εργαζόμενος δεν παρέχει συνήθως την εργασία του σε μία μόνο χώρα, από το δίκαιο της χώρας όπου βρίσκεται η εγκατάσταση που τον προσέλαβε, εκτός αν από το σύνολο των περιστάσεων συνάγεται ότι η σύμβαση εργασίας συνδέεται στενότερα με άλλη χώρα, οπότε εφαρμοστέο είναι το δίκαιο της άλλης αυτής χώρας.»
- (6) Οι διεθνείς αυτές συμφωνίες είναι πολυάριθμες και αφορούν ποικίλους τομείς όπως τις ποτάμιες μεταφορές, τις θαλάσσιες, τις αεροπορικές, τις οδικές και τις σιδηροδρομικές ή τις υποχρεώσεις διατροφής. Βλέπε παραδείγματα στην έκθεση Jenard, σσ. 59 και 60.
- (7) Κατά τις διαπραγματεύσεις, δεν ελήφθησαν υπόψη οι διακρίσεις που εισάγει η σύμβαση της Βιέννης για το δίκαιο των συνθηκών (άρθρο 2 στοιχεία στ) και ζ) μεταξύ συμβαλλόμενου κράτους και κράτους μέρους. Η φράση «συμβαλλόμενο κράτος» καλύπτει εξίσου, όπως και στη σύμβαση των Βρυξελλών, τόσο το κράτος που δέχεται να δεσμευτεί με τη σύμβαση είτε με επικύρωση είτε με προσχώρηση, όσο και το κράτος έναντι του οποίου ισχύει η σύμβαση.
- (8) Μη ευρωπαϊκά εδάφη εξαρτημένα από το Ηνωμένο Βασίλειο τα οποία έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον για να συμμετάσχουν στη σύμβαση ΕΟΚ/ΕΖΕΣ για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις: Αγκουίλα, Βερμούδες, Βρετανικές Παρθένες Νήσοι, Μοντσεράτ, οι Νήσοι Τρεκς και Κάικος, Χογκ Κογκ.
- Μη ευρωπαϊκά εδάφη εξαρτημένα από το Ηνωμένο Βασίλειο εκτός των προαναφερομένων:
- Καραϊβική και Βόρειος Ατλαντικός: Νήσοι Κάυμαν
- Νότιος Ατλαντικός: βρετανικό έδαφος της Ανταρκτικής, Νήσοι Φάλκλαντ, Νότια Γεωργία και Νήσοι Νότιες Σάντουιτς, Αγία Ελένη και Εξαρτήσεις (Ανάληψις και Τριστάν ντα Κούνια)
- Ινδικός Ωκεανός: βρετανικό έδαφος του Ινδικού Ωκεανού
- Νότιος Ειρηνικός: Πιτκαϊρν, Χέντερσον, Ντούσι και Οένο.
- (9) Το άρθρο 59 του ελβετικού συντάγματος έχει ως εξής:
- «1. Επί προσωπικών απαιτήσεων, ο φερέγγυος οφειλέτης που έχει την κατοικία του στην Ελβετία πρέπει να ενάγεται ενώπιον του δικαστηρίου της κατοικίας του. Κατά συνέπεια, τα περιουσιακά του αγαθά δεν είναι δυνατόν να κατασχεθούν ή να τεθούν υπό μεσεγγύηση έξω από τα όρια του καντονίου στο οποίο έχει την κατοικία του, για προσωπικές απαιτήσεις.
2. Όσον αφορά τους αλλοδαπούς, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των διεθνών συμβάσεων.»

(¹⁰) Σημειωτέον ότι μέχρι τώρα μόνο ένα σχέδιο κανονισμού περιέχει τέτοιες διατάξεις.

(¹¹) Μεγάλο μέρος αυτού του τμήματος έχει ληφθεί από το έργο των κκ. Weser-Jenard: Manuel de droit international privé

Van der Elst, Volume II: les conflits de juridictions, Bruylant, Bruxelles, 1985.

Η έκδοση στην ισπανική και πορτογαλική γλώσσα της *Επίσημης Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* περιέχει και το ισπανικό και πορτογαλικό κείμενο των εκθέσεων του κ. P. Jenard και του καθηγητή Δρ. P. Schlosser (το γαλλικό, γερμανικό, αγγλικό, ολλανδικό, ιταλικό και δανικό κείμενο των εκθέσεων αυτών δημοσιεύεται στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* αριθ. C 59 της 5ης Μαρτίου 1979 και το ελληνικό κείμενο στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* αριθ. C 298 της 24ης Νοεμβρίου 1986) καθώς και της έκθεσης των καθηγητών Δ. Ευρυγένη και Κ.Δ. Κεραμέως (το γαλλικό, γερμανικό, αγγλικό, ελληνικό, ολλανδικό, ιταλικό και δανικό κείμενο της έκθεσης αυτής δημοσιεύεται στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* αριθ. C 298 της 24ης Νοεμβρίου 1986).

Οι στυλοβάτες της επαγγελματικής κατάρτισης

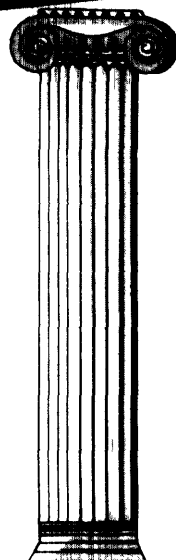
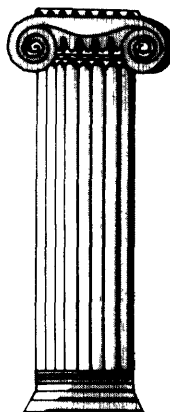
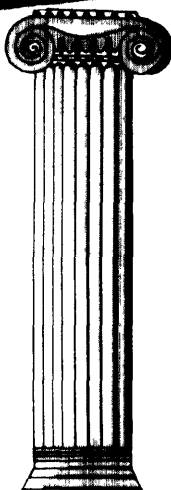
Ποιοι είναι;

Τι χρησιμεύουν;

Τι κάνουν για την επαγγελματική κατάρτιση;

Οι εκθέσεις και οι έρευνες που διεξάγονται κατ' εντολή του CEDEFOP παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο εργασίας και τις μορφές οργάνωσης των κοινωνικών εταίρων σε κοινοτικό επίπεδο και στα διάφορα κράτη μέλη, ιδίως σχετικά με:

- τα θεσμικά όργανα της Κοινότητας
- τις δομές συνεργασίας και κοινωνικού διαλόγου δηλ. τη σύμπραξη των συνδικαλιστικών και εργοδοτικών οργανώσεων σε περιφερειακό επί-

πεδο και σε διάφορους κλάδους της οικονομίας καθώς και την εξέλιξη της κατά τελευταία έτη.
Γράψτε μας παρακαλώ εάν θέλετε να παραγγείλετε τη μελέτη. Προς στιγμή υπάρχουν οι ακόλουθες εκδόσεις:

Το CEDEFOP προωθεί και ασχολείται, εδώ και δέκα χρόνια στην υπηρεσία των κρατών μελών των ΕΚ και της Επιτροπής των ΕΚ, με την έρευνα, πληροφόρηση και τεκμηρίωση σε θέματα που αφορούν τους νέους και το επάγγελμα, την επιμόρφωση ενηλίκων, την αντιστοιχία των εξειδικεύσεων και των συστημάτων επαγγελματικής κατάρτισης, εκπαίδευση για μειονεκτούσες ομάδες, κ.ά

CEDEFOP
Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης
D-1000 Berlin 15
Bundesallee 22
Τηλ.: (030) 88 41 20
Τέλεξ: 184 163
Τέλεφαξ: (030) 88 41 22 22

Να αποκοπεί και να σταλεί στο CEDEFOP:

<p>☐ Employers' organizations — their involvement in the development of a European vocational training policy
Γλώσσες: ☐ DE ☐ EN ☐ FR
Τιμή: ECU 5; ΔXP 900</p> <p>☐ Employees' organizations and their contribution to the development of vocational training policy in the European Community
Γλώσσες: ☐ DE ☐ EN ☐ FR
Τιμή: ECU 5; ΔXP 900</p> <p>☐ The role of the social partners in vocational education and training in Belgium
Γλώσσες: ☐ EN ☐ NL
Τιμή: ECU 5; ΔXP 900</p> <p>☐ The role of the social partners in youth and adult vocational education and training in Denmark
Γλώσσες: ☐ DA ☐ EN
Τιμή: ECU 5; ΔXP 900</p> <p>☐ The role of the social partners in vocational training and further training in the Federal Republic of Germany
Γλώσσες: ☐ DE ☐ EN
Τιμή: ECU 5; ΔXP 900</p> <p>☐ The role of unions and management in vocational training in France
Γλώσσες: ☐ EN ☐ FR
Τιμή: ECU 5; ΔXP 900</p> | <p>☐ The role of the social partners in vocational education and training, including continuing education and training in Ireland
Γλώσσες: ☐ EN
Τιμή: ECU 5; ΔXP 900</p> <p>☐ The role of the social partners in vocational training in Italy
Γλώσσες: ☐ EN ☐ IT
Τιμή: ECU 5; ΔXP 900</p> <p>☐ Social partners and vocational education in the Netherlands
Γλώσσες: ☐ DE ☐ EN
Τιμή: ECU 5; ΔXP 900</p> <p>☐ The role of the social partners in vocational education and training in the United Kingdom
Γλώσσες: ☐ DE ☐ EN
Τιμή: ECU 10; ΔXP 1.800</p> <p>☐ Le rôle des partenaires sociaux dans la formation professionnelle au Portugal
Γλώσσες: ☐ FR ☐ PT
Τιμή: ECU 5; ΔXP 900</p> <p>☐ The social dialogue in the Member States of the European Community in the field of vocational training and continuing training - Synthesis report -
Γλώσσες: ☐ DE ☐ EN ☐ ES ☐ FR ☐ IT, Τιμή: ECU 5; ΔXP 900</p> |
|---|---|

Όνοματεπώνυμο

οδός, αριθ.

Ταχυδ. κώδικας, πόλις

Επάγγελμα, θέση, οργανισμός

ΕΝΤΥΠΟ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ

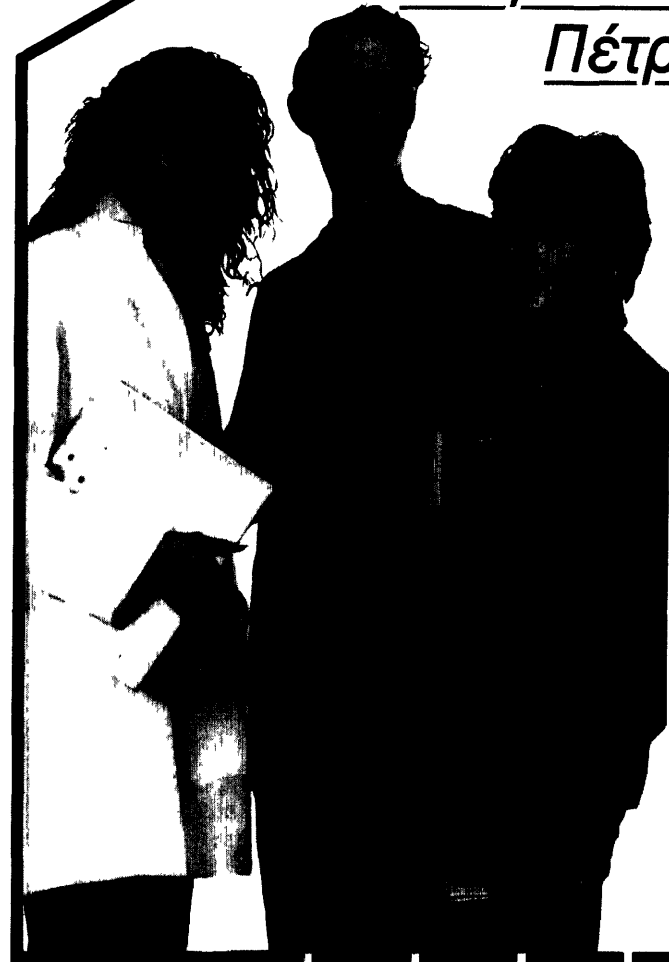
Πώς εκπαιδεύονται η Μαρία, ο Πέτρος και ο Μιγκουέλ στη χώρα τους;

Τα συστήματα επαγγελματικής κατάρτισης στα κράτη μέλη της ΕΚ κάτω από το μεγενθυτικό φακό

Οι «Μονογραφίες» και η «Συγκριτική μελέτη» σχετικά με «Τα συστήματα επαγγελματικής κατάρτισης στα κράτη μέλη της ΕΚ» αποτελούν τα σημαντικότερα βασικά συγγράμματα για να σχηματίσετε μια γνώμη όσον αφορά τα συστήματα επαγγελματικής κατάρτισης στα κράτη μέλη της ΕΚ και για να τα συγκρίνετε μεταξύ τους.

Στις μελέτες αυτές περιγράφονται διεξοδικά οι εκπαιδευτικές κλίμακες, τα μέτρα, οι αρμοδιότητες, η χρηματοδότηση και οι τάσεις της αρχικής και συνεχούς επαγγελματικής κατάρτισης που συμπληρώνονται με πίνακες, διαγράμματα και γραφικές παραστάσεις.

Γράψτε μας παρακαλώ εάν θέλετε να παραγγείλετε τη μελέτη. Προς στιγμή υπάρχουν οι ακόλουθες εκδόσεις:

Το CEDEFOP προωθεί και ασχολείται, εδώ και δέκα χρόνια στην υπηρεσία των κρατών μελών των ΕΚ και της Επιτροπής των ΕΚ, με την έρευνα, πληροφόρηση και τεκμηρίωση σε θέματα που αφορούν τους νέους και το επάγγελμα, την επιμόρφωση ενηλίκων, την αντιστοιχία των εξειδικεύσεων και των συστημάτων επαγγελματικής κατάρτισης, εκπαίδευση για μειονεκτούσες ομάδες, κ.ά.

CEDEFOP
Ευρωπαϊκό Κέντρο
για την Ανάπτυξη
της Επαγγελματικής
Κατάρτισης
D-1000 Berlin 15
Bundesallee 22
Τηλ.: (030) 88 41 20
Τέλεξ: 184 163
Τέλεφαξ:
(030) 88 41 22 22

Να αποκοπεί και να σταλεί στο CEDEFOP:

☐ Περιγραφή των συστημάτων επαγγελματικής κατάρτισης στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας — Συγκριτική μελέτη — Guide CEDEFOP —
Γλώσσες: ☐ DA ☐ DE ☐ EN ☐ FR ☐ GR ☐ IT ☐ NL
Τιμή: ECU 12; ΔΡΧ 2100

☐ Vocational training in the United Kingdom
Γλώσσες: ☐ DE ☐ EN
Τιμή: ECU 4; ΔΡΧ 700

☐ Vocational training in Ireland
Γλώσσες: ☐ DE ☐ EN ☐ FR ☐ PT
Τιμή: ECU 5; ΔΡΧ 870

☐ Τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης στο Βέλγιο
Γλώσσες: ☐ DA ☐ DE ☐ EN ☐ FR ☐ GR ☐ IT ☐ NL
Τιμή: ECU 4; ΔΡΧ 700

☐ Das berufliche Bildungswesen in der Bundesrepublik Deutschland
Γλώσσες: ☐ DA ☐ DE ☐ IT ☐ NL
Τιμή: ECU 8; ΔΡΧ 1400

☐ Vocational training in Denmark
Γλώσσες: ☐ DA ☐ DE ☐ EN ☐ FR
Τιμή: ECU 10; ΔΡΧ 1.740

☐ La formation professionnelle en France
Γλώσσες: ☐ FR ☐ IT
Τιμή: ECU 5; ΔΡΧ 870

☐ Η επαγγελματική εκπαίδευση στην Ελλάδα
Γλώσσες: ☐ DE ☐ EN ☐ FR ☐ GR
Τιμή: ECU 4; ΔΡΧ 700

☐ Vocational training in Italy
Γλώσσες: ☐ DE ☐ EN ☐ FR ☐ IT
Τιμή: ECU 4; ΔΡΧ 700

☐ De beroepsopleiding in Nederland
Γλώσσες: ☐ NL
Τιμή: ECU 5; ΔΡΧ 870

☐ Vocational training in Portugal
Γλώσσες: ☐ DE ☐ EN ☐ FR ☐ PT
Τιμή: ECU 4; ΔΡΧ 700

☐ Vocational training in Spain
Γλώσσες: ☐ DE ☐ EN ☐ ES ☐ FR
Τιμή: ECU 4; ΔΡΧ 700

☐ Vocational training in the People's Republic of China
Γλώσσες: ☐ DE ☐ EN ☐ FR
Τιμή: ECU 4; ΔΡΧ 700

Όνοματεπώνυμο

οδός, αριθ.

Ταχυδ. κώδικας, πόλις

Επάγγελμα, θέση, οργανισμός

ΕΝΤΥΠΟ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ

